thackeray



«Thackeray e primul regenerator social al epocii și maestrul desăvîrșit al celor care se străduie să îndrepte actuala stare strîmbă de lucruri.»

CHARLOTTE BRONTË (1816-1855)

«...nu din motive mercantile dorește autorul de față să vă prezinte în adevărata lor lumină eroii lui negativi și să-i ciomăgească; ci pentru că îi urăște din toată inima și pentru că nu-și poate stăpîni în nici un fel ura aceasta, care trebuie să-și găsească ieșirea printr-o batjocură plină de răutate.»

WILLIAM THACKERAY

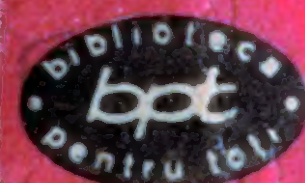


editura minerva

Vol. I—III, lei 15

167

thackeray







thackeray

# bîlciul deșertăciunilor

*



Ilustrația copertei: *Victor Feodorov*

# william thackeray

# bîlciul deșertăciunilor

## UN ROMAN FĂRĂ EROU



TRADUCERE DE
CONSTANȚA TĂNĂSESCU ȘI ION FRUNZETTI

PREFAȚĂ DE CORNELIA COMOROVSKI

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1972
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Ediţia a II-a (B.P.T.)

WILLIAM MAKEPEACE THACKERAY

*VANITY FAIR*
EVERYMAN'S LIBRARY
LONDON
1963

## PREFAŢA

Prin activitatea desfăşurată şi înainte de a scrie *Bîlciul deşertăciunilor*, Thackeray îşi exersase verva satirică permanent — atît în literatură cît şi în arta plastică : în caricaturile desenate, în povestiri, schiţe şi poezii publicate între 1830—1847 în diferite reviste, unde rămîn neobservate, în colaborarea — începînd din 1842 — cu faimosul săptămînal humoristic *Punch*, în *Cartea snobilor*.

Thackeray a început *Bîlciul deşertăciunilor* în 1845 ; în acel an el scrie şi oferă mai multor periodice opt capitole din roman sub titlul *Societatea engleză schiţată în peniţă şi creion (Pen and Pencil Sketches of English Society)*. Interesul pentru social şi contemporan, specific literaturii realiste a secolului al XIX-lea, este mărturisit, direct sau metaforic, chiar de titluri şi subtitluri — proiectate sau definitive — ale romanelor epocii ; termeni ca „scene", „cronică", „studiu" — cu sau fără precizări asupra perioadei ori a mediului — anunţă de pe copertă preocuparea autorului.

Cu toate că, spre deosebire de Franţa, în Anglia nu se vorbea încă înainte de 1880 despre o mişcare sau un curent realist în literatură, în 1851 o voce izolată îl numea

pe Thackeray, „cam la întîmplare, şeful şcolii realiste" [1].

În acelaşi an 1851 Thackeray îi scria unui critic că „arta romanului constă în reprezentarea naturii: a da, cu toată vigoarea posibilă, impresia de realitate". A da impresia realităţii înseamnă pentru scriitor a spune ceea ce el consideră a fi adevărul, căci, nota Thackeray în prefaţa romanului său *Povestea lui Pendennis*, „dacă (adevărul) nu există, nu există nimic". În rostirea adevărului scriitorul vedea un crez atît literar cît şi etic: „în măsura în care cunoşti adevărul eşti dator să-l spui", declară comentatorul din *Bîlciul deşertăciunilor*. Iar pe Thackeray, creatorul unor romane de observaţie şi moravuri reprezentative pentru realismul clasic englez, îl preocupă adevărul suferinţelor omeneşti generate de inechitatea socială.

S-a afirmat că Thackeray dă fiinţă mai degrabă unei societăţi decît unor caractere omeneşti. „Subiectul din *Bîlciul deşertăciunilor* nu poate fi aflat într-o complicaţie a intrigii, şi prin urmare nici într-o încordare a voinţei", ci el trebuie căutat „în impresia unei lumi, a unei societăţi, a unei epoci." [2] Uneori şi titlurile *(Familia Newcome, Cei din Virginia)* indică interesul autorului pentru un grup social anume, fie acesta o familie, o regiune sau o epocă.

Dorinţa de a crea o lume romanescă ale cărei dimensiuni să concureze fresca l-a făcut pe Thackeray să schiţeze o legătură între romanele sale. Cititorul romanului *Pendennis* constată că sarcina de a povesti viaţa lui Clive Newcome *(Familia Newcome*, 1854) îi este încredinţată lui Pendennis, că George Warrington din romanul *Cei din Virginia* — în care se regăsesc urmaşi ai lui Henry Esmond şi chiar vechi personaje (Beatrix, tînăra seducătoare din romanul *Henry Esmond* reapare aici ca o rudă bătrînă) — este prieten cu Arthur Pendennis, şi că *Aventurile lui Philip* (1861—1862), sînt istorisite de un prieten din copilărie al eroului, de scriitorul Pendennis. Printre cunoştinţele lui Pendennis se numără şi făpturi din *Bîlciul deşertăciunilor*, de pildă lordul Steyne, a cărui soră, *lady* Kew, este un personaj destul de important în romanul *Familia Newcome*. Warrington, care purcede dintr-o familie înrudită prin alianţă cu Henry Esmond, apare în romanele *Cei din Virginia, Pendennis, Familia Newcome.*

Practicînd, ca şi Balzac, tehnica revenirii personajelor, Thackeray face încercări de a însuma romanele sale într-o unitate mai largă a unei creaţii scriitoriceşti închegate fie urmărind descendenţi ai unei familii, fie raportînd evenimentele la un observator comun, personajul-scriitor.

Spre deosebire de autorul omniscient ca Balzac, demiurg care iubeşte sau detestă unele dintre creaturile sale, spre deosebire de autorul care, asemeni lui Stendhal, se identifică cu eroul în care se proiectează, romancieri ca Flaubert şi Thackeray optează pentru obiectivitatea anti-romantică. În chip paradoxal, amîndoi ating acelaşi scop prin mijloace opuse. Pentru a sugera impasibilitatea, Flaubert subliniază distanţa sa de personaje, profesînd şi practicînd absenţa, din roman, a scriitorului. Thackeray introduce tot o perspectivă a distanţei prin procedeul, complet opus, al prezenţei sale în roman. Folosind convenţia unui intermediar, romancierul este mereu de faţă prin mijlocirea acestui personaj; fictiv, fără a fi însă inclus în ficţiunea principală ce alcătuieşte romanul şi despre care el vorbeşte, personajul-intermediar se află într-un plan al metaficţiunii.

Deoarece intermediarul este exterior faptelor desfăşurate, Thackeray realizează prin el o distanţă între autor şi personajele propriu-zise cu care este construită intriga, şi creează, astfel, o perspectivă a indiferenţei.

Personajul-scriitor care înfăţişează propriile sale memorii *(Henry Esmond)* sau pe ale altuia (ca Pendennis în

---

[1] Rene Wellek, *Conceptele criticii, Editura Univers*, Bucureşti, 1970, p. 238.

[2] Percy Lubbock, *The Craft of Fiction*, London, 1926, p. 95.

*Familia Newcome)* aşează între autorul romanului şi evenimente o distanţă propice obiectivităţii, iar între cititor şi evenimente o distanţă propice mai curînd reflecţiilor decît fervorii afective.

Impresia distanţei se realizează prin păpuşarul care face legătura între personajele mînuite de el şi publicul căruia i le prezintă, prin memorialistul care face legătura între evenimentele trăite sau cunoscute de el şi cititorul care le află.

În romanul alcătuit din fictive memorii, distanţa evenimente-cititor este accentuată din cînd în cînd, sugerînd, şi stilistic, un lung interval de timp care s-a depus peste cele petrecute şi, într-un fel, le-a neutralizat ca forţă emoţională. O frază foarte lungă şi aparent neglijentă — îngrămădind propoziţiunile prin omisiunea punctuaţiei şi aliniatelor — dă impresia că fapte trăite odinioară şi adunate în memorie sînt reînviate acum global în aducere aminte şi revăzute în ansamblu, într-o imagine generală a unei perioade trecute; ca o veche cutie regăsită în care obiecte altă dată preţioase par, cînd i se desface capacul, mărunţişuri uzate zvîrlite în dezordine:

„...şi stăpîna, mama (băiatului) zăcea bolnavă, la fel cu cîţiva dintre slujitori. «Îi datorăm Providenţei, drept care se şi cuvine să-i mulţumim cu toţii, spuse doctor Tusher, că înalta doamnă şi fiul ei au fost cruţaţi, în vreme ce Moartea i-a răpit pe sărmanii slujitori ai casei», şi îl dojeni pe Harry că întreabă în felul lui naiv pentru ce trebuie să fim recunoscători — pentru că slujitorii fuseseră ucişi, sau pentru că stăpînii scăpaseră? Tînărul Esmond nu putea fi de aceeaşi părere cu doctorul nici..." *(Henry Esmond).*

Intermediarul, care exclude contactul direct evenimente-cititor, are şi funcţia de a înfăţişa, în mod explicit, punctul de vedere al autorului; în faţa cortinei, păpuşarul



din *Bîlciul deşertăciunilor* anunţă că publicul va vedea diverse scene, toate „strălucitor luminate de lumînările autorului însuşi".

Convenţia intermediarului, adoptată la începutul romanului, pe parcurs este, alternativ, estompată sau reactualizată. De altfel păpuşarul mărturiseşte prezenţa sa voită şi permanentă alături de personaje, iar autorul — practica intermediarului şi a intervenţiilor sale: „Şi pe măsură ce-i lăsăm pe eroii noştri să se desfăşoare, vă voi cere îngăduinţa, ca om şi ca frate, să nu mă limitez doar la a vi-i prezenta, ci, uneori, să cobor de pe scenă şi *să vorbesc despre ei*". (subl. n.).

Convorbirile marginale — pe care Thackeray le numeşte „divagaţii" — între autor şi cititor, adaogă emoţiei stîrnite de faptele povestite şi emoţia, treptat intensificată, de a cunoaşte personalitatea autorului, mai complexă şi mai puţin factice decît a eroilor, de a-i împărtăşi opinii şi simţăminte.

Intervenţia autorului se face uneori sub forma unei prezenţe rezervate, întrevăzute, asemeni sforilor discret mişcate de către păpuşar, într-un cuvînt sau într-o întorsătură de frază specifice stilului colocvial *(who amongst us, consider, actually, how, I believe).* Alteori, pentru o adevărată digresiune, apare în scenă chiar păpuşarul, sau înalţă capul dintre hîrtii memorialistul, amîndoi purtători de cuvînt ai autorului. Intervenţiile comunică părerea autorului despre personaje, observaţiile sale asupra societăţii înfăţişate de el şi în care personajele se mişcă, reflecţii asupra naturii umane, mărturisiri despre munca scriitoricească, concepţia lui despre arta romanului.

Schimbînd obiectul observat (în exemplul de mai jos — de la „păpuşi" la autor), apoi persoana verbului folosit în naraţie (în acelaşi exemplu — de la persoana a III-a la persoana I plural, apoi la persoana I singular),

se trece de la stilul colocvial la intervenția directă a autorului și se realizează o gradație, un crescendo emotiv :

*obiectul narației : „păpușile" autorul – prezență rezervată, vizibilă în stilul colocvial*

„*Cum* tînărul din Cambridge își puse morocănos cele cinci paltoane dinainte ; dar se îmbună de îndată ce micuța domnișoară Sharp (...) și își căpătă toată buna dispoziție ; *cum* domnul astmatic și doamna înțepată (...) își ocupaseră locurile respective înlăuntrul diligenței ; *Cum* hamalul le ceru (...) și *cum* trăsura

*obiectul narației : pe lîngă „păpuși", apare, discret, și emoția autorului*

porni (...) pe lîngă intrarea străinilor din Fleet-Market, care, împreună cu Bursa Exeter *au plecat de mult în lumea umbrelor ; cum* au trecut (...)

*obiect al narației : autorul*

Dar autorul acestor pagini, care a făcut în zilele tinereții lui și pe o vreme tot așa de strălucitoare, aceeași călătorie admirabilă, nu se poate gîndi la ea, decît cu dulci și gingașe păreri de rău. *Unde e* acum

*intervenția autorului : netă (pers. I sing.) se estompează prin trecere la pers. I. pl.*

drumul acela și voioasele (...). Și *mă întreb* (...) Vai ! nu *vom mai*

*procedeul digresiunii mărturisit, reluînd stilul colocvial se întoarce la principalul obiect al narației, „păpușile"*

*auzi* niciodată sunetul (...) Să coborîm la Queen's Crawley fără vreo altă *divagație* și să *vedem cum* își petrece acolo timpul *domnișoara Rebecca Sharp.*" (Subl. n.)

În „divagațiile" literare își expune Thackeray și tehnica narativă. Autorului i se pare firesc ca metaromanul



să aibă o forță de captare cel puțin egală cu a romanului ; „Dacă ar putea fi scrisă povestea secretă a cărților, iar propriile gînduri și înțelesuri alte autorului ar fi notate de-a lungul povestirii sale, cît de multe volume insipide ar deveni interesante și cîte povestiri plicticoase ar stîrni interesul cititorului" — scrie Thackeray în *Pendennis.*

Convenția intermediarului este pentru Thackeray și un adăpost din care romancierul își îngăduie să dezvăluie, ca și cum ele i-ar fi fost relatate de un spiriduș martor, gesturi tainice și fapte ascunse din viața personajelor : „În timpul serii, Rawdon primi un bilețel confidențial de la soția lui, pe care, deși el îl mototoli și-l arse la lumînare, *noi am avut norocul să-l citim peste umărul Rebeccăi*". (Subl. n.)

În scrierile lui Thackeray revin însă aluzii ironice la adresa romancierului atoateștiutor. *În Bîlciul deșertăciunilor* autorul spune despre Joseph Sedley : „cu siguranță (romancierii au privilegiul de a cunoaște totul) că se gîndea foarte mult la fata de sus". În *Pendennis* scriitorul pare a-i reproșa cititorului dorința lui naivă de a crede în omnisciența naratorului : „se crede că romancierii știu totul, pînă și tainele din inimile femeilor, taine pe care poate că nu le cunosc nici chiar cele care le dețin".

În digresiunile sale, Thackeray declară și principalele procedee cu care creează societatea și personajele din romane. Vorbind despre personajele din *Bîlciul deșertăciunilor*, el îi cere lectorului îngăduința să ia o atitudine față de ele : „dacă sînt neghiobi, să rîd de ei pe ascuns, împreună cu cititorul, dacă sînt ticăloși și lipsiți de inimă, să-i ocărăsc cu cele mai aspre cuvinte pe care le îngăduie buna cuviință".

În textul reprodus mai sus, autorul făcea el însuși distincție între două mijloace fundamentale pe care le folosește : satira, manifestare violentă și explicită a indignării în fața unor lipsuri morale grave (pe „ticăloși...

să-i ocărăsc cu... aspre cuvinte") și ironia, expresie implicită a disprețului care trebuie găsit dincolo de o aparentă distanță și indiferență („să rîd de ei pe ascuns").

Prin metafora ciomagului subliniază Thackeray hotărîrea lui de a incrimina direct și ferm personajele sale venale din *Bîlciul deșertăciunilor*: „nu din motive mercantile dorește autorul de față să vă prezinte în adevărata lor lumină eroii lui negativi și să-i ciomăgească; ci pentru că îi urăște din toată inima și pentru că nu-și poate stăpîni în nici un fel ura aceasta, care trebuie să-și găsească ieșirea printr-o batjocură plină de răutate".

Uneori autorul nu-și mărturisește propria sa părere, ci simulează o expunere senină, lipsită de o judecată de valoare; nu o declarație a scriitorului, ci doar un anume mod de selectare și alăturare a faptelor stîrnește însă o suspiciune în mintea cititorului, al cărui simț critic este menținut treaz. Sensul nu transpare căci îl ascunde o expresie verbală care trebuie decodată.

După cum decodarea se face simultan cu lectura unui text dat sau la un interval de timp care să îngăduie o legătură asociativă între mai multe fragmente ale romanului, intervalul ambiguității, adică timpul necesar ca cititorul să-și formeze o judecată de valoare proprie, variază între zero (cînd aprecierea de către cititor — în general a unor gesturi izolate — este simultană cu lectura) și timpul necesar parcurgerii întregului roman (care condiționează îndeobște aprecierea de către cititor a unui fenomen social).

Cititorul face pe loc o judecată de valoare la lectura unor rînduri ca cele ce urmează:

Cînd părăsește Anglia, repudiată de soț, Rebecca îi scrie fiului ei, micul Rawdon, aflat în grija mătușii lui, „spunîndu-i că ea se duce să facă o călătorie pe continent, în care timp va mai avea plăcerea să-i scrie. Dar vreme de un an după aceea, ea nu-i mai scrise nici un singur rînd, pînă ce singurul băiat al lui sir Pitt, care fusese totdeauna



bolnăvicios, muri de tuse convulsivă și pojar — și atunci mama lui Rawdon scrise cea mai afectuoasă scrisoare dragului ei fiu, care, datorită acestei întîmplări, deveni moștenitorul domeniului Queen's Crawley..."

Cînd ironia depășește semnificația unui singur gest și vrea să arunce lumină asupra unei deficiențe mai adînci, specifice, de pildă, unei familii, contextul care o încifrează este mai vast decît o sintagmă sau o frază aluzivă. Oportunismul familiei Crawley îi este clar cititorului la sfîrșitul unei pagini în care află că sir Pitt Crawley a fost „botezat așa după numele marelui William Pitt, reprezentant în Camera Comunelor", apoi că sir Pitt are doi fii — „pe Pitt, botezat astfel, nu atît după tatăl său cît în cinstea binecuvîntatului nostru ministru, și pe Rawdon Crawley, numit așa după favoritul prințului de Wales".

Din enumerarea, aparent detașată, a titlurilor pe care le avusese și a elogiilor care i s-au adus defunctului lord Steyne, întrupare a corupției morale și a nerușinării, cititorul își completează o imagine a înaltei societăți engleze, imagine care se schițase odată cu lectura titlului — *Bîlciul deșertăciunilor* — și se definitivează abia după străbaterea ultimei pagini a romanului.

Scriitorul observă în Anglia un fenomen îngrijorător, snobismul, pe care îl analizează în *Cartea snobilor*. O ierarhie socială rigidă favorizează proliferarea falselor valori și întărirea prejudecăților. Admirația, nătîngă sau ipocrită, a unor pseudo-valori, și zbuciumul care-i despersonalizează pe cei ce țintesc doar acumulare și parvenire, sînt simptome ale fenomenului numit de Thackeray snobism. Ele se manifestă, de pildă, la burghezii care adună avere și vor să fie asemeni aristocraților; dar fenomenul se observă pretutindeni — între nobili și în armată, la curte și în biserică. Termenul „snobism" are încă o accepție vagă la Thackeray, noțiunea nu și-a precizat încă sfera.

Problemele, teoretic expuse în *Cartea snobilor*, revin în substanța vie a romanelor sale. Lumea lor este un bîlci unde, precum spunea în secolul al XVII-lea scriitorul englez John Bunyan, se vînd tot felul de mărfuri : case și pămînturi, dar, pe lîngă ele, și posturi, onoruri, avansări, neveste, copii, vieți și sînge, trupuri și suflete. Imaginea, sugerată de Bunyan, a bîlciului, revine în creația lui Thackeray, asociată cu interesul bănesc și cu atitudinea strict mercantilă. Cînd în romanul *Povestea lui Henry Esmond* eroul îi aduce lui Beatrix vestea morții bogatului duce de Hamilton, cu care ea urma să se căsătorească, pleacă imediat de acolo „armata din Bîlciul deșertăciunilor", giuvaergii și alți negustori veniți să-și desfacă marfa.

Pe Thackeray îl interesează falsificarea individului care își subordonează viața unor scopuri potrivnice propriei sale evoluții, desfășurării sale autentice. Cei mai mulți dintre eroii romanelor sale sînt oameni cu existențe goale. Nesocotind dreptul altora de a se bucura de viață, și plătind pînă la urmă cu prețul propriei lor fericiri, ei urmăresc ceea ce cred că le-ar putea aduce avere și ascensiune socială. Rebecca Sharp este un personaj caracteristic în tipologia literaturii realiste a secolului al XIX-lea, unde mișună tot felul de parveniți, arivişti, veleitari, napoleonizi.

Asupra personajelor din romanele sale, Thackeray are perspectiva indiferenței care nu exaltă și căreia nu-i scapă slăbiciunile nimănui. „Sper că în această poveste nu vom avea nici o ființă omenească fără micile ei slăbiciuni și ciudățenii" — mărturisește naratorul în *Aventurile lui Philip*.

Lentila măritoare, cu care autorul vede scăderile omenești, se îndreaptă și asupra cititorului, care, în situația de a putea condamna personajele negative, s-ar putea crede cruțat de judecata critică a unei priviri exterioare și reci : „Faptele celor trufași și cruzi, a celor care caută numai plăcerea sînt foarte deseori necuviincioase (așa cum



sînt și mulți dintre voi, amice cu mutra de-un cot și cu reputația nepătată ; dar asta să rămînă numai între noi)" — spune o intervenție din *Bîlciul deșertăciunilor*.

La fel cu semenii săi, personaje sau cititori, naratorul știe că are și el slăbiciunile lui ; snobismul sau interesul împingea toată lumea să se îmbulzească pentru a prezenta omagii desfrînatului lord Steyne : „După cum și dumneata cititorule (nu spune ba), și, după cum și eu, scriitorul rîndurilor acestora, ne-am fi dus acolo dacă am fi primit vreo invitație". Spre deosebire de François de Sales, care îndemna fiece om să fie blînd cu sine însuși pentru a putea fi blînd și cu alții, purtătorul de cuvînt al lui Thackeray cultivă față de sine însuși acea severitate care îi justifică și severitatea față de alții. „Dacă mă îndoiesc că sînt mai bun decît vecinul meu (...), dacă accept că nu sînt mai bun, în aceeași măsură mă îndoiesc și că el este mai bun decît mine" — afirmă Arthur într-o discuție din romanul *Pendennis*.

Teama de subiectivism și părtinire îi dă naratorului nu doar obiectivitatea proprie observației riguroase a omului de știință, ci și înverșunarea scriitorului satiric. În chip reprezentativ pentru romanul realist din secolul al XIX-lea, al cărui personaj este, în general, non-eroic, Thackeray subintitulează *Bîlciul deșertăciunilor* „Un roman fără erou". La sfîrșitul romanului *Pendennis*, invocînd slăbiciunile general-omenești, autorul cere îngăduință pentru creaturile sale : „și, știind cît de mărunt este cel mai bun dintre noi, în pofida tuturor greșelilor și scăderilor lui, să-i întindem o mînă binevoitoare lui Arthur Pendennis, — *care nu cere să fie un erou,* ci doar un om și un frate". *(subl. n.)*

Precum se vede, scriitorul știrbește în mod voit romanele sale de personaje strălucitoare ; o face invocînd respectul realității, ca în următorul răspuns imaginar dat unei prezumate cititoare, nemulțumită de mediocra putere de judecată a Ameliei : „Știu că domnișoara Smith

are o părere proastă despre ea. Dar cîte persoane, scumpă doamnă, sînt înzestrate cu extraordinara dumneavoastră vigoare intelectuală ?"

Făpturile lui Thackeray sînt lipsite de privilegiul timpului dramatic, ale cărui evenimente au o forță de modificare a caracterelor, și ele își păstrează slăbiciunile pînă la capătul vieții. Rebecca rămîne cu aceeași incapacitate afectivă și tot atît de falsă. Amelia — cu tot atîtea prejudecăți și cu același slab discernămînt, iar căpitanul Dobbin — la fel de greoi și de puțin perspicace. De altfel, romancierul afirmă că „istorisirea aceasta nu și-a atins cîtuși de puțin scopul dacă cititorul n-a priceput pînă acum că maiorul era un papă-lapte".

Nefiind văzute în devenire, personajele sînt ca niște adevărate păpuși ; sforile pot să poarte marionetele pe toată scena[1], peruca și veșmintele se pot înlocui, însă obrazul, care exprimă lumea interioară și adună semnele schimbărilor, rămîne același, ca o mască pe care se așează cei mult culori ale unei vîrste mai înaintate.

Voind să nu-și simplifice creaturile prin relevarea exclusivă a calităților, care ar sărăci făpturile sale de complexitate, Thackeray simplifică totuși personajele negative prin înregistrarea exclusivă a defectelor care le transformă de multe ori în caricaturi. Taine îi reproșa de altfel lipsa darului de psiholog.

Uneori personajul negativ poartă și o mască defăimătoare a unui nume propriu al cărui tîlc — ca o rămășiță a psihologiei schematice din moralitățile medievale — îl marchează cu duritate și, parcă, cu neîncredere în vreo posibilitate de evoluție morală. Carența demnității baronetului Crawley este subliniată de numele său, care

[1] S-a observat că personajele lui Thackeray evoluează în spațiul englez pe care, astfel, autorul îl reconstituie pentru cititor, dar că, datorită staticismului lor, ele nu evoluează și în timp. Cf. cap. *Time and Space* în : Edwin Muir, *The Structure of the Novel*, London, 1928.



derivă din verbul *to crawl* (a se tîrî), iar prostia lordului Southdown — de propriul său nume, care este identic cu al unei rase de oi englezești.

Se întîmplă ca personaje negative să capete, pentru scurtă vreme, în cursul unor pasaje, numele unor însușiri care scot în relief grotescul unei situații. Vîrstnicul și grosolanul baronet Crawley se află îngenuncheat în fața Rebeccăi ; prea îndurerată, pentru că acest om avut o cere în căsătorie abia acum, cînd ea este deja măritată, Rebecca îi mărturisi că era căsătorită : „ce poate fi mai sublim ca imaginea Amorului îngenuncheat în fața Frumuseții ?

Dar cînd Amorul auzi această teribilă destăinuire din partea Frumuseții, cum că era adică măritată...."

Personajul negativ este condamnat de spiritul justițiar al autorului prin eșecul lui în viață și degradarea lui morală, prin denunțarea făcută de alte personaje, ori prin rechizitoriul purtătorului de cuvînt al scriitorului.

Viața lui Becky Sharp este un lanț de cîștiguri iluzorii urmate de pierderi ireparabile. Spre sfîrșitul romanului, cu precizarea că din jenă nu stăruie asupra faptelor ei, autorul o înfățișează pe Rebecca pentru o bucată de timp în mizerie, cu patima jocului de cărți (la care trișează), alcoolizată, practicînd prostituția, făcînd spionaj, poate, vinovată într-o măsură de moartea lui Joseph Sedley, a cărui asigurare îi aduce avantaje.

La plecarea lui Becky din casa familiei Sedley, unde păruse a fi prețuită și îndrăgită de toți, cititorul află, oarecum nepregătit, că ea pierduse de fapt afecțiunea cîștigată : menajera îi destăinuie Ameliei că a surprins-o pe Rebecca scotocind prin sertarele bunei sale prietene și citind scrisorile doamnei Sedley.

Epitetele alăturate de autor numelui Rebeccăi sînt tot atîtea categorice sentințe de condamnare : „ființa aceea care nu respectă decît bogăția și care nu are ochi decît pentru succes", „o nemernică așa de înrăită", etc. etc.

O privire mai atentă observă însă că scriitorul nu are o imagine chiar atît de schematică a oamenilor; este de ajuns să se remarce că cei mai buni își au insuficiențele lor, și că cei răi își au motivările lor. Cînd Thackeray spune că a vorbit „despre șiretlic, egoism și sărăcie, acei funești dascăli la școala cărora își făcuse sărmana Becky Sharp educația", el enumeră alături, ca pe niște vicii de o egală gravitate, cauza și efectele, adică erorile și circumstanța care le explică — sărăcia.

Imoralitatea Rebeccăi, hiperbolic prezentată, și, mai cu seamă, explicit și sentențios declarată de autor, este însă un prilej ca scriitorul să-și desfășoare rolul său de moralizator. Comentariile moralizatoare ale scriitorului țin de patosul justițiar specific literaturii realiste din veacul trecut; meliorismul genera dorința de a mustra ori de a încuraja. „A face morală epocii sale este țelul pe care trebuie să și-l propună orice scriitor" — mărturisea Balzac într-o scrisoare.

Pe acest „predicator laic", cum îl numea Taine, Charlotte Brontë, care îi dedică lui Thackeray ediția a doua a romanului său *Jane Eyre*, îl admira ca fiind „primul regenerator social al epocii și maestrul desăvîrșit al celor care se străduie să îndrepte actuala stare strîmbă de lucruri".

Un cunoscător al „strîmbei stări de lucruri", un om obișnuit să gîndească, nu poate rămîne vesel după ce dă un ocol prin bîlciul deșertăciunilor, căci impresia generală culeasă în acest bîlci „e mai curînd de melancolie decît de bunăvoie".

Văzînd natura umană plămădită din bine și rău, iar uneori mai mult din rău, întristat de rînduielile strîmbe făcute de semenii săi, Thackeray este minat de scepticismul celui ce se îndoiește de posibilitatea oamenilor de a fi fericiți. „Ah! *Vanitas vanitatum!* Care din noi și-a împlinit vreodată visul? — iar dacă și l-a împlinit nu mai dorește nimic altceva?" — cu aceste cuvinte se încheie *Bîlciul deșertăciunilor*.



Pe autor îl mistuie și tristețea omului copleșit de trecerea iremediabilă a timpului ireversibil care trage după sine pînă și firava iluzie de fericire: „visul de fericire se sfîrși, așa cum se sfîrșesc toate în viață; așa cum se sfîrșesc florile și mînia, supărările și bucuriile" — reflectează memorialistul din *Henry Esmond*.

Pentru că nu se lasă condus de pasiuni trecătoare, ci cugetă mai întîi îndelung și apoi își expune gîndurile, pătruns de concluziile la care a ajuns, Taine crede că „după Swift, Thackeray este cel mai trist dintre scriitorii satirici".

Bun cunoscător al secolului al XVIII-lea, din care se și inspiră în romanele sale istorice, Thackeray era un raționalist pătruns de sentimentul relativității, pe care, în următoarele rînduri, i-l atribuie lui Arthur Pendennis: „Dați un caracter absolut unei credințe sau unei dogme și persecuția devine o consecință logică; și dominicanul arde un evreu, sau Calvin pe un partizan al lui Arie, sau Nero pe un creștin, sau Elisabeta ori Maria pe un papistaș ori pe un protestant" și, ceea ce este mai grav, „fără nici un fel de remușcări — ci, dimpotrivă, cu convingerea categorică a datoriei împlinite".

Alături de acest sentiment al relativității, hiperbolizarea componentei malefice a personajului negativ și a situațiilor nedrepte este mai mult o platformă convențională care să facă și mai evidentă prezența autorului moralizator și să îndreptățească și mai puternic exercitarea spiritului său justițiar, căci nevoia lui acută de dreptate nu-și află satisfacție decît în „fericita Țară a ficțiunii". „Și poetul din Țara ficțiunii *(Fable-land)* răsplătește și pedepsește în chip absolut" — spune autorul în finalul *Familiei Newcome*.

Aparenta mizantropie și duritate a lui Thackeray maschează iubirea de oameni a unui scriitor temperamental justițiar, humorist și satiric. Supremul său adevăr este de fapt cuprins în ultimele cuvinte din *Cartea snobilor*: „Hazul e bun, adevărul e și mai bun, iar dragostea este mai bună decît toate".

*CORNELIA COMOROVSKI*

## TABEL CRONOLOGIC

*1811* Se naște la Calcutta, în India, William Makepeace Thackeray.

*1812*: Armatele lui Napoleon se retrag înfrînte din Rusia.

Se naște, la Portsmouth, Charles Dickens, celălalt mare romancier realist al epocii.

*1815*: Napoleon este înfrînt la Waterloo de armatele aliate ale Prusiei și Angliei.

Congresul de la Viena.

*1817* Thackeray părăsește India, trimis fiind la studii în Anglia.

*1819*: Manifestările muncitorești de la Manchester, urmate de represiunea de pe cîmpia St. Peters, numită de atunci Peterloo.

*1826*: Prima criză de supraproducție în Anglia.

*1829* Thackeray își începe studiile la Cambridge. Petrece vacanța la Paris.

1830 Thackeray petrece vacanța la Colonia și Weimar.
Întîlnirea cu Goethe.

1831 Thackeray începe să studieze dreptul.

*1832 :* Reforma electorală din Anglia, în urma căreia centrul de greutate în alegeri se mută de pe marile moșii în marile centre urbane.

1833 Thackeray înființează publicația *National Standard and Journal of literature.*

1834 Thackeray e ruinat, publicația își încetează apariția. Pleacă la Paris, unde studiază desenul.

1836 Thackeray publică colecția de desene satirice *Flora și Zefir.*

*1836 :* Apar în foileton *Documentele postume ale clubului „Pickwick"* de Charles Dickens.
Întemeierea Asociației generale a muncitorilor din Londra.

*1837 :* Anul urcării pe tron a reginei Victoria a Angliei.
Începutul mișcării chartiste. Se formulează cele șase puncte ale Chartei.

1837 Thackeray se reîntoarce la Londra.

*1838 :* Alegerile pentru prima convenție chartistă.

*1839 :* Convenția se întrunește la Londra. Atacul armat guvernamental întrerupe întrunirile.
Insurecția minerilor din Țara Galilor urmată de represiune.
Întemeierea Asociației naționale a chartiștilor.



1840 Thackeray publică *Carnetul de schițe pariziene.*

*1842 :* Grevele din Lancashire.

1843 Thackeray publică, în urma unei călătorii în Irlanda, *Carnetul de schițe irlandeze.*

1844 Thackeray publică *Norocul lui Barry Lyndon.* Apare, în revista *Punch, Istoria următoarei revoluții franceze* de Thackeray.

1845—1846 Apare în foileton *Jurnalul lui Jeames* de Thackeray.

1846 Thackeray începe publicarea în revista *Punch* a foiletoanelor care vor alcătui *Cartea snobilor.*

1847 Thackeray începe publicarea în foileton a romanului *Bîlciul deșertăciunilor.*

*1847 :* Apare romanul *La răscruce de vînturi* de Emily Brontë.

Apare romanul *Jane Eyre* de Charlotte Brontë.

*1848 :* Anul revoluțiilor burghezo-democratice de pe continent.

1848 Thackeray începe publicarea în foileton a romanului *Pendennis.*

*1849 :* Apare romanul *Shirley* de Charlotte Brontë.

*1850 :* Apare romanul lui Dickens *David Copperfield.*

1852 Thackeray publică romanul istoric *Henry Esmond.*

Thackeray întreprinde o călătorie în America, unde ține conferințe și citește din opera sa.

1853 Thackeray publică seria de conferințe intitulată *Umoriștii englezi ai secolului al XVIII-lea.*

Thackeray începe publicarea în foiletoane a romanului *Familia Newcome.*

*1854:* Războiul Crimeii.
Apare romanul lui Dickens *Timpuri grele.*

1855 A doua călătorie a lui Thackeray în America, pentru o nouă serie de conferințe și lecturi.

1857 Thackeray începe publicarea în foiletoane a romanului istoric *Cei din Virginia.*

*1859:* Apare romanul *Adam Bede* de scriitoarea George Eliot.

1860 Thackeray publică seria conferințelor *Cei patru George,* ținute în 1855—1856.

Apare romanul *Moara de pe Floss* de George Eliot.

*1861:* Începe războiul de secesiune în America de Nord.

1861 Thackeray începe publicarea romanului *Aventurile lui Filip.*

1863 Thackeray moare în urma unui atac de apoplexie, lăsînd neterminat romanul *Denis Duval.*



## CAPITOLUL I

### CHISWICK[1] MALL

În vremea cînd secolul nostru abia trecuse de vîrsta copilăriei, într-o dimineață însorită din iunie, trăgea dinaintea înaltei porți de fier a pensionului de tinere fete de familie al domnișoarei Pinkerton din Chiswick Mall o încăpătoare trăsură de casă, cu doi cai bine hrăniți, în harnașament strălucitor, mînați cu patru mile pe oră de un vizitiu bine hrănit și el, cu pălărie în trei colțuri și cu perucă. Un servitor negru, care ședea pe capră alături de vizitiul cel gras, își dezdoi picioarele strîmbe de îndată ce echipajul se opri în fața firmei de aramă strălucitoare a domnișoarei Pinkerton și, în timp ce trăgea de cordonul clopoțelului, apărură la ferestrele înguste ale impunătoarei clădiri de cărămidă pe puțin douăzeci de capete tinere, uitîndu-se afară cu multă curiozitate.

Ei bine, observatorul atent ar fi putut recunoaște nasul mic și roș al bunei domnișoare Je-

[1] Pe vremea aceea, suburbie londoneză, cu un parc mare.

mima Pinkerton în persoană înălţîndu-se pe deasupra unor glastre de muşcată din chiar fereastra salonului acestei doamne.

— Este trăsura doamnei Sedley, soră, zise domnişoara Jemima. Sambo, servitorul lor negru, a tras chiar acum clopoţelul, iar vizitiul are o nouă livrea, roşie.

— Ai isprăvit cu pregătirile de plecare ale domnișoarei Sedley, domnișoară Jemima? întrebă domnişoara Pinkerton în persoană, această impunătoare doamnă, Semiramida [1] din Hammersmith [2], prietena doctorului Johnson [3] şi aflîndu-se în corespondenţă cu însăşi doamna Chapone [4].

— Fetele s-au sculat azi-dimineaţă la ora patru ca să-i facă bagajele, soră, răspunse domnișoara Jemima ; i-am pregătit și un mănunchi de flori.

— Zi „buchet", soră Jemima, e mai distins.

— Bine, un buchet mare cît o claie de fîn ; i-am pus Ameliei în valiză două sticle cu apă de micşunele pentru doamna Sedley, precum și reţeta după care s-o prepare.

— Şi nădăjduiesc, domnișoară Jemima, că ai făcut și o copie după contul domnișoarei Sedley. Acesta e, nu-i așa ? Foarte bine, nouăzeci și trei

[1] Regină legendară a Asiriei, căreia i se atribuia o inteligenţă şi o energie deosebite.

[2] Suburbie a Londrei, situată în imediata vecinătate a Chiswickului.

[3] *Samuel Johnson* (1709—1784), poet englez de orientare clasicistă și istoric literar ; s-a bucurat de o mare autoritate în Anglia în ce privește îndrumarea gustului literar în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Thackeray îl numeşte ironic „marele lexicograf", deoarece era autorul cunoscutei lucrări *Vocabular al limbii engleze.*

[4] *Doamna Chapone* (1727—1801), scriitoare engleză, autoarea cărţii *Despre cultivarea spiritului,* destinată educaţiei tinerelor fete în conformitate cu morala burgheză.



de lire și patru şilingi. Fii aşa de drăguță și adresează-o domnului John Sedley ; sigilează-mi și biletul acesta, pe care l-am scris soţiei sale.

În ochii domnișoarei Jemima, o scrisoare autografă a surorii sale, domnișoara Pinkerton, însemna un obiect de adîncă veneraţie, aşa cum ar fi fost scrisoarea unui suveran. Era știut că numai atunci cînd elevele ei părăseau această instituţie sau cînd erau în pragul măritișului, și, o dată, cînd biata domnișoară Birch murise de scarlatină, domnișoara Pinkerton scria personal părinţilor acestora ; și domnișoara Jemima era convinsă că dacă exista ceva care *s-o poată* mîngîia pe doamna Birch de pierderea fiicei sale, nu putea fi decît această pioasă și elocventă compunere, prin care domnișoara Pinkerton anunţa evenimentul.

În cazul de faţă, „biletul" domnișoarei Pinkerton avea următorul cuprins :

*„Mall, Chiswick, 15 iunie 18...*

Doamnă, după o ședere de șase ani la Mall, am onoarea și fericirea de-a reda pe *miss* Amelia Sedley părinţilor săi, în persoana unei domnișoare întru nimic nevrednică de a ocupa locul ce i se cuvine în cercul lor elegant și cultivat. Acele virtuţi care caracterizează pe tînăra femeie de lume din Anglia, acele calităţi care se potrivesc nașterii și condiţiei ei sociale, nu vor lipsi nici amabilei domnișoare Sedley, a cărei sîrguinţă și supunere au făcut să fie îndrăgită de profesorii săi și a cărei încîntătoare blîndeţe temperamentală a fermecat pe toate tovarășele sale, mari și mici.

La muzică, dans, ortografie, la diferitele soiuri de broderie și lucru de mînă a izbutit să realizeze năzuinţele cele mai fierbinţi ale prietenelor sale.

În ceea ce privește geografia, mai lasă încă mult de dorit; i se recomandă o îngrijită și persistentă folosire a spătarului ortopedic cîte patru ore pe zi în timpul următorilor trei ani, pentru a-și însuși acel mers și acea ținută atît de necesare oricărei domnișoare distinse.

În ceea ce privește cunoștințele religioase și morale, se va vedea că domnișoara Sedley este demnă de o instituție care a fost onorată de prezența marelui lexicograf și de patronajul minunatei doamne Chapone. Părăsind Mallul, domnișoara Amelia duce cu sine dragostea tovarășelor sale și urările pline de iubire ale profesoarei care are cinstea de a iscăli mai jos.

Doamnă,
Preaplecata și îndatorata
domniei voastre
BARBARA PINKERTON

P.S. Domnișoara Sedley este însoțită de domnișoara Sharp. Vă rugăm foarte mult ca șederea domnișoarei Sharp la Russell Square să nu treacă de zece zile. Distinsa familie care a angajat-o dorește să beneficieze de serviciile sale cît mai repede cu putință."

Scrisoarea o dată terminată, domnișoara Pinkerton porni să-și înscrie și propriul său nume, ca și pe acela al domnișoarei Sedley, pe prima pagină a dicționarului lui Johnson, folositoarea lucrare pe care o dăruia în chip invariabil elevelor ei la plecarea lor de la Mall. Între copertă și prima pagină se găsea o copie a „versurilor adresate unei tinere fete la părăsirea institutului domnișoarei Pinkerton din Mall, compuse de răposatul doctor Samuel Johnson, de venerată memorie". De fapt, numele lexicografului era veșnic pe buzele acestei



impozante doamne, și atît reputația, cît și succesul i se trăgeau din unica vizită pe care i-o făcuse acesta cîndva.

La porunca surorii ei mai vîrstnice, care-i ceru să ia dicționarul din dulap, domnișoara Jemima scoase din locul respectiv două exemplare. Cînd domnișoara Pinkerton termină de scris dedicația pe cel dintîi, Jemima, cu un aer de îndoială și oarecum sfios, i-l întinse și pe al doilea.

— Pentru cine este acest exemplar, domnișoară Jemima? întrebă, cu o răceală de gheață, domnișoara Pinkerton.

— Pentru Becky Sharp, răspunse Jemima tremurînd toată și, în timp ce se întoarse cu spatele spre soră-sa, fața și gîtul veșted i se înroșiră brusc. Pentru Becky Sharp; și ea pleacă.

— DOMNIȘOARĂ JEMIMA! exclamă domnișoara Pinkerton, accentuîndu-i numele cît mai apăsat cu putință. Ți-ai pierdut mințile? Pune dicționarul la loc în dulap; și pe viitor să nu mai îndrăznești să-ți iei niciodată asemenea libertăți!

— Bine, surioară, dar costă numai doi șilingi și nouă *penny*, și biata Becky ar fi nenorocită să nu primească și ea un exemplar.

— Trimite-mi-o imediat pe domnișoara Sedley, spuse domnișoara Pinkerton.

Și, neîndrăznind să mai scoată vreun cuvînt, biata Jemima ieși din odaie, îngrozitor de tulburată și de nervoasă.

Tatăl domnișoarei Sedley era mare negustor la Londra și om cu avere, pe cînd domnișoara Sharp era un fel de elevă-pedagogă, pentru care — după cum credea ea — domnișoara Pinkerton făcuse destul de mult, așa că nu mai era nevoie să-i acorde acum, la despărțire, și înalta onoare a dicționarului.

Deși scrisorilor semnate de directoarele de școli trebuie să li se dea tot atîta crezare cît și epitafurilor din cimitire, totuși, așa cum se întîmplă uneori ca o persoană care a părăsit viața aceasta să merite toate elogiile săpate de pietrar pe lespedea de deasupra osemintelor — răposatul a fost un bun creștin, un bun părinte, fiu, soție sau soț, care lasă într-adevăr o familie nemîngîiată să-i deplîngă pierderea — tot astfel se întîmplă din cînd în cînd ca și în institutele de băieți și de fete, elevul sau eleva să merite cu prisosință laudele unui profesor nepărtinitor.

Ei bine, domnișoara Sedley era o ființă din această ciudată speță, și nu numai că merita tot ceea ce spunea directoarea întru lauda ei, dar avea și multe alte fermecătoare calități de care această bătrînă și înfumurată Minervă nu-și putea da seama din pricina deosebirii de rang social și de vîrstă dintre eleva ei și ea.

Căci nu numai că putea să cînte ca o ciocîrlie sau ca doamna Billington, să danseze ca Hillisberg sau ca Parisot, să brodeze frumos și să scrie corect ca însuși dicționarul, dar mai avea și o inimă atît de bună, era atît de surîzătoare, iubitoare, gingașă și generoasă, încît cîștiga dragostea oricui o vedea, de la Minerva însăși și pînă la sărmana slujnică din spălătorie, sau la odrasla chioară a plăcintăresei, care avea permisiunea ca o dată pe săptămînă să-și vîndă marfa domnișoarelor de la Mall. Avea, printre cele douăzeci și patru de domnișoare din institut, douăsprezece prietene intime. Nici chiar invidioasa domnișoară Briggs nu o bîrfea ; trufașa și autoritara domnișoară Saltire (nepoata lordului Dexter) recunoștea că are o figură distinsă ; cît despre domnișoara Swartz, bogata mulatră din St. Kitts, cu părul creț



ca lîna, fu apucată de o asemenea criză de plîns în ziua cînd plecă Amelia, încît se văzură nevoiți să trimită după doctorul Floss, care numai cît n-o îmbătă cu sărurile lui împotriva leșinului. Dragostea domnișoarei Pinkerton era, așa cum se poate presupune considerînd înalta poziție socială și calitățile deosebite ale acestei domnișoare, calmă și plină de demnitate ; domnișoara Jemima, însă, se și smiorcăise de cîteva ori la gîndul că Amelia pleacă și, dacă nu i-ar fi fost teamă de sora ei, ar fi făcut chiar o criză violentă de isterie, la fel cu moștenitoarea (care plătea taxa dublă) din St. Kitts. Un atare lux de mîhnire nu poate fi îngăduit însă decît elevelor interne. Pe cînd neprihănita Jemima trebuia să aibă grijă de toate notele de plată, să supravegheze spălatul și cîrpitul rufelor, prepararea budincilor, frecatul tacîmurilor și al veselei și să nu-i piardă o clipă din ochi pe servitori. Dar la ce să mai vorbim de Jemima ? Căci probabil că nu vom mai auzi de ea din clipa aceasta și pînă la sfîrșitul cărții, fiindcă din momentul în care uriașele porți de fier forjat se vor închide în urma bunei femei, atît ea, cît și teribila ei soră nu se vor mai întoarce niciodată de acolo în această mică lume a povestirii noastre.

Cum, însă, ne vom întîlni foarte des cu Amelia, nu e de prisos să spunem, chiar de la începutul cunoștinței noastre, că era o ființă minunată; și să mulțumim Domnului că, avînd în vedere cîți ticăloși de ultima speță mișună atît în viață, cît și în romane, dar mai ales în acestea din urmă, noi vom avea-o ca veșnică tovarășă pe ea, o ființă atît de bună și de neprihănită. Cum ea nu este o eroină, nu-i nevoie să-i descriem făptura ; de fapt, mi-e teamă că nasul îi e mai degrabă scurt decît altminteri, iar obrajii ei sînt cu mult prea

rotunzi și prea roșii pentru o eroină. Oricum, fața Ameliei era rumenă de sănătate, iar pe buzele ei înflorea cel mai proaspăt surîs ; avea o pereche de ochi care scînteiau de cea mai luminoasă și mai nevinovată voie bună, afară, ce-i drept, de momentele cînd se umpleau de lacrimi, și aceasta se întîmpla mult prea des ; căci prostuța obișnuia să plîngă ba pentru vreun canar mort, ba pentru vreun șoarece pe care se întîmpla să-l prindă pisica, ba pentru felul în care se sfîrșea vreun roman, oricît de stupid ar fi fost el, ca și pentru orice vorbă aspră care i se spunea, dacă se găseau persoane atît de haine la suflet încît s-o certe, și atunci, ei bine, cu atît mai rău pentru ele. Nici domnișoara Pinkerton, femeia aceea austeră și neînduplecată ca o divinitate, nu-i mai făcu vreo observație din ziua cînd încercase asta o singură dată, la început, și, cu toate că ea n-avea pentru sensibilitatea cuiva mai multă înțelegere decît pentru algebră, dădu tuturor profesorilor și instructoarelor dispoziții speciale să se poarte cu cea mai mare blîndețe cu domnișoara Sedley, deoarece asprimea îi primejduia sănătatea.

Așa că, venind și ziua plecării, domnișoara Sedley nu știa ce atitudine să ia, șovăind între cele două deprinderi ale sale : să rîdă sau să plîngă ? Era bucuroasă că pleacă acasă, și foarte îndurerată că părăsea școala. Trei zile încheiate, înaintea plecării, mica Laura Martin, orfana, se ținu după ea ca un cățeluș. Domnișoara Sedley trebuia să facă și să primească pe puțin patrusprezece daruri, să facă patrusprezece promisiuni solemne că le va scrie în fiecare săptămînă. „Scrie-mi pe adresa bunicului meu, lordul Dexter“, spuse domnișoara Saltire (care, între noi fie vorba, umbla cam jerpelită). „Nu te gîndi că trebuie să plătesc



mărcile și scrie-mi în fiecare zi, scumpa mea“, zise impetuoasa domnișoară Swartz, cea cu părul ca lîna, dar care era generoasă și iubitoare ; iar orfana, mica Laura Martin, venind spre ea cu brațele întinse, luă mîna prietenei sale și-i spuse, privind-o gînditoare în ochi : „Amelia, cînd am să-ți scriu am să-ți spun «mămico»“.

Nu mă îndoiesc absolut de fel că JONES, care va citi cartea de față la club, va socoti toate amănuntele acestea cît se poate de stupide și de vulgare, trăncăneli fără rost și din cale-afară de sentimentale. Da, îl văd foarte bine în acest moment pe Jones (cam îmbujorat la față datorită cotletelor de berbec și sfertului de vin) scoțîndu-și creionul și subliniind cuvintele „stupid, trăncăneli“ etc. și adăugînd alături propria-i observație : „Exact așa !“ Ei bine, el este un sublim om de geniu și admiră tot ce e mare și eroic, atît în viață, cît și în romane ; așa că e mai bine să fie prevenit, ca să-și ia valea.

Ne-am înțeles deci. Florile, și darurile, și cuferele, și cutiile de pălării ale domnișoarei Sedley o dată rînduite de domnul Sambo în trăsură, dimpreună cu un foarte mic și jerpelit geamantan de piele, pe care era îngrijit prinsă în ținte cartea de vizită a domnișoarei Sharp, geamantan înmînat de către Sambo cu o strîmbătură și așezat de vizitiu cu un rînjet tot atît de batjocoritor, sosi și ora plecării ; și durerea clipei fu simțitor redusă de minunatele cuvinte pe care domnișoara Pinkerton le adresă elevei sale. Nu în sensul că această cuvîntare de despărțire ar fi îndemnat-o pe Amelia să filozofeze, sau că ar fi înarmat-o în vreun chip sau într-altul cu mai mult calm, ca rezultat imediat al argumentării, dar era neîngăduit de anostă, umflată și plictisitoare, și fiindcă

directoarea ei îi inspira o teamă cumplită, domnișoara Sedley nu îndrăzni, în prezența acesteia, să-și dea frîu liber întregului torent al durerii. O prăjitură cu anason și o sticlă cu vin apărură după aceea în salon, ca în timpul ceremonioaselor vizite ale părinților, și după ce fură împărțite la toată lumea, domnișoara Sedley obținu îngăduința să plece.

— Becky, ai să te duci să-ți iei rămas bun de la domnișoara Pinkerton, spuse buna Jemima unei domnișoare pe care nimeni n-o băga în seamă și care tocmai cobora scările cu o cutie de pălării în mînă.

— Cred că n-am încotro, răspunse fără tulburare domnișoara Sharp, spre marea uimire a domnișoarei Jemima.

Și după ce aceasta din urmă bătu la ușă și primi încuviințarea să intre, domnișoara Sharp înaintă cu multă nepăsare și spuse în franțuzește, cu un accent impecabil :

— *Mademoiselle, je viens vous faire mes adieux.* [1]

Domnișoara Pinkerton nu înțelegea franțuzește ; ea-i dirija numai pe cei care știau ; dar, mușcîndu-și buzele și înălțîndu-și capul cu venerabilul ei nas roman (capul pe creștetul căruia se afla un mare și solemn turban), zise :

— Domnișoară Sharp, îți doresc bună dimineața !

În timp ce vorbea, Semiramida din Hammersmith îi întinse domnișoarei Sharp o mînă, atît în semn de adio, cît și pentru a-i îngădui să-i strîngă unul din degetele mîinii stîngi, dinadins întins pentru asta.

[1] Domnișoară, am venit să-mi iau rămas bun de la dumneavoastră (fr.).



Domnișoara Sharp se mulțumi să-și încrucișeze doar mîinile, cu un zîmbet foarte rece și cu o plecăciune, și refuză categoric onoarea ce i se făcea ; la care Semiramida își săltă turbanul mai indignată ca oricînd. De fapt, se dădu o mică bătălie între aceste două domnișoare, cea tînără și cea bătrînă, și învinsă ieși cea din urmă.

— Dumnezeu să te aibă în paza lui, copila mea, rosti ea îmbrățișînd-o pe Amelia și uitîndu-se totodată, amenințător, peste umărul fetei, la domnișoara Sharp.

— Vino încoace, Becky, îi șopti domnișoara Jemima, trăgînd-o de acolo în mare panică, și ușa salonului se închise în urma lor pentru totdeauna.

După asta avură loc forfota și despărțirea de la parter. Cuvintele nu sînt în stare să redea scena. În hol erau adunați toți servitorii, toate prietenele ei dragi, toate domnișoarele, precum și profesorul de dans, care sosise tocmai atunci ; urmă o mare îmbulzeală, o avalanșă de îmbrățișări, de sărutări și de plînsete, de-a valma cu văicărelile stridente ale domnișoarei Swartz, care rămăsese în camera ei, lucruri pe care pana nu le poate zugrăvi și peste care orice inimă simțitoare va trece bucuroasă.

Îmbrățișările luară sfîrșit ; tinerele se despărțiră, adică domnișoara Sedley se despărți de prietenele ei. Domnișoara Sharp se suise în trăsură pe neobservate, cu cîteva minute mai înainte. Nimeni nu plîngea că se desparte de ea.

Sambo, cel cu picioarele strîmbe, închise zgomotos portiera după tînăra lui stăpînă, care tot se mai bocea încă. Și se urcă sus, dinapoia trăsurii.

— Oprește ! strigă domnișoara Jemima, repezindu-se la poartă cu un pachețel în mînă. Sînt

nişte sandvişuri, draga mea, îi spuse ea Ameliei. Vezi, s-ar putea să-ţi fie foame... Becky, Becky Sharp, e aici şi o carte pentru dumneata, pe care sora mea... adică eu... ştii... dicţionarul lui Johnson; nu se cade să ne părăseşti fără asta. La revedere. Mînă, birjar! Dumnezeu să vă aibă în pază!

Şi îndatoritoarea făptură se retrase în grădină, copleşită de emoţie.

Dar iată! tocmai în clipa în care trăsura porni, domnişoara Sharp îşi arătă la fereastră faţa-i palidă şi, acesta este adevărul, azvîrli cartea înapoi în grădină.

Ceea ce numai cît n-o făcu pe domnişoara Jemima să leşine de groază. „Vai, n-aş fi crezut niciodată... zise ea. Ce obrăznicie!“... Tulburarea o împiedică să ducă la capăt aceste două propoziţii. Trăsura gonea înainte; porţile cele mari fură închise; clopoţelul sună pentru ora de dans. Înaintea celor două domnişoare lumea era deschisă; prin urmare, să ne luăm rămas bun de la Chiswick Mall.

## *CAPITOLUL II*

### ÎN CARE DOMNIŞOARA SHARP ŞI DOMNIŞOARA SEDLEY SE PREGĂTESC SĂ DEA PIEPT CU VIAŢA

După ce domnişoara Sharp săvîrşise eroicul act menţionat în capitolul precedent şi văzuse dicţionarul zburînd peste caldarîmul micuţei grădini şi



căzînd, în cele din urmă, la picioarele uluitei domnişoare Jemima, chipul tinerei noastre domnişoare, care purtase pînă atunci pecetea unui sentiment foarte înrudit cu ura, se destinse într-un zîmbet care era, poate, ceva mai plăcut, şi afundîndu-se în pernele trăsurii, într-o excelentă bună dispoziţie, spuse:

— S-a zis cu dicţionarul, şi slavă Domnului că am scăpat şi de Chiswick!

Domnişoara Sedley fu aproape tot atît de consternată ca şi domnişoara Jemima la vederea acestui act de sfidare; căci, gîndiţi-vă, ea nu părăsise şcoala decît de un minut, şi în acest scurt răstimp impresiile celor şase ani nu i se şterseseră încă. Iar la unele persoane respectul profund pentru anumite lucruri, ca şi spaimele tinereţii, durează veşnic. Cunosc, de pildă, un domn de 68 de ani care mi-a spus într-o dimineaţă la cafea, cu o mutră foarte tulburată: „Am visat astănoapte că mă bătea doctorul Raine cu nuiaua“. Imaginaţia îl purtase în timpul nopţii cu cincizeci şi cinci de ani înapoi. Doctorul Raine şi nuiaua lui rămăseseră în inima acestui bătrîn de 68 de ani la fel de înspăimîntători ca şi la 13. Şi dacă doctorul, în mînă cu o nuia mare, i-ar fi apărut în faţă în carne şi oase, chiar şi acum, la vîrsta de 68 de ani, şi i-ar fi strigat cu glas tunător: „Băiete, dă-ţi jos pantalo...“

Şi cum vă spuneam, domnişoara Sedley fu nemaipomenit de speriată la vederea acestui act de nesupunere.

— Cum ai putut, Rebecca, să faci tu una ca asta? rosti ea în cele din urmă, după un răstimp de tăcere.

— Ce, crezi că are să vină domnişoara Pinkerton după noi şi are să mă trimită la carceră ? răspunse Rebecca rîzînd.

— Nu, dar...

— Urăsc toată casa asta ! continuă domnişoara Sharp cu furie. Sper să n-o mai văd în ochi cîte zile oi avea ! De s-ar scufunda în fundul Tamisei, şi, dacă ar fi să se afle şi domnişoara Pinkerton acolo, te asigur că n-aş mişca un deget ! Ah, bine mi-ar mai părea s-o văd plutind pe valuri, cu turbanul ei cu tot, cu trena fluturîndu-i în urmă şi cu nasul ei, ca un cioc de luntre !

— Taci ! strigă domnişoara Sedley.

— Ce, crezi cumva că servitorul ăsta negru ar putea să te pîrască ? izbucni domnişoara Rebecca rîzînd. N-are decît să se ducă înapoi şi să-i spună domnişoarei Pinkerton că o urăsc din tot sufletul ; ce bine mi-ar părea s-o poată face ; şi cît aş dori să mi se ivească prilejul de a-i dovedi chiar eu cît o urăsc ! Timp de doi ani n-am avut parte decît de insulte şi de jigniri din partea ei. Am fost tratată mai rău decît cea din urmă slujnicuţă de la bucătărie. Nu am avut niciodată vreo prietenă în afară de tine şi n-am auzit nici o vorbă bună decît de la tine. Am fost pusă să supraveghez fetele mai mici, din cursul inferior, şi să vorbesc franţuzeşte cu domnişoarele, pînă mi s-a făcut lehamite de limba mea maternă ! Dar cînd i-am vorbit franţuzeşte domnişoarei Pinkerton, a fost straşnic, nu-i aşa ? Ea nu pricepe boabă franţuzeşte şi e prea mîndră ca s-o mărturisească. Cred că ăsta e şi motivul care a făcut-o să renunţe la serviciile mele ; de aceea, mulţumesc Domnului



pentru limba franceză. *Vive la France ! Vive l'Empereur ! Vive Bonaparte !* [1]

— O, Rebecca, Rebecca, să-ţi fie ruşine ! strigă domnişoara Sedley, asta fiind cea mai grozavă blasfemie din cîte rostise Rebecca pînă atunci ; căci, să strigi pe vremea aceea, în Anglia : „Trăiască Bonaparte !" era ca şi cum ai fi strigat : „Trăiască Lucifer !" Cum de poţi... Cum de ai curajul să nutreşti gînduri atît de răutăcioase şi de răzbunătoare ?

— O fi ea, răzbunarea, un simţămînt josnic, dar e foarte firesc, răspunse domnişoara Rebecca. Nu sînt nici eu înger !

Şi, ca să spunem adevărul, e absolut sigur că nici nu era.

S-a putut totuşi băga de seamă, în decursul acestei scurte conversaţii (care a avut loc în timp ce trăsura mergea agale de-a lungul rîului), că Rebecca Sharp avusese pînă atunci de două ori prilejul să mulţumească cerului : în primul rînd pentru că o scăpase de o fiinţă pe care o ura atît, şi în al doilea rînd pentru că-i dăduse posibilitatea să-şi arunce duşmanii într-o stare de uimire şi de nedumerire ; dar nici unul din aceste prilejuri nu era cu deosebire nimerit pentru a aduce mulţumiri cerului, şi nu era nici dintre acelea în care s-ar fi putut manifesta o făptură împăciuitoare şi blajină din fire. Blîndă şi împăciuitoare Rebecca nu era, prin urmare, nicidecum. Toată lumea se purta rău cu ea, mărturisea această tînără mizantropă, şi putem fi mai mult ca siguri că fiinţele cu care se poartă rău cei din jur merită pe deplin acest tratament. Lumea e ca o oglindă,

---

[1] Trăiască Franţa ! Trăiască împăratul ! Trăiască Bonaparte ! (fr.).

care întoarce fiecărui om icoana propriului său chip. Încruntă-te la ea, și ea se va uita la tine acru; zîmbește-i și bucură-te o dată cu ea, și lumea îți va ține, veselă și îndatoritoare, tovărășie: așa că fiecare tînăr poate să-și aleagă ce-i place. Nu se poate însă tăgădui că dacă lumea n-o iubea pe domnișoara Sharp, aceasta se datora faptului că nimeni nu-și aducea aminte să fi făcut vreodată vreun serviciu cuiva; și nici nu era de așteptat ca cele douăzeci și patru de domnișoare să fie deopotrivă de binevoitoare ca eroina acestei cărți, domnișoara Sedley (la care ne-am oprit tocmai pentru că avea firea cea mai aleasă dintre toate; altminteri, ce oare ne-ar fi împiedicat s-o punem în locul ei, ca eroină, pe domnișoara Swartz, sau pe domnișoara Crump, sau pe domnișoara Hopkins ?), și tot așa, nici nu era de așteptat ca fiecare din ele să fie la fel de modestă sau înzestrată cu un temperament atît de blînd și de supus ca acela al domnișoarei Amelia Sedley; nici să se folosească de orice prilej pentru a supune caracterul crud și plin de răutate al Rebeccăi; și nici ca prin mii de cuvinte duioase și nenumărate servicii să răpună, barem o dată, dușmănia acesteia față de semenele ei.

Tatăl domnișoarei Sharp fusese pictor și, în această calitate, dăduse lecții de desen elevelor domnișoarei Pinkerton. Era un om inteligent, un tovarăș plăcut; cu totul nepăsător în privința studiului; cu o mare înclinație pentru împrumuturi și cu deosebită slăbiciune pentru cîrciumi. Cînd se îmbăta, prinsese obiceiul să-și bată nevasta și copila; iar în dimineața următoare, cînd capul îi plesnea de durere, tuna și fulgera împotriva omenirii pentru că-i nesocotea geniul, și-i ocăra, cu multă iscusință și cu perfectă dreptate uneori, pe toți nebunii, adică pe colegii săi întru meserie. Și cum nu reușea mai niciodată s-o scoată la capăt, datorînd bani pe o rază de mai bine de un kilometru și jumătate în jurul cartierului Soho [1], unde-și ducea zilele, se gîndi să-și îmbunătățească starea însurîndu-se cu o tînără franțuzoaică, dansatoare la Operă. Domnișoara Sharp nu aducea niciodată vorba de situația modestă a mamei sale, dar obișnuia să susțină că familia Entrechat făcea parte din noblețea Gasconiei, și era foarte mîndră de acești strămoși ai ei. Și, ceea ce e mai interesant e că, pe măsură ce anii vîrstei ei sporeau, strămoșii acestei tinere domnișoare sporeau și ei în rang și strălucire.



Mama Rebeccăi avusese parte, nu se știe de unde, de oarecare bună-creștere, iar fiica ei vorbea franțuzește perfect și cu accent parizian. Pe atunci faptul acesta constituia o calitate destul de rară, calitate care-i ajută să obțină un angajament la austera domnișoară Pinkerton. Cînd murise mama Rebeccăi, tatăl, neputîndu-se reface nici el pesemne, scrisese, după al treilea atac de delirium tremens, o bărbătească și patetică scrisoare domnișoarei Pinkerton, cerîndu-i ocrotire pentru copila orfană, și coborî astfel în mormînt, după ce doi portărei se păruiră chiar deasupra cadavrului său. Rebecca avea 17 ani cînd veni la Chiswick și fu primită în calitate de elevă-pedagogă, îndatorirea ei fiind să dea lecții de limba franceză, cum am văzut, iar avantajul, acela de a putea locui acolo gratuit și de a căpăta, în schimbul cîtorva guinee pe an, firimituri din cunoștințele profesorilor care predau în școală.

Era mică de statură și cam slăbuță; palidă, cu părul de culoarea nisipului și cu niște ochi de obi-

[1] Cartier din Londra, locuit mai cu seamă de străini.

cei plecați ; dar care, cînd te priveau, se vădeau a fi foarte mari, stranii și plini de farmec ; un farmec atît de tulburător, încît reverendul domn Crisp, proaspăt ieșit de la Oxford, ajutor al vicarului din Chiswick, reverendul domn Flowerdew, se îndrăgosti de domnișoara Sharp străpuns fiind doar de o privire a ochilor ei, care străbătu ca o flacără biserica din Chiswick, din băncile elevelor și pînă la pupitrul predicatorului. Acest tînăr îngîmfat obișnuia să ia uneori ceaiul cu domnișoara Pinkerton, căreia îi fusese prezentat de mama sa, și adevărul este că adusese oarecum vorba despre căsătorie într-un bilețel interceptat, pe care precupeața de mere, femeia aceea chioară, avea sarcina să-l înmîneze destinatarei. Doamna Crisp fu chemată în mare grabă de la Buxton și plecă din localitate imediat, împreună cu iubitul său fiu ; dar pînă și gîndul existenței acestui erete în hulubarul de la Chiswick fu de ajuns să tulbure năprasnic sufletul domnișoarei Pinkerton, care ar fi avut mare chef s-o dea numaidecît afară din școală pe Rebecca Sharp dacă n-ar fi fost legată de mîini și de picioare printr-un contract cu daune, neputînd crede niciodată pe deplin spusele tinerei fete care afirma că nu schimbase nici o vorbă cu domnul Crisp altfel decît sub ochii ei, în două rînduri, cînd se întîlniseră la ceai.

Pe lîngă domnișoarele înalte și trupeșe din pension, Rebecca Sharp arăta ca un copil. Dar ea avea precocitatea nenorocită a sărăciei. Cu cîți creditori nu șezuse ea de vorbă și pe cîți nu-i abătuse ea de la ușa tatălui ei ; pe cîți negustori nu-i lingușise și nu-i îmbunase ea, ca să le mai stoarcă încă un blid de mîncare ! Umbla de obicei cu tată-său, care era foarte mîndru de istețimea ei, și auzea tot ce vorbeau necioplitii lui prieteni



— de cele mai multe ori discuții foarte puțin potrivite pentru urechile unei fetițe. Dar ea nu fusese niciodată fetiță, cum singură afirmase ; ea fusese matură de la vîrsta de 8 ani. Oh, de ce îngăduise domnișoara Pinkerton o pasăre atît de primejdioasă în colivia ei ?

Adevărul este că în rarele ocazii cînd tatăl ei o aducea la Chiswick, Rebecca se deprinsese să-și joace atît de desăvîrșit rolul de *ingénue*[1], încît bătrîna doamnă o socotise drept cea mai blajină ființă din lume ; și nu mai departe decît cu un an înainte de înțelegerea prin care fusese admisă în institut, cînd, prin urmare, avea 16 ani, domnișoara Pinkerton îi dăruise, cu măreția ei obișnuită și rostind și un discurs, o păpușă care, în treacăt fie zis, îi fusese proaspăt confiscată domnișoarei Swindle, descoperită pe cînd se juca în orele de clasă cu ea. Cum mai rîseseră atunci tatăl și fiica, pe cînd se întorceau acasă obosiți după sindrofie (atunci cînd cu discursul, prilej cu care fuseseră invitați toți profesorii), și cum ar mai fi turbat de mînie domnișoara Pinkerton dacă și-ar fi văzut propria-i caricatură, pe care Rebecca, acest mic măscărici, izbutise să i-o facă slujindu-se de păpușă. Becky obișnuia să improvizeze dialoguri cu această păpușă ; ceea ce făcea deliciul străzilor Newman, Gerrard și al cartierului artiștilor ; iar pictorii tineri, cînd veneau să bea cîte-un șpriț de gin cu leneșul, destrăbălatul, inteligentul și glumețul lor coleg mai vîrstnic, aveau obiceiul s-o întrebe regulat pe Rebecca dacă domnișoara Pinkerton era acasă ; băieții aceștia o cunoșteau foarte bine pe domnișoara Pinkerton, săr-

[1] Nevinovată, naivă (fr.).

mana de ea ! de parcă ar fi fost domnul Lawrence [1] sau președintele West [2] ! Rebecca avu o dată onoarea de a petrece cîteva zile la Chiswick, după care, fiind adusă acasă de Jemima, fetița își înjghebă a doua păpușă, după chipul și asemănarea acestei domnișoare ; deși această nevinovată ființă îi făcuse și îi dăruise la plecare peltea și prăjituri cît să se sature trei copii, precum și o monedă de șapte șilingi, fetița avea simțul ridicolului dezvoltat într-o măsură cu mult mai mare decît sentimentul de recunoștință, așa că o jertfi și pe domnișoara Jemima cu tot atîta neîndurare ca și pe sora ei.

Veni apoi catastrofa, și ea se mută la Mall ca în propria-i casă. Dar obiceiurile rigide de aici o înăbușeau ; rugăciunile și prînzurile, lecțiile și plimbările, fixate toate după un tipic convențional, o apăsau pînă dincolo de limita oricărei răbdări ; și se gîndea cu atîta jale la viața fără griji și la mizeria vechiului atelier din Soho, încît toată lumea, chiar și ea însăși, credea că se mistuie de durerea morții tatălui ei. Locuia într-o cameră micuță, la mansardă, unde servitoarele o auzeau noaptea umblînd de colo-colo și plîngînd în hohote. Dar făcea asta ca să-și potolească furia, și nu din pricina durerii. Nu prea fusese prefăcută înainte, dar singurătatea o învăță să fie șireată. Nu frecventase niciodată societatea femeilor ; deși fusese un om de nimic, tatăl ei era plin de talent, și conversația lui îi era de o mie de ori mai plăcută decît aceea a semenelor ei întîlnite acum. Îngîmfarea plină de ifose a bătrînei directoare, nătoada voie bună a surorii ei, vorbăria fără rost și bîrfelile fetelor mai mari, ca și corectitudinea formală a pedagogelor o scoteau în aceeași măsură din sărite ; pe deasupra, această nefericită copilă n-avea nici urmă de sentiment matern în inima ei ; altminteri, ciripitul și trăncăneala elevelor mai mici care-i fuseseră date în grijă ar fi putut-o liniști și îmbuna ; dar iată, ea trăise printre ele timp de doi ani, și nici uneia nu-i părea rău că pleacă. Blînda, duioasa Amelia Sedley fusese singura ființă de care se putuse apropia într-o oarecare măsură ; dar cine nu s-ar fi putut apropia de Amelia ?

Fericirea, poziția înaltă a tinerelor domnișoare din jurul ei dezlănțuiau în sufletul Rebeccăi nemaipomenite crize de invidie. „Ce aere-și mai dă fata asta numai pentru că-i nepoată de lord !" spunea despre una. „Cum o mai lingușesc și cum se mai ploconesc toți în fața creolei aceleia pentru suta ei de mii de lire ! Eu sînt de o mie de ori mai deșteaptă și mai fermecătoare decît creatura aceea, cu toată averea ei. Și sînt tot atît de binecrescută ca și nepoata lordului, cu toată originea ei nobilă, și, totuși, aici îmi trece toată lumea pe dinainte. Cu toate astea, cînd eram cu tata, nu renunțau oare bărbații la balurile și la distracțiile lor cele mai vesele ca să-și petreacă seara cu mine ?" Și, hotărînd să se elibereze cu orice preț din închisoarea în care se afla, începu să treacă la fapte și să-și făurească planuri de viitor, care de data aceasta erau foarte precise.

Se folosi, de aceea, de învățătură, singurul mijloc pe care-l avea la îndemînă în situația ei ; și cum avea cunoștințe muzicale și talent pentru

[1] *Thomas Lawrence* (1769—1830), pictor portretist al curții engleze.

[2] *Benjamin West* (1738—1820), pictor englez, destul de mediocru, unul dintre întemeietorii Academiei Regale de Artă din Londra și, începînd din anul 1792, președintele ei.

limbi străine, parcurse cu repeziciune suma cunoștințelor reduse, considerate absolut necesare doamnelor din vremea aceea. Exersa necontenit anumite bucăți de muzică și, într-o bună zi, cînd fetele erau plecate, iar ea rămăsese singură acasă, Minerva o auzi cîntînd atît de bine o bucată, încît socoti, cu drept cuvînt, că și-ar putea cruța cheltuiala unui profesor pentru fetele mai mici și-i ceru domnișoarei Sharp ca în viitor să le predea acestora și muzica.

Fata refuză ; pentru prima dată și spre uimirea impunătoarei directoare a școlii.

— Sînt aici ca să vorbesc franțuzește cu fetițele, spuse Rebecca pe neașteptate, și nu ca să le învăț muzica și să vă fac dumneavoastră economii. Plătiți-mi, și le voi preda și muzica.

Minerva trebui să primească tîrgul. Și bineînțeles, din clipa aceea n-o mai putu vedea în ochi.

— De treizeci și cinci de ani, spuse ea, și pe bună dreptate, n-am văzut o singură ființă care să îndrăznească a pune în cumpănă autoritatea mea, și încă în propria mea casă ! Am încălzit la sînul meu o viperă !

— Viperă ? Moși pe groși ! îi răspunse Rebecca bătrînei domnișoare, care era gata-gata să leșine de uimire. M-ați luat pentru că aveați nevoie de mine. Între noi două nu poate încăpea recunoștință ! Urăsc casa asta și vreau să plec cît mai repede de aici. Și nu voi face decît ceea ce sînt obligată să fac.

În zadar o întrebă bătrîna doamnă dacă-și dădea seama că vorbea cu directoarea școlii. Rebecca îi rîse în nas cu atîta sarcasm, încît domnișoara Pinkerton fu gata-gata să leșine din nou.

— Dați-mi o sumă de bani, spuse fata, și scăpați de mine ; sau, dacă preferați, găsiți-mi un loc de guvernantă într-o familie nobilă, puteți face asta, dacă vreți !

Și, în certurile care se mai iviră, fata revenea mereu la această propunere : „Găsiți-mi un post ; ne urîm reciproc, așa că sînt gata să plec în orice clipă !"

Demna domnișoară Pinkerton, cu toate că avea nas roman, turban pe cap și era înaltă cît un grenadir, și cu toate că pînă atunci nu-i stătuse nimeni împotrivă, nu avea nici pe departe voința și energia tinerei ei subalterne, așa că în zadar se război cu dînsa, căutînd s-o pună la respect. O dată, cînd domnișoara Pinkerton încercă s-o dojenească în public, Rebecca își puse în aplicare planul amintit mai sus și-i răspunse în franțuzește, lucru care o zdrobi cu totul pe bătrînă. Pentru a-și menține autoritatea în școală, era necesar s-o înlăture numaidecît pe răzvrătita aceasta, pe monstrul, pe șarpele, pe provocatoarea aceasta. Și auzind ea tocmai atunci că în familia lui *sir* Pitt Crawley era nevoie de o guvernantă, o recomandă pe domnișoara Sharp pentru postul acesta, așa scandalagioaică și viperă cum era. „Nu-i pot găsi nici un cusur purtării domnișoarei Sharp, spuse ea, decît în ceea ce mă privește pe mine personal, și trebuie să recunosc că e plină de talente și că posedă cunoștințe excepționale. Astfel încît socot că, datorită acestor calități, poate face cinste sistemului de educație adoptat în școala mea."

În felul acesta își împăcă directoarea conștiința cu cerințele unei scrisori de recomandație ; contractul fu reziliat, iar eleva-pedagogă își recăpătă libertatea. Bătălia descrisă aici în cîteva rînduri a durat, firește, cîteva luni. Și cum domnișoara Sedley, care împlinise 17 ani și părăsea școala,

avea multă prietenie pentru domnişoara Sharp („ăsta e singurul amănunt din purtarea Ameliei, zicea Minerva, care nu i-a fost pe plac directoarei ei"), Rebecca fu invitată de către aceasta să petreacă o săptămînă la ea acasă, înainte de a-şi asuma îndatoririle de guvernantă, de astă dată într-o familie.

În chipul acesta începu pentru cele două domnişoare viaţa. Pentru Amelia, o viaţă cu totul nouă, plină de prospeţime şi de strălucire, aşternută numai cu flori în cale. Pentru Rebecca nu era cu totul nouă: de fapt, dacă trebuie să respectăm adevărul cu privire la familia Crisp, plăcintăreasa dăduse a înţelege cuiva, care destăinui totul sub jurămînt altcuiva, că între domnul Crisp şi domnişoara Sharp se petrecuseră mai multe decît se ştia şi că scrisoarea lui nu era decît un răspuns la altă scrisoare. Dar cine poate cunoaşte adevărul într-o asemenea chestiune? În orice caz, dacă Rebecca nu începea viaţa, o reîncepea.

Pînă să ajungă domnişoarele la bariera Kensington, pe Amelia o mai durea încă amintirea prietenelor ei, dar lacrimile i se uscară şi roşise foarte încîntată atunci cînd un tînăr ofiţer de gardă, trecînd călare, îi aruncase o ocheadă şi exclamase: „Straşnică fetişcană, pe legea mea!" şi chiar înainte ca trăsura să ajungă în Russell Square, sporovăise tot soiul de lucruri despre viaţa mondenă: dacă domnişoarele se pudrau, dacă purtau sau nu crinolină cînd erau prezentate la curte şi dacă ea avea să se bucure sau nu de această onoare; la balul primarului Londrei era însă foarte sigură că va merge. Iar cînd ajunseră, în sfîrşit, acasă, şi domnişoara Amelia Sedley sări din trăsură ajutată de Sambo avea înfăţişarea celei mai mulţumite şi mai fericite fete din toată



uriaşa cetate a Londrei. Sambo şi vizitiul erau de aceeaşi părere în această privinţă, ca şi tatăl şi mama fetei, ca şi fiecare din servitorii casei, de altfel, care-i făceau plecăciuni şi-i zîmbeau, urînd bun sosit tinerei lor stăpîne.

Puteţi fi siguri că Amelia îi arătă Rebeccăi fiecare încăpere din casă şi fiecare lucruşor din fiecare sertar al ei; şi cărţile, şi pianul, şi rochiile, şi colierele, şi broşele, şi dantelele ei, în sfîrşit, toate nimicurile. Ea stărui pe lîngă Rebecca să primească în dar colierul de cornalină albă şi inelele cu turcoaze şi o rochie de muselină înflorată care-i rămăsese mică, dar care i se potrivea prietenei sale de minune; şi în inima ei hotărî să-i ceară mamă-si voie să-i dăruiască şi şalul cel alb de caşmir. Nu putea oare să se lipsească foarte bine de el şi nu-i adusese tocmai atunci fratele ei, Joseph, altele două din India?

Cînd Rebecca văzu cele două minunate şaluri de caşmir pe care Joseph Sedley i le adusese surorii lui hotărî că, pe bună dreptate, „trebuie să fie încîntător să ai un frate", şi-i stîrni foarte uşor mila duioasei Amelia amintindu-i că era singură pe lume, o biată orfană, fără prieteni şi fără rude.

— Nu eşti singură, Rebecca, îi spuse Amelia, căci eu am să-ţi fiu întotdeauna prietenă şi am să te iubesc ca pe o soră, orice-ar fi!

— Ah, să ai părinţi aşa cum ai tu, buni, bogaţi, iubitori, care-ţi dau tot ce doreşti, şi iubirea lor, care e mai presus ca orice! Bietul tata, n-a putut să-mi dea nimic şi n-am avut decît două rochii toată viaţa mea! Ş-apoi, să ai un frate, un frate atît de drag! Ah, cît trebuie să-l iubeşti!

Amelia începu să rîdă.

— Ce! Nu-l iubeşti? Tu, care iubeşti pe toată lumea?

— Sigur că-l iubesc... numai că...
— Numai că ?
— Numai că lui Joseph nu pare să-i pese prea mult dacă îl iubesc sau nu. Nu mi-a întins decît două degete cînd s-a întors, și asta după o lipsă de zece ani. E foarte îndatoritor și foarte bun, dar nu-mi vorbește aproape niciodată ; eu cred că-și iubește pipa mai mult decît pe... dar aici Amelia se opri ; de ce să-și vorbească de rău fratele ? Cînd eram mică, era foarte drăguț cu mine, adăugă ea ; n-aveam decît cinci ani cînd a plecat.
— E foarte bogat, nu-i așa ? întrebă Rebecca. Se zice că toți nababii din India sînt nemaipomenit de bogați.
— Cred că are un venit foarte mare.
— Și cumnata ta e femeie frumoasă ?
— Dar Joseph nu e însurat, spuse Amelia și începu să rîdă din nou.
Poate că Amelia mai pomenise și altă dată de lucrul acesta față de Rebecca, dar domnișoara Sharp părea să nu-și aducă aminte ; oricum, ea se jură și o asigură că se aștepta să vadă cîțiva nepoți și nepoate de-ai Ameliei. Părea foarte dezamăgită că domnul Sedley nu era căsătorit, fiind sigură că Amelia îi spusese cu totul altfel ; și ea, care se dădea în vînt după copii !
— Cred că te-ai săturat de copii la Chiswick, rosti Amelia, oarecum mirată de brusca slăbiciune a prietenei sale.
Și, de fapt, mai tîrziu, domnișoara Sharp nu s-ar fi expus niciodată să emită păreri a căror falsitate ar fi fost cu atîta ușurință dată la iveală. Dar trebuie să ne amintim că are numai 19 ani și nu-i încă obișnuită cu arta înșelătoriei, biata făptură nevinovată, și că făcea experiențe pe propria-i piele. Tîlcul nenumăratelor întrebări de mai sus, așa cum se tălmăcea el în inima acestei iscusite tinere, era pur și simplu următorul : „Dacă domnul Joseph Sedley e bogat și necăsătorit, de ce nu m-aș mărita eu cu el ? Nu am la îndemînă decît cîteva zile, dar ce pierd dacă încerc ?“ Și se hotărî să facă încercarea asta lăudabilă. Începu să se poarte și mai drăgăstos față de Amelia ; sărută colierul de cornalină albă cînd și-l puse la gît și făcu legămînt să nu se despartă de el niciodată. Iar cînd sună clopoțelul pentru masa de prînz și coborî, era cu brațul petrecut pe după talia prietenei sale, așa cum au obiceiul domnișoarele. Cînd ajunse la ușa salonului, fu copleșită de atîta emoție, încît de-abia avu curajul să intre.
— Pune mîna, să vezi cum îmi bate inima, dragă ! îi spuse ea prietenei sale.
— Da' de unde, nu-ți bate de loc ! răspunse Amelia. Intră, nu-ți fie teamă. Papa n-are să-ți facă nici un rău !

## *CAPITOLUL III*

## REBECCA FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU INAMICUL

Un om foarte solid, umflat, cu ghete de antilopă de Hessa, cu o imensă cravată înfoiată care i se ridica pînă aproape de nas, cu o jiletcă vărgată cu roșu și cu o tunică de culoarea mărului crud, care avea nasturi de oțel de mărimea unei piese de o coroană (așa arăta costumul de dimineață al unui *dandy* din zilele acelea), își citea

ziarul în fața căminului cînd intrară cele două fete, dar sări numaidecît din fotoliu, înroșindu-se pînă în vîrful urechilor și ascunzîndu-și la această apariție fața aproape cu totul în faldurii cravatei sale.

— Nu-i decît sora ta, Joseph, spuse Amelia, rîzînd și strîngîndu-i cele două degete pe care acesta i le întinsese. M-am întors definitiv acasă, știi doar; iar aceasta este prietena mea, domnișoara Sharp, despre care ți-am vorbit de atîtea ori.

— Da' de unde, niciodată, pe cuvîntul meu! rosti capul dindărătul cravatei, negînd cu energie. Adică da, acuma îmi aduc aminte... Ce vreme urîtă și răcoroasă, domnișoară! și, rostind acestea, porni a scociorî în foc cu toată puterea, deși era în mijlocul lui iunie.

— E foarte frumos! șopti Rebecca Ameliei, cu glas destul de tare.

— Găsești? răspunse cealaltă. Am să-i spun!

— Scumpa mea, pentru nimic în lume! se împotrivi domnișoara Sharp, tresărind speriată ca un pui de căprioară.

Făcuse *gentleman*-ului o plecăciune fecioreInică și plină de respect, iar ochii ei smeriți priveau cu atîta stăruință covorul, încît era o adevărată minune că mai găsise și prilejul să observe chipul tînărului.

— Îți mulțumesc pentru frumoasele șaluri pe care mi le-ai adus, frate! îi vorbi Amelia celui care ațîța focul. Nu-i așa că-s minunate, Rebecca?

— O, sînt dumnezeiești! spuse domnișoara Sharp, iar ochii ei făceau naveta între covor și policandru.

Joseph scociora mereu cu vătraiul și cu cleștele, gîfîind, pufăind și înroșindu-se atît cît îi permitea fața lui galbenă.



— Eu nu-ți pot face daruri atît de frumoase, Joseph, continuă soră-sa, dar ți-am brodat, pe cînd eram la școală, o foarte frumoasă pereche de bretele.

— Pentru Dumnezeu, Amelia! strigă fratele înspăimîntat. Ce vrei să spui? și, smucind zdravăn șnurul clopoțelului, acesta îi rămase în mîini, ceea ce mări încurcătura onorabilului nostru tînăr. Uită-te, în numele cerului, dacă *buggy* [1]-ul meu e tras la scară! Nu mai pot aștepta. Trebuie să plec! Dracu să-l ia și pe *groom*[2]-ul ăsta al meu! Trebuie să plec!

În acest minut apăru tatăl familiei, zornăindu-și brelocurile ca un autentic negustor englez.

— Ce-i cu tine, Emmy? întrebă el.

— Joseph mă trimite să văd dacă i-a tras *buggy*-ul la scară. Ce înseamnă *buggy*, tată?

— E un fel de litieră trasă de un cal, răspunse bătrînul domn, care era șugubăț de felul lui.

Auzind explicația, Joseph izbucni într-un hohot sălbatic de rîs, dar, întîlnind privirea domnișoarei Sharp, se opri brusc, ca și cum l-ar fi pălit ceva în moalele capului.

— Tînăra aceasta e prietena ta? Sînt foarte fericit că te văd, domnișoară Sharp. Ați și izbutit să vă certați cu Joseph, de vrea să plece?

— I-am făgăduit lui Bonamy, din serviciul nostru, zise Joseph, să cinez cu el!

— Ce naiba! Nu i-ai spus tu mamei tale că vrei să cinezi cu noi?

— Da, dar cu hainele astea e cu neputință!

— Uită-te la el! Nu-i oare destul de elegant ca să cineze oriunde, domnișoară Sharp?

---

[1] Vehicul ușor cu două sau patru roți, tras de un singur cal.

[2] Rîndaș (engl.).

La care, fireşte, Rebecca îşi privi prietena, apoi izbucniră amîndouă într-un hohot de rîs, spre marea plăcere a bătrînului domn.

— Ai văzut vreodată o pereche de ghete de antilopă ca acestea la pensionul domnişoarei Pinkerton? continuă el, îmbătat de succes.

— Pentru Dumnezeu, tată! strigă Joseph.

— Ei, l-am atins deci la coarda simţitoare. Dragă doamnă Sedley, ţi-am atins fiul la coarda simţitoare. Am adus vorba despre ghetele lui de antilopă. Întreab-o pe domnişoara Sharp dacă nu-i aşa. Haide, Joseph, împrieteneşte-te cu domnişoara Sharp şi să mergem la masă.

— Avem un pilaf cum îţi place ţie, Joseph, iar tata a adus cel mai frumos calcan din Billingsgate [1].

— Hai, ridică-te, domnule, şi coboară scările cu oaspetele nostru, iar eu te voi urma cu aceste două tinere doamne, zise tatăl şi, luîndu-şi soţia şi fiica la braţ, ieşi vesel.

Dacă Rebecca, în adîncul inimii ei, luase hotărîrea să-l cucerească pe acest grăsun coconaş, eu nu cred, doamnelor, că avem dreptul s-o condamnăm; deşi ocupaţia de a vîna bărbaţi este, în general, încredinţată de către tinerele fete, cu o sfiiciune care le prinde de minune, mamelor lor, să ne amintim că domnişoara Sharp nu are nici mamă şi nici tată care să-i pună la cale asemenea delicate afaceri, şi dacă nu s-ar îngriji ea singură de căutarea unui soţ, nu s-ar găsi nimenea, în toată lumea asta mare, care s-o scutească de asemenea osteneală. Căci ce altceva le face pe fete să iasă în lume dacă nu nobila ambiţie a măritişului? Ce le îndeamnă să se îngrămădească în

[1] Hala de peşte din Londra.



staţiunile balneare? Ce le obligă să danseze pînă la ora 5 dimineaţa de la un capăt la altul al unui sezon ucigător? Ce le sileşte să se chinuie cu sonate de pian, să înveţe patru cîntece cu un profesor la modă, plătind o guinee lecţia, să cînte la harpă dacă au braţe frumoase şi coate netede, sau să poarte pălării şi pene de un verde-Lincoln [1] dacă nu speranţa de a da gata cu acest fermecător arsenal al lor vreun tînăr „de familie"? Ce altceva îi îndeamnă pe respectabilii părinţi să scoată covoarele, să-şi întoarcă locuinţele cu susu-n jos şi să-şi cheltuiască a cincea parte din venitul lor anual pe baluri, supeuri şi şampanie la gheaţă? O fac oare numai din dragoste de oameni şi din dorinţa de a vedea tineretul fericit şi dansînd? Nici gînd! Ei vor să-şi mărite fetele; şi tot aşa cum virtuoasa doamnă Sedley îşi făcuse, în adîncul inimii ei iubitoare, fel de fel de mici socoteli pentru căpătuirea Ameliei, tot aşa draga şi nenorocita noastră Rebecca se hotărîse să facă tot ce-i va sta în putinţă ca să-şi găsească un soţ, lucru de care ea avea mult mai mare nevoie decît prietena ei. Avea o imaginaţie bogată şi citise, în afară de asta, *Nopţile arabe* [2] şi *Geografia* lui Guthrie; şi adevărul este că, în timp ce se îmbrăca pentru masa de prînz, după ce-o întrebase pe Amelia dacă fratele ei e foarte bogat, îşi clădise un foarte măreţ castel pe nisip, a cărei stăpînă era ea, cu un soţ ghemuit undeva, în umbră (ea nu-l mai văzuse pînă acum şi de aceea

[1] Verde închis, de la numele oraşului Lincoln, unde se fabricau postavuri de culoarea aceasta.

[2] *Arabian Nights entertainments* (engl.), culegere de povestiri arabe, vădind influenţe persane şi elenistice, traduse în limba engleză începînd din 1839, cunoscută la noi sub denumirea de *O mie şi una de nopţi*.

figura lui nu-i apărea prea limpede) ; se şi vedea împodobită cu fel de fel de şaluri, turbane şi coliere de diamante, cocoţată pe spinarea unui elefant şi mergînd, în sunetele marşului din *Barbă-Albastră* [1], să facă o vizită de etichetă Marelui Mogol [2]. Fermecătoare viziune din *O mie şi una de nopţi !* Fericit privilegiu al tinereţii de a plăsmui visuri din nimic, care a îngăduit şi altor făpturi cu închipuirea arzătoare, nu numai Rebeccăi Sharp, să se lase în voia acestor minunate reverii.

Joseph Sedley avea cu doisprezece ani mai mult decît sora lui, Amelia. Şi era funcţionar civil al Companiei Indiilor Orientale [3], iar numele lui figura, în perioada de care ne ocupăm, în *East India Register* din Bengal în calitate de perceptor la Boggley Wollah, o onorabilă şi foarte bănoasă ocupaţie, precum bine se ştie. Pentru a cunoaşte importanţa postului la care ajunsese Joseph în acest serviciu, cititorul este invitat să se adreseze aceleiaşi publicaţii.

Boggley Wollah este aşezat într-un ţinut de junglă, frumos, singuratic şi mlăştinos, vestit pentru vînătoarea de becaţe şi unde nu arareori poţi împuşca chiar un tigru. Iar Ramgunge, unde e şi un judecător, se află la patruzeci de mile depărtare, iar un detaşament de cavalerie, la vreo alte treizeci de mile, aşa reiese din cele scrise de

[1] Operă a compozitorului francez *André Grétry* (1741—1813).

[2] Titlul căpeteniei imperiului Marelui Mogol — dinastie despotică feudală care a domnit în India între secolele XVI-XVIII.

[3] Societate comercială pentru comerţul cu India şi Indonezia ; a deţinut un rol uriaş în politica de asuprire colonială exercitată de Anglia, Franţa şi Olanda în secolele XVII-XIX



Joseph acasă, părinţilor, cînd îşi luase în primire postul de perceptor. Îşi petrecuse aproape opt ani din viaţă într-o singurătate deplină, în acest loc încîntător, aproape fără să vadă în ochi chip de creştin, decît de două ori pe an, cînd venea detaşamentul care ducea la Calcutta impozitele.

Din fericire, contractase nu de mult o boală de ficat, pentru îngrijirea căreia se înapoiase în Europa şi care fu pentru el izvor de mare mulţumire şi prilej de petreceri în ţara sa de baştină. Cînd era la Londra, nu locuia niciodată cu familia sa, ci într-un apartament propriu, ca orice holtei petrecăreţ şi tînăr. Înainte de a pleca în India fusese prea necopt ca să fi avut timpul să cunoască viaţa plină de plăceri a unui om de lume, aşa că la întoarcere se aruncă în vîrtejul ei cu un zel de netăgăduit. Îşi conducea singur caleaşca cînd mergea la plimbare ; cina în restaurantele la modă (cît despre „Oriental Club“, acesta nu fusese încă născocit) ; frecventa teatrele, aşa cum era obiceiul vremii, şi apărea la Operă îmbrăcat, cu multă caznă, în pantaloni strîmţi şi cu tricorn pe cap.

După ce se întoarse în India, şi multă vreme după aceea, obişnuia să vorbească de această perioadă a existenţei sale cu cel mai mare entuziasm, ce dădea să se înţeleagă că el şi cu Brummel [1] ar fi fost arbitrii eleganţei. Dar el trăia tot atît de singuratic la Londra ca şi în jungla sa de la Boggley Wollah. Nu cunoştea mai pe nimeni în toată metropola, şi dacă n-ar fi fost doctorul, tovărăşia pilulelor albastre şi boala sa de ficat, i-ar fi fost hărăzit să moară de urît. Era

[1] *George Bryan Brummel,* arbitrul modei şi al gusturilor alese în societatea mondenă engleză de la începutul secolului al XIX-lea.

trîndav, morocănos și *bon-vivant*[1]; apariția unei doamne îl înspăimînta peste măsură; și, prin urmare, venea rareori în casa părintească din Russell Square, unde era multă veselie și unde glumele jovialului și bătrînului său tată îi răneau foarte puternicul său *amour propre*[2]. Mătăhăloasa lui persoană îi pricinuia multă neliniște și spaimă: din cînd în cînd lua hotărîrea să facă deznădăjduita încercare de-a scăpa de o asemenea supraabundentă grăsime; dar atît indolența, cît și dragostea de trai bun îl sustrăgeau repede de la cea mai lăudabilă încercare de reformă și din nou se trezea mîncînd de trei ori pe zi. Nu era niciodată bine îmbrăcat, dar își dădea cea mai mare osteneală să-și împodobească uriașa persoană și-și petrecea multe ore din zi cu această ocupație. Valetul său își durase o avere din garderobă; masa de toaletă a lui Joseph era încărcată cu atîtea pomezi și esențe, cum nu întrebuințase niciodată nici cea mai veștejită frumusețe; ca să-și facă și el o talie cum trebuie, încercase toate soiurile de chingi, corsete și cingători cîte fuseseră inventate pînă atunci. Și, întocmai ca majoritatea oamenilor grași, își făcea hainele prea strîmte, avea grijă ca acestea să fie de-o culoare cît mai bătătoare la ochi și să aibă cea mai tinerească tăietură. În sfîrșit, după ce termina cu îmbrăcatul tocmai la amiază, ieșea la plimbare singur, cu trăsura, în parc, și-apoi se întorcea să se îmbrace din nou și mergea să cineze, tot singur, la „Piazza Cofee-House". Era vanitos ca o fată; și poate că excesiva lui timiditate era unul din rezultatele excesivei lui vanități. Așa că dacă domnișoara Rebecca l-a putut domina, și asta încă de la debutul ei în lume, faptul se datorește dibăciei ei, care iese din comun.

[1] Amator de trai bun (fr.).
[2] Amor propriu (fr.).



A dat dovadă, chiar de la prima mișcare, de-o mare iscusință. Cînd și-a dat cu părerea că Sedley e un bărbat foarte frumos, ea știa prea bine că Amelia îi va raporta asta mamei sale, care-i va povesti probabil și lui Joseph, și care va fi, în orice caz, mulțumită de complimentul făcut fiului ei. Toate mamele sînt la fel! Dacă i-ai fi spus vrăjitoarei Sycorax că fiul ei, Caliban[1], e tot atît de frumos ca Apollo, ca ar fi fost încîntată, așa vrăjitoare cum era. Și poate că însuși Joseph Sedley avea să audă complimentul — Rebecca vorbise destul de tare — și chiar îl și auzise, așa că (fiind convins că e un bărbat foarte frumos) elogiul i-a străbătut fiecare fibră a uriașului său trup și l-a făcut să vibreze de plăcere. Dar în momentul acela îi veni și un alt gînd. „Își bate oare fata asta joc de mine?" gîndi el și se repezi numaidecît la clopoțel, cît pe-aci să plece, după cum am văzut, cînd glumele tatălui său și rugămințile mamei îl siliră să-și revină și să rămînă unde era. O conduse pe tînăra fată jos, la cină, într-o stare de neliniște sufletească. „Oare găsește într-adevăr că sînt frumos, gîndi el, sau își bate doar joc de mine?" Am spus că Joseph Sedley e la fel de vanitos ca o fată. Ajutați-ne, ceruri! Fetele n-au decît să răstoarne rolurile și să spună despre una din semenele lor că e tot așa de vanitoasă ca un bărbat și vor avea perfectă dreptate. Ființele cu barbă sînt

[1] *Sycorax* și *Caliban* — personaje din drama *Furtuna* de Shakespeare. Sycorax e o bătrînă vrăjitoare, mama monstrului Caliban.

aproape tot atît de avide de laudă, aproape tot atît de exagerate în privința îmbrăcămintii, aproape tot așa de încrezute de farmecele lor personale, aproape tot așa de conștiente de puterea lor de fascinație ca oricare femeiușcă din lumea largă.

Au coborît apoi scările, Joseph foarte aprins la față, Rebecca foarte cuviincioasă și plecîndu-și în pămînt ochii ei verzi. Era îmbrăcată în alb, cu umerii ei goi, albi ca zăpada, simbol al tinereții, fragilă nevinovăție și umilă ingeniozitate feciorelnică. „Trebuie să fiu foarte calmă, gîndi Rebecca, și să mă arăt plină de interes față de tot ce privește India."

Am auzit doar că doamna Sedley preparase un delicios *curry* [1] pentru băiatul ei, așa cum îi plăcea lui ; în timpul mesei i se oferi și Rebeccăi o porție.

— Ce-i asta ? făcu ea, aruncînd o privire întrebătoare domnului Joseph.

— Minunat ! spuse el. Avea gura plină, iar fața lui stacojie exprima desfătarea îngurgitării. Mamă, e tot așa de bun ca și bucatele mele din India.

— Oh, atunci trebuie să gust și eu puțin dacă e o mîncare indiană, zise domnișoara Rebecca. Sînt sigură că orice lucru care vine de acolo e bun.

— Servește-o pe domnișoara Sharp cu puțin *curry*, draga mea, spuse domnul Sedley, rîzînd.

Rebecca nu gustase niciodată asemenea mîncare.

— O găsești tot așa de bună ca orice lucru care vine din India ? întrebă domnul Sedley.

— Oh, e excelentă ! răspunse Rebecca, pe care o arsese îngrozitor piperul de Cayenne.

— Gustă și un *chili*, domnișoară Sharp ! zise Joseph, sincer interesat.

[1] Mîncare națională indiană, cu carne și cu multe condimente.



— Un *chili* ! zise Rebecca, gîfîind. Oh, da, desigur ! (Ea credea că un *chili* e ceva răcoritor, așa cum îl arăta și numele [1].) Cît de proaspăt și de verde arată! spuse ea și mușcă dintr-unul. Dar era mult mai iute decît pilaful ; carnea și sîngele ei nu mai puteau îndura atîta usturime. Puse furculița jos : Apă, pentru Dumnezeu, apă ! strigă ea.

Domnul Sedley se prăpădea de rîs (era un ins grosolan, agent de bursă, loc unde se gustă tot felul de glume piperate).

— E ceva cu totul indian, te asigur ! spuse el. Sambo, adu apă pentru domnișoara Sharp.

Hohotul patern fu continuat de Joseph, care găsi gluma minunată. Doamnele zîmbiră doar. Se gîndeau că biata Rebecca suferă din cale-afară. Iar acesteia i-ar fi plăcut să-l poată sugruma pe bătrînul Sedley, dar își înghiți umilința tot așa de bine cum înghițise mai înainte și îngrozitorul *curry*, și, imediat ce fu în stare să vorbească, spuse pe un ton glumeț și plin de voioșie :

— Ar fi trebuit să-mi aduc aminte de piperul pe care-l pune prințesa Persiei în plăcintele ei cu smîntînă din *O mie și una de nopți*. Și dumneata, în India, pui piper de Cayenne în plăcintele cu smîntînă, domnule ?

Bătrînul Sedley începu iar să rîdă și-și închipui că Rebecca trebuie să fie o fată veselă din fire. Joseph răspunse simplu :

— Plăcinte cu smîntînă, domnișoară ? Smîntîna noastră din Bengal e foarte rea. În general, întrebuințăm lapte de capră, și, zău așa, am ajuns să-l prefer celui de vacă.

[1] Joc de cuvinte : *chili* — ardei de Cayenne, murat ; *chily* — rece (engl.).

— Acuma cred că n-o să-ţi mai placă tot ce vine din India, domnişoară Sharp, zise bătrînul domn.

Dar cînd doamnele se retraseră după cină, bătrîna vulpe spuse fiului său :

— Fii cu ochi în patru, Jos, fata asta ţi-a pus gînd rău !

— Aiurea ! făcu Jos, umflîndu-se în pene. Mi-aduc aminte că era o fată la Dumdum, fiica lui Cutler din artilerie, care s-a măritat mai tîrziu cu Lance, chirurgul, şi care a încercat să mă prindă şi pe mine în 804, pe mine şi pe Mulligatawney, de care ţi-am pomenit chiar înainte de masă... bun băiat şi dat dracului Mulligatawney ăsta, care e judecător la Budgebudge acuma, dar care va fi făcut consilier peste cinci ani. Ei bine, ofiţerii de artilerie dădură un bal, şi Quintin, din al XIV-lea regiment regal, îmi spuse : „Sedley, pun rămăşag pe treisprezece contra zece că Sophy Cutler te va prinde în laţ pe tine sau pe Mulligatawney înainte de venirea ploilor!" „De acord!" spusei eu, şi... pe legea mea, straşnică băutură Bordeaux-ul ăsta ! E de la „Adamson" sau de la „Carbonell" ?...

Un sforăit uşurel fu singurul răspuns : cinstitul agent de bursă adormise, aşa că restul povestirii lui Joseph rămase pierdut pentru ziua aceea. El era întotdeauna din cale-afară de comunicativ în societatea bărbaţilor şi povestise această delicioasă întîmplare de mai bine de o sută de ori farmacistului său, doctorului Gollop, cînd acesta venea să-l întrebe cum îi merge cu ficatul şi cu pilulele albastre.

Suferind cum era, Joseph Sedley se mulţumi la cină cu o sticlă de Bordeaux, pe lîngă Madeira lui, şi dădu gata două farfurii pline de fragi cu



smîntînă şi două duzini de prăjiturele, care fuseseră lăsate într-o farfurie în apropierea lui, şi cu siguranţă (romancierii au privilegiul de a cunoaşte totul) că se gîndea foarte mult la fata de sus. „Drăguţă, veselă şi hazlie fetişcană, îşi spunea el. Cum s-a uitat la mine cînd i-am ridicat batista la masă ! A lăsat-o să cadă de două ori. Cine o fi cîntînd acuma în salon ? Ia să mă duc să văd !"

Dar sfiala se năpusti din nou asupra lui şi cu atîta putere, că n-o mai putu stăpîni. Tatăl său adormise. Pălăria îi era în hol ; şi o staţie de birje era în apropiere, în Southampton Row. „Am să mă duc să văd *Cei patruzeci de hoţi* [1], îşi zise el, şi pe domnişoara Decamp dansînd", şi se strecură binişor afară, în vîrful picioarelor, fără să-l trezească pe demnul său tată.

— Uite, pleacă Joseph, zise Amelia, care se uita pe ferestrele deschise ale salonului, în timp ce prietena ei cînta la pian.

— L-a înspăimîntat domnişoara Sharp, spuse doamna Sedley. Bietul Jos, de ce-o fi el aşa de sălbatic ?

## CAPITOLUL IV

### PUNGA DE MĂTASE VERDE

Panica bietului Jos ţinu două sau trei zile, în care timp el n-a mai dat pe acasă, dar nici dom-

---

[1] E vorba probabil de opera compozitorului italian Cherubini, *Ali Baba sau cei patruzeci de hoţi.* E un anacronism, căci această operă a fost scrisă abia în anul 1838.

nișoara Rebecca nu i-a mai pomenit vreodată numele. Era plină de respectuoasă recunoştinţă pentru doamna Sedley şi încîntată peste măsură de magazine şi de vîrtejul minunăţiilor pe care le vedea la teatrele pe unde o ducea binevoitoarea doamnă. Într-o zi pe Amelia o apucă o îngrozitoare durere de cap şi nu se putu duce la serata la care fuseseră invitate cele două domnişoare; şi nimic n-a putut-o face pe Rebecca să meargă fără prietena ei.

— Ce, fără tine, tu, care i-ai arătat pentru prima dată bietei orfane ce înseamnă fericirea şi dragostea în viaţă, să merg eu fără tine? Niciodată! şi ochii ei verzi luau drept mărturie cerul, umplîndu-se de lacrimi, iar doamna Sedley nu putu să nege că prietena fiicei sale avea o inimă fermecător de bună.

Cît despre glumele domnului Sedley, Rebecca rîdea de ele cu stăruinţă şi din toată inima, ca un copil, spre încîntarea și înduioșarea şugubăţului *gentleman*. Dar domnişoara Sharp nu cîştigase numai bunăvoinţa membrilor importanţi ai familiei. O cucerise și pe doamna Blenkinsop, arătîndu-și tot interesul și preţuirea ei pentru felul în care aceasta pregătea pelteaua de zmeură, operaţie care se făcea în camera menajerei; stăruia în a-i spune lui Sambo „*sir*" și „*Mr.*[1] Sambo", spre marea mulţumire a servitorului; și-i cerea cu atîta gingășie și sfială iertare fetei din casă pentru că o supăra sunînd-o, încît camera servitorilor era aproape tot atît de fermecată de ea ca și salonul.

O dată, uitîndu-se la niște desene pe care le trimisese Amelia de la școală și dînd peste unul din ele, Rebecca izbucni în lacrimi și părăsi camera. Era în ziua în care Jos Sedley îşi făcea pentru a doua oară apariţia în casa părintească.

Amelia se repezi după prietena ei ca să afle cauza acestei izbucniri sentimentale, şi inimoasa fată se întoarse tot singură, dar tot atît de tulburată ca şi prietena ei.

— Ştii, mamă, tatăl ei ne-a fost profesor de desen la Chiswick şi obişnuia să facă el părţile cele mai grele din desenele noastre.

— Draga mea! Sînt sigură că am auzit-o pe domnișoara Pinkerton spunînd că el nu se atingea niciodată de ele, ci le răma numai.

— Se spune a înrăma, mamă. Rebecca și-a adus aminte de desenul acesta și de tatăl ei, care-a lucrat la el, și gîndurile i s-au învălmășit așa deodată... și, știi tu, ea...

— Biata copilă, e toată numai suflet, zise doamna Sedley.

— Aş vrea să mai poată sta la noi încă o săptămînă, spuse Amelia.

— Are în ea ceva diabolic, e întocmai ca şi domnişoara Cutler, pe care obişnuiam s-o întîlnesc la Dumdum, numai că e mai frumoasă. S-a căsătorit acum cu Lance, chirurgul de la artilerie. Ştii, mamă, că, o dată, Quintin, din al XIV-lea regiment a pus rămăşag cu mine...

— Oh, Joseph, cunoaştem cu toţii povestea asta, îl întrerupse Amelia rîzînd. Nu ne-o mai spune, ci convinge-o mai bine pe mama să-i scrie acestui domn cutărică Crawley, cerîndu-i un concediu pentru biata noastră Rebecca; iat-o că vine, cu ochii roşii şi plini de lacrimi.

— Acum mi-e mai bine, rosti fata cu cel mai dulce surîs din lume, luînd mîna pe care i-o întinsese binevoitoarea doamnă Sedley şi sărutîndu-i-o cu respect. Cît de drăguţi sînteţi toţi cu

[1] Prescurtare de la *mister* — domnule (engl.).

mine ! Toţi, adăugă ea, rîzînd, în afară de dumneavoastră, domnule Joseph !

— În afară de mine ! rosti Joseph, gîndindu-se un moment să plece. Doamne sfinte, domnişoară Sharp !

— Sigur că da ; cum aţi putut fi atît de crud încît să mă faceţi să mănînc la cină mîncarea aceea îngrozitoare cu piper, şi asta chiar în prima zi în care v-am cunoscut ? Dumneavoastră nu sînteţi aşa de bun cu mine ca draga mea Amelia.

— El nu te cunoaşte aşa de bine! strigă Amelia.

— Desfid pe orice om care nu-i bun cu tine, draga mea, adăugă şi mama acesteia.

— Mîncarea aceea de atunci a fost minunată ! spuse Jos cu gravitate. Poate că nu avea destul sos de lămîie ; da, n-avea destul sos !

— Dar ardeiul ?

— Doamne-Dumnezeule ! Ce-aţi mai zbierat din pricina ardeiului ! zise Jos, aducîndu-şi aminte de comicul situaţiei şi izbucnind într-un hohot de rîs care se curmă brusc, ca de obicei.

— Am să am grijă altă dată să vă las pe dumneavoastră să alegeţi pentru mine, zise Rebecca, pe cînd coborau din nou la masă. N-am crezut că bărbaţilor le place să necăjească nişte biete fete nevinovate.

— Zău, domnişoară Rebecca, n-aş vrea să vă supăr pentru nimic în lume !

— Nu, zise ea, ştiu că n-aţi vrea, şi-l strînse atît de candid de braţ cu micuţa ei mînă, pe care şi-o retrase apoi speriată, îl privi un moment drept în faţă, apoi se uită repede la vergelele covorului de pe scară ; dar nu sînt în măsură să susţin că inima lui Jos n-a fost mişcată la această mică, involuntară, sfioasă şi blîndă privire a inocentei fete.



Era un avans, astfel că anumite doamne de o corectitudine şi bună-creştere de netăgăduit vor condamna poate gestul ca pe o necuviinţă ; vedeţi, însă, sărmana şi scumpa noastră Rebecca trebuia să le facă toate singură. Dacă o persoană e prea săracă pentru a-şi ţine servitoare, tot trebuie să-şi mături odăile, oricît ar fi ea de elegantă ; iar dacă o tînără fată n-are o mămică să-i pună totul la cale cu tînărul respectiv, trebuie să se îngrijească ea singură de asta. Şi, vai ! ce bine că femeile nu-şi exercită puterea lor prea des ! Căci atunci am fi pierduţi cu totul ! N-au de făcut decît un singur şi nevinovat semn, şi bărbatul li se aşterne la picioare ; bătrînă, urîtă, n-are nici o importanţă. Şi socot că acesta este un adevăr de netăgăduit. Orice femeie abilă, în cazul în care nu e cocoşată, se poate mărita exact cu cine-i place. Dar să fim mulţumiţi că femeile pe care le iubim sînt asemenea sălbăticiunilor cîmpului şi nu-şi cunosc puterea. Am fi complet în stăpînirea lor dacă şi-ar cunoaşte-o.

„La naiba ! gîndi Joseph, intrînd în sufragerie. Încep să mă simt întocmai ca atunci la Dumdum, cînd cu domnişoara Cutler."

La masă, domnişoara Sharp îi adresă o mulţime de observaţii scurte şi amabile, pe jumătate afectuoase şi pe jumătate glumeţe, în legătură cu mîncărurile, deoarece acum ea se purta în chip foarte familiar faţă de restul familiei, iar fetele între ele se iubeau ca surorile. Fetele tinere şi necăsătorite sînt întotdeauna aşa cînd trăiesc în aceeaşi casă timp de zece zile.

Şi, ca şi cum ar fi vrut să servească cu orice preţ planurile Rebeccăi, Amelia nu avu altceva mai bun de făcut decît să-i reamintească fratelui ei de promisiunea făcută la Paştele trecut.

— Cînd eram elevă, zise ea rîzînd, Joseph mi-a făgăduit că mă va duce la Vauxhall[1]. Acuma, adăugă ea, fiindcă e şi Rebecca aici, ar fi momentul cel mai potrivit.

— Oh, minunat! spuse Rebecca, gata să bată din palme; dar îşi reveni şi se opri la timp, ca o fiinţă cumpătată ce se afla.

— În seara asta nu se mai poate, hotărî Jos.

— Foarte bine, atunci mîine.

— Mîine, eu şi tatăl vostru cinăm în oraş, se împotrivi doamna Sedley.

— Doar n-ăi fi crezînd că am de gînd să merg şi eu la Vauxhall, doamnă Sedley? zise soţul. Şi nici că e necesar ca o femeie de vîrsta şi proporţiile dumitale să răcească într-un loc unde e atîta umezeală?

— Dar nici copiii nu pot merge singuri! strigă doamna Sedley.

— Doar merg cu Jos, zise tatăl, rîzînd. Şi e destul de mare.

La aceste cuvinte, chiar şi domnul Sambo, care era la bufet, izbucni în rîs, astfel că sărmanului grăsan mai că-i trecu prin minte ideea paricidului.

— Desfă-i corsetul! continuă nemilos bătrînul domn. Stropeşte-l cu puţină apă, domnişoară Sharp, sau urcă-l în camera lui; sărmanul de el, leşină. Bietul băiat! Du-l sus, e uşor ca un fulg!

— Să mă ia dracu, tată, dacă mai pot răbda! răcni Joseph.

— Sambo, adu elefantul domnului Jos! strigă tatăl. Trimite apoi la bursa „Exeter"[2], Sambo!

[1] Grădină publică din Londra, care oferea numeroase posibilităţi de distracţie; a existat pînă la jumătatea secolului al XIX-lea.

[2] Clădire din Londra, în care se afla, la începutul secolului al XIX-lea, o menajerie.



Dar văzîndu-l pe Jos gata să plîngă de furie, bătrînul şugubăţ se opri din rîs şi zise, întinzînd mîna fiului său: Totul e în regulă la bursă, Jos! Iar dumneata, Sambo, lasă elefantul şi dă-ne mai bine, mie şi domnului Jos, cîte un pahar de şampanie. Nici chiar în pivniţa lui Boney[1] nu se găseşte aşa ceva, fiule!

O cupă de şampanie îi readuse lui Joseph echilibrul sufletesc şi, înainte de a se fi golit sticla din care el, ca un om suferind ce se afla, bău două treimi, consimţi să le ia pe tinerele fete la Vauxhall.

— Fetele trebuie să aibă cîte-un cavaler fiecare, zise bătrînul gentleman. Sînt sigur că Jos are s-o piardă în învălmăşeală pe Emmy, căci are să fie prea absorbit de domnişoara Sharp. Trimite la numărul 96 şi întreabă-l pe George Osborne dacă nu vrea să se ducă şi el.

Eu habar n-am din care pricină doamna Sedley se uită numaidecît la bărbatul ei şi începu să rîdă. Ochii domnului Sedley sclipeau cu nespusă şiretenie şi priveau spre Amelia; iar Amelia, lăsîndu-şi capul pe spate, roşi cum numai o domnişoară de 17 ani ştie să roşească, şi aşa cum domnişoara Rebecca Sharp nu roşise niciodată în viaţa ei, sau, în orice caz, nu mai roşise de pe vremea cînd avea 8 ani şi cînd o prinsese bunica ei furînd peltea din dulap.

— Ar fi mai bine să-i scrie Amelia un bilet, spuse tatăl, şi să-i arătăm noi lui George Osborne cu ce frumoasă caligrafie ne-am întors de la pensionul domnişoarei Pinkerton! Îţi aduci aminte cînd l-ai invitat să vină la noi de Bobotează, Emmy, şi ai scris „Boboează", fără „t"?

[1] Poreclă ironică dată de englezi lui Bonaparte.

— Sînt ani de atunci, zise Amelia.

— Parc-ar fi fost ieri, nu-i așa, John ? îi spuse doamna Sedley soțului ei.

Și în noaptea aceea, în decursul unei convorbiri care a avut loc într-o cameră de la etajul al doilea, sub un fel de baldachin de creton indian, cu motive fantastice și bogate, căptușit cu stambă roz, dedesubtul căruia se afla un pat cu saltea de puf și cu două perne, pe care se odihneau două capete rotunde și roșii, unul cu bonetă de noapte de dantelă, iar altul cu o scufă simplă de bumbac, împodobită cu un ciucure de mătase, doamna Sedley își luă, în sfîrșit, soțul la rost pentru purtarea lui crudă față de bietul Jos, făcîndu-i morală :

— A fost curată răutate din partea dumitale, domnule Sedley, spunea ea, să-l chinuiești așa pe sărmanul băiat.

— Draga mea, începu scufa cu ciucure în vîrf, întru apărarea purtării sale, Jos e mult mai îngîmfat decît ai fost tu vreodată în viața ta, și cu asta spun mult. Deși, cu treizeci de ani înainte, în o mie șapte sute optzeci și cît era... asta ? poate că aveai dreptul să fii și vanitoasă. Nu spun ba ! Dar nu mai am răbdare cu Jos și cu modestia lui de paradă ! Joseph se întrece pe el însuși, draga mea ; băiatul se gîndește în fiecare clipă numai la el ; și ce flăcău minunat e în fond ! Tare mă tem că vom mai avea necazuri cu el. Uită-te la mica prietenă a Ameliei, cît de stăruitor îi face curte ! Lucrul e limpede, iar dacă nu pune ea mîna pe el, are să pună alta. Băiatul ăsta e sortit să cadă pradă femeii, după cum eu sînt sortit să merg în fiecare zi la Bursă. Și e o mare fericire că nu ne-a adus ca noră vreo negresă, draga mea. Dar, notează cuvintele mele, prima femeie care aruncă momeala îl și prinde în undiță.



— Are să plece chiar mîine creatura asta mică și perfidă ! zise doamna Sedley cu multă energie.

— Crezi că-i mai rea ca altele, doamnă Sedley? În orice caz, e de rasă albă. Nu-mi pasă cu cine are să se însoare Jos. Să-l lăsăm să ia pe cine i-o plăcea.

Și glasurile celor doi soți amuțiră dintr-o dată, înlocuite de o pașnică, dar nicidecum romantică muzică a căilor respiratorii ; iar cînd clopotele bisericii băteau ora stingerii și cînd paznicul de noapte o anunța, în casa domnului Sedley din Russell Square domnea o liniște adîncă.

Dar a doua zi dimineață, binevoitoarea doamnă Sedley nu s-a mai gîndit să-și pună în aplicare amenințările cu privire la Rebecca ; deși nimic nu e mai puternic, nici mai obișnuit și nici mai îndreptățit decît gelozia maternă, ea nu putea totuși să creadă că micuța, umila, recunoscătoarea și blînda guvernantă ar îndrăzni să-și ridice ochii asupra unui personaj atît de impunător ca perceptorul din Boggley Wollah. Și apoi, cererea pentru o prelungire a concediului fiind trimisă, ar fi fost greu să găsească vreun pretext și s-o expedieze pe Rebecca, așa, pe nepusă masă.

Dar ca și cum absolut toate lucrurile favorizau complotul drăgălașei Rebecca, mijlociră acuma pentru ea însăși elementele naturii (deși la început ea nu era înclinată să recunoască binevoitoarea lor intervenție). În seara hărăzită petrecerii de la Vauxhall, după ce George Osborne venise la masă, iar părinții se duseseră să cineze, potrivit invitației, cu consilierul Balls, la „Highbury Barn“, se stîrni o furtună cu trăsnete, așa cum se întîmplă de obicei cînd vrei să te duci la Vauxhall, lucru care obligă tineretul să rămînă acasă. Domnul Osborne nu se simți cîtuși de puțin dezamăgit de

întîmplare. El și cu Joseph Sedley băură o cantitate suficientă de Porto, în *tête-à-tête* în sufragerie, în care timp Sedley își aminti o seamă de povești de ale lui din India, dintre cele mai bune, căci era foarte guraliv în societatea bărbaților; pe urmă domnișoara Amelia făcu onorurile casei, în salon; și astfel, acești patru tineri petrecură împreună o seară atît de plăcută, încît declarară că ar trebui să fie recunoscători furtunii care i-a împiedicat să se mai ducă la Vauxhall.

Osborne era finul lui Sedley și era considerat ca făcînd parte din familie de mai bine de douăzeci și trei de ani. La vîrsta de șase săptămîni primise în dar de la John Sedley o cupă de argint; la șase luni, o jucărie de coral cu fluier și clopoțel de aur; încă din copilărie, deci, ehei, de demult, George era „cadorisit" regulat la Crăciun de bătrînul domn; și-și amintea perfect de bine că odată, cînd se ducea la școală, mîncase bătaie de la Joseph Sedley, care era un băiat uriaș și fanfaron, pe cînd el era un puști obraznic de 10 ani. Într-un cuvînt, George era foarte intim cu familia.

— Ții minte, Sedley, cum te-ai mai înfuriat cînd ți-am tăiat ciucurii de la ghetele tale de Hessa, și cum m-a scăpat domnișoara... adică Amelia... de la bătaie, căzînd în genunchi și strigînd cît o ținea gura să nu fie bătut micuțul George?

Jos își aminti perfect această remarcabilă împrejurare, dar mărturisi că o uitase complet.

— Și mai ții minte cum ai venit într-o gabrioletă la pensionul doctorului Swishtail, să mă vezi înainte de a pleca în India, și mi-ai dat o jumătate de guinee și m-ai mîngîiat pe cap? Avusesem întotdeauna ideea că ești înalt de cel puțin șase



picioare [1] și am fost aproape uluit, la întoarcerea ta din India, să văd că nu ești mai înalt ca mine.

— Ce frumos din partea domnului Sedley să vină la dumneata la școală și să-ți dea bani! exclamă foarte admirativ Rebecca.

— Da, și asta chiar după ce-i tăiasem ciucurii de la ghete. Băieții nu uită niciodată darurile pe care le-au primit la internat și nici pe cei care le-au făcut darurile acestea.

— Îmi plac foarte mult ghetele de Hessa, zise Rebecca.

Jos Sedley, care avea o admirație deosebită pentru picioarele sale și purta întotdeauna acest soi decorativ de *chaussure* [2], fu cît se poate de mulțumit de respectiva remarcă, deși își trase picioarele sub scaun cînd fu făcută observația de mai sus.

— Domnișoară Sharp, spuse George Osborne, dumneata, care ești atît de îndemînatică și ai atîta talent, ar trebui să faci un tablou istoric reprezentînd scena ghetelor. Sedley trebuie să fie pictat în ghete de piele de căprioară și ținînd într-o mînă o gheată ciopîrțită; cealaltă mînă să-i fie bine înfiptă în jaboul meu. Amelia trebuie pictată în genunchi lîngă el, implorîndu-l cu mîinile ei mici; tabloul trebuie să aibă și un măreț titlu alegoric, ca frontispiciile din Medulla sau din abecedare.

— N-am să am timp aici, spuse Rebecca. Dar am să-l pictez după ce voi pleca. Și-și coborî în așa fel vocea și privi cu atîta tristețe și înduioșare,

[1] Piciorul — unitate de măsură avînd lungimea de aproximativ o treime dintr-un metru, folosită înainte de adoptarea sistemului metric.
[2] Încălțăminte (fr.).

încît simți fiecare cît de crudă era cu ea soarta și cît de rău le părea să se despartă de ea.

— O, de-ai putea sta mai mult, dragă Rebecca, zise Amelia.

— De ce? răspunse aceasta, și mai întristată încă. Ca să mă simt și mai nenorocită cînd va fi să vă părăsesc? și se uită în altă parte.

Amelia începu să se lase în voia acelei naturale slăbiciuni care sînt lacrimile și care, după cum am mai spus, era unul din cusururile acestei mici și nevinovate făpturi. George Osborne se uita la cele două tinere cu o curiozitate plină de sentimentalism; iar Joseph Sedley scoase din pieptu-i uriaș ceva foarte asemănător cu un oftat, în timp ce-și lăsa privirile asupra ghetelor de Hessa, care-i plăceau atît de mult.

— Să facem puțină muzică, domnișoară Sedley... Amelia, zise George, care simțea în momentul acela un extraordinar, un aproape irezistibil impuls s-o ia în brațe pe tînăra mai sus pomenită și s-o sărute în văzul tuturor.

Îl privi și ea un moment, și dacă aș spune că s-ar fi îndrăgostit unul de altul tocmai atunci, ar însemna să mint, căci de fapt acești doi tineri fuseseră crescuți de părinții lor exact pentru asta, iar familiile respective anunțaseră căsătoria lor de nenumărate ori în ultimii zece ani.

Se îndreptară spre pianul care se găsea, așa cum se găsesc de obicei pianele, în salonul din fund; și cum era destul de întuneric, domnișoara Amelia făcu gestul cel mai firesc din lume și-și lăsă mîna în mîna lui Osborne, care, firește, se putea descurca mai ușor decît ea prin mulțimea de scaune și otomane[1]. Dar acest aranjament îl lăsă pe

[1] Otomană — canapea.



domnul Joseph Sedley în *tête-à-tête* cu Rebecca, la masa din salonul cel mare, unde aceasta din urmă era ocupată cu împletitul unei pungi de mătase verde.

— Nu-i voie să iscodești secretele familiei, rosti domnișoara Sharp. Dar ale lor sînt lesne de ghicit.

— De îndată ce capătă comanda unei companii, spuse Joseph, cred că afacerea e ca și încheiată. George Osborne e un băiat minunat!

— Iar sora dumitale e cea mai drăgălașă ființă din lume! îi răspunse Rebecca. Ferice de omul care-i va cîștiga dragostea! Și, spunînd asta, domnișoara Sharp suspină din adîncul inimii.

Cînd doi tineri necăsătoriți stau la taifas și atacă subiecte atît de gingașe ca acesta, e semn că între ei se înfiripă repede o atmosferă de mare încredere și intimitate. Nu e nevoie să facem o amănunțită dare de seamă asupra convorbirii care avu loc atunci între domnul Sedley și tînăra domnișoară; căci convorbirea, după cum se poate judeca din crîmpeiul citat mai sus, nu era deosebit de spirituală sau de elocventă; calitățile acestea se întîlnesc rareori în cercurile restrînse sau aiurea, cu excepția romanelor scrise foarte curgător și cu multă abilitate. Cum în camera de alături se făcea muzică, convorbirea era dusă, firește, cu glas scăzut și cît se poate de cuviincios, deși, în privința asta, perechea din camera vecină n-ar fi fost tulburată, oricît de tare s-ar fi vorbit, atît de absorbită era de propriile ei interese.

Și poate că, pentru prima dată în viața lui, domnul Sedley se trezi vorbind fără cea mai mică umbră de sfială sau de șovăire cu o persoană de sex opus. Domnișoara Rebecca îl întrebă o mulțime de lucruri despre India, ceea ce îi dădea prilejul să povestească nenumărate anecdote interesante

despre această ţară şi despre sine însuşi. Descria balurile de la palatul guvernamental şi metoda de a obţine puţină răcoare în anotimpul căldurilor, cu ajutorul rogojinilor, evantaielor şi al altor şiretlicuri ; şi era foarte spiritual cînd povestea despre numeroşii scoţieni pe care lordul Minto, guvernatorul general, îi oploşise sub aripa lui ocrotitoare ; apoi descrise o vînătoare de tigri şi felul în care cornacul [1] elefantului său fusese smuls de pe scaunul lui de-o fiară înfuriată. Cît de încîntată era domnişoara Rebecca de balurile de la palatul guvernamental, cum mai rîdea de întîmplările sărmanilor *aides-de-camp* [2], şi cu cîtă drăgălăşenie îi spunea domnului Sedley că e o fiinţă răutăcioasă şi sarcastică ; şi cît de impresionată se arăta la auzul poveştii cu elefantul !

— Din dragoste pentru mama dumitale, iubite domnule Sedley, zise ea, şi din dragoste pentru toţi prietenii dumitale, făgăduieşte-mi că n-ai să te mai duci niciodată în expediţiile acelea îngrozitoare.

— Ei ! ei ! domnişoară Sharp, zise el trăgîndu-şi gulerul cămăşii, numai primejdia constituie plăcerea sportului.

Joseph nu luase parte decît o singură dată la o vînătoare de tigri, atunci cînd cu accidentul de care a fost vorba şi cînd era mai-mai să dea ortul popii, nu din cauza tigrului, ci din pricina spaimei. Dar pe măsură ce povestea, deveni dintr-o dată curajos şi-şi luă pe loc îndrăzneala s-o întrebe pe domnişoara Rebecca pentru cine împletea ea punga de mătase verde. Şi fu cu totul surprins şi încîntat de purtarea lui elegantă şi prietenoasă.

[1] Conducătorul.
[2] Aghiotanţi (fr.).



— E pentru cineva care are nevoie de o pungă, răspunse domnişoara Rebecca, privindu-l în chipul cel mai drăgălaş şi mai seducător.

Sedley era gata să dea drumul unuia din cele mai elocvente discursuri cu putinţă şi chiar şi începuse — „vai, domnişoară Sharp, cum de..." — cînd romanţa care se cînta în cealaltă cameră se termină brusc şi-i dădu prilejul să-şi audă atît de clar propria-i voce, încît se opri, roşindu-se, şi-şi suflă foarte tulburat nasul.

— Ai mai auzit vreodată ceva asemănător cu elocvenţa fratelui tău ? îi şopti domnul Osborne Ameliei. Nu zău, prietena ta face minuni !

— Cu cît mai multe, cu atît mai bine, răspunse domnişoara Amelia, care, ca aproape toate femeile bogate, era în adîncul sufletului ei un fel de peţitoare şi ar fi fost încîntată dacă Joseph s-ar fi reîntors în India însurat.

Căci simţise şi ea, în decursul acestei constante legături de cîteva zile, o înflăcărată prietenie faţă de Rebecca, la care descoperea milioane de virtuţi şi de fermecătoare calităţi, trecute cu vederea pe vremea cînd erau împreună la Chiswick. Afecţiunea domnişoarelor creşte tot atît de repede ca şi tulpina de fasole a lui Jack cel din poveste şi poate ajunge pînă la cer într-o singură noapte. Să nu le-o luăm în nume de rău dacă, după căsătorie, acest *Sehnsucht nach der Liebe* [1] se domoleşte. Este ceea ce sentimentaliştii, care folosesc cuvinte mari de tot, numesc aspiraţie către ideal, dar care dovedeşte, în realitate, că de obicei femeile nu sînt mulţumite pînă cînd nu-şi au soţii şi copiii lor, asupra cărora să-şi reverse iubirea,

[1] Dor arzător de dragoste (germ.).

care altfel se cheltuie, cum bine se spune, pe fel de fel de flecuştețe.

Epuizîndu-şi mica ei rezervă de cîntece sau părîndu-i-se c-a zăbovit destul în salonul din fund, domnişoara Amelia socoti că e timpul să ceară şi prietenei ei să cînte.

— Nici nu mă mai ascultai, îi spuse ea domnului Osborne (deşi ştia foarte bine că nu e adevărat), dacă ai fi auzit-o mai întîi pe Rebecca.

— Cu toate astea, eu susţin pînă şi în faţa domnişoarei Sharp, zise Osborne, că, pe drept sau pe nedrept, eu o consider pe domnişoara Amelia Sedley drept prima cîntăreaţă din lume.

— S-o auzi numai, spuse Amelia.

Şi Joseph Sedley se arătă destul de politicos să ducă dincolo luminările şi să le pună pe pian. Osborne dădu să se înţeleagă că i-ar plăcea tot aşa de bine să stea pe întuneric ; dar domnişoara Sedley, rîzînd, nu mai fu de data asta de aceeaşi părere cu el, astfel încît îl urmară amîndoi pe domnul Joseph. Rebecca cîntă, desigur, cu mult mai bine decît prietena ei (deşi, fireşte, Osborne era liber să-şi menţină părerea), întrecîndu-se pe ea însăşi, spre marea mirare a Ameliei, care habar n-avusese că e o executantă atît de desăvîrşită. Cîntă mai întîi un cîntec franţuzesc, din care Joseph nu înţelese nimic şi din care, mărturisi George, nu pricepuse nici el mare lucru, şi apoi cîteva din acele balade simple, la modă acum patruzeci de ani, şi în care e vorba despre lupii-de-mare englezi,despre regele nostru, despre biata Suzana, despre Mary cea cu ochii albaştri şi despre alte asemenea lucruri. Ele nu erau, se zice, prea strălucite din punct de vedere muzical, dar făceau apel la nenumăratele chemări simple şi fireşti ale omului, pe care poporul le înţelege mai bine decît



ghiveciul de *lagrime, sospiri* şi *felicità* din veşnica muzică a lui Donizzetti [1], cu care sîntem binecuvîntaţi astăzi.

O conversaţie foarte sentimentală, potrivită cu subiectul, se înjgheba între două cîntece pe care binevoiră să le asculte de pe scări Sambo, care adusese ceaiul, încîntata bucătăreasă şi chiar doamna Blenkinsop, menajera.

Printre cîntecele acestea era unul, cel din urmă din program, cu următorul conţinut :

Ah, trist şi gol era tot cîmpul,
Urlînd, îl mătura furtuna.
Cald adăpost e-acum coliba,
Cînd focul arde-n vatră-ntr-una.
Un biet orfan trecînd pe drum,
Zări lumini, coliba caldă,
Şi mult mai aprig asprul crivăţ
I se păru, stînd în zăpadă.

Cei dinlăuntru l-au văzut
Abia tîrîndu-se, trudit ;
Un glas milos l-a-ntors din drum,
Şi chipuri blînde l-au primit.
În zori copilul a plecat ;
În vatră pîlpîie tăciunii.
Drumeţ pribeag, te-ajute cerul !
Afară-i şuierul furtunii.

Revenea iarăşi sentimentul acela de tristeţe din cuvintele ei, rostite puţin mai înainte : „...după ce voi pleca"... Iar cînd ajunse la cel din urmă vers, vocea profund sonoră a domnişoarei Sharp se tulbură. Toţi cei de faţă simţeau aluzia la plecarea ei apropiată şi la jalnica ei situaţie de orfană. Joseph Sedley, care era mare amator de muzică şi care mai avea şi o inimă simţitoare, fusese răpit cu totul de desfătare în timpul execuţiei acestui cîn-

[1] *Gaetano Donizzetti* (1797—1848), compozitor italian, autor de opere, romanţe şi duete foarte răspîndite.

tec şi profund mişcat către sfîrşitul lui. Dacă ar fi avut destul curaj şi dacă George şi domnişoara Sedley ar fi rămas în salonul cel mare, după cum propusese George, burlăcia lui Joseph Sedley ar fi luat sfîrşit, iar cartea de faţă n-ar mai fi fost scrisă niciodată. Dar după ce termină cîntecul, Rebecca părăsi pianul şi, luînd-o pe Amelia de mînă, trecu în salonul din faţă ; şi chiar în clipa aceea îşi făcu apariţia şi domnul Sambo, cu o tavă încărcată de sandvişuri, peltele, pahare şi carafe strălucitoare, asupra cărora se fixă numaidecît atenţia lui Joseph Sedley. Cînd stăpînii casei se întoarseră de la masa la care fuseseră invitaţi, îi găsiră pe tineri atît de cufundaţi în pălăvrăgeală, încît nici nu auziseră venirea trăsurii, iar domnul Joseph tocmai spunea :

— Draga mea domnişoară Sharp, o linguriţă de peltea doar, ca să-ţi revii după imensele dumitale... după... *delicioasele* dumitale eforturi.

— Bravo, Jos ! strigă domnul Sedley.

La auzul acelei voci ironice, pe care o cunoştea prea bine, Jos amuţi, înspăimîntat, şi o luă repede din loc. Dar bineînţeles el nu rămase cu ochii deschişi toată noaptea să se gîndească dacă era sau nu îndrăgostit de domnişoara Sharp ; nici o pasiune amoroasă nu tulburase vreodată pofta de mîncare sau somnul domnului Joseph Sedley ; se gîndi însă ce plăcut ar fi să asculte mereu asemenea cîntece după Cutcherry... ce fată *distinguée*[1] e ea, cum ştie să vorbească franţuzeşte mai bine decît însăşi soţia guvernatorului general... şi ce senzaţie ar fi făcut ea la balurile din Calcutta ! „E limpede că bietul drăcuşor s-a îndrăgostit de mine ! îşi spuse. Şi e tot atît de bogată ca şi cele

[1] Distinsă (fr.).



mai multe fete care vin în sud. Ei drăcie, s-ar putea să caut mult şi bine şi să nimeresc încă şi mai rău !" şi, asupra acestor meditaţii, adormi.

Că domnişoara Sharp rămase tot timpul trează, gîndindu-se dacă el avea să vină sau nu a doua zi, nu-i nevoie să mai amintim.

Ziua de mîine sosi, şi, tot aşa de inevitabil ca şi destinul, îşi făcu şi domnul Joseph Sedley apariţia înainte de dejun. Niciodată pînă atunci nu se bucurase Russel Square de asemenea onoare.

George Osborne era mai demult acolo („necăjind-o" mîhnit pe Amelia, care scria la douăsprezece din cele mai dragi prietene de la Chiswick Mall), iar Rebecca era ocupată cu împletitura ei. Cînd trăsurica lui Joseph se opri la scară, şi în timp ce, după obişnuita lui bătaie în uşă şi după pompoasa lui intrare, fostul perceptor din Boggley Wollah urca din greu scările salonului, între Osborne şi domnişoara Sedley se schimbară cîteva priviri cu tîlc, şi perechea, zîmbind maliţios, se uită la domnişoara Sharp, care se îmbujoră brusc şi îşi înclină capul cu buclele desfăcute peste împletitură. Cum îi mai bătea inima cînd apăru Joseph, Joseph gîfîind din cauza scărilor, cu ghetele lui strălucind ca oglinda, Joseph, în vestă nouă, roşu de căldură şi de emoţie, îmbujorat tot, îndărătul cravatelor sale înfoiate. Fu un moment critic pentru toată lumea ; cît despre Amelia, cred că era mult mai emoţionată decît cei doi interesaţi.

Sambo, care deschisese larg uşa şi-l anunţase pe domnul Joseph, venea hlizindu-se în urma perceptorului, aducînd două frumoase buchete de flori, pe care dihania avusese într-adevăr galanteria să le cumpere chiar atunci din piaţa Covent

Garden, dar care nu erau așa de mari cum sînt clăile pe care le poartă doamnele din ziua de astăzi în cornete de hîrtie filigranată ; însă tinerele se vădiră foarte încîntate de dar cînd Joseph prezentă fiecăreia cîte unul, însoțit de-o plecăciune din cale-afară de solemnă.

— Bravo, Jos ! strigă Osborne.

— Mulțumesc, dragă Joseph, zise Amelia, gata-gata să-și sărute fratele, dacă el ar fi arătat cea mai mică dorință. (Și eu cred că pentru o sărutare din partea unei ființe așa de minunate ca Amelia aș fi cumpărat pe loc toată florăria domnului Lee.)

— O, ce dumnezeiești, ce flori dumnezeiești ! exclamă domnișoara Sharp și le mirosi delicat, le strînse la piept și-și ridică ochii în tavan, copleșită de admirație.

Poate că mai întîi cercetase cu atenție buchetul, ca să vadă dacă nu conține cumva vreun *billet doux*[1] ; dar nu era nici o scrisorică.

— Se obișnuiește și la Boggley Wollah limbajul florilor, Sedley ? întrebă Osborne hohotind.

— Haida-de, ce prostie ! răspunse sentimentalul tînăr. Le-am cumpărat de la Nathan ; îmi pare foarte bine că v-au făcut plăcere ; și, Amelia, draga mea, am cumpărat și un ananas, pe care i l-am dat lui Sambo. Să-l mîncăm chiar acum ; e foarte răcoritor și plăcut pe căldura asta.

Rebecca spuse că ea nu mîncase niciodată ananas și că fructul acesta făcea parte exact dintre lucrurile pe care ar fi dorit grozav să le guste.

Și cam în felul acesta decurgea conversația. Nu mai știu sub ce pretext părăsi Osborne camera, și nici de ce, imediat după el, plecă și Amelia, poate ca să supravegheze tăiatul ananasului ; dar

[1] Bilețel de dragoste (fr.).



Jos rămase singur cu Rebecca, care își reluase lucrul, iar firul de mătase verde, ca și strălucitoarele andrele tresăreau cu repeziciune sub albele și subțiraticele ei degete.

— Ce minunată, ce *miii-nunată* romanță ai cîntat aseară, dragă domnișoară Sharp, spuse perceptorul. M-a făcut aproape să plîng ; pe onoarea mea !

— Fiindcă aveți o inimă simțitoare, domnule Joseph ; ca toată familia Sedley, am impresia.

— N-am închis ochii toată noaptea, și azi-dimineață, în pat, am încercat s-o fredonez ; pe onoarea mea că am încercat ! Gollop, medicul meu, a venit pe la unsprezece (pentru că, știi, eu sînt cam suferind și-l văd pe Gollop în fiecare zi), și, la naiba ! m-a găsit cîntînd, de unul singur, ca un prihor.

— Oh, hazliu om mai ești și dumneata ! Tare-aș mai vrea să te aud cîntîndu-l.

— Eu ? Nu, dumneata, domnișoară Sharp ; cîntă-l, dragă domnișoară Sharp !

— Nu acum, domnule Sedley, zise Rebecca oftînd. Acuma n-am nici un fel de dispoziție pentru așa ceva ; și, în afară de asta, trebuie să termin și punga. Vrei să-mi ajuți puțin, domnule Sedley ?

Și înainte de a fi avut timp să întrebe în ce fel, domnul Joseph Sedley din serviciul Companiei Indiilor Orientale stătea, nici mai mult, nici mai puțin, în *tête-à-tête* cu o domnișoară, privind-o ucigător de pătimaș ; avea brațele întinse spre ea, într-o atitudine de implorare, și mîinile încătușate într-o jurubiță de mătase verde, pe care o depăna tacticos domnișoara.

În asemenea poziție romantică găsiră Osborne și Amelia interesanta pereche cînd intrară să

anunțe că gustarea e gata. Jurubița de mătase era depănată ; dar domnul Jos nu scosese încă nici un cuvînt.

— Cred că diseară, dragă, îi șopti Amelia, strîngînd mîna Rebeccăi.

Iar Sedley cugetase de asemenea în sinea lui și-și spusese : „Ce dracu, am să pun chestiunea la Vauxhall !"

## CAPITOLUL V

### DOBBIN AL NOSTRU

Ciocnirea dintre Cuff și Dobbin și sfîrșitul neașteptat al acesteia vor rămîne mult timp în amintirea fiecărui bărbat care și-a făcut educația în faimoasa școală a doctorului Swishtail. Ultimul din cei doi (căruia i se spunea în mod obișnuit Dobbin cel leneș, Dobbin cel zdrențăros și în multe alte feluri care vădeau disprețul copiilor) era cel mai potolit, cel mai greoi și, după cum părea, cel mai stupid dintre toți elevii doctorului Swishtail. Tată-său era băcan în City ; și se zvonise că băiatul fusese primit în institutul doctorului Swishtail pe baza unor așa-numite „principii de reciprocitate", cu alte cuvinte, cu condiția ca spezele de întreținere și taxele școlare să fie plătite de tatăl său în natură, și nu în bani ; și iată-l stînd acolo, tocmai în fundul clasei, cu pantalonii și cu jacheta lui jerpelită, de catifea, prin cusăturile cărora îi ieșeau afară mădularele-i mari și butucănoase, ca și cum ar fi simbolizat atîția și atîția



pfunzi de ceai, de lumînări, de zahar, de săpun, de stafide (dintre care o infimă cantitate era întrebuințată pentru budincile institutului) și de alte mărfuri. Îngrozitoare fu pentru tînărul Dobbin ziua în care unul dintre băieții cei mai mici din școală, vînturîndu-se prin oraș în vînătoare clandestină de acadele și de cîrnați, descoperi căruciorul lui „Dobbin și Rudge, băcani și negustori de untdelemnuri, Thames Street, Londra", la poarta doctorului Swishtail, onorîndu-l cu o încărcătură din mărfurile cu care firma făcea comerț.

Tînărul Dobbin nu mai avu pic de liniște după aceea. Glumele cădeau asupra lui cu nemiluita, înspăimîntătoare și pline de cruzime. „Ascultă, Dobbin, spunea unul mai șugubăț, sînt vești bune la gazetă. Zahărul e în creștere, băiete !" Altul propunea o problemă : „Dacă o livră de seu de oaie pentru lumînări costă șapte *penny* și jumătate, atunci Dobbin cît costă ?" și din grupul ștrengarilor pornea un urlet prelung de veselie, la care lua parte și pedagogul, care considera, și pe drept cuvînt, că vînzarea cu de-amănuntul e o ocupație rușinoasă și de ocară, care merită disprețul și batjocura tuturor adevăraților *gentlemen*.

— Și tatăl tău e tot negustor, Osborne, îi spuse Dobbin, între patru ochi, băiețașului care stîrnise furtuna împotriva lui.

La care acesta răspunse cu demnitate :

— Tatăl meu e un *gentleman* și știe să-și țină rangul !

Încît bietul domn William Dobbin se ascunse într-o magazie în cel mai îndepărtat ungher al curții, unde-și petrecu o jumătate de zi de vacanță copleșit de o amarnică durere. Care dintre noi

nu-și amintește ceasurile acestea de amărăciune, de amară tristețe ale copilăriei ? Cine simte în mai mare măsură nedreptatea, cine se încovoaie în fața batjocurii și cine are simțul nedreptății mai puternic și sentimentul recunoștinței față de bunătate mai aprins decît un copil generos ? Și cîte dintre sufletele acestea simțitoare nu înjosești, nu îndepărtezi și nu chinuiești pentru o greșeală la aritmetică sau la afurisita de latină ?

Ei bine, William Dobbin, din neputința de a-și însuși cunoștințele elementare ale limbii mai sus pomenite, așa cum sînt ele expuse în minunata *Gramatică latină* de la Eton [1], era silit să-și facă veacul printre cei mai puțin răsăriți elevi ai doctorului Swishtail, căci era mereu lăsat în urmă de micii lui camarazi cu obraji trandafirii și cu șorțulețe, iar el umbla printre ei cu chipul abătut, un fel de uriaș printre prichindei, uitîndu-se buimac în pămînt, cu abecedarul făcut ferfeniță și cu pantalonii lui strîmți de catifea. De la mic pînă la mare, toți făceau haz de el. Îi coseau pantalonii, așa strîmți cum erau. Îi tăiau chingile de la pat. Răsturnau gălețile și băncile în calea lui ca să se poticnească, ceea ce i se întîmpla mai întotdeauna. Îi trimiteau pachete în care găsea, cînd le desfăcea, săpunul și luminările dughenii paterne. Nu exista băiat cît de mic care să nu rîdă și să nu-și bată joc de Dobbin ; iar el răbda totul cu stoicism, într-o muțenie desăvîrșită și vrednică de milă.

Cuff, dimpotrivă, era indiscutabilul șef și *dandy* al pensionului „Swishtail". El era acela care introducea vin pe ascuns în școală. El era acela care

---

[1] Oraș în Buckinghamshire, în apropierea Londrei, cunoscut prin colegiile întemeiate în secolul al XV-lea, unde învață și acum fiii claselor sus-puse din Anglia.



se bătea cu toți băieții din oraș. Sîmbăta i se trimitea întotdeauna poneiul de acasă. Își ținea în cameră o pereche de cizme cu turetcile sumese, cu care obișnuia să meargă la vînătoare în zilele de sărbătoare. Avea ceas de aur și priza tabac, întocmai ca și doctorul. Fusese la Operă și cunoștea prea bine meritele celor mai cunoscuți actori, preferîndu-l pe domnul Kean [1] domnului Kemble [2]. Putea să recite patruzeci de versuri latinești pe oră. Știa să facă poezii în franțuzește. Dar ce nu știa el, sau ce nu putea el să facă ? Se spunea că însuși doctorului Swishtail îi era frică de el.

Cuff, regele de netăgăduit al școlii, își cîrmuia supușii și îi făcea praf cu splendida-i superioritate. Unul îi lustruia pantofii, altul îi prăjea pîinea ; alții alergau și-i culegeau mingile de *cricket* după-amiezi întregi în zilele de vară. Dar pe „Figs" [3] îl disprețuia mai mult ca pe toți ceilalți, îl insulta și-și bătea joc de el mai întotdeauna, și nu catadicsea decît rareori să stea de vorbă cu el.

Într-o zi, cei doi tineri avură, între patru ochi, o ceartă. Figs, singur în clasă, scria chiar atunci acasă, cînd Cuff, dînd deodată buzna peste el, îi porunci să se ducă să-i facă un comision, a cărui țintă era, fără doar și poate, cine știe ce prăjitură.

— Nu pot, zise Dobbin ; vreau să-mi termin mai întîi scrisoarea.

---

[1] *Edmund Kean* (1787—1833), vestit actor tragic englez, care și-a cucerit faima interpretînd eroii lui Shakespeare (Othello, Richard al III-lea, Hamlet etc.) ; aici este însă un anacronism : Kean a debutat la Londra abia în anul 1814.

[2] *John Kemble* (1757—1827), cunoscut actor englez, de asemenea interpret al tragediilor lui Shakespeare.

[3] Porecla lui Dobbin ; *Figs* înseamnă smochine în limba engleză.

— Nu poţi ? spuse domnul Cuff, înhăţînd documentul (care conţinea nenumărate cuvinte şterse, multe greşit ortografiate, dar pentru care Dobbin făcuse mare risipă de gîndire, de muncă şi de lacrimi ; căci bietul băiat îi scria mamei sale, care-l iubea foarte mult, deşi era nevastă de băcan şi-şi ducea zilele în odaia din fund a unei dughene de pe Thames Street). Nu poţi ! spuse domnul Cuff. Tare-aş mai vrea să ştiu de ce nu poţi, mă rog ? Nu-i poţi scrie şi mîine bătrînei „Figs" ?

— Nu-ţi dau voie să-i spui aşa ! zise Dobbin, ieşind din bancă cu un aer ameninţător.

— Ei bine, domnule, te duci sau ba ? cîntă cocoşul şcolii.

— Lasă scrisoarea din mînă ! răspunse Dobbin. Un *gentleman* nu citeşte scrisorile altora.

— Ei bine, acum te duci ? întrebă celălalt.

— Nu, nu mă duc. Şi să nu loveşti, că te cotonogesc ! urlă Dobbin, năpustindu-se cu atîta furie la o călimară de plumb, că domnul Cuff se opri, îşi trase la loc mînecile-i sumese, îşi vîrî mîinile în buzunare şi plecă rînjind.

Dar după asta n-a mai venit niciodată în contact direct cu băiatul băcanului, deşi trebuie să recunoaştem că vorbea întotdeauna cu mult dispreţ despre domnul Dobbin, dar numai în spatele lui.

La cîtva timp după această întrevedere, se întîmplă ca domnul Cuff, într-o după-amiază însorită, să se găsească în vecinătatea bietului William Dobbin, care stătea lungit sub un pom din curtea şcolii şi citea cu voce tare din cartea lui favorită, *O mie şi una de nopţi*, complet răzleţit de restul elevilor, care-şi vedeau de jocurile lor, singuratic şi aproape fericit. Dacă oamenii i-ar lăsa pe copii în voia lor, dacă profesorii ar înceta să-i mai tiranizeze, dacă părinţii nu s-ar mai încăpăţîna



să le dirijeze gîndurile şi să le domine sentimentele — acele sentimente şi gînduri care sînt un mister pentru noi toţi (căci, în ce măsură îi cunoaştem pe copiii noştri, pe părinţii noştri, pe vecinul nostru, şi cu cît mai frumoase şi mai sfinte sînt gîndurile bietului băiat sau al bietei fetiţe pe care ne silim să-i modelăm după chipul şi asemănarea acestor stupide şi corupte persoane care-i conduc ?) — dacă, zic eu, părinţii şi profesorii ar lăsa copiii ceva mai în largul lor, rezultatul ar fi destul de satisfăcător, deşi, judecînd după cantitatea de cunoştinţe cîştigate, ar lăsa oarecum de dorit.

Ei bine, William Dobbin uitase de astă dată lumea înconjurătoare şi se plimba cînd cu Sindbad marinarul în Valea-Diamantelor, cînd cu prinţul Ahmed şi zîna Peribanou în minunata peşteră în care a întîlnit-o prinţul şi unde ne-ar face oricăruia dintre noi mare plăcere să putem da măcar din cînd în cînd cîte-o raită, cînd deodată nişte ţipete ascuţite, ca plînsul unui copil, îl deşteptară din desfătătoarea lui reverie ; şi ridicîndu-şi ochii din carte, îl văzu în faţa lui pe Cuff, chelfănind un băieţel.

Era tocmai băieţelul care dăduse sfară-n ţară atunci cînd cu căruciorul băcanului ; dar dacă Dobbin putea purta vreun dram de pică cuiva, el nu şi-o îndrepta nicidecum împotriva celor mici şi nevinovaţi.

— Cum de-ai îndrăznit să spargi sticla ? se răstea Cuff la puşti, învîrtindu-şi pe deasupra capului o crosă galbenă de *cricket*.

Băieţaşul fusese dăscălit cum să sară zidul curţii (printr-un loc anume, unde cioburile de sticlă de deasupra zidului fuseseră smulse şi unde fuseseră făcute anumite scobituri în zid) ; cum s-o ia la

trap vreun sfert de milă; cum să cumpere o sticlă de *rum shrub*[1] pe datorie; cum să ocolească spionii doctorului și cum să sară din nou zidul; dar în timp ce-și îndeplinea misiunea, îi alunecase un picior, și sticla se spărsese, iar conținutul se vărsase, pantalonii i se murdăriseră, și băiețașul stătea acuma smerit în fața stăpînului său, ca un adevărat vinovat, tremurînd tot, deși n-avea nici o vină.

— Cum de-ai îndrăznit s-o spargi? zise Cuff. Ești un pungaș și faci numai boacăne. Ai băut totul, și-acuma pretinzi c-ai spart sticla. Întinde palma, domnule.

Bățul căzu, lovind cu putere palma copilului. Se auzi un geamăt. Dobbin își ridică tocmai atunci privirea din carte. Zîna Peribanou se ascunse în cea mai singuratică grotă cu prințul Ahmed; iar Roc îl duse pe Sindbad marinarul dincolo de Valea-Diamantelor, unde ochi de muritor nu ajunsese, departe, în nouri; și în fața blîndului William apăru viața cea de toate zilele, în care un băiat mare bate fără nici un motiv pe unul mai mic.

— Întinde și palma cealaltă! răcni Cuff la micuțul lui camarad, a cărui față se schimonosea de durere.

Dobbin tresări și se încordă în hainele lui strîmte și vechi.

— Ține, drac împelițat ce ești! strigă domnul Cuff, și bățul căzu din nou pe palma copilului.

Nu trebuie să vă înspăimînte asta, doamnelor, orice băiat care-a frecventat o școală publică a făcut întocmai. Copiii voștri vor face la fel și li se va plăti cu aceeași măsură, după toate probabili-

[1] Băutură englezească, amestec de limonadă și rom.



tățile. Bățul căzu din nou, iar Dobbin sări ca ars în picioare.

N-aș putea spune ce l-a mînat să facă una ca asta. Căci bătaia e la fel de îngăduită într-o școală publică ca și cnutul în Rusia. Și ar fi chiar necavaleresc (într-un anumit fel) să i te împotrivești. Poate că sufletul prea naiv al lui Dobbin s-a revoltat împotriva acestui act de tiranie sau poate că era la mijloc numai un puternic sentiment de răzbunare și ardea de nerăbdare să se măsoare cu acest tiran trufaș și fanfaron, care avea de partea lui toată gloria, fala, pompa, împrejurările, steagurile care fîlfîie, tobele care bat, garda care-i dă onorul. Dar de oriunde i-ar fi venit imboldul, el sări în picioare și începu să strige:

— Oprește-te, Cuff, nu-l mai chinui pe băiețașul ăsta, că de nu...

— Că de nu, ce? întrebă Cuff, uluit de întrerupere. Întinde palma, dihanie mică!

— Am să-ți trag o mamă de bătaie cum n-ai mai pomenit! spuse Dobbin, drept răspuns la prima parte a frazei lui Cuff.

Și micul Osborne, gîfîind și cu ochii în lacrimi, privi uluit și plin de îndoială apariția acestui nemaipomenit apărător care răsărise din senin să-l scape, în vreme ce uimirea lui Cuff nu era cu nimic mai prejos. Închipuiți-vă pe răposatul nostru suveran George al III-lea cînd a aflat de revolta din coloniile Americii de Nord[1]; închipuiți-vi-l pe nerușinatul de Goliat cînd micul David a pășit în fața lui și l-a provocat la luptă, și veți avea

[1] Războiul pentru independența Statelor Unite (1775—1783) a avut loc în timpul domniei regelui englez George al III-lea (1760—1820).

cunoştinţă de sentimentele domnului Reginald Cuff în clipa în care i-a fost propusă competiţia.

— După ora de clasă, bineînţeles, zise el, după ce făcu o pauză şi după ce aruncă o privire care spunea clar : „Fă-ţi testamentul pînă atunci şi comunică prietenilor tăi cele din urmă dorinţe".

— Cum doreşti, răspunse Dobbin. Ai să-mi fii martor, Osborne.

— Bine, cum vreţi dumneavoastră... răspunse micul Osborne, pentru că, vedeţi, tatăl lui avea trăsură şi-i era cam ruşine cu asemenea protector.

Dar cînd sosi ceasul bătăliei, îi era aproape ruşine să strige : „Arde-l, Figs !" şi nici un alt băiat n-a rostit, pe cîmpul de luptă, un cuvînt de încurajare pentru Dobbin, în primele două sau trei reprize ale acestei faimoase competiţii, la începutul căreia priceputul Cuff, cu un zîmbet dispreţuitor pe buze şi la fel de radios şi de bine dispus ca într-o sală de bal, îi plasă cîteva lovituri adversarului şi-l trînti la pămînt pe nefericitul luptător de trei ori la rînd. La fiecare nouă buşeală izbucneau strigăte de veselie şi fiecare ardea de nerăbdare ca Dobbin să se plece cît mai curînd în faţa învingătorului. „Ce mai mardeală încasez eu după asta !" se gîndea micul Osborne, culegîndu-şi omul de pe jos. „Mai bine dă-te bătut ! îi şopti el lui Dobbin. O simplă chelfăneală, Figs, şi ştii, eu sînt obişnuit cu asta." Dar Figs, care tremura tot de enervare şi respira şuierător, îşi dădu micuţul martor la o parte şi porni pentru a patra oară la atac...

Cum Figs habar n-avea să pareze loviturile care-i erau destinate, şi cum Cuff atacase el în cele trei ocazii precedente, fără să-i mai dea răgaz adversarului să răspundă, Figs se hotărî ca de data aceasta să facă el începutul. Şi, prin



urmare, fiind stîngaci, îşi puse imediat în acţiune braţul respectiv şi izbi în două rînduri şi cu toată puterea — o dată în ochiul stîng al domnului Cuff şi o dată în frumosul lui nas roman.

Cuff căzu grămadă de astă dată, spre marea uimire a spectatorilor.

— Faină lovitură, pe cinstea mea ! strigă micul Osborne cu aerul unui cunoscător, bătîndu-şi omul cu palma pe spate. Atinge-l cu stînga, Figs, băiete !

Stînga lui Figs manevră straşnic tot restul luptei. Cuff fu doborît de fiecare dată. La a şasea repriză, numărul băieţilor care strigau : „Haide, Figs !" era cam tot aşa de mare ca şi al acelora care strigau : „Haide, Cuff !" La a douăsprezecea repriză, acesta din urmă fu scos cu totul din luptă — cum se zice — şi-şi pierduse prezenţa de spirit, ca şi ultima picătură de vlagă, atît pentru atac, cît şi pentru apărare. Figs, dimpotrivă, era calm ca un *quaker* [1]. Galben la faţă, cu ochii strălucind de însufleţire şi cu o respectabilă tăietură la buza de jos, care sîngera din belşug, tinerelul avea o înfăţişare sălbatică şi ameninţătoare, care băgă groaza în mare parte din spectatori. Cu toate astea, îndrăzneţul lui adversar se pregătea de luptă pentru a treisprezecea repriză.

Dacă aş avea pana lui Napier [2] sau a redactorului lui *Bell's Life* [3] mi-ar plăcea să descriu această luptă cum se cuvine. Era ultimul atac al

---

[1] Sectă religioasă din Anglia şi Statele Unite.

[2] *Sir William Francis Patrick Napier* (1785—1860), istoric englez, autorul unei lucrări în mai multe volume : *Istoria războaielor din Peninsula Iberică între anii 1807—1814.*

[3] *Bell's Life (Viaţa lui Bell)* — revistă săptămînală ilustrată, intitulată astfel după numele redactorului ei. A apărut la Londra în secolul al XIX-lea şi se ocupa de sport, mai cu seamă de box.

gărzii lui Napoleon (adică aşa avea să fie acesta, deoarece lupta de la Waterloo încă nu se dăduse)[1]; era coloana mareşalului Ney[2] luînd pieptiş dealul de la Haye Sainte[3], zburlindu-şi cele zece mii de baionete, încununată cum era cu cele douăzeci de drapele cu acvile; era strigătul vajnicilor englezi în timp ce aceştia se repezeau la vale să se încaiere cu duşmanul în sălbatica încleştare a armelor, cu alte cuvinte, cînd Cuff năvăli plin de curaj, dar abia ţinîndu-se pe picioare şi ameţit, negustorul de smochine îşi repezi stînga ca şi mai înainte în nasul adversarului şi îl lungi la pămînt pentru ultima oară.

— Cred că-i de ajuns, spuse Figs, în timp ce adversarul se prăbuşise definitiv pe iarbă, ca mingea lui Jack Spot în gaura mesei de biliard.

Şi adevărul adevărat este că, după pauza cuvenită, domnul Reginald Cuff nu fu în stare, sau nu catadicsi să se mai scoale.

Iar băieţii îl sărbătoriră pe Figs cu asemenea urlete, încît s-ar fi putut crede că acesta fusese tot timpul cel preferat, şi îl scoaseră pur şi simplu pe doctorul Swishtail din biroul său, curios nevoie mare să afle cauza acelui tămbălău. Şi ar fi fost gata, fără îndoială, să-l pedepsească pe Figs cu toată asprimea; dar Cuff, care îşi venise între timp în fire şi-şi spăla rănile, se ridică şi zise:

[1] Napoleon trimitea în luptă garda numai atunci cînd victoria era evidentă. În felul acesta i-a creat faima de „invincibilitate". În lupta de la Waterloo (18 iunie 1815) însă, garda lui Napoleon a fost înfrîntă.

[2] *Michel Ney* (1769—1815), unul dintre colaboratorii intimi ai lui Napoleon; s-a aflat în fruntea ariergărzii în timpul retragerii armatei napoleoniene din Rusia; a participat la bătălia de la Waterloo; arestat şi împuşcat la 7 decembrie 1815.

[3] În bătălia de la Waterloo, Ney a luat cu asalt ferma La Haye Sainte.



— Eu sînt de vină, domnule, nu Figs... adică Dobbin. Băteam un băieţel, şi el mi-a dat o straşnică lecţie.

Prin care mărinimoasă pledoarie nu numai că salvă de la pedeapsă învingătorul, dar îşi recîştigă faţă de băieţi întreaga-i autoritate, foarte zdruncinată cu prilejul înfrîngerii suferite.

În urma acestei întîmplări, tînărul Osborne trimise părinţilor săi următoarea scrisoare:

„Sugarcane House, Richmond, martie, 18...

Dragă Mamă, Nădăjduiesc că eşti perfect sănătoasă. Ţi-aş fi foarte recunoscător dacă mi-ai trimite o prăjitură şi cinci şilingi. La noi a fost o încăierare mare între Cuff şi Dobbin. Cuff, după cum ştii, era Cocoşul Şcolii. S-au bătut timp de treisprezece reprize, şi Dobbin l-a Burduşit straşnic, şi Astfel Cuff e Numai Cocoşul numărul Doi acuma. Lupta s-a încins din cauza mea. Cuff mă bătea fiindcă spărsesem o sticlă de lapte, şi pe Figs nu l-a răbdat inima să stea cu mîinile-n sîn. L-am poreclit Figs pentru că tatăl lui e Băcan — Figs & Rudge din Thames St., City — şi eu cred că întrucît s-a bătut pentru mine, ar trebui să cumpăraţi Ceaiul & Zahărul de la tatăl lui. Cuff se duce acasă în fiecare sîmbătă, dar de data asta i s-a înfundat, pentru că are amîndoi ochii Vineţi. Are un Ponei alb, care vine să-l ia de la şcoală, şi un valet în livrea pe un cal murg. Aş vrea ca Papa să-mi dea voie şi mie să am şi eu un Ponei.

Al vostru supus Fiu,
GEORGE SEDLEY OSBORNE

P. — S. Multe sărutări micuţei Emmy. Îi fac acum o Trăsură de Carton. Trimite-mi, te rog, o prăjitură cu stafide, nu cu anason."

Ca urmare a victoriei lui Dobbin, prestigiul lui crescu vertiginos în stima tuturor colegilor, şi porecla lui, Figs, care echivalase pînă atunci cu o batjocură, se transformă într-una tot atît de respectabilă şi la fel de populară ca oricare alta din şcoală. „La urma urmei, nu-i vina lui că tată-său e băcan", zicea George Osborne, care, deşi un băieţel, se bucura de mare popularitate printre tineretul şcolii lui Swishtail ; şi părerea lui a fost primită cu mari aplauze. S-a luat hotărîrea să nu-şi mai bată nimeni joc de Dobbin în legătură cu acest accident al naşterii lui. „Bătrînul Figs" deveni un titlu de bunătate şi dezmierdare, şi laşii pedagogi nu-şi mai bătură nici ei joc de Dobbin.

Iar predispoziţiile spirituale ale lui Dobbin se schimbară şi ele o dată cu aceste evenimente. Făcu progrese nemaipomenite în studiile şcolare. Şi trufaşul Cuff însuşi, în faţa bunăvoinţei căruia Dobbin nu putea decît să roşească şi să se minuneze, îl ajuta la versurile latineşti ; îl „medita" în orele libere ; îl scoase în triumf din clasa copiilor mici şi-l duse în clasa celor mijlocii, îngrijindu-se să fie tratat cu toată bunăvoinţa. S-a descoperit că, deşi greoi în ceea ce privea învăţămîntul clasic, la matematici era neobişnuit de dotat. Spre mulţumirea tuturor, luă premiul al treilea la algebră, iar la examenul public din vară primi drept recompensă o carte franţuzească. Ar fi trebuit să vedeţi figura mamei lui Figs cînd Télémaque [1] (acest desfătător roman) îi fu înmînat de către doctorul Swishtail în faţa întregii şcoli, a părinţilor şi a colegilor, cu o dedicaţie adresată lui Gulielmo Dobbin. Toţi băieţii băteau din palme în semn de aprobare şi simpatie. Cine ar putea descrie sau

[1] E vorba de *Aventurile lui Télémaque, fiul lui Ulise,* roman al scriitorului francez *Fénelon* (1651—1715).



socoti de cîte ori s-a îmbujorat la faţă, de cîte ori s-a poticnit şi cîte picioare a călcat pînă s-a întors la loc ? Bătrînul Dobbin, tatăl, se uita pentru prima oară cu respect la fiul său şi-i dărui două guinee de faţă cu toată lumea, din care cea mai mare parte a cheltuit-o într-o petrecere cu toată şcoala, iar după vacanţă, Figs s-a întors într-un frac cu coadă.

Dobbin era un băiat mult prea modest ca să-şi închipuie că această fericită schimbare a situaţiei sale izvora din propria lui natură, generoasă şi bărbătească ; el prefera, dintr-o anumită greşeală de judecată, să-şi atribuie norocul numai intervenţiei şi bunăvoinţei micului George Osborne, căruia îi consacră de atunci înainte toată dragostea şi afecţiunea de care numai copiii sînt în stare, afecţiune pe care n-o întîlnim decît în minunatele cărţi de poveşti, un sentiment ce amintea de dragostea pe care i-o purta ciudatul Orson preaminunatului Valentin [1], stăpînul său. El era pur şi simplu sclavul micului Osborne, şi-l iubea din toată inima. Căci cu mult înainte de a se împrieteni cu el, Dobbin îl admirase în taină. Acum îi era valet, cîine, un al doilea Vineri [2]. Socotea că Osborne e întruparea tuturor virtuţilor, că e cel mai frumos, cel mai viteaz, cel mai sîrguitor, cel mai dibaci şi cel mai generos din toţi băieţii din lume. Îşi împărţea banii cu el ; îi cumpăra fel de fel de daruri, bricege, penare, ceară aurie pentru peceţi, caramele, *Micul cîntăreţ* şi alte cărţi romantice cu mari poze colorate înfăţişînd cavaleri şi hoţi ; pe multe din acestea puteai citi că sînt dăruite lui

[1] *Orson* (din franceză : *ourson* — ursuleţ) — eroul unei legende populare, crescut în pădure de o ursoaică. Valentin, fratele său, fusese crescut la curte.

[2] Personaj din *Robinson Crusoe* de Daniel Defoe ; tipul sclavului credincios.

George Sedley Osborne, Esquire, de către devotatul său prieten William Dobbin, dovezi de omagiu pe care George le primea cu multă grație, așa precum se cuvenea meritului său incontestabil.

Astfel încît, atunci cînd locotenentul Osborne veni în Russell Square în ziua hărăzită petrecerii de la Vauxhall, spuse doamnelor :

— Doamnă Sedley, sper că este loc destul, căci l-am invitat și pe Dobbin al nostru să vină și să cineze aici, și apoi să meargă cu noi la Vauxhall. E aproape tot atît de timid ca și Jos.

— Eu și timid ! Asta e bună ! răspunse dolofanul domn, aruncînd domnișoarei Sharp o ocheadă de *vainqueur* [1].

— El însă este ! Dar tu ești mult mai reușit decît el, Sedley... adăugă Osborne rîzînd. L-am întîlnit la „Bedford“ [2], pe cînd veneam încoace ; și i-am spus că domnișoara Amelia s-a întors acasă, că am pus la cale să mergem cu toții într-un local de noapte ; și că doamna Sedley l-a iertat pentru bolul de *punch* spart atunci, de ziua copiilor. Vă mai amintiți catastrofa de acum șapte ani, doamnă ?

— Pe rochia de mătase vișinie a doamnei Flamingo, își aminti binevoitoarea doamnă Sedley. Ce stîngaci era ! Și nici surorile lui nu-s cu mult mai reușite. Am văzut-o pe *lady* Dobbin la „Highburry“ cu trei din ele. Au niște mutre, sărăcuțele de ele !

— Consilierul e foarte bogat, nu-i așa ? întrebă Osborne cu șiretenie. Nu credeți, doamnă, c-ar fi o strașnică afacere pentru mine una din ele ?

— Caraghios individ mai ești ! Cine-o să te ia, mă rog, *pe tine*, cu mutra ta gălbejită ?

[1] Învingător (fr.).
[2] Cafenea londoneză, vestită pe vremea aceea.



— Eu, gălbejit ? Așteptați atunci să-l vedeți pe Dobbin, că el a avut doar de trei ori friguri galbene ; de două ori la Nassau și o dată la St. Kitts.

— Bine, bine ; totuși, și fața ta e destul de galbenă pentru noi. Nu-i așa, Emmy ? întrebă doamna Sedley.

La care cuvinte domnișoara Amelia se mulțumi să zîmbească doar și să roșească ; și uitîndu-se la palida și interesanta figură a lui George Osborne și la minunatele lui mustăți negre, îmbîrligate și lucioase, pe care însuși tînărul domn le privea cu o complezență ce ieșea din comun, ea gîndea, în inimioara ei, că în armata majestății-sale, dacă nu chiar în lumea întreagă, n-a existat niciodată om atît de chipeș și nici asemenea erou.

— Nu mă interesează de loc înfățișarea căpitanului Dobbin, zise ea, și nici stîngăcia lui. Știu numai c-am să țin la el întotdeauna.

Și asta pentru neînsemnatul motiv că Dobbin era prietenul și protectorul lui George.

— Nu există camarad mai bun ca el, zise Osborne, și nici ofițer mai capabil, deși, fără îndoială, nu-i un Adonis.

Și se uită cu multă *naïveté* [1] în oglindă, unde întîlni ochii sfredelitori ai domnișoarei Sharp fixați asupra lui, și el roși puțin, iar Rebecca cugetă în sinea ei. „*Ah, mon beau monsieur !* [2] Cred că am aflat cine-mi ești, mică și ingenioasă secătură !“

Seara, cînd Amelia intră, cu pasul lin, în salon, purtînd o rochie albă de muselină, gătită pentru cuceririle de la Vauxhall, cîntînd ca o ciocîrlie și proaspătă ca un trandafir, un domn foarte înalt și

[1] Nevinovăție (fr.).
[2] Ah, frumosul meu domn ! (fr.).

stîngaci, cu mîini și picioare mari, cu urechi mari, cu părul negru tuns scurt, și îmbrăcat în groaznica-i uniformă militară încărcată cu fireturi și bicornul respectiv, înaintă spre ea și execută una din cele mai stîngace plecăciuni care-a fost făcută vreodată de vreun muritor.

Acesta nu era altul decît căpitanul William Dobbin din Regimentul... de infanterie al majestății-sale, reîntors din cauza frigurilor galbene din Indiile Occidentale, unde regimentul lui fusese aruncat de soarta slujbei militare, în timp ce atîția alții din bravii lui camarazi culegeau laurii gloriei în peninsulă.[1]

Bătuse în ușă atît de timid și de șovăitor cînd venise, că nici nu fusese măcar auzit de doamnele de la etaj; altminteri, puteți fi siguri că domnișoara Amelia n-ar fi avut niciodată atîta îndrăzneală să intre în salon cîntînd. Dar vocea dulce, zglobie și proaspătă își croi drum de-a dreptul în inima căpitanului și se cuibări acolo. Cînd fata îi întinse mîna, acesta, înainte de a i-o strînge, făcu o mică pauză și se gîndi: „E oare cu putință... Sînteți chiar fetița aceea care purta mai ieri-alaltăieri rochiță trandafirie, adică în noaptea în care am răsturnat bolul de *punch*, imediat după ce mi-a apărut decretul de numire? Sînteți chiar fetița aceea cu care George Osborne spunea că are să se însoare? Ce fragedă făptură păreți și ce noroc pe capul pungașului ăstuia!" Toate lucrurile acestea îi trecură prin minte mai înainte de a-i lua Ameliei mîna într-a lui și în timp ce lăsa să-i cadă bicornul jos.

[1] Între 1808—1813 armatele engleze, care acționau împotriva armatelor napoleoniene în Peninsula Iberică, au repurtat o serie de victorii lipsite de importanță.



Povestea vieții lui, din clipa în care părăsise școala și pînă în momentul în care avem plăcerea să-l întîlnim din nou, cu toate că n-a fost relatată cu de-amănuntul, a fost totuși îndeajuns de schițată, cred, pentru un cititor cu imaginație în convorbirea din ultimele pagini. Dobbin, disprețuitul băcan, devenise consilierul Dobbin; consilierul Dobbin devenise colonel în corpul de cavalerie ușoară al orașului, arzînd, pe vremea aceea, de ardoarea războinică de a ține piept invaziei francezilor. Corpul de cavalerie al colonelului Dobbin, în care bătrînul domn Osborne însuși era doar un simplu caporal, fusese trecut în revistă de suveran și de ducele de York; iar colonelul și consilierul fusese ridicat la rangul de cavaler. Fiul său intrase în armată, iar tînărul Osborne îi urmă, nu după mult, în același regiment. Serviră amîndoi în Indiile Occidentale și în Canada. Regimentul lor se întorsese tocmai atunci acasă, și atașamentul lui Dobbin față de George Osborne rămăsese tot așa de cald și de generos ca și pe vremea cînd erau amîndoi la școală.

Astfel, aceste onorabile persoane s-au așezat numaidecît la masă. Au vorbit despre război și despre victorie, despre Boney și despre lordul Wellington[1] și despre ultimul număr din *Gazette*[2]. În acele

[1] *Arthur Wellesley Wellington* (1769—1852), comandant al armatei engleze și om de stat reacționar. A cîștigat o serie de victorii asupra lui Napoleon datorită mișcării populare din Spania, îndreptată împotriva cotropitorilor francezi și înfrîngerii lui Napoleon în Rusia în 1812. În 1815, în bătălia de la Waterloo, în Belgia, a comandat armatele unite ale Angliei, Hanovrei, Brunswickului și Olandei; aici, împreună cu armata prusacă, de sub comanda lui Blücher l-a învins pe Napoleon.

[2] Organ oficial al guvernului englez, în care se publicau numiri în posturi, anunțuri despre falimente etc.

zile faimoase, fiecare număr din *Gazette* cuprindea cîte o victorie, şi vitejii noştri tineri, care ar fi dorit şi ei să-şi vadă numele lor pe glorioasa listă, îşi blestemau nefericita soartă de a face parte dintr-un regiment ţinut atîta timp departe de cîmpul de onoare. Domnişoara Sharp se aprinse de entuziasm ascultînd această conversaţie, în timp ce domnişoara Sedley tremura toată şi era din ce în cea mai abătută. Domnul Jos povesti o sumedenie de întîmplări de la vînătorile lui de tigri, termină cu aceea despre domnişoara Cutler şi chirurgul Lance, oferi Rebeccăi felurite lucruri în timpul mesei, şi personal înghiţi şi bău o respectabilă cantitate de alimente.

Se repezi, cu o graţie incomparabilă, să deschidă uşa doamnelor cînd acestea se retraseră ; şi întorcîndu-se din nou la masă, îşi turnă pahar după pahar de Bordeaux, pe care le golea cu mare rapiditate.

— Se dispune... îi şopti Osborne lui Dobbin cînd, în cele din urmă, sosiră şi ora şi trăsura pentru Vauxhall.

## CAPITOLUL VI

### VAUXHALL

Ştiu că tonul pe care l-am întrebuinţat pînă acum e un ton foarte blînd (deşi după asta vin nişte capitole înfricoşătoare), dar trebuie să-i cer binevoitorului meu cititor să-şi amintească că noi am vorbit pînă acuma numai despre familia unui



agent de bursă din Russell Square, unde fiecare se plimbă, prînzeşte, cinează sau vorbeşte despre dragoste şi iubeşte, aşa cum face toată lumea în viaţa cea de toate zilele, fără ca vreun eveniment deosebit de pasionant sau de extraordinar să lase vreo urmă în mersul iubirilor respective. Subiectul ar fi următorul : Osborne, care e îndrăgostit de Amelia, şi-a invitat un vechi prieten la cină şi apoi la Vauxhall ; Jos Sedley e îndrăgostit de Rebecca. Are să se căsătorească pînă la urmă cu ea ? Aceasta este marea temă de care ne ocupăm acum.

Am fi putut trata subiectul acesta în maniera stilului aristocratic, în cea romantică sau în cea glumeaţă. Închipuiţi-vă că am fi plasat scena în Grosvenor Square şi că întîmplările ar fi fost întru totul identice ; oare nu ne-ar fi ascultat nimeni ? Închipuiţi-vă că am fi arătat în ce fel s-a îndrăgostit lordul Joseph Sedley, sentimentele marchizului de Osborne faţă de *lady* Amelia, avînd deplina îngăduinţă a ducelui, nobilul ei părinte ; sau că, în locul lumii acesteia distinse, ne-am fi coborît cît se poate de jos şi am fi redat ceea ce se întîmplă în bucătăria domnului Sedley ; închipuiţi-vă că negrul Sambo era în dragoste cu bucătăreasa (după cum şi era) şi că s-a bătut cu vizitiul de dragul ei ; cum că rîndaşul de la bucătărie a fost prins pe cînd şterpelea o ciozvîrtă rece de berbec şi că noua *femme de chambre* [1] a domnişoarei Sedley n-a vrut să meargă la culcare pînă nu i s-a dat o lumînare de spermanţet ; întîmplări care ar fi putut fi tratate în aşa fel încît să stîrnească rîsul şi să treacă drept scene din „viaţă". Sau dacă, dimpotrivă, am fi avut oarecare înclinare spre fapte înspăimîntătoare şi am fi făcut

[1] Cameristă (fr.).

din iubitul noii *femme de chambre* un bandit de meserie, care ar fi năvălit în casă cu toată banda, care l-ar fi măcelărit pe negrul Sambo la picioarele stăpînului său și ar fi răpit-o pe Amelia numai în cămășuță de noapte, și n-ar fi eliberat-o decît în volumul al treilea, am fi construit cu ușurință o poveste cutremurătoare și plină de interes, ale cărei captivante capitole ar fi fost parcurse cu sufletul la gură de către cititor. Închipuiți-vă doar un singur capitol, intitulat după cum urmează :

### ATACUL ÎN NOAPTE

Noaptea era întunecoasă și sălbatică ; nouri negri, negri ca cerneala. Vîntul sălbatic smulgea coșurile de pe acoperișurile bătrînelor case și împrăștia olanele care zburau prin aer învîrtindu-se și se spărgeau apoi de caldarîmul străzilor pustii. Nici un suflet nu îndrăznea să înfrunte această urgie ; paznicii de noapte se ascunseseră în gheretele lor, dar ploaia îi urmărea și acolo, și trăsnetele cădeau și-i ucideau fără milă — unul a fost omorît chiar în fața azilului de copii găsiți. O pălărie sfarogită, un felinar spart și un baston rupt în două de trăsnet era tot ce s-a mai găsit din spătosul Will Steadfast. Un birjar fusese măturat de pe capra trăsurii, în Southampton Row, și cine ar putea spune unde a fost dus ? Căci uraganul nu suflă nici un cuvînt despre victimele lui, în afară de strigătul de agonie al nefericitului care se vede tîrît în beznă ! Înfiorătoare noapte ! Și era întuneric, un întuneric de smoală ; și nici urmă de lună pe cer. Nu, nu. Nici urmă de lună pe cer. Nici măcar o stea. Nici o pîlpîire cît de mică și de plăpîndă, nici măcar o stea singuratică. Fusese una de cu seară, dar nu și-a arătat fața-i tremurîndă decît o singură clipă pe bolta de întuneric și apoi a dispărut.

Un, doi, trei ! Iată semnalul pe care-l hotărîse Masca-Neagră.

— Mofy ! ăsta ți-e amicul ? rosti o voce ca ieșită din pămînt.

— Îhî !

— Înghite-ți dumicatul și aghesmuiește-te cum se cuvine ! spuse Masca-Neagră. Pe-aici, băieți ! Ai grijă de frînghii, Blowser ! Și tu, Mark, ia-o spre boxa bătrînului, fire-ar somnul lui să-i fie ! Iar eu, adăugă el cu glasul mult mai scăzut, dar cu mult mai înfiorător, eu mă voi ocupa de Amelia !

Domnea o tăcere de moarte.

— Ha ! zise Masca. Ce-a fost asta ? Piedica unui pistol, hai ?

Sau închipuiți-vă că am fi adoptat stilul aristocratic și parfumat al claselor de sus. Marchizul de Osborne și-a expediat tocmai al său *petit tigre* [1] cu un *billet doux* la *lady* Amelia.

Încîntătoarea făptură l-a primit din mîinile noii sale *femme de chambre, mademoiselle* Anastasie.

Dragul de marchiz ! Ce politețe, ce amabilitate ! Biletul excelenței-sale conținea tocmai invitația, atît de mult rîvnită, la „Devonshire House".

— Cine e tînăra aceasta monstruos de frumoasă? întrebă *sémillant* [2]-ul prinț G-rge de C-mbr-dge, în salonul unui palat din Picadilly [3] chiar în aceeași seară (abia sosise de la reuniunea ce avusese loc la Operă). Iubitul meu Sedley, în numele tuturor Cupidonilor din lume, prezintă-mă, te rog !

---

[1] Valetul (fr.).
[2] Strălucitor (fr.).
[3] Cunoscută stradă din cartierul elegant al Londrei.

— Numele ei, *monseigneur*, spuse lordul Joseph, înclinîndu-se cu gravitate, este Sedley.

— *Vous avez alors un bien beau nom* [1], spuse tînărul prinț, învîrtindu-se pe călcîie, mai curînd dezamăgit, și strivind piciorul unui bătrîn domn care stătea în spatele lui, cufundat în admirația frumoasei *lady* Amelia.

— *Trente mille tonnerres!* [2] urlă victima, schimonosindu-se în *l'agonie du moment* [3].

— Cer iertare înălțimii-voastre! zise tînărul, *étourdi* [4], înroșindu-se și aplecîndu-și frumoasele lui bucle, căci călcase pe degetul mare al celui mai renumit căpitan din vremea aceea.

— O, Devonshire! strigă tînărul prinț unui nobil înalt și simpatic, ale cărui trăsături arătau că în vinele lui curge sîngele Cavendishilor. Un cuvînt numai! Tot mai ai de gînd să te desparți de colierul dumitale de diamante?

— L-am vîndut cu două sute cinci zeci de mii de lire prințului Easterhazy, aici de față!

— *Und das war gar nicht theuer, potztausend!* [5] exclamă prințul ungur etc., etc., etc...

Vedeți, prin urmare, doamnelor, *cum ar fi putut* fi scrisă această povestire dacă autorul s-ar fi gîndit numai; pentru că, dacă e să spunem adevărul adevărat, el e tot așa de familiarizat cu Newgate [6] ca și cu palatele preacinstitei noastre aristocrații, căci le-a văzut pe dinafară și pe una, și

[1] În cazul acesta aveți un nume foarte frumos (fr.).
[2] Agonia clipei (fr.).
[3] Treizeci de mii de tunete! (fr.).
[4] Zăpăcit (fr.).
[5] Și nu era de loc scump, la naiba! (germ.).
[6] Veche închisoare londoneză, care a existat pînă în anul 1902.



pe celelalte. Dar cum eu nu pricep limbajul și moravurile din Rookery și nici conversația poliglotă pe care, după scriitorii la modă, o folosesc cei care dau *tonul* în saloane, sînt silit, cu îngăduința dumneavoastră, să păstrez cuviincios calea de mijloc și să mă mulțumesc cu scenele și personajele acestea cu care ne-am obișnuit atît de bine. Într-un cuvînt, capitolul acesta cu privire la Vauxhall ar fi trebuit să fie atît de neobișnuit de scurt, dacă n-ar fi fost mica digresiune de mai sus, încît abia ar fi meritat numele de capitol, și, totuși, este un capitol, și încă unul foarte important. Oare nu există mici capitole în viața fiecăruia care par a nu avea nici o însemnătate și care influențează totuși tot restul povestirii?

Așadar, să ne suim și noi în trăsură o dată cu societatea din Russell Square și s-o pornim spre grădinile de la Vauxhall, căci mai e puțin loc între Jos și domnișoara Sharp, care șed pe scăunelul din față, domnul Osborne găsindu-se pe banca opusă, între căpitanul Dobbin și Amelia.

Fiecare ins din trăsură era încredințat că în noaptea aceea Jos va cere Rebeccăi Sharp să devină doamna Sedley. Părinții, acasă, căzuseră și ei de acord cu aranjamentul acesta, deși, între noi fie vorba, bătrînul Sedley nutrea pentru fiul lui un sentiment foarte învecinat cu disprețul. Spunea că e îngîmfat, egoist, leneș și afemeiat. Nu-i putea înghiți aerele lui de om de lume și rîdea din toată inima de falnicele lui fanfaronade. „Am să-i las tînărului jumătate din averea mea, spunea el, și are să mai aibă, pe deasupra berechet și dintr-a lui; dar deoarece sînt perfect convins că dacă tu și eu și sora lui am muri mîine, ar spune «Doamne-Dumnezeule!» și s-ar așeza la masă tot așa de bine dispus ca de obicei, nu-mi mai fac nici o grijă

în ceea ce-l privește. Lasă-l să se însoare cu cine-i place. Eu nu mă amestec de loc !"

Amelia, pe de altă parte, așa cum îi șade bine unei tinere cu înțelepciunea și temperamentul ei, era cu totul entuziasmată de căsătoria aceasta. O dată sau de două ori, Jos fusese cît p-aci să-i destăinuiască ceva foarte important, la care și-ar fi plecat bucuroasă urechea, dar grăsanul nu putu fi convins să-și încredințeze marea taină și, spre adînca dezamăgire a surorii sale, nu-i scăpă decît un suspin puternic, după care părăsi încăperea.

Misterul acesta servea de minune ca gingașa inimă a Ameliei să se zbată într-o veșnică neliniște și tulburare. Dacă ea nu vorbea niciodată cu Rebecca despre acest subiect gingaș, faptul acesta era compensat prin nesfîrșite și însuflețite convorbiri cu doamna Blenkinsop, menajera, care dădu a înțelege anumite lucruri cameristei, care pomeni în treacăt cîte ceva bucătăresei, care, nu încape nici o îndoială, purta vorbele de colo-colo și trăncăni cu toți furnizorii. Și astfel, apropiata căsătorie a domnului Jos era pusă la cale în fel și chip de un impresionant număr de persoane ce se învîrteau în casa din Russell Square.

Părerea doamnei Sedley era, fără îndoială, că fiul ei s-ar înjosi căsătorindu-se cu fiica unui artist. „Dar, pentru Dumnezeu, doamnă, îi arunca respectuos doamna Blenkinsop, noi nu eram decît niște bieți băcani cînd ne-am măritat cu domnul Sedley, care era secretarul unui agent de bursă, și n-aveam laolaltă nici cinci sute de lire ; și acum sîntem destul de bogați !" Iar Amelia era cu totul de această părere, pentru care, încetul cu încetul, fu cîștigată și buna doamnă Sedley.

Domnul Sedley era neutru. „Să-l lăsăm pe Jos să se însoare cu cine-i place, zicea el, nu mă amestec, nu mă bag. Fata asta n-are lețcaie ; nici doamna Sedley n-a avut. S-ar părea că are o fire bună, e și deșteaptă, așa că s-ar putea să fie în stare a-l ține în frîu. Mai bine ea, draga mea, decît o doamnă Sedley negresă și o duzină de nepoți de culoarea mahonului."

Astfel încît părea că totul surîde norocului Rebeccăi. Ea luă, în chip foarte firesc, brațul lui Jos cînd coborîră la cină ; se așeză apoi alături de el pe bancheta trăsurii lui deschise (Jos era grozav de elegant, cum stătea acolo, senin și demn, mînîndu-și bidiviii lui cenușii) și, cu toate că nimeni nu aducea vorba despre căsătorie, toată lumea se părea că o consideră ca pe un lucru de la sine înțeles. Nu lipsea decît cererea respectivă, și vai ! cum mai simțea acum Rebecca lipsa unei mame, a unei mame iubitoare, blînde, care-ar fi pus totul la cale în zece minute și, în răstimpul unei mici, delicate și confidențiale convorbiri, ar fi smuls prețioasa mărturisire de pe buzele rușinoase ale tînărului !

Așa stăteau lucrurile cînd trăsura trecea podul de la Westminster.

Grupul coborî la Royal Gardens tocmai la timpul potrivit. Cînd mărețul Jos se dădu jos din trăsura care scîrțîi, mulțimea de gură-cască îl primi cu aclamații pe grăsuliul *gentleman* care se îmbujorase tot și arăta foarte impunător și mîndru în timp ce înainta la braț cu Rebecca. George, bineînțeles, era cu Amelia. Fata părea la fel de fericită ca și un trandafir în lumina soarelui.

— Ascultă, Dobbin, zise George, tu ești un băiat bun, așa că ai grijă de șaluri și de celelalte lucruri.

Și în timp ce el pășea țanțoș alături de domnișoara Sedley, iar Jos își făcea cu greu loc pe poarta grădinii cu Rebecca alături, bietul Dobbin

se mulţumi să meargă la braţ cu şalurile şi să plătească intrarea pentru tot grupul.

Şi porni foarte sfios în urma lor. Nu voia să le tulbure bucuria. De Rebecca şi de Jos nu-i păsa lui prea mult. Dar se gîndea cît este Amelia de potrivită cu strălucitorul George Osborne, şi uitîndu-se înduioşat la perechea care străbătea aleile, spre încîntarea şi uimirea fetei, el contempla fericirea asta naivă a ei cu o bucurie aproape paternă. Poate că i-ar fi făcut şi lui plăcere să-şi simtă braţul împovărat şi de altceva în afară de şaluri (lumea rîdea văzîndu-l pe stîngaciul ofiţer încărcat cu toate dichisurile astea femeieşti), dar William Dobbin era foarte puţin dedat calculelor egoiste şi, atîta vreme cît prietenul lui era fericit, cum ar fi putut fi el nemulţumit? Şi adevărul este că dintre toate atracţiile grădinii — o sută de mii de lampioane *extra* care erau totdeauna aprinse; lăutari cu pălăriile lor în colţuri, care cîntau melodii fermecătoare în pavilionul aurit din mijlocul grădinii; cîntăreţi care-ţi vrăjeau urechea cu cîntece vesele sau de inimă albastră; dansuri ţărăneşti jucate de mahalagii zgomotoşi, cu tot felul de sărituri, ghionţi şi hohote de rîs; semnalul care dădea de veste că *madame* Saqui se pregăteşte să-şi ia zborul pe o frînghie nelegată de nimic şi ducînd la stele; schimnicul care stătea veşnic în chilia lui iluminată feeric; aleile întunecoase şi atît de prielnice întîlnirilor dintre tinerii îndrăgostiţi; cănile de bere servite de indivizi în livrele vechi şi jerpelite; şi cabinele scînteietoare în care fericiţii oaspeţi aveau iluzia că mănîncă şuncă, deşi feliile respective erau aproape invizibile — din toate lucrurile acestea, inclusiv simpaticul Simpson, acest binevoitor şi zîmbitor imbecil care, mi



se pare, prezida chiar atunci localul, căpitanul Dobbin nu lua în seamă absolut nimic.

Ducea cu el peste tot locul şalul de caşmir alb al Ameliei, şi auzind-o pe doamna Salmon executînd în pavilionul aurit *Bătălia de la Borodino* (o cantată sălbatică îndreptată împotriva parvenitului corsican [1], care fusese, nu de multă vreme, înfrînt de ruşi), domnul Dobbin încercă să fredoneze şi el melodia în timp ce părăsea pavilionul, dar se trezi îngînînd aria pe care-o cîntase Amelia Sedley pe scări cînd coborîse la cină.

Începu să rîdă atunci de el însuşi, pentru că, la drept vorbind, nu cînta mult mai bine decît o bufniţă.

E lucru lesne de înţeles şi ceva cît se poate de firesc ca tinerii noştri, doi cîte doi, să-şi fi făcut cele mai solemne promisiuni că vor rămîne toată seara împreună, dar ca, după zece minute, perechile să se despartă. La Vauxhall ele s-au izolat întotdeauna, dar asta numai pentru a se întîlni din nou la ora supeului, ca să-şi povestească reciproc aventurile avute între timp.

Care au fost aventurile domnului Osborne şi ale domnişoarei Amelia? Rămîne o taină. Fiţi însă siguri, ei au fost pe deplin fericiţi, şi purtarea lor, cît se poate de la locul ei; şi cum se deprinseseră să fie adesea împreună în ultimii cincisprezece ani, *tête-à-tête*-ul lor nu le oferea nici o noutate.

Dar cînd domnişoara Rebecca Sharp şi grăsuliul ei cavaler se pierdură pe o alee lăturalnică, unde mai rătăceau încă vreo sută de perechi umblînd ca şi ei de colo-colo, simţiră şi unul şi altul că situaţia devenise extrem de delicată şi de critică,

[1] Referire la Napoleon Bonaparte.

și că acum ori niciodată era momentul, cugeta domnișoara Sharp, să smulgă declarația aceea care tremura pe sfioasele buze ale domnului Sedley. Ei vizitaseră mai înainte „Panorama Moscovei“, unde un mitocan, călcînd-o pe domnișoara Sharp pe picior, o făcu să cadă, cu un țipăt ușor, drept în brațele domnului Sedley, și acest mic incident spori afecțiunea și încrederea acestui *gentleman* în așa măsură, încît începu să debiteze iarăși o serie din povestirile lui favorite despre India pentru cel puțin a șasea oară.

— Ce mult mi-ar plăcea să văd India ! rosti Rebecca.

— *Ți-ar plăcea ?* spuse Joseph, răpit de încîntare, și nu mai era aproape nici urmă de îndoială că după acest dibaci interogatoriu va urma o întrebare și mai afectuoasă (fiindcă tînărul pufnea și gîfîia din greu, iar Rebecca, ce-și ținea mîna aproape de inima lui, putea să numere bătăile pasionate ale acestui organ), cînd — oh, ce ghinion! clopotul anunță jocurile de artificii și, producîndu-se zarvă și îmbulzeală mare, această interesantă pereche de îndrăgostiți fu prinsă și tîrîtă de șuvoiul mulțimii.

Căpitanul Dobbin avea de gînd să se întîlnească cu tot grupul la supeu ; și fiindcă, la drept vorbind, nu găsea distracțiile de la Vauxhall deosebit de amuzante, el trecu în două rînduri prin fața lojii unde luaseră loc cele două perechi regăsite, dar nu-l băgă nimeni în seamă. Masa era pusă numai pentru patru persoane. Perechile de îndrăgostiți flecăreau fericite, și Dobbin își dete seama că uitaseră de el cu totul, ca și cum nici n-ar fi existat vreodată pe lume.



„N-aș fi decît *de trop* [1], cugetă căpitanul, uitîndu-se la ei cu invidie. Ar fi mai bine să mă duc să stau de vorbă cu schimnicul.“ Și se îndepărtă astfel de vuietul mulțimii, de zarva și de clinchetul tacîmurilor, și apucă pe-o cărare întunecoasă, la capătul căreia trăia acel bine cunoscut schimnic de paradă. Dobbin nu se amuza prea mult, căci să fii singur la Vauxhall, mi-am dat seama de asta și din propria mea experiență, e una din cele mai amare distracții care i se pot oferi unui burlac.

Cele două perechi erau așadar în culmea fericirii în chioșcul respectiv, unde se ducea cea mai plăcută și mai intimă conversație cu putință. Jos era în plină strălucire, dînd chelnerului, cu o măreție nespusă, porunci peste porunci. El însuși prepara salata, desfunda șampania, desfăcea puii și tot el mînca și bea cea mai mare parte din ceea ce se afla pe masă. Stărui în cele din urmă să i se aducă și un bol de *rack-punch* [2] ; nu vii la Vauxhall fără să ceri un *rack-punch*. „Chelner, un *rack-punch !*“

Bolul acesta de *rack-punch* fu pricina întregii întîmplări. Și de ce adică un bol de *rack-punch* n-ar putea fi o pricină ca oricare alta ? Oare nu un bol de acid prusic a fost pricina retragerii din lume a frumoasei Rosamunda ? [3] Oare nu o cupă cu vin a pricinuit moartea lui Alexandru cel Mare [4], sau, cel puțin, nu susține astfel doctorul

---

[1] De prisos (fr.).

[2] Băutură englezească, amestec de rom și lichior.

[3] Iubita regelui Henric al II-lea al Angliei, otrăvită, după cum spune legenda, din gelozie, de regina Eleonora.

[4] Unii istorici din antichitate afirmau fără motive prea bine întemeiate, că Alexandru cel Mare ar fi fost otrăvit de Antipatru, locțiitorul său în Macedonia.

Lemprière[1]? Așa că bolul acesta de *rack-punch* exercită o mare influență asupra destinelor tuturor personajelor principale din acest „Roman fără erou", pe care îl povestim tocmai acum. Acest bol le-a schimbat pur și simplu viața, deși mare parte din aceste personaje n-au gustat nici măcar o singură picătură din conținutul lui.

Domnișoarele n-au băut de loc, lui Osborne nu i-a plăcut nici de frică, așa că Jos, acest grăsuliu *gourmand*[2], înghiți tot conținutul bolului; și urmarea ingurgitării întregului conținut al bolului fu o vioiciune care uimi la început pe toată lumea și care mai apoi începu a-i stînjeni pe toți, căci Jos vorbea și rîdea așa de tare, încît adună o mulțime de gură cască împrejurul lojii, spre marea încurcătură a nevinovatei societăți dinăuntru; și oferindu-se să cînte un cîntec (pe care îl intonă cu vocea stupidă și puternică, specifică omului în stare de beție), atrase aproape tot auditoriul care era strîns în jurul muzicanților din pavilionul aurit și fu puternic aplaudat de ascultătorii săi.

— Bravo, grăsunule! zicea unul.

— Mai zi-i unul, Daniel Lambert[3]! strigă altul.

— E bun să umble pe sîrmă! exclamă alt glumeț, spre spaima de nedescris a domnișoarelor și spre marea mînie a domnului Osborne.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Jos, să ne sculăm și să plecăm! strigă acest *gentleman*, și tinerele doamne se și ridicară.

---

[1] *John Lemprière* (1765—1824), scriitor englez, autorul *Dicționarului clasic de nume proprii* și al *Bibliotecii clasice* (dicționar al lumii antice).

[2] Mîncăcios (fr.).

[3] Individ de o grăsime fenomenală, expus ca o curiozitate la bîlciurile londoneze.



— Rămîi cu mine, puicuțo dragă! strigă Jos, îndrăzneț în clipa aceea ca un leu, cuprinzînd-o de mijloc pe Rebecca.

Rebecca se răsuci repede, dar nu izbuti să-și retragă mîna. Rîsetele de afară se întețiră. Jos continua să tragă la măsea, să facă pe îndrăgostitul și să cînte, clipind șiret din ochi și salutînd grațios auditoriul cu paharul, invitînd totodată pe oricare dintre cei ce voiau să poftească în chioșc și să guste din *punch*.

Domnul Osborne era tocmai pe punctul de-a lovi un individ încălțat cu cizme care luase în serios invitația, și încăierarea părea de neînlăturat, cînd, spre norocul tuturora, un domn cu numele de Dobbin, care se plimbase pînă atunci prin grădină, se opri tocmai în fața lojii cu pricina.

— La o parte, nătărăilor! strigă acest *gentleman*, măturînd cu umărul o parte din spectatorii care se risipiră ca prin farmec în fața bicornului și a înfățișării lui războinice, după care intră în chioșc într-o stare de mare agitație.

— Slavă Domnului, Dobbin! Unde-ai fost? întrebă Osborne, smulgînd șalul de cașmir alb de pe brațul prietenului său și înfășurînd-o cu el pe Amelia. Fă și tu o treabă și vezi ce-i cu Jos, pînă conduc eu fetele la trăsură.

Jos era cît pe-aci să se scoale și să protesteze, dar fu de-ajuns un singur brînci ușor al lui Osborne, și căzu iar grămadă pe scaun, așa că locotenentul putu să iasă în toată voia cu domnișoarele. Grăsunul le tot trimitea bezele, în timp ce acestea se îndepărtau, și striga printre sughițuri: „Dumnezeu să vă binecuvînteze! Dumnezeu să vă binecuvînteze!" Apoi, apucîndu-l de mînă pe căpitanul Dobbin și plîngînd de ți se rupea inima, destăinui acestui domn secretul inimii sale. O adora

pe fata aceea, care tocmai plecase ; dar îi zdrobise inima, își dădea foarte bine seama că-i zdrobise inima prin purtarea lui necugetată ; ar fi vrut să se căsătorească cu ea chiar a doua zi dimineață în biserica „Saint George“ din Hanover Square ; ar fi vrut să-l scoale din somn chiar atunci pe arhiepiscopul de Canterbury de la Lambeth[1], și ar fi făcut-o, pe Jupiter !, și cu cît zel încă ; și folosind această idee, căpitanul Dobbin îl convinse, cu multă dibăcie, să părăsească grădina și să se grăbească spre palatul Lambeth ; o dată ajunși dincolo de poartă, îl sui cu ușurință pe domnul Jos Sedley într-o birjă, care-l depuse viu și nevătămat la locuința dumisale.

George Osborne conduse fetele acasă fără nici un alt incident, iar după ce ușa se închise în urma lui, în timp ce străbătea Russell Square, începu să rîdă cu atîta voie bună, că paznicul de noapte rămase uluit. Amelia se uită întristată la prietena ei cînd urcară sus, apoi o sărută și se duse la culcare fără să scoată o vorbă.

„Trebuie să mă ceară în căsătorie mîine, cugeta Rebecca. Mi-a spus de patru ori iubita sufletului lui ; m-a luat de mînă de față cu Amelia. Trebuie să mă ceară în căsătorie mîine.“ Tot așa își spunea și Amelia. Și îndrăznesc să afirm că se și gîndea la rochia pe care-avea s-o poarte ca domnișoară de onoare, și la darurile pe care-avea să i le facă micii și drăgălașei ei cumnate, și la ceremonia ce avea să urmeze și în care ea însăși avea să joace un rol important, etc., etc., și iar etc.

[1] Reședința arhiepiscopului de Canterbury.



O, tinere și neștiutoare făpturi ! Ce puțin cunoașteți voi efectul unui *rack-punch* ! Căci nu înseamnă nimic spirtul din *punch*-ul acesta noaptea, față de spirtul din capul consumatorului dimineața ! E un adevăr pe care-l pot atesta în calitatea mea de bărbat ; nu există pe lume durere de cap asemănătoare aceleia cauzate de *punch*-ul de la Vauxhall. În decursul unui răstimp de douăzeci de ani, îmi amintesc bine de tot urmările a două pahare ! — a două pahare mici de vin ! — numai două, pe onoarea mea de *gentleman* ; iar Joseph Sedley, care suferea și de ficat, înghițise un litru și mai bine din acest îngrozitor amestec.

Dimineața următoare, dimineața despre care Rebecca își închipuia că va revărsa asupra ei norocul, îl găsi pe Sedley văitîndu-se, pradă unor chinuri pe care pana mea refuză să le descrie. Sifonul nu fusese încă inventat. Puțină bere — vă vine a crede ? — iată singura băutură cu care-și mai potoleau nefericiții *gentlemen* febra chiolhanului din ajun. Cu această slabă băutură în față îl găsi George Osborne pe fostul perceptor din Boggley Wollah, văicărindu-se pe o sofa din locuința lui. Dobbin venise mai de timpuriu, îngrijindu-și cu devotament pacientul din noaptea trecută. Cei doi ofițeri îl examinară pe adoratorul lui Bacchus căzut în stare de prostrație, se uitară apoi pieziș unul la altul și schimbară niște rînjete nemaipomenit de elocvente. Chiar și valetul lui Sedley, cel mai solemn și mai corect dintre oameni, cu muțenia și gravitatea unui antreprenor de pompe funebre, cu greu își mai putea păstra seriozitatea uitîndu-se la nefericitul lui stăpîn.

— Domnul Sedley a fost neobișnuit de furios astă-noapte, *sir*, îi șoptise el confidențial lui Osborne, pe cînd acesta urca scările. Avea chef să-l

ia la bătaie pe vizitiu. Domnul căpitan a fost nevoit să-l poarte pînă sus în braţe, ca pe-un copil.

Şi în timpul acesta, pe buzele domnului Brush flutură o clipă umbra unui zîmbet fugar; dar ele recăzură pe dată în obişnuita lor neclintire cînd domnul Brush deschise larg uşa salonului şi anunţă:

— Domnul Hosbin.

— Cum te mai simţi, Sedley? începu şugubăţul tînăr după ce-şi examină victima. Nici un os rupt? Am întîlnit jos un birjar cu ochiul învineţit şi cu capul spart, care se jura pe toţi sfinţii că are să te dea în judecată.

— Ce vrei să spui cu asta? Pentru ce judecată? întrebă Sedley cu glasul stins.

— Pentru că l-ai bătut măr azi-noapte, nu-i aşa, Dobbin? L-ai dat în brînci, domnule, ca un adevărat Molyneux[1]. Paznicul spune că n-a văzut niciodată vreun biet nenorocit dîndu-se în aşa hal de-a berbeleacul. Întreabă-l şi pe Dobbin.

— Te-ai încăierat straşnic cu birjarul, răspunse căpitanul Dobbin, şi l-ai snopit în bătaie. Te-ai agăţat pînă şi de individul acela cu haina albă de la Vauxhall! Şi cum te-ai mai repezit la el, Jos! Şi cum mai ţipau femeile! Pe cinstea mea, domnule, îmi sălta inima de bucurie văzîndu-te! Şi eu care credeam că voi, civilii, n-aveţi pic de vitejie; am să mă feresc din calea ta cînd ai să te mai pileşti, Jos!

— Cred că-s grozav de furios cînd mă pornesc, rosti de pe sofa Jos, făcînd o grimasă atît de întristată şi de caraghioasă în acelaşi timp, încît căpitanul, cu toată politeţea lui, nu se mai putu stăpîni

[1] Vestit boxer al vremii.



şi izbucni, împreună cu Osborne, într-un hohot de rîs.

Osborne profită atunci fără pic de milă de avantajul pe care-l avea asupra lui Sedley. Se uită la Jos ca la un papă-lapte. Frămîntase mult timp în mintea lui problema căsătoriei dintre Jos şi Rebecca, şi nu-i plăcea nicidecum ca un membru al familiei în care el, George Osborne, din Regimentul al ...-lea, va intra prin căsătorie să facă o *mésalliance* cu o fetişcană oarecare, cu o guvernantă parvenită.

— Ai făcut-o lată, bătrînule! zise Osborne. Grozăvitule! De ce te clătinai, omule, în asemenea hal pe picioare? Se tăvălea toată lumea de rîs cînd ai început să cînţi! Erai beat turtă, Jos! Mai ţii minte ce-ai cîntat?

— Ce naiba am cîntat? întrebă Jos.

— Un cînticel de inimă albastră, şi-i spuneai Rosei sau Rebeccăi, sau mai ştiu şi eu cum o cheamă, ştii, micuţa prietenă a Ameliei, puicuţa ta cea scumpă, mai ţii minte?

Şi tînărul acesta lipsit de inimă îl luă pe Dobbin de mînă şi-i repetă scena întocmai, spre spaima artistului original şi cu toate rugăminţile bunului Dobbin de a-l scuti pe nefericitul îndrăgostit de asemenea tortură.

— De ce să-l cruţ? răspunse Osborne mustrărilor prietenului său, după ce-l părăsiră pe suferind, lăsîndu-l pe seama doctorului Gollop. Cu ce drept îşi ia el, mă rog, aerele astea de stăpîn, ca să ne facă de rîs la Vauxhall? Şi cine-i şcolăriţa asta care-i tot dă ghes cu dragostea? Ducă-se dracului, căci familia e destul de neam prost şi fără *ea*. O guvernantă, mă rog, foarte bine, dar mi-ar plăcea mai degrabă o *lady* drept cumnată. Eu sînt un om cu vederi liberale, dar am şi eu mîndria mea şi-mi

cunosc foarte bine rangul ; să facă bine să și-l cunoască și ea pe-al ei. Și strașnic am să-i mai tai nasul acestui nabab ce se grozăvește atîta și am să-l împiedic să devină și mai caraghios decît este. De aceea i-am și spus să fie cu ochii în patru, ca nu cumva să se uneltească ceva împotriva lui.

— Presupun că știi mai bine ce trebuie să faci, zise Dobbin, deși avea destule îndoieli în privința asta. Tu ai fost întotdeauna un *tory* [1], și familia ta e una din cele mai vechi din Anglia. Dar...

— Vino mai bine cu mine să le vedem pe fete și fă-i puțină curte domnișoarei Sharp, își întrerupse locotenentul prietenul. Dar căpitanul Dobbin se feri să-l însoțească pe Osborne în vizita lui zilnică la domnișoarele din Russell Square.

În timp ce George cobora pe Southampton Row, venind dinspre Holborn, începu să rîdă cînd zări, la locuința familiei Sedley, la două etaje diferite, două capete care stăteau la pîndă.

Adevărul este că domnișoara Amelia, din balconul salonului, căta foarte nerăbdătoare spre partea opusă a squarului, unde locuia domnul Osborne, așteptîndu-și locotenentul ; iar domnișoara Sharp, din micul ei dormitor de la etajul al doilea, stătea de strajă, așteptînd să apară la orizont falnica persoană a domnului Joseph.

— Sora Anne stă de veghe în turn [2], spuse el Ameliei, dar nu vine nimeni ; și-i descrise domnișoarei Sedley, plin de voie bună și amuzîndu-se enorm, în cei mai hazlii termeni cu putință, starea nenorocită a fratelui ei.

— Găsesc că e foarte urît din partea ta să faci atîta haz, George, spuse ea privindu-l deosebit de întristată.

Dar George rîse cu mai multă poftă de mutra ei jalnică și amărîtă, continuînd să creadă că făcuse o glumă cît se poate de izbutită ; iar cînd domnișoara Sharp coborî în salon, începu s-o tachineze cu multă vioiciune în legătură cu efectul farmecelor ei asupra grăsuliului civil.

— Vai, domnișoară Sharp, dacă l-ați fi văzut azi-dimineață, îi povesti el, văicărindu-se în halatul lui înflorat și zvîrcolindu-se pe sofa... dacă l-ați fi văzut cum îi mai arăta limba lui Gollop, farmacistul !

— Pe cine să-l fi văzut ? întrebă domnișoara Sharp.

— Cum pe cine ? Oh, cum pe cine ? Pe căpitanul Dobbin, firește, cu care am fost așa de atenți aseară, între noi fie vorba !

— Am fost grozav de nepoliticoși cu el, zise Emmy, roșindu-se foarte tare. Eu... eu uitasem de el cu totul.

— Fără îndoială că l-am uitat cu totul ! exclamă Osborne, hohotind mereu. Nu ne putem gîndi *mereu* la Dobbin, vezi bine, Amelia. Nu-i așa, domnișoară Sharp ?

— În afară de clipa în care-a vărsat paharul de vin pe masă, răspunse domnișoara Sharp cu un aer trufaș, aruncîndu-și capul pe spate, eu

[1] *Tory* — denumirea partidului nobilimii engleze, din care s-a format partidul conservator de astăzi ; cel de al doilea partid principal din viața politică engleză, partidul *whig*, era exponentul burgheziei industriale și a devenit partidul liberal de astăzi.

[2] *Sora Anne* — personaj din povestea *Barbă-Albastră* de Charles Perrault, scriitor francez din secolul al XVIII-lea. În timp ce Barbă-Albastră se pregătește să-și omoare soția, sora ei, Anne așteaptă în turn sosirea fraților, care trebuiau să vină să-și salveze sora.

n-am acordat nici un moment de atenție existenței căpitanului Dobbin.

— Foarte bine, domnișoară Sharp, am să-i aduc la cunoștință, spuse Osborne.

Și pe cînd acesta vorbea, în domnișoara Sharp răsări un sentiment de neîncredere și de ură față de acest tînăr ofițer, care nu bănuia nici pe departe natura simțămintelor pe care i le inspira Rebeccăi. „Își bate joc de mine, nu-i așa? își zise domnișoara Sharp. Oare m-o fi luat în rîs și față de Joseph? Nu l-o fi înspăimîntat oare? Poate că nici n-are să mai dea pe-aici." Un văl se așeză pe ochii ei, și inima i se zbătea speriată.

— Dumneata ești veșnic cu gluma pe buze, spuse ea, surîzînd cu cît mai multă nevinovăție. Dă-i drumul, domnule George, căci nu-i nimeni care să-mi ia apărarea.

Iar George Osborne, în timp ce domnișoara Sharp se îndepărta de el, și Amelia îl dojenea cu privirea, simți oarecare remușcare pentru purtarea lui grosolană și fără rost față de această făptură lipsită de apărare.

— Scumpa mea Amelia, zise el, tu ești mult prea bună și mult prea îndatoritoare. Tu nu cunoști lumea, așa cum o cunosc eu. Iar mica ta prietenă, domnișoara Sharp, trebuie să învețe să-și cunoască lungul nasului.

— Crezi că Jos are să...

— Îți dau cuvîntul meu că habar n-am, draga mea. Facă ce-o vrea. Doar nu-s mentorul lui. Știu doar atîta, că-i un băiat ușuratic și foarte încrezut și că a pus-o aseară pe micuța și drăgălașa fată într-o situație cît se poate de penibilă. „Puicuța mea scumpă!" și se porni iarăși pe rîs; și era așa de caraghios, încît Emmy începu să rîdă și ea.



Jos nu se arătă de loc în ziua aceea. Dar Amelia nu-și făcea nici un fel de griji; căci mica diplomată trimise numaidecît un băiat, pe aghiotantul domnului Sambo, la locuința lui Joseph, să-i ceară cartea pe care i-o promisese acesta și să-l întrebe de sănătate; iar răspunsul, adus de omul lui Jos, domnul Brush, era că stăpînul stă bolnav în pat și că doctorul se află la căpătîiul lui. „Are să vină negreșit mîine", își zise Amelia, dar nu avu curajul să schimbe măcar un singur cuvînt cu Rebecca despre asta, și nici tînăra domnișoară nu făcu cea mai mică aluzie la acest subiect în seara ce urmă petrecerii de la Vauxhall.

A doua zi, însă, pe cînd domnișoarele ședeau pe sofa prefăcîndu-se că lucrează, că scriu scrisori sau că citesc romane, Sambo intră în cameră cu veșnicul lui rînjet îndatoritor, cu un pachet sub braț și cu o scrisoare pe tavă.

— De la domnul Jos, domnișoară, spuse el.

Cum mai tremura Amelia, pe cînd desfăcu plicul!

Și iată și cuprinsul:

„Dragă Amelia, îți trimit *Orfanul din pădure*. Mi-a fost prea rău ca să fi putut veni ieri. Părăsesc chiar astăzi orașul și plec la Cheltenham. Scuză-mă, te rog, dacă poți, față de amabila domnișoară Sharp pentru purtarea mea de la Vauxhall și roag-o să mă ierte și să uite orice cuvînt pe care-l voi fi rostit în starea de enervare în care eram la acel supeu fatal. Imediat ce-mi voi reveni, căci sănătatea mi-e foarte zdruncinată, am să plec pentru cîteva luni în Scoția, rămînînd

al tău devotat,
JOSEPH SEDLEY"

Era sentința de moarte. Totul era pierdut. Amelia nu îndrăznea să înfrunte chipul palid al Rebeccăi și ochii ei învăpăiați, ci lăsă să-i cadă scrisoarea pe genunchii prietenei sale, se sculă, urcă în camera ei și izbucni în hohote de plîns.

Doamna Blenkinsop, menajera, veni după ea numaidecît, ca s-o mîngîie, iar Amelia își vărsă tot focul pe umărul acesteia, după care se simți mult mai liniștită.

— Nu te mai amărî atîta, domnișoară. Deși n-aș dori s-o fac, totuși am să-ți spun și eu ceva. Nimeni din casă n-o iubește, ne-a plăcut numai la început. Am văzut-o eu cu ochii mei citind scrisorile mamei dumitale. Iar Pinner spune că scotocește veșnic în cutia dumitale cu mărunțișuri și prin sertare, ba și în sertarele celorlalți, și e sigură că ea a pus panglica dumitale cea albă în cutia ei.

— Eu i-am dat-o, eu i-am dat-o ! spuse Amelia.

Dar asta nu schimbă cu nimic părerea menajerei despre domnișoara Sharp. „Știi, Pinner, eu n-am nici un pic de încredere în guvernantele astea, pălăvrăgea ea cu fata din casă. Își dau aere de cucoană și au o leafă tot atît de nenorocită ca și a ta sau a mea."

Și era limpede pentru toți cei din casa Sedley, în afară de biata Amelia, că Rebecca trebuia să plece ; atît stăpînii, cît și slugile (mereu cu aceeași excepție), doreau ca evenimentul să aibă loc cît mai repede cu putință. Buna noastră copilă își răscoli toate sertarele, dulapurile, săculețele de mînă și cutiile cu flecușteţe — își trecu în revistă toate rochiile, șalurile, cordoanele, mosorelele, dantelele, ciorapii de mătase și zorzoanele — alegînd cînd un lucru, cînd altul, și apoi încă unul, ca să-i facă Rebeccăi un pachet serios. Și, ducîndu-se la tatăl său — acest darnic negustor britanic, care-i făgăduise tot atîtea guinee cîți ani avea fie-sa — îl rugă pe bătrînul *gentleman* să-i dea banii aceștia scumpei ei Rebecca, care trebuie să aibă mare nevoie, pe cînd ea nu ducea lipsă de nimic.

Îl făcu pînă și pe George Osborne să-și dea obolul, iar el nu se lăsă multă vreme rugat (pentru că era un tînăr tot atît de mînă-spartă ca oricare alt ofițer), și se duse în Bond Street, de unde cumpără o pălărie și o jachetă de cea mai bună calitate.

— E darul pe care ți l-a făcut George, Rebecca, draga mea, spuse Amelia, foare mîndră de cutia de carton în care se găseau obiectele respective.[1] Are un gust ! Nu-l întrece nimeni !

— Nimeni, răspunse Rebecca. Și îi sînt cît se poate de recunoscătoare.

În sinea ei își spunea : „George Osborne a fost acela care mi-a stricat socotelile !" Și îl iubea pe George Osborne așa cum o merita.

Se pregătea de plecare cu mare calm și primea toate darurile drăgălașei și micuței Amelia, după ce stătea la îndoială și se împotrivea exact atît cît se cuvenea. Făgădui, firește, recunoștință veșnică doamnei Sedley ; dar nu-i răpi prea mult timp bunei doamne, care era foarte stînjenită și care căuta, în mod vădit, s-o evite. Sărută mîna domnului Sedley cînd acesta i-o întinse împreună cu punga și îi ceru îngăduința să-l socotească, pe

[1] A fost în intenția autorului, credincios adevărului istoric, să zugrăvească toate personajele acestei povestiri în costumele lor adevărate, așa cum erau ele la începutul secolului. Dar cînd îmi aduc aminte de înfățișarea oamenilor din vremea aceea, nu mă lasă inima să-mi sluțesc eroii și eroinele îmbrăcîndu-i în haine atît de hidoase ; ci, dimpotrivă, mi-am ales o societate îmbrăcată potrivit modei actuale (n.a.).

viitor, drept bunul, bunul ei prieten și protector. Purtarea ei fu așa de mișcătoare, încît bătrînul domn era cît pe-aci să-i completeze încă un cec de douăzeci de lire, dar își înfrînă la timp simțămintele. Trăsura îl aștepta să-l ducă la masă, astfel că el o părăsi cu un :

— Dumnezeu să te binecuvînteze, copila mea ; cînd vii în oraș, nu uita să treci și pe la noi ! Mînă la „Mansion House“, James !

În cele din urmă sosi și clipa despărțirii de domnișoara Amelia, tablou peste care am de gînd să arunc vălul tăcerii. Dar după o scenă în care unul dintre personaje era sincer mișcat, iar celălalt își juca rolul cu cea mai mare măiestrie, după cele mai duioase mîngîieri, după lacrimile cele mai patetice, după sticluța cu oțet aromatic și după ce fură luate drept chezășie cele mai sincere legături de amiciție, Rebecca și Amelia se despărțiră, cea dintîi jurînd prietenei sale dragoste pînă dincolo de mormînt.

## CAPITOLUL VII

## CRAWLEY DIN QUEEN'S CRAWLEY

Alături de cele mai respectate nume care încep cu litera C, cuprinse în *Anuarul curții*, figura în anul 18... și numele lui Crawley, *sir* Pitt, baronet, Great Gaunt Street, și Queen's Crawley, Hants. Acest onorabil nume figurase în mod statornic



și în *Lista parlamentarilor* ani de-a rîndul, alături de numele a numeroși și iluștri *gentlemen* care candidau cu rîndul pentru locurile de deputați ai tîrgului.

Se povestește, în legătură cu tîrgul Queen's Crawley, că reginei Elizabeth [1], într-una din călătoriile sale, oprindu-se la Crawley să ia masa, i-a plăcut așa de mult minunata bere de Hampshire pe care i-a oferit-o nobilul Crawley din vremea aceea (un *gentleman* chipeș și bine legat, cu barba grozav de dichisită), încît a ridicat satul Crawley la rangul de tîrg, cu dreptul de a trimite doi membri în Parlament ; iar localitatea, din ziua acelei ilustre vizite, luă numele de Queen's Crawley, nume pe care-l poartă pînă în clipa de față. Și cu toate că din pricina vremelniciei lucrurilor și a prefacerilor pe care le aduce timpul în împărății, orașe și tîrguri, Queen's Crawley nu mai semăna cu localitatea aceea atît de populată de pe vremea reginei Bess [2] — ba mai mult chiar, decăzuse în categoria așa-numitelor, „burguri putrede“ [3] — cu toate acestea, cum obișnuia să spună *sir* Pitt Crawley, și pe bună dreptate, în felul lui elegant de a vorbi : „Putred ! Pe dracu ! Îmi aduce în fiecare an frumușica sumă de o mie cinci sute de lire !“

[1] *Regina Elizabeth* (1533—1603), regină a Angliei între 1558—1603.

[2] Diminutiv pentru Elizabeth.

[3] Așa se numeau în Anglia în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea orașele și tîrgurile periferice, cu populație puțină sau cu totul despopulate (devenite pășuni sau inundate de apă), dar care, în baza vechilor privilegii, își păstraseră dreptul de a trimite deputați în Parlament. De fapt, aceștia din urmă erau numiți de către marii latifundiari, proprietari ai pămînturilor pe care se aflau aceste așezări.

*Sir* Pitt Crawley (botezat așa după numele marelui William Pitt[1], reprezentant în Camera Comunelor) era fiul lui Walpole Crawley, primul baronet din Departamentul Pergamentelor și Peceților pe timpul domniei lui George al II-lea[2], cînd a fost acuzat de delapidare, ca, de altfel, mulți alți cinstiți *gentlemen* din vremea aceea, iar Walpole Crawley era, nu trebuie s-o mai spunem, fiul lui John Churchill Crawley[3], botezat astfel după numele ilustrului conducător de oști de pe vremea reginei Anne. Arborele genealogic al familiei (expus în salonul de la Queen's Crawley) mai pomenește și de Charles Stuart, poreclit Crawley Slăbănogul, fiul unui Crawley din timpul lui Iacob I[4], și, în sfîrșit, despre nobilul Crawley, gentilomul din timpul reginei Elizabeth, care e reprezentat în primul plan al tabloului, cu barba lui bifurcată și purtînd armură. Din jiletca lui pornește, potrivit obiceiului, un arbore, pe ale cărui crăci principale sînt înscrise ilustrele nume mai sus pomenite. Alături de numele lui *sir* Pitt Crawley, baronet, subiectul memoriului de față, stă scris și numele fratelui său, reverendul Bute Crawley (strălucitul reprezentant din Camera Comunelor, Pitt, tocmai căzuse în dizgrație cînd veni pe lume cucernicul *gentleman*), rector la Crawley-cum-Snailby, precum și al diferiților altor membri masculini și feminini ai familiei Crawley.

---

[1] *William Pitt-senior* (1708—1778), cunoscut om de stat englez, conducător al partidului *whig*, idolul marii burghezii, ale cărei interese le reprezenta.
[2] *George al II-lea* (1683—1760), rege al Angliei.
[3] E vorba de *John Churchill, conte de Marlborough* (1650—1722), comandant militar englez care a repurtat numeroase victorii asupra francezilor.
[4] *Iacob I* (1565—1625), rege al Angliei.



*Sir* Pitt fusese căsătorit prima dată cu Grizzel, a șasea fată a lui Mungo Binkie, lord Binkie, verișoară prin urmare cu domnul Dundas. Ea îi dărui doi fii: pe Pitt, botezat astfel nu atît după tatăl său, cît în cinstea binecuvîntatului nostru ministru[1], și pe Rawdon Crawley, numit așa după favoritul prințului de Wales[2], dar pe care majestatea-sa George al IV-lea[3] l-a uitat apoi cu totul. După un număr apreciabil de ani de la moartea doamnei, *sir* Pitt conduse la altar pe Rosa, fiica domnului G. Dawson din Mudbury, cu care avu două fiice, pentru educarea cărora fusese angajată ca guvernantă domnișoara Rebecca Sharp. După cum se va vedea, tînăra domnișoară intra într-o familie cu foarte simandicoase rubedenii, începînd să se învîrtă într-un cerc mult mai distins decît acela din Russell Square, pe care tocmai îl părăsise.

Primise ordinul de a-și lua în primire postul respectiv printr-un bilețel mîzgălit pe-un plic vechi, care conținea următoarele cuvinte:

„*Sir* Pitt Crawley roagă ca domnișoara Sharp și bagajili dumisale să fie aici marți, întrucît pliec la Queen's Crawley a doua zi dimineață divremi.

*Great Gaunt Street.*"

Pe cît își amintea, Rebecca nu văzuse niciodată la față vreun baronet, așa că de îndată ce-și luă rămas bun de la Amelia și numără lirele pe care i le pusese bunul domn Sedley într-o pungă, și de în-

---

[1] E vorba de *William Pitt-junior* (1759—1806), fiul lui William Pitt-senior, dușman neîmpăcat al lui Napoleon I și al Revoluției Franceze. În politica internă a luat o serie de măsuri drastice împotriva primelor mișcări muncitorești engleze și a răscoalei din Irlanda.
[2] Denumirea prințului moștenitor în Anglia.
[3] *George al IV-lea* (1762—1830), rege al Angliei.

dată ce-și uscă ochii cu batista (operație pe care o făcu în clipa în care trăsura trecu de colțul străzii), ea începu să cugete la felul cum trebuie să arate un baronet. „Aș vrea să știu, umblă oare totdeauna cu decorațiile pe el, își spunea ea, sau poate că numai lorzii au dreptul la decorații? Trebuie să fie totuși foarte frumos îmbrăcat, într-un costum de curte, cu manșete, și cu părul puțin pudrat, ca domnul Wroughton de la Covent Garden[1]. Pesemne c-are să fie grozav de îngîmfat și că are să se uite la mine cam de sus. Cu toate acestea, trebuie să-mi îndur soarta crudă cu cît mai multă voioșie... am să mă învîrt cel puțin printre *oamenii din lumea înaltă*, iar nu printre indivizii aceia grosolani din City", și începu să se gîndească la prietenii săi din Russell Square cu o amărăciune filozofică foarte înrudită cu aceea cu care, într-o anumită fabulă, e reprezentată vulpea dîndu-și cu părerea despre struguri.

După ce trecu din Gaunt Square în Great Gaunt Street, trăsura se opri în cele din urmă în fața unei case mari și mohorîte, așezată între alte două case mari și mohorîte, fiecare cu blazonul respectiv deasupra ferestrei din mijloc a salonului, așa cum se obișnuiește la casele din Great Gaunt Street, cartier mohorît, unde pare că moartea e deplin stăpînă. Obloanele ferestrelor de la primul etaj al locuinței lui *sir* Pitt erau trase, cele de la sufragerie erau pe jumătate deschise, iar storurile grijuliu acoperite cu ziare vechi.

John, vizitiul care condusese trăsura singur, nici nu-și dădu osteneala să se coboare ca să tragă clopoțelul, ci rugă pe un mic lăptar care tocmai trecea pe acolo să-i facă el serviciul acesta. După ce clo-

[1] Opera din Londra.



poțelul fu bine scuturat, printre obloanele abia crăpate ale sufrageriei apăru un cap, iar ușa fu deschisă de un om în pantaloni de postav galben-cenușiu și jambiere, cu o haină veche și murdară, cu o cravată jerpelită și soioasă legată în jurul unui gît păros, cu o chelie strălucitoare, cu o față stacojie, cu o pereche de ochi cenușii și scînteietori și cu un veșnic rînjet pe buze.

— Aici stă *sir* Pitt Crawley? întrebă John de pe capră.

— Îhî! răspunse omul din ușă, dînd din cap.

— Atunci pune mîna pe cuferele astea, spuse John.

— Du-le și singur, zise portarul.

— Nu vezi că n-am cu cine lăsa caii? Mișcă și dă o mînă de ajutor, frumosule, și are să te fericească domnișoara cu o cană de bere, îl îndemnă John, izbucnind în rîs, căci nu mai era nevoie să se poarte respectuos cu domnișoara Sharp o dată ce legăturile acesteia cu familia Sedley încetaseră, și mai ales din pricină că Rebecca nu dăduse nici un bacșiș servitorilor la plecare.

La îndemnurile acestea, omul cel chel își scoase mîinile din buzunarele pantalonilor, făcu cîțiva pași și, săltînd pe umeri cufărul domnișoarei Sharp, îl duse în casă.

— Ia și coșul și șalul ăsta, te rog, și deschide ușa, spuse domnișoara Sharp, coborînd foarte indignată din trăsură. Am să-i scriu domnului Sedley și am să-l înștiințez de purtarea dumitale! aruncă ea vizitiului.

— Ba să nu faci una ca asta, răspunse servitorul. Sper că n-ai uitat nimic? Ai luat și rochiile domnișoarei Milia, acelea pe care trebuia să le capete camerista? Nădăjduiesc că au să-ți vină bine. Închide ușa, Jim, n-ai să vezi nici un sfanț

de la *asta* ! continuă John, arătînd-o cu degetul pe domnișoara Sharp. Nu-i nici un chilipir, ascultă-mă pe mine, nici un chilipir ! și spunînd asta, vizitiul domnului Sedley dete bici cailor.

Adevărul este că el era în dragoste cu camerista domnișoarei Amelia și era mîniat la culme că aceasta fusese păgubită de lucrurile ce i se cuveneau de la stăpîna sa.

Cînd intră în sufragerie, condusă de individul cu jambiere, Rebecca găsi că încăperea aceasta nu era mult mai veselă decît sînt de obicei asemenea camere pe timpul cînd distinsele familii lipsesc din oraș. Credincioasele încăperi parcă se tînguie după stăpînii lor. Covorul persan e făcut sul și stă retras și morocănos după bufet, tablourile și-au ascuns fața îndărătul colilor de hîrtie brună, candelabrul e înfășurat într-un sac posomorît, perdelele de la fereste nici nu se mai văd din învelișul lor înjghebat din tot felul de zdrențe, iar bustul de marmură al lui *sir* Walpole Crawley se holbează din colțul lui întunecos la scîndurile goale ale podelei, la grătarele de la sobă unse cu untdelemn și la casetele văduvite de cărțile de vizită de pe cămin ; dulapul cu băuturi stă ascuns îndărătul covorului, scaunele sînt întoarse cu picioarele-n sus și rînduite de-a lungul pereților, iar în colțul acela întunecos din fața statuii se zărește o cutie de tacîmuri sculptată, de modă veche, încuiată și pusă pe o servantă.

Două scaune de bucătărie și o masă rotundă, un vătrai vechi și o pereche de clești erau îngrămădite în jurul căminului, iar deasupra unui foc slab, care de-abia mai pîlpîia, se afla o tigaie. Pe masă se vedeau o bucată de brînză, pîine, un sfeșnic de tinichea și o cană cu puțină bere neagră pe fund.



— Ai mîncat, nu-i așa ? Nu ți-e prea cald ? Vrei un strop de bere ?

— Unde este *sir* Pitt Crawley ? întrebă cu gravitate domnișoara Sharp.

— Hi, hi ! Eu sînt *sir* Pitt Crawley. Și ține minte că mi-ai rămas datoare o cană de bere, fiindcă ți-am cărat bagajul. Hi, hi ! Întreab-o și pe Tinker de nu mi-s eu *sir* Pitt Crawley. Doamnă Tinker, îți prezint pe domnișoara Sharp ; domnișoara guvernantă, doamna menajeră. Ho, ho !

Persoana căreia i se spunea doamna Tinker își făcuse tocmai atunci apariția cu o pipă și un pachet de tutun în mînă, pentru aducerea cărora fusese trimisă cu un minut înainte de sosirea domnișoarei Sharp ; ea îi înmînă articolele respective lui *sir* Pitt, care-și reluase locul de lîngă foc.

— Unde-i gologanul rămas ? întrebă el. Ți-am dat un *penny* și jumătate. Unde-i restul, babo ?

— Na ! răspunse doamna Tinker, aruncîndu-i moneda. Ce mai baronet, să se bucure de cîțiva gologani !

— Un gologan pe zi face șapte șilingi pe an, răspunse *sir* Pitt, șapte șilingi pe an este exact dobînda la șapte lire. Ia seama la gologani, babo, și au să-ți curgă lirele gîrlă !

— Fii încredințată că e *sir* Pitt Crawley, tinerico, zise morocănoasă doamna Tinker, îl poți cunoaște după felul în care-și numără gologanii. Ai să-l cunoști și mai bine de azi încolo.

— Și nimeni nu poate fi mai urîcios ca mine, domnișoară Sharp, zise bătrînul *genleman*, cu un aer aproape politicos. Înainte de a fi generos, trebuie să fiu drept !

— N-a dăruit în viața lui un gologan, mormăi Tinker.

— Niciodată pînă acum și niciodată de-acum înainte ; e împotriva principiilor mele. Du-te și mai adă un scaun din bucătărie, Tinker, dacă vrei să stai jos, și pe urmă să îmbucăm cîte ceva !

Baronetul înfipse numaidecît o furculiță în tingirea de pe foc și scoase din tigaie o bucată de burtă și o ceapă, pe care le tăie în bucățele egale și apoi le împărți cu doamna Tinker.

— Vezi, domnișoară Sharp, cînd nu sînt aici, îi dau menajerei hrana în bani ; cînd sînt în oraș, ia masa cu familia. Ha ! Ha ! Îmi pare foarte bine că domnișoarei Sharp nu-i e foame, nu-i așa, Tink ? Și ei începură să-și înfulece sărăcăcioasa lor cină.

După cină, *sir* Pitt Crawley începu să-și fumeze pipa, iar cînd se întunecă de-a binelea, aprinse lumînărica din sfeșnicul de tinichea și, scoțînd dintr-un buzunar interminabil un imens teanc de hîrtii, începu să le citească și să le pună în ordine.

— Am venit în oraș pentru o serie întreagă de procese, draga mea, și așa se face c-am să am parte de-o tovărășie atît de drăgălașă în călătoria mea de mîine.

— E veșnic încurcat în procese, o lămuri doamna Tinker, ducîndu-și la gură cana de bere.

— Trage-i, nu te încurca, răspunse baronetul. Da, draga mea, Tinker are perfectă dreptate ; am pierdut și am cîștigat mai multe procese decît orice om din Anglia. Ia uită-te aici puțin : „Dosarul Crawley, baronet, acțiune împotriva lui Snaffle". Și să nu-mi zici Pitt Crawley dacă n-am să-l cîștig ! „Podder și încă un altul, acțiune împotriva lui Crawley, baronet." „Eforii parohiei Snaily, acțiune împotriva lui Crawley, baronet." Nu pot dovedi că-i vorba de un izlaz. Am să le dovedesc că pămîntul e al meu. Nu aparține nici cu atîtica mai mult parohiei decît dumitale sau doamnei Tinker



Am să-i calc în picioare, chiar dacă ar fi să mă coste o mie de lire ! Uită-te puțin prin hîrtii ; uită-te, dacă-ți face plăcere, draga mea. Scrii frumos ? Ai să-mi fii de mare folos la Queen's Crawley, sînt absolut sigur de asta, domnișoară Sharp. Acum, că soția mi-a murit, am și eu nevoie de-un ajutor.

— Era tot așa de afurisită ca și dînsul, spuse menajera. Își dădea toți furnizorii în judecată, și în patru ani a concediat patruzeci și opt de servitori.

— Era zgîrcită, nemaipomenit de zgîrcită, adăugă baronetul cu simplitate. Mie mi-a fost însă de mare ajutor, m-a scutit pînă și de intendent.

Și conversația urmă încă multă vreme pe tonul acesta confidențial, spre marea desfătare a noii-venite. Căci oricare ar fi fost firea lui *sir* Pitt Crawley, bună sau rea, el nu căuta cîtuși de puțin să și-o ascundă. Trăncănea într-una despre sine, uneori cu cel mai grosolan și mai vulgar accent din Hampshire, alteori adoptînd tonul unui om de lume. Și astfel, după ce-i atrase atenția în mod categoric să fie gata a doua zi dimineața la ora 5, îi ură somn ușor.

— Noaptea asta ai să dormi cu Tinker, îi zise el. Patul e încăpător și e loc pentru amîndouă. E patul în care a murit doamna Crawley. Somn ușor.

Apoi *sir* Pitt le părăsi după respectiva urare, iar solemna Tinker, cu sfeșnicul în mînă, lumină drumul de-a lungul largilor și posomorîtelor scări de piatră, trecînd prin fața marilor și îngrozitoarelor uși ale salonului cu clanțe înfășurate în hîrtie, și intrară în imensul dormitor din față, în care *lady* Crawley, adormise pentru totdeauna. Patul și camera erau atît de funebre și de mohorîte,

încît îţi puteai cu uşurinţă imagina nu numai că *lady* Crawley decedase în încăperea asta, ci şi că stafia ei o mai locuia încă. Cu toate astea, Rebecca se plimbă încoace şi-ncolo prin cameră într-o excelentă bună dispoziţie, scotocind prin imensele dulapuri de haine, prin scrinuri şi bufete, încercînd dacă-s încuiate sau nu şi examinînd groaznicele tablouri şi obiectele de toaletă, în timp ce bătrîna menajeră îşi spunea rugăciunile.

— Nu m-aş putea culca în patul ăsta fără să-mi uşurez mai întîi conştiinţa, domnişoară, rosti bătrîna femeie.

— Loc e berechet, şi pentru noi, şi pentru încă o jumătate de duzină de stafii, zise Rebecca. Povesteşte-mi tot ce ştii despre *lady* Crawley, despre *sir* Pitt Crawley şi despre toţi ceilalţi, *dragă* doamnă Tinker !

Dar pe bătrîna Tinker n-o putea trage de limbă micuţa aceasta care voia s-o iscodească ; şi amintindu-i că patul e un loc hărăzit somnului, şi nu conversaţiei, dădu drumul, din ungherul în care se ghemuise, unor asemenea aghioase, cum numai nasul nevinovăţiei le-ar fi putut scoate. Rebecca rămase multă vreme trează, gîndindu-se la ziua de mîine şi la noua lume în care intrase, ca şi la sorţii ei de izbîndă. Flacăra luminării pîlpîia. Placa de deasupra căminului arunca o uriaşă umbră neagră peste jumătate din broderia învechită şi mucezită, pe care, fără îndoială, lucrase defuncta doamnă, ca şi peste două mici portrete de familie reprezentînd doi tineri, unul în costum de colegian, iar celălalt într-o tunică roşie de soldat. Iar cînd fu gata s-adoarmă, Rebecca alese pe ultimul pentru visurile ei din noaptea aceea.

La ora 4, într-o dimineaţă de vară atît de trandafirie, încît izbutea să înviorze chiar şi strada



Great Gaunt, credincioasa Tinker, trezindu-şi tovarăşa de pat şi îndemnînd-o să se pregătească de drum, trase zăvorul şi deschise imensa uşă a vestibulului (de scîrţîiturile şi pocniturile căreia se înspăimîntară pînă şi ecourile adormite ale străzii) şi, pornind spre Oxford Street, făcu semn unei trăsuri din staţie. Cred că e de prisos să mai menţionăm numărul vehiculului sau faptul că birjarul staţiona aşa de timpuriu în apropierea străzii Swallow, în nădejdea că vreun tînăr chefliu, ieşind din vreo cîrciumă, ar avea nevoie de asistenţa vehiculului său şi-l va răsplăti cu dărnicia specifică beţiei.

E de prisos de asemenea să mai spunem că birjarul, dacă nutrea cu adevărat speranţele pomenite mai sus, fu cumplit de dezamăgit văzînd că acest onorabil baronet, pe care-l duse pînă-n inima oraşului, nu-i dădu nici un singur *penny* peste tariful cursei. Zadarnic se tot ruga acest surugiu şi ameninţa că aruncă cutiile de carton ale domnişoarei Sharp în canalul Necks şi se jura că va face proces pentru plata cursei.

— Mai bine lasă-te păgubaş, spuse unul din rîndaşii staţiei de diligenţe. Asta e doar Pitt Crawley !

— Aşa e, Joe, strigă baronetul aprobîndu-l, şi tare-aş vrea să văd omul care să mă poată da gata pe mine !

— Şi io aş vroi ! zise Joe, rînjind acru şi suind bagajele baronetului pe acoperişul poştalionului.

— Păstrează locul de pe capră pentru mine, şefule ! strigă membrul Parlamentului către vizitiu.

La care acesta răspunse :

— Da, *sir* Pitt, ducînd uşor mîna la pălărie, dar clocotind de furie (căci făgăduise locul de pe

capră unui tînăr *gentleman* din Cambridge, care i-ar fi dat la sigur un bacşiş de-o coroană).

Iar domnişoara Sharp se mulţumi cu un loc în fund, înăuntrul diligenţei care o va purta, am putea spune, în lumea largă.

Felul morocănos în care tînărul din Cambridge îşi pusese dinainte cele cinci paltoane, dar se îmbună de îndată ce micuţa domnişoară Sharp trebui să iasă din trăsură şi să se urce sus lîngă el, unde o înveli într-unul din paltoanele sale, iar el deveni cît se poate de bine dispus; felul în care domnul astmatic şi felul în care doamna cea înţepată, după ce declară pe cuvîntul ei de onoare că pînă atunci nu călătorise niciodată într-o trăsură publică (există întotdeauna cîte-o astfel de doamnă în poştalioane... vai! existau; căci unde sînt oare acum poştalioanele?), şi felul în care văduva dolofană cu sticla ei de *brandy* îşi ocupară locurile respective înăuntrul diligenţei; felul în care hamalul le ceru banii cuveniţi şi căpătă şase *penny* de la domnul din Cambridge şi cinci jumătăţi murdare de *penny* de la văduva dolofană; felul în care porni în cele din urmă trăsura, străbătînd întunecoasele străzi din Aldersgate; şi felul cum roţile ei făceau să răsune cupola albastră de la catedrala Saint Paul, şi cum îşi mai sunau de zglobiu zurgălăii prin Intrarea străinilor din Fleet-Market, care, împreună cu bursa „Exeter", au trecut de mult în lumea umbrelor; şi felul în care trecură de „Ursul alb" din Piccadilly, şi cum se vedeau ridicîndu-se aburii dimineţii din grădinile de la Knightsbridge; şi felul în care-au străbătut Turnham Green, Brentford şi Bagshot, nu e de trebuinţă să le mai amintim. Dar autorul acestor pagini, care-a făcut în zilele tinereţii lui şi pe o vreme tot aşa de strălucitoare aceeaşi călătorie de neuitat, nu-şi poate aminti de toate lucrurile acestea fără dulci şi gingaşe păreri de rău. Unde e acum drumul acela şi voioasele întîmplări ale vieţii? Chelsea şi Greenwich au dispărut oare pentru bătrînul şi credinciosul vizitiu cu nasul lui roş de beţivan? Şi mă întreb, plin de mirare, unde sînt oare acuma aceşti neîntrecuţi camarazi? O mai fi trăind bătrînul Weller [1], sau o fi murit? Dar chelnerii, oare, şi hanurile în care serveau, şi fripturile lor reci de vacă; dar rîndaşul acela pipernicit, cu nasul învineţit şi cu găleata lui zăngănitoare, unde este el oare acuma şi unde e generaţia lui? Pentru strălucitele genii care mai umblă încă în pantalonaşi scurţi şi cu şorţuleţe, care vor scrie romane pentru copiii preaiubitului cititor, aceşti oameni şi aceste lucruri vor face la fel de mult parte din domeniul legendei şi al istoriei ca şi Ninive [2], sau Richard Inimă-de-Leu, sau Jack Sheppard [3]. Pentru ei, diligenţele sînt lucruri de poveste, iar un echipaj de patru cai, tot aşa de fabulos ca Bucefal sau ca Black Bess [4]. Ah! cum le mai lucea părul cînd ridica de pe ei grăjdarul păturile şi cînd porneau la drum! Şi cum îşi mai fluturau cozile în vînt atunci cînd, cu coastele aburind, la capătul cursei, se întorceau cu gravitate în curtea hanului! Vai! n-avem să mai auzim niciodată sunetul goarnei în miez de noapte, nici să mai vedem cum se deschid barierele!

[1] Personaj din romanul lui Dickens *Însemnările postume ale clubului „Pickwick"*, vizitiu de diligenţă, tatăl lui Sam Weller, valetul domnului Pickwick.

[2] Capitala vechiului regat asirian.

[3] Haiduc din secolul al XVIII-lea, pomenit în numeroase cîntece şi balade engleze.

[4] *Bess cea neagră* — iapa unui haiduc, Dick Terpin, tot atît de vestit ca şi Jack Sheppard.

Dar unde ne duce acum această uşoară diligenţă de Trafalgar, cu patru locuri înăuntru? Să coborîm la Queen's Crawley fără altă viitoare divagaţie şi să vedem cum îşi petrece acolo timpul domnişoara Rebecca Sharp.

## CAPITOLUL VIII

### PERSONAL ŞI CONFIDENŢIAL

*Domnişoara Rebecca Sharp către domnişoara Amelia Sedley, Russell Square, Londra*

(Scutit de taxă poştală — parlamentar Pitt Crawley.)

Multiubita şi dulcea mea Amelia. Cu o bucurie amestecată cu întristare pun mîna pe condei ca să-i scriu celei mai dragi prietene! Vai, ce deosebire între ziua de azi şi cea de ieri! Acuma sînt fără nici-o prietenă, complet singură, iar ieri eram acasă, în duioasa tovărăşie a unei surori, pe care o voi iubi întotdeauna, întotdeauna!

Nu-ţi voi povesti cîte lacrimi amare am vărsat eu în noaptea fatală în care m-am despărţit de tine. Tu te-ai dus marţi spre bucurie şi fericire, alături de mama ta şi de tînărul şi devotatul tău ostaş; şi m-am gîndit la tine toată noaptea, închipuindu-mi cum dansai la «Perkins», cea mai frumoasă, sînt sigură, dintre toate domnişoarele de la bal. Pe mine m-a dus vizitiul, în trăsura



cea veche, la casa din oraş a lui *sir* Pitt Crawley, unde, după ce John vizitiul s-a purtat foarte grosolan şi obraznic cu mine (vai! îi era uşor să-mi insulte, în toată libertatea, sărăcia şi nenorocirea), am fost luată în primire de *sir* Pitt şi silită să-mi petrec noaptea într-un străvechi şi lugubru pat, împărţit cu o înfiorător de posacă bătrînă menajeră care îngrijeşte de casă. N-am închis ochii toată noaptea.

*Sir* Pitt nu e de loc ceea ce noi, bietele fete, pe vremea cînd obişnuiam să citim *Cecilia*[1] la Chiswick, ne închipuiam că trebuie să fie un baronet. Căci nu se poate imagina nimic mai puţin asemănător cu lordul *Orville*[2]. Închipuieşte-ţi un individ bătrîn, bondoc, scurt, grosolan şi îngrozitor de murdar, în nişte haine ponosite, cu jambiere vechi şi jerpelite, care fumează dintr-o pipă oribilă şi care-şi găteşte singur, într-o tingire, dezgustătoarea lui cină. Vorbeşte cu un accent ţărănesc şi a înjurat-o de mama focului pe bătrîna menajeră, cît şi pe birjarul care ne-a dus la hanul de unde am luat diligenţa, pentru a călători pe acoperiş cea mai mare parte a drumului.

Am fost sculată cu noaptea-n cap de menajeră şi, ajungînd la han mi s-a dat la început un loc în diligenţă. Dar cînd am ajuns la un punct numit Leakington, unde a început să toarne cu găleata — poţi oare crede una ca asta?! — am fost obligată să ies afară: pentru că *sir* Pitt e unul din proprietarii poştalionului, şi pentru că la Mudbury s-a prezentat un pasager care dorea un loc înăuntru, am fost silită să stau în ploaie, de care

---

[1] Roman al scriitoarei engleze *Francis Berny* (1752—1840). ale cărei cărţi inspirate din viaţa înaltei societăţi se bucurau de un mare succes.

[2] Personaj din romanul *Cecilia* de Francis Berny.

am fost în cele din urmă ferită datorită unuia din numeroasele paltoane ale unui foarte îndatoritor *gentleman* de la «Cambridge College».

Numitul *gentleman*, ca şi vizitiul păreau că-l cunosc foarte bine pe *sir* Pitt şi rîdeau tot timpul pe socoteala lui. Şi-i spuneau, şi unul şi altul, *bătrîn zgîrie-brînză*, ceea ce vrea să zică o persoană foarte meschină şi zgîrcită. Nu dăruieşte niciodată cuiva vreun ban, povesteau ei (şi cît de mult urăsc calicia asta), iar tînărul *gentleman* mi-a atras atenţia că am mers mult mai încet în ultimele două etape, fiindcă se urcase pe capră *sir* Pitt şi pentru că pe porţiunea aceasta de drum proprietarul cailor era el. «Dar ce bice am să mai dau eu cailor de la Squashmore încolo, cînd am să pun mîna pe hăţuri !» spunea tînărul de la Cambridge. «Foarte bine, domnule Jack», răspunse conducătorul. Cînd am priceput sensul acestei fraze, şi anume că domnul Jack avea de gînd să conducă el poştalionul tot restul drumului şi să se răzbune pe *sir* Pitt biciuindu-i caii, am început, fireşte, să rîd şi eu.

O trăsură cu patru cai minunaţi, în harnaşament cu blazon, ne aştepta, în schimb, la Mudbury, la patru mile de Queen's Crawley, astfel că ne-am făcut intrarea în parcul baronetului cu demnitatea cuvenită. Am trecut printr-o minunată alee, lungă de-o milă, care duce la conac, iar la poartă (peste ai cărei stîlpi se văd un şarpe şi un porumbel susţinînd armele familiei Crawley) era o femeie care ne făcea nenumărate temenele, în timp ce se repezea să deschidă vechile porţi de fier forjat care se aseamănă întrucîtva cu cele ale odiosului Chiswick.

«Aleea asta, spuse *sir* Pitt, e lungă de-o milă. Copacii ăştia fac laolaltă şase mii de livre de



lemn de construcţie. Şi crezi că asta e-o bagatelă ?» Dar pronunţă «alie» în loc de alee şi «bagatielă» în loc de bagatelă, în modul cel mai comic cu putinţă ; în trăsură mai era şi un anume domn Hodson, omul lui de încredere din Mudbury, cu care n-a discutat decît despre sechestre, vînzări, şanţuri de irigaţie şi culturi, şi foarte mult despre arendaşi şi agricultură, mult mai mult decît am putut eu pricepe. Sam Miles fusese prins făcînd braconaj, iar Peter Bailey fusese dus în sfîrşit la azilul de săraci. «Foarte bine, zicea *sir* Pitt, că iel şi cu familia lui m-au înşelat cît au putut cu ferma aceia în ăşti o sută cincizeci de ani.» Vreun bătrîn arendaş, pesemne, care nu i-o fi plătit arenda. *Sir* Pitt putea foarte bine să spună : «Iel şi cu familia lui», bineînţeles ; doar baroneţii bogaţi n-au nevoie să vorbească gramatical, aşa cum e nevoită să facă o biată guvernantă.

În timpul ăsta am observat o frumoasă turlă de biserică ridicîndu-se deasupra unor ulmi bătrîni din parc ; iar în faţa acesteia, în mijlocul unei pajişti şi a cîtorva dependinţe, o casă veche, roşie, cu coşurile acoperite cu iederă şi cu ferestrele scînteind în soare.

— Asta e biserica dumneavoastră, *sir* ? am întrebat.

— Da, naiba s-o ia ! spuse *sir* Pitt (numai că el a folosit, draga mea, o expresie cu mult mai tare). Ce mai face Buty, Hodson ? Buty e fratele meu Bute, draga mea, fratele meu parohul. Eu îi zic Buty şi Fiară, ha, ha !

Hodson rîse şi el, apoi, devenind grav dintr-o dată şi scuturînd din cap, zise :

— Mă tem că se simte mai bine, *sir* Pitt. A ieşit ieri călare pe un ponei şi ne-a inspectat grînele.

— Interesîndu-se, adică, de dijmele lui, dracu să-l pieptene! (Numai că el folosi tot expresia aceea tare.) Nici rachiul şi nici apa nu-i mai vin odată de hac? E tot aşa de zdravăn ca şi bătrînul, cum îi zice... bătrînul Matusalem.

Domnul Hodson hohoti din nou.

— Tocmai i s-au întors băieţii de la colegiu şi l-au ciomăgit pe John Scroggins pînă l-au lăsat lat.

— Lat pe cel de-al doilea paznic al meu! răcni *sir* Pitt.

— Era pe moşia preotului, *sir!* răspunse domnul Hodson.

Dar *sir* Pitt, lăsîndu-se pradă mîniei, jură pe toţi sfinţii că dacă-i va prinde şi el la braconaj pe moşia lui, are să-i deporteze în colonii.

— În orice caz, reluă baronetul, am vîndut dreptul parohial, Hodson; aşa că nici un ins din neamul ăsta blestemat n-are s-o mai capete.

Domnul Hodson spuse că are perfectă dreptate; iar eu nu mai am nici o urmă de îndoială în privinţa faptului că cei doi fraţi sînt la cuţite, după cum se întîmplă deseori cu fraţii, ca şi cu surorile, de altfel. Ţi-aduci aminte de cele două domnişoare Scratchely de la Chiswick, cum se băteau şi se certau întotdeauna, şi de Mary Box, cum o mai înghiontea pe Louisa?

Zărind apoi doi băieţaşi care adunau vreascuri din pădure, domnul Hodson sări din trăsură, la porunca lui *sir* Pitt, şi se năpusti asupra lor cu biciul. «Arde-i, Hodson! răcnea baronetul. Biciuieşte-i pînă la sînge şi adu-i apoi la mine acasă, vagabonzii! Şi să nu-mi ziceţi pe nume dacă nu



am să-i bag la închisoare!» Şi auzii numaidecît biciuşca lui Hodson plesnind umerii sărmanilor şi nenorociţilor micuţi care cereau îndurare, dar *sir* Pitt, văzînd că răufăcătorii au fost prinşi, se îndreptă spre casă.

Toţi servitorii erau în aşteptarea noastră...

. . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . .

Aci, draga mea, am fost întreruptă aseară de o groaznică izbitură în uşă, şi cine crezi că era? *Sir* Pitt Crawley în persoană, cu bonetă de noapte şi halat — să vezi ce mutră! — şi în timp ce mă trăgeam înapoi speriată din faţa unui asemenea musafir, el intră şi-mi înşfăcă lumînarea.

— Nici o lumină după ora unsprezece, domnişoară Becky! zise el. Culcă-te pe întuneric, ticăloasă mică şi drăgălaşă (astea sînt cuvintele lui), şi dacă nu vrei să vin aici în fiecare noapte după lumînare, nu uita că trebuie să fii în pat la ora unsprezece.

Şi spunînd asta, el şi cu domnul Horrocks, intendentul, plecară hohotind. Fii sigură că n-am să încurajez nicidecum asemenea vizite. Iar pînă dimineaţa au obiceiul să lase dezlegaţi doi uriaşi cîini de vînătoare care-au lătrat şi-au urlat la lună toată noaptea trecută.

— Pe cîine l-am botezat Sîngerosul, mi-a spus *sir* Pitt; a ucis cogeamite omul, cîinele ăsta, şi i-ar veni de hac şi unui taur, iar maică-si îi spuneam Flora; dar acum îi zic Ştirba, pentru că e prea bătrînă ca să mai muşte! Ha, ha!

În faţa casei din Queen's Crawley, o groaznică clădire de modă veche, din cărămidă roşie, cu hornuri înalte şi acoperişuri în stilul reginei Bess, se găseşte o terasă străjuită de porumbelul şi şarpele familiei şi unde dă uşa cea mare din hol. Şi, vai, draga mea, sînt sigură că şi holul cel mare

e tot atît de nesfîrşit şi de trist ca şi holul cel mare al înfiorătorului castel din Udolpho[1]. Are un cămin imens, în care ar încăpea jumătate din şcoala domnişoarei Pinkerton, iar grătarul este destul de încăpător ca să se poată frige pe el cel puţin un bou. De jur împrejurul acestei încăperi atîrnă nu ştiu cîte generaţii de Crawley, unii cu bărbi şi gulere încreţite, alţii cu peruci enorme şi crăcănaţi, femei încorsetate şi îmbrăcate în nişte rochii lungi şi strîmte, ţepene ca nişte turnuri, altele cu bucle lungi, şi, vai, draga mea, aproape că nici nu li se mai zăreşte corsetul. Într-unul din capetele holului se găseşte scara cea mare, toată în stejar negru, cum nu se poate mai mohorîtă, iar în partea opusă, nişte uşi înalte, cu capete de cerbi deasupra, care dau respectiv, în sala de biliard, în bibliotecă, în marele salon galben şi în camerele de toată ziua. Cred că la primul etaj sînt cel puţin douăzeci de dormitoare ; în unul din ele mai există şi astăzi patul în care a dormit regina Elizabeth ; am fost condusă de noile mele eleve prin toate aceste ispititoare apartamente azi-dimineaţă şi te rog să mă crezi că nu sînt mai sinistre prin faptul că au întotdeauna obloanele lăsate, căci şi atunci cînd acestea se deschideau, mă aşteptam să văd în fiecare cameră cîte o stafie. Odaia de clasă e la etajul al doilea, împreună cu dormitorul meu, a cărui uşă dă în ea dintr-o parte, de cealaltă fiind dormitorul fetelor. Apoi vin la rînd camerele domnului Pitt — căruia i se zice domnul Crawley — fiul cel mare, apoi camerele domnului Rawdon Crawley... e şi el ofiţer, ca şi o *anumită* persoană, dar e plecat cu regimentul său. Îţi garantez că nu ducem lipsă de spaţiu. În casa asta ar putea locui, cred, toată lumea din Russell Square, şi încă tot ar mai rămîne ceva loc.

[1] *Castelul din Udolpho* — castel misterios şi lugubru, descris în romanul *Misterele din Udolpho* de scriitoarea engleză *Anne Radcliffe* (1764—1823).



Jumătate de oră după sosirea noastră, a sunat clopotul cel mare pentru masă, iar eu am coborît cu cele două eleve ale mele (sînt foarte slăbuţe, nişte puştance de 10 şi de 8 ani, care nu prezintă nici un interes). Am coborît în atît de *draga* ta rochie de muselină (din pricina căreia acea odioasă doamnă Pinner a fost atît de mojică fiindcă mi-ai dăruit-o mie) ; şi asta pentru că sînt tratată ca făcînd parte din familie, cu excepţia zilelor de vizite, cînd fetiţele şi cu mine luăm masa sus.

Ei bine, marele clopot sunase de masă şi ne adunasem cu toţii în salonaşul unde stă de obicei *lady* Crawley. Ea e a doua *lady* Crawley şi mama fetiţelor, fiica unui negustor de fierărie, şi această căsătorie fusese socotită o strălucită partidă. Pare să fi fost frumoasă odinioară, şi ochii ei plîng mereu după frumuseţea-i pierdută. E palidă şi slabă, cu umerii numai oase, şi numai cu cleştele mai izbuteşti să-i scoţi vreo vorbă din gură. Fiul ei vitreg, domnul Crawley, se afla şi el în cameră. Era în mare ţinută, solemn ca un antreprenor de pompe funebre. E palid, slab, urît, tăcut ; are picioarele subţiri, piept mai de loc, favorite de culoarea fînului şi părul de culoarea paiului. E imaginea vie a răposatei sale mame, al cărei chip stă deasupra căminului — Griselda, din nobila spiţă Binkie.

— Aceasta este noua guvernantă, domnule Crawley, spuse *lady* Crawley, venind către mine şi luîndu-mă de mînă, domnişoara Sharp !

— Oh ! rosti domnul Crawley întorcîndu-şi puţintel capul, dar se cufundă iarăşi în lectura unei voluminoase broşuri, care-l acaparase cu totul.

— Nădăjduiesc că ai să fii drăguţă cu fetele mele, îmi spuse *lady* Crawley, cu ochii ei roşii, veşnic plini de lacrimi.

— Sigur c-are să fie, mamă, o asigură fetiţa cea mai mare, şi-mi dădui seama dintr-o singură privire că nu trebuie să-mi fie teamă de femeia *aceasta*.

— Doamna este servită ! anunţă majordomul, îmbrăcat tot în negru, cu un enorm jabou alb, care arăta ca un guler de pe vremea reginei Elizabeth din picturile din hol.

Şi aşa, luîndu-l de braţ pe domnul Crawley, *lady* Crawley deschise drumul spre sufragerie, unde am urmat-o, cu elevele mele de mînă.

Pe *sir* Pitt l-am găsit în încăperea respectivă cu o cană de argint în faţă. Abia venise din pivniţă şi era şi el la mare ţinută — îşi scosese adică jambierele şi-şi arăta acum picioarele lui scurte şi groase în nişte ciorapi de lînă neagră. Bufetul era acoperit cu farfurii străvechi şi strălucitoare, şi cupe vechi, totul în aur şi argint ; tăvi şi servicii vechi pentru oţet şi untdelemn, de parc-ar fi fost magazinul lui Rundell şi Bridge. Tot ceea ce se găsea pe masă era de asemenea de argint, iar doi lachei, cu părul roşu şi cu livrele galbene, stăteau de o parte şi de alta a bufetului.

Domnul Crawley rosti o rugăciune interminabilă, iar *sir* Pitt zise amin, şi marile capace de argint fură ridicate.

— Ce mîncăm astăzi, Betsy ? întrebă baronetul.

— Borş de berbec, cred, *sir* Pitt, răspunse *lady* Crawley.



— *Mouton aux navets* [1], adăugă cu gravitate majordomul (pronunţă, te rog, mutononave), iar supa e un *potage de mouton à l'Ecossaise* [2]. Iar ca legume, *pommes de terre au naturel* [3] şi *choufleur à l'eau* [4] !

— Berbecul e tot berbec, zise baronetul, şi e al dracului de bun ! Care berbec e ăsta, Horrocks, şi cînd l-ai tăiat ?

— E unul din cei negri de Scoţia, *sir* Pitt ; l-am tăiat joi !

— Cine-a mai cumpărat din el ?

— Steel din Mudbury a luat spata şi două ciozvîrte, *sir* Pitt ; dar a spus că ultimul era prea tînăr şi că nu era decît lîna de el, *sir* Pitt !

— Doreşti o lingură de *potage* [1], domnişoară... domnişoară Blunt ? întrebă domnul Crawley.

— Minunat borş scoţian, draga mea, spuse *sir* Pitt, deşi ăştia îl botează cu nume franţuzesc.

— Am impresia, *sir*, că în lumea bună, zise domnul Crawley înţepat, e obiceiul să i se spună acestei mîncări exact aşa cum i-am spus eu.

Şi asta ni s-a servit în farfurii de argint, de către lachei, în livrele gălbui, împreună cu *mouton aux navets*. Apoi fu adusă «bere tare şi apă» şi ne fu servită nouă, domnişoarelor, în pahare de vin. Eu nu sînt în măsură să judec berea, dar pot afirma cu conştiinţa curată că prefer apa.

Şi în timp ce ne desfătam cu bucatele de pe masă, *sir* Pitt găsi nimerit să întrebe ce s-a făcut cu coastele berbecului.

---

[1] Berbec cu napi (fr.).
[2] Supă de berbec scoţiană (fr.).
[3] Cartofi fierţi (fr.).
[4] Conopidă fiartă în apă (fr.).
[5] Supă (fr.).

— Cred că s-au consumat la bucătărie, răspunse sfioasă *lady* Crawley.

— Întocmai, doamnă, spuse Horrocks, ca și celelalte prețioase resturi, de altfel.

*Sir* Pitt izbucni într-un hohot de rîs și-și continuă conversația cu domnul Horrocks.

— Purcelușul acela negru de la scroafa de Kent trebuie să fie strașnic de gras acuma.

— Nu într-o măsură chiar așa de mare, *sir* Pitt, răspunse majordomul cu o demnă gravitate, la care *sir* Pitt și, împreună cu el, domnișoarele începură să rîdă cu sughițuri.

— Domnișoară Crawley, domnișoară Rose Crawley, spuse domnul Crawley, voioșia asta a dumitale mi se pare cu totul deplasată !

— Nu face nimic, domnul meu, zise baronetul, o să ne ocupăm de porc sîmbătă. Taie-l sîmbătă dimineață, John Horrocks. Domnișoara Sharp se prăpădește după carne de porc, nu-i așa, domnișoară Sharp ?

Și cred că asta e tot ce-mi mai amintesc din conversația de la masă. Cînd masa luă sfîrșit, în fața lui *sir* Pitt fu pusă o cană cu apă fierbinte și o sticlă care conținea, am impresia, rom. Domnul Horrocks m-a servit și pe mine și pe elevele mele cu cîte-un păhărel, și umplu unul mai mare și pentru stăpîna casei. După ce ne-am retras în salon, ea luă din cutia-i de lucru de mînă o enormă și interminabilă împletitură ; iar domnișoarele începură să joace cărți cu un pachet îngrozitor de soios. Nu ardea decît o singură lumînare, dar era înfiptă într-un monumental sfeșnic de argint vechi, și după cîteva neînsemnate întrebări pe care mi le adresă *lady* Crawley, am fost lăsată în voia mea, avînd de ales între un volum de predici și o broșură tratînd despre legislația agricolă, cea pe care-o citise domnul Crawley înaintea mesei.



Am stat așa cam vreun ceas, cînd auzirăm deodată niște pași. «Strîngeți cărțile, fetelor, strigă foarte agitată *lady* Crawley, și pune la loc broșurile domnului Crawley, domnișoară Sharp !» și abia avurăm timp să executăm poruncile, că domnul Crawley și intră în cameră.

— Să continuăm predica de ieri, domnișoarelor, rosti el ; veți citi fiecare pe rînd cîte o pagină ; astfel că domnișoara... domnișoara Short va avea ocazia să vă audă.

Și bietele fetițe începură să silabisească o mohorîtă predică rostită la capela Bethesda din Liverpool, în favoarea misiunii pentru convertirea indienilor chickasaw. O seară într-adevăr fermecătoare, ce părere ai ?

La ora 10 li s-a poruncit servitorilor să-l cheme pe *sir* Pitt și pe toți ai casei pentru rugăciunea de seară. *Sir* Pitt sosi cel dintîi, cu fața foarte aprinsă și cu mersul puțin cam nesigur, iar după el, majordomul, valeții, feciorul domnului Crawley și încă alți trei oameni, mirosind foarte puternic a grajd, apoi patru femei, dintre care una — am băgat imediat de seamă — era foarte împopoțonată și mi-a aruncat o privire cît se poate de disprețuitoare, în timp ce se lăsa în genunchi, grea ca un pietroi.

După ce domnul Crawley ținu o predică și împreună cu ea explicațiile respective, ne-am primit fiecare lumînarea lui și apoi ne-am dus la culcare ; apoi am fost întreruptă din scris, după cum i-am mai povestit preaiubitei și adoratei mele Amelia.

Noapte bună. Mii, mii, mii de sărutări !

*Sîmbătă* — Azi-dimineață, la ora 5, am auzit guițatul purcelușului negru. Rose și Violet m-au

dus ieri să-l văd ; am colindat prin grajduri, am văzut și cuștile cîinilor, i-am făcut o vizită și grădinarului care culegea fructe pentru trimis la tîrg și pe care fetele îl rugară fierbinte să le dea un ciorchine de struguri din seră ; dar el răspunse că *sir* Pitt îi numărase pe toți și-ar fi însemnat să fie dat pur și simplu afară dacă lipsea vreunul. Drăgălașele fetițe prinseră apoi un mînz dintr-un țarc și mă întrebară dacă nu vreau să-l încalec și eu, dar nici n-apucară să-l călărească, cînd sosi vizitiul și, înjurînd îngrozitor, le alungă numaidecît.

*Lady* Crawley lucrează veșnic la împletitura ei. *Sir* Pitt se îmbată în fiecare seară și, am impresia, în tovărășia lui Horrocks, majordomul. Domnul Crawley ne citește întotdeauna cîte o predică înainte de a merge la culcare, iar dimineața stă închis în biroul lui, cînd nu se duce la Mudbury călare pentru treburile ținutului, sau la Squashmore, unde predică miercurea și vinerea fermierilor din partea locului.

O sută de mii de plecăciuni pline de recunoștință iubiților tăi părinți. Bietul tău frate și-a revenit după *rack-punch ?* Vai, draga mea, draga mea ! Cum ar mai trebui să se păzească oamenii de afurisitul ăsta de *punch !*

A ta, cu totul și pentru totdeauna,
REBECCA

Judecînd lucrurile în ansamblul lor, eu cred că e foarte bine pentru scumpa noastră Amelia, din Russell Square, că s-a despărțit de domnișoara Sharp. Rebecca e o făptură plină de haz și ciudată, asta e sigur ; și descrierile acelea despre biata doamnă care-și jelește pierderea frumuseții ei și despre *gentleman*-ul cu favoritele lui de cu-



loarea fînului și cu părul ca paiul sînt pline de istețime, fără nici o îndoială, și dovedesc o profundă cunoaștere a lumii. Că ea ar fi trebuit, pe cînd stătea în genunchi, să se gîndească la lucruri mai înălțătoare decît zorzoanele domnișoarei Horrocks, să nu mai vorbim. Dar îndatoritorul meu cititor va binevoi să-și aducă aminte că prezenta istorisire poartă titlul de *Bîlci al deșertăciunilor*, și că Bîlciul deșertăciunilor e un loc plin de îngîmfare, de răutăți și de nebunii, un loc plin de tot felul de minciuni, de înșelătorie și de pretenții. Și în timp ce moralistul, care vă e înfățișat pe copertă [1] (un foarte asemănător portret al preaplecatului dumneavoastră servitor), declară că n-are să se folosească nici de rochii și nici de cordelușe, ci numai de foarte austera livrea cu pulpane lungi în care s-a înveșmîntat congregația lui, totuși, vedeți dumneavoastră, ești obligat să spui adevărul, atîta cît îl cunoști, fie că-ți pui scufie cu clopoței, fie că-ți trîntești o pălărie ecleziastică, și în drumul unei asemenea întreprinderi mai putem încă întîlni o sumedenie de lucruri urîte și neprevăzute.

Am auzit odată pe un confrate întru tagma povestitorilor vorbind la Napoli unei adunări de haimanale, de gură-cască și de pierde-vară de pe țărmul mării, și acest confrate tuna și fulgera cu atîta foc împotriva nemernicilor, ale căror odioase fapte le descria și le născocea în același timp, încît auditoriul nu mai putu să se stăpînească, așa că izbucni împreună cu poetul într-un urlet de înjurături și de blesteme împotriva fictivului monstru al povestirii ; iar cînd pălăria făcu ocolul mulțimii, gologanii curseră gîrlă, o

[1] Referire la gravura în lemn de pe coperta ediției originale.

dată cu un torent de furtunoase aplauze de simpatie.

Pe de altă parte, în micile teatre pariziene aveţi să auziţi nu numai voci din public strigînd : *„Ah, gredin ! Ah, monstre !"* [1] şi blestemînd din loji pe tiranul din piesă, dar chiar actorii înşişi refuzînd în mod categoric să joace roluri de ticăloşi, preferînd să apară, pentru un salariu mai mic, în adevărata lor faţă de francezi leali. Am pus cele două exemple alături ca să vă puteţi da seama că nu din motive mercantile doreşte autorul de faţă să vă prezinte în adevărata lor lumină eroii lui negativi şi să şi-i ciomăgească ; ci pentru că îi urăşte din toată inima şi pentru că nu-şi poate stăpîni în nici un fel ura aceasta, care trebuie să-şi găsească ieşirea printr-o batjocură plină de răutate.

Îi previn deci pe „binevoitorii mei prieteni" că am să le povestesc istoria unei ticăloşii nemaipomenite, a unei crime extrem de complicate, dar totodată extrem de interesante, lucru de care sînt încredinţat —, căci ticăloşii mei nu sînt ticăloşi de rînd, puteţi fi siguri de asta. Cînd avem de-a face cu oameni cumsecade, n-avem de gînd să economisim vorbele frumoase, nu, nu ! Dar cînd trecem dincolo de regiunile liniştite, trebuie, la rîndul nostru, să ne păstrăm cumpătul. O furtună într-o găleată cu apă e un lucru absurd. O vom păstra însă pentru nesfîrşitul ocean şi singurătatea miezului de noapte. Prezentul capitol e numai gingăşie. Altele... Dar să nu le anticipăm. Şi pe măsură ce avem să dezvoltăm caracterul eroilor noştri, am să vă cer îngăduinţa, ca om şi ca frate, să nu vi-i prezint numai, ci să şi cobor

[1] Ah, ticălosul ! Ah, monstrul ! (fr.).



uneori printre ei şi să şi vorbesc despre ei ; cînd sînt buni şi generoşi, să-i iubesc şi să le strîng mîna ; cînd sînt neghiobi, să rîd de ei pe ascuns faţă de cititori, iar de sînt ticăloşi şi lipsiţi de inimă, să-i ocărăsc cu cele mai aspre cuvinte pe care mi le îngăduie bunacuviinţă.

Altminteri, v-aţi putea închipui că eu sînt acela care îmi bat joc de practica devoţiunii, pe care o găseşte atît de ridicolă domnişoara Sharp ; că eu sînt acela care-am rîs cu atîta poftă de mersul împleticit de bătrîn Silen [1] al baronetului, pe cînd în realitate hohotele de rîs pornesc de la fiinţa aceea care nu respectă decît bogăţia şi care nu are ochi decît pentru succes. Pe lume există şi astfel de oameni şi-o scot foarte bine la capăt, fără credinţă, fără speranţă, fără milostenie ; să-i atacăm, dragi prieteni, cu putere şi cu vigoare. Mai sînt şi alţii, şi tot norocoşi sînt, şarlatanii şi nebunii, care trebuie şi ei combătuţi şi daţi în vileag, ca unii pentru care a fost creat fără îndoială rîsul.

## CAPITOLUL IX

### PORTRETE DE FAMILIE

*Sir* Pitt Crawley era un filozof cu înclinări pentru ceea ce se numeşte o existenţă obişnuită. Prima sa căsătorie, cu fiica nobilului Binkie, fu-

[1] În mitologie : tovarăşul de petrecere al lui Bacchus, zeul vinului.

sese înfăptuită sub auspiciile părinţilor săi ; şi cum deseori îi spunea soţiei sale, *lady* Crawley, pe cînd aceasta trăia, că nu-i decît o zgripţuroaică afurisită, arţăgoasă şi cu nasul pe sus, şi că dacă i se va întîmpla să rămînă vreodată văduv, să fie spînzurat dacă are să se mai însoare tot cu una de teapa ei, la săvîrşirea dintre cei vii a preaonoratei doamne, el se ţinu de cuvînt şi-şi alese a doua soţie în persoana domnişoarei Rose Dawson, fiica domnului John Thomas Dawson, negustor de fierărie din Mudbury. Ce fericire pe capul bietei Rose să se trezească dintr-o dată *lady* Crawley !

Dar, daţi-ne voie să facem inventarul fericirii ei. În primul rînd, a trebuit să renunţe la Peter Butt, un tînăr care-i făcea curte şi care, ca urmare a dezamăgirii sale în dragoste, se apucă de contrabandă, braconaj şi de alte nenumărate deprinderi păcătoase. Apoi se certă, din consideraţie pentru noua ei situaţie socială, cu toate prietenele şi cu toate cunoştinţele ei din tinereţe, care, bineînţeles, nu puteau fi primite de onorata *lady* la Queen's Crawley. Pe de altă parte, însă, în noua societate în care intră, ca şi în propria ei locuinţă, nu află pe nimeni care să-i ureze bun venit. Căci cine s-o fi întîmpinat cu bunăvoinţă ? *Sir* Huddleston Fuddleston avea trei fete, care trăgeau toate trei nădejdea să devină *lady* Crawley. Familia lui *sir* Giles Wapshot se considera insultată pentru că nici una din fetele Wapshot nu fusese ea cea aleasă, iar ceilalţi baroneţi din ţinut erau indignaţi la culme de mezalianţa confratelui lor. Ca să nu mai vorbim de lumea obişnuită, pe care o vom lăsa să bombănească fără să-i mai pomenim numele.



*Sir* Pitt nu se sinchisea de ei, după cum însuşi spunea, nici cît de-o ceapă degerată. El o avea pe drăgălaşa lui Rose, şi ce-şi poate dori un om mai mult decît mulţumirea lui proprie ?

Aşa că luă obiceiul să se îmbete în fiecare noapte şi s-o bată din cînd în cînd pe drăgălaşa lui Rose ; s-o lase în Hampshire, cînd el se ducea la Londra pentru sesiunea parlamentară, fără nici o prietenă pe lume. Nici chiar doamna Bute Crawley, soţia preotului, nu vru s-o viziteze, spunînd că n-are să cedeze niciodată *le pas* [1] unei odrasle de negustor.

Cum singurele daruri cu care o blagoslovise natura pe *lady* Crawley erau obrajii ei trandafirii şi pielea ei albă, şi cum nu avea nici un fel de alte calităţi sufleteşti, nici talente, nici opinii, nici ocupaţii, nici distracţii şi nici acea vigoare sufletească sau firea aprinsă pe care-o au adesea femeile proaste, influenţa ei asupra sentimentelor lui *sir* Pitt nu era din cale-afară de mare. Trandafirii din obraji i se veştejiră, şi gingaşa frăgezime îi părăsi chipul după ce dădu naştere celor două fetiţe şi deveni în casa soţului ei o simplă maşină, stîrnind tot atîta interes ca şi pianul cu coadă al răposatei *lady* Crawley ; cu înfăţişarea ei mai mult bălană, se îmbrăca în culori deschise, ca toate blondele, şi se înfăţişa de preferinţă într-un verde-marin tulbure sau într-un albastru-cenuşiu. Lucra la împletitura ei ziua şi noaptea, ca şi la alte lucruri asemănătoare, şi a confecţionat, în răstimp de cîţiva ani, macaturi pentru toate paturile de la Queen's Crawley ; avea şi o grădiniţă de flori, pentru care simţea oarecare dragoste, dar în afară de aceasta, nici un fel de preferinţă, nici un fel de aversiune. Cînd bărbatu-său era grosolan cu

[1] Nu va lăsa să i-o ia înainte (fr.).

ea, nu scotea nici un cuvînt ; cînd o bătea, plîngea tare. Dar nu avea destulă energie să se dedea băuturii, ci se jelea cîtă-i ziua de mare, în papucii ei scîlciaţi şi cu moaţele în păr. O, Bîlci al deşertăciunilor ! Bîlci al deşertăciunilor ! Căci dacă n-ai fi fost tu, această fiinţă ar fi putut fi o fată veselă... Peter Butt şi Rose, un bărbat fericit şi o soţie fericită, într-o gospodărie tihnită, cu o familie sănătoasă şi cu o cantitate cinstită de bucurii, griji, speranţe şi lupte. Dar un titlu şi o trăsură cu patru cai sînt jucării mai de preţ decît fericirea în Bîlciul deşertăciunilor ; şi dacă Henric al VIII-lea, sau Barbă-Albastră [1], ar mai trăi şi şi-ar dori a zecea nevastă, credeţi că n-ar putea-o el lua pe cea mai drăgălaşă fată care ar fi scoasă în societate acum ?

Nepăsarea lîncedă a mamei lor nu trezise, după cum e lesne de presupus, prea multă afecţiune în sufletul fetiţelor, care erau în schimb foarte fericite printre servitorii de la bucătărie şi de la grajd ; iar grădinarul scoţian, avînd din fericire o soţie cumsecade şi nişte copii buni, fetiţele găsiră în casa lui o societate plăcută şi dobîndiră multe cunoştinţe folositoare, ceea ce constitui unica lor educaţie pînă la venirea domnişoarei Sharp.

Iar angajarea acesteia se datora mustrărilor domnului Pitt Crawley, singurul prieten şi apărător pe care l-a avut vreodată *lady* Crawley şi unica persoană, în afară de copiii ei, pentru care nutrea oarecare afecţiune. Domnul Pitt semăna cu nobilii Binkie, din care descindea, şi era un *gentleman* foarte politicos şi foarte corect. Cînd atinse vîrsta bărbăţiei şi se întoarse de la colegiul „Christchurch", el purcese să restabilească disciplina slăbită a casei părinteşti, împotriva voinţei tatălui său, căruia îi era groază de el. Era un om de un rafinament atît de rigid, încît ar fi murit mai bine de foame decît să se aşeze la masă fără cravată albă. O dată, abia întors de la colegiu, cînd Horrocks, majordomul, îi dădu o scrisoare fără s-o fi pus în prealabil pe tavă, se uită la acesta cu asemenea ochi şi-i administră o cuvîntare atît de tăioasă, că Horrocks tremura după aceea ori de cîte ori se găsea în faţa lui, şi toţi ai casei i se supuneau ; *lady* Crawley îşi scotea moaţele mult mai devreme cînd era el acasă ; jambierele murdare ale lui *sir* Pitt dispăreau, şi dacă acest incorigibil bătrîn nu renunţa totuşi la celelalte obiceiuri vechi, el nu se îmbăta, în schimb, niciodată de faţă cu fiul său şi nu le vorbea servitorilor decît într-un fel foarte rezervat şi politicos ; şi aceştia băgaseră de seamă că *sir* Pitt n-o înjura niciodată pe *lady* Crawley cînd era şi fiul lui în cameră.

El îl învăţase pe majordom să anunţe „doamna e servită", şi tot el stăruise să-i ofere doamnei braţul cînd mergea la masă. Vorbea rareori cu *lady* Crawley, dar cînd se întîmpla aşa ceva, o făcea cu cel mai adînc respect ; şi niciodată n-o lăsa să părăsească încăperea fără să se ridice în chipul cel mai solemn ca să-i deschidă uşa şi să facă o elegantă plecăciune la ieşirea ei.

La Eton i se spunea „domnişoara Crawley" ; şi fiindcă sîntem aici, îmi pare rău că trebuie să spun, fratele său cel mai mic, Rawdon, obişnuia să-l burduşească ori de cîte ori îi venea bine. Deşi nu strălucea prin inteligenţă, el compensa asemenea lipsă printr-o sîrguinţă demnă de toată lauda şi nimeni nu-şi amintea ca în timpul celor opt ani de şcoală să fi primit vreodată acea pedeapsă de care toată

---

[1] *Henric al VIII-lea* (1491—1547), poreclit şi Barbă-Albastră, rege englez din dinastia Tudorilor ; a avut şase soţii.

lumea crede că e cu neputinţă să scapi, în afară de cazul cînd eşti un înger.

Studiile universitare şi le-a terminat într-un mod foarte onorabil. Şi s-a pregătit temeinic pentru viaţa politică, în care urma să intre prin intermediul bunicului său, lordul Binkie, studiind cu mare zel oratorii antici şi moderni şi luînd neîncetat cuvîntul la tot soiul de adunări. Dar deşi avea un elegant debit verbal şi-şi dădea drumul vocii sale anemice cu mare îngîmfare şi mulţumire de sine, deşi nu făcea niciodată aluzie la vreun sentiment sau la vreo părere care să nu fie cu totul răsuflată şi banalizată — întărită bineînţeles cu citate latineşti — totuşi, dădea mai întotdeauna greş, într-un fel sau altul, în ciuda unei mediocrităţi care ar fi trebuit să-i asigure oricărui om succesul. Nu cîştigă nici măcar premiul de poezie, de care prietenii săi susţineau că tînărul era aproape sigur.

După ce termină universitatea, el deveni secretarul particular al lordului Binkie şi fu numit apoi ataşat la legaţia din Pumpernickel [1], însărcinare de care se achită în mod foarte onorabil, şi aduse în ţară comisioane pentru ministrul de externe de pe atunci, constînd din pateuri de Strasbourg. După ce ocupă timp de zece ani postul de ataşat (cea mai mare parte după trecerea întru cei drepţi a regretatului lord Binkie), găsind că înaintarea în grad merge prea încet, părăsi în cele din urmă, întrucîtva dezgustat, cariera diplomatică şi se întoarse la condiţia de *gentleman* de ţară.

La înapoierea lui în Anglia, scrise o broşură despre borhot (căci era om ambiţios şi-i plăcea să fie întotdeauna în ochii publicului) şi luă parte activă la propăşirea ideii emancipării negrilor. Apoi se

[1] Denumire hazlie, născocită de Thackeray pentru Germania.



împrieteni cu domnul Wilberforce [1], cu a cărui politică era întru totul de acord, şi întreţinu acea faimoasă corespondenţă cu reverendul Silas Hornblower privitor la misiunea în Asharitee. Se ducea şi la Londra, dacă nu pentru sesiunea parlamentară, barem în luna mai, pentru întrunirile religioase. În ţinutul său natal îndeplinea funcţia de magistrat şi era un asiduu cercetător şi sfetnic al celor lipsiţi de instrucţiune religioasă. Se spunea c-ar fi îndrăgostit de *lady* Jane Sheepshanks, a treia fiică a lordului Southdown, a cărei soră, *lady* Emily, a scris acele plăcute broşuri, *Credincioasa busolă a marinarului* şi *Precupeaţa de mere din Finchley Common.*

Ceea ce povestea domnişoara Sharp cu privire la ocupaţiile lui de la Queen's Crawley era purul adevăr. Constrîngea toată servitorimea de acolo să ia parte la practicile de evlavie mai sus menţionate, ca şi pe tatăl său, de altfel (şi făcea foarte bine). Luase sub protecţia lui casa de rugăciuni a „independenţilor" [2] din parohia Crawley, spre marea indignare a unchiului său, parohul, şi spre satisfacţia lui *sir* Pitt, prin urmare, care fusese înduplecat să se ducă el însuşi acolo o dată sau de două ori, ceea ce pricinui cîteva violente predici în biserica parohială din Crawley, îndreptate, fără ocol, drept spre străvechea strană gotică a baronetului. Însă cinstitul *sir* Pitt nu simţi de loc tăria acestor cuvîntări, întrucît trăgea mai întotdeauna cîte-un pui de somn în timpul predicii.

[1] *William Wilberforce* (1759—1833) a militat intens pentru abolirea comerţului cu sclavi. Activitatea sa avea însă un caracter filantropic.

[2] Reprezentanţii curentelor extremiste ale protestantismului englez.

Pitt Crawley dorea cu înfocare ca tatăl său, spre binele națiunii și al creștinătății, să-i cedeze locul din Parlament ; dar bătrînul refuza lucrul acesta cu statornicie. În același timp, însă, erau mult prea calculați și unul și altul ca să renunțe la o mie cinci sute de lire pe an, pe care le realizau din cedarea celui de-al doilea loc în Parlament (ocupat la această dată de domnul Quadroon, care avea *carte-blanche*[1] în problema sclavilor), căci situația financiară a familiei era foarte încurcată, iar venitul pe care-l aducea locul cedat era de mare folos casei de la Queen's Crawley. Familia Crawley nu se refăcuse niciodată după greaua amendă la care fusese supus Walpole Crawley, primul baronet, pentru fraude făcute la Departamentul Pergamentelor și Peceților. *Sir* Walpole era un om de viață, nerăbdător să pună mîna pe bani și să-i toace *(alieni appetens, sui profusus*[2], după cum obișnuia să se exprime, oftînd, domnul Crawley), și fusese iubit la vremea lui de tot districtul pentru veșnicele chefuri și pentru ospitalitatea care domnea la Queen's Crawley.

Pivnițele erau pline pe vremea aceea cu vin de Burgundia, cuștile, cu cîini de vînătoare, iar grajdurile, cu cai de rasă ; pe cînd acum, caii care mai existau încă la Queen's Crawley trăgeau la plug sau la diligența de Trafalgar ; și cu un asemenea atelaj și într-o zi cînd nu se lucra la cîmp fu condusă domnișoara Sharp la conac ; căci oricît ar fi fost el de bădăran, *sir* Pitt era un aprins partizan al demnității sale cînd era la el acasă și rareori ieșea fără patru cai la trăsură, și, cu toate că nu avea la masă decît carne fiartă de berbec, era servit întotdeauna de trei lachei.

---

[1] Deplină putere (fr.).
[2] Dorește averea altuia și o risipește pe a sa (lat.).



Dacă numai zgîrcenia ar fi putut îmbogăți un om, *sir* Pitt Crawley ar fi avut prilejul să devină putred de bogat ; dacă ar fi fost, de pildă, avocat în vreun oraș de provincie, fără nici un alt capital în afară de creierul lui, e foarte posibil că acesta i-ar fi adus un cîștig bun și și-ar fi atras o considerabilă influență și o mare competență. Dar, din nefericire, era înzestrat cu un nume mare și cu o moșie respectabilă, deși ipotecată, lucruri care îl păgubeau mai degrabă decît îi erau de folos. Avea pasiunea proceselor, ceea ce îl costa multe mii de lire anual ; și fiind mult prea deștept ca să se lase furat, cum spunea el, de un singur împuternicit al lui, își încredința afacerile, ca să-i fie pînă la urmă tot prost administrate, unei duzini întregi de oameni, deși nu avea încredere în nici unul dintre aceștia. Era un moșier atît de viclean, încît își recruta cu mare greutate arendașii, și numai dintre cei ruinați ; și era un cultivator atît de zgîrcit, încît dădea cu greu pămîntului pînă și sămînța, din care cauză natura răzbunătoare îi refuza, la rîndul ei, recoltele pe care le dăruia din plin cultivatorilor generoși. Se lansa în tot soiul de speculații ; avea în exploatare mine ; cumpăra acțiuni ale societăților pentru săparea canalelor ; închiria cai la poștalioane ; făcea felurite contracte cu statul și era omul și magistratul cel mai ocupat din tot ținutul. Cum nu voia să angajeze funcționari cumsecade la cariera sa de granit, avu bucuria să afle că patru supraveghetori au spălat putina, împreună cu importante sume de bani, și c-au șters-o în America. Din cauza lipsei de prevedere, minele de cărbuni i se umpleau cu apă ; statul îi rezilia contractul, întrucît carnea de vacă pe care o livra era stricată ; iar în privința cailor de la poștalioane, orice proprietar de diligențe din țară știa că

el pierde cei mai mulţi cai, pentru că nu le dă mîncare şi pentru că îi cumpără pe cei mai ieftini. Era sociabil din fire şi departe de a fi îngîmfat, ba prefera mai curînd tovărăşia arendaşilor şi a geambaşilor decît cea a unui nobil, ca domnul Crawley, fiul său ; îi plăcea să bea, să înjure, să glumească cu fetele arendaşilor ; nimeni nu-şi amintea ca el să fi dăruit vreodată un şiling sau să fi făcut o faptă bună, dar în schimb era hazliu, viclean, voios şi ar fi fost în stare să glumească şi să ciocnească astăzi cu un arendaş, iar mîine să-l jumulească, sau să rîdă cu un braconier, pe care să-l vîre apoi la închisoare cu aceeaşi voie bună. Atenţiile sale faţă de sexul frumos au fost amintite în scrisoarea respectivă de către domnişoara Rebecca Sharp, într-un cuvînt, printre baroneţii, pair-ii şi membrii Camerei Comunelor din Anglia, nu exista nici unul mai viclean, mai zgîrcit, mai egoist, mai ridicol şi cu faimă mai deocheată. Mîna roşcovană a lui *sir* Pitt Crawley s-ar fi strecurat în buzunarul oricui, în afară de al său ; şi e trist şi dureros că, în calitatea noastră de admiratori ai aristocraţiei engleze, ne aflăm în situaţia de-a recunoaşte noi înşine existenţa atîtor cusururi la o persoană al cărei nume stă scris în *Anuarul nobilimii*.

Una din principalele pricini ale puterii lui Pitt Crawley asupra sentimentelor tatălui său rezulta din anumite chestiuni băneşti. Baronetul datora fiului său o oarecare sumă de bani din moştenirea mamei acestuia, sumă pe care bătrînul nu găsea de cuviinţă s-o achite nici în ruptul capului, căci avea o silă aproape de neînvins cînd era vorba să dea vreun ban cuiva, şi numai prin forţă putea fi constrîns să-şi achite datoriile. Domnişoara Sharp calculă (căci ea începu să fie iniţiată, după cum



vom vedea îndată, în majoritatea secretelor familiei) că numai operaţia plăţii creditorilor săi îl costa pe onorabilul baronet mai multe sute de lire pe an ; dar asta era o plăcere de care nu se putea lipsi ; încerca o cruntă desfătare silindu-i pe bieţii nenorociţi să aştepte cît mai mult, purtîndu-i de la un tribunal la altul şi amînînd judecata de la un termen la altul. La ce bun să mai fii în Parlament, spunea el, dacă eşti obligat, cu toate acestea, să-ţi plăteşti datoriile ? Şi în această privinţă, demnitatea lui de senator îi aducea, într-adevăr, destul de multe foloase.

Bîlci al deşertăciunilor ! Bîlci al deşertăciunilor ! Iată un om care nu ştia nici măcar să scrie corect şi nu citea nimic ; care avea năravurile şi şiretenia unui bădăran ; a cărui unică ţintă în viaţă era să facă şicane ; care nu avea nici o înclinaţie, emoţie sau bucurie în afară de ceea ce era josnic şi murdar, şi se bucura totuşi de un rang, onoruri şi putere, într-un fel sau altul ; era şi demnitar al ţării, şi stîlp al statului. Deţinea funcţia de mare şerif [1] şi se plimba într-o trăsură aurită. Miniştri şi oameni de stat îi dădeau tîrcoale ; şi în Bîlciul deşertăciunilor el avea un loc mai de frunte decît cel mai strălucitor reprezentant al nepătatei virtuţi.

*Sir* Pitt avea o soră vitregă nemăritată, care moştenise de la mama sa o însemnată avere, şi cu toate că baronetul îi ceru pe ipotecă un împrumut mare, domnişoara Crawley i-l refuză şi preferă să-şi ştie banii în siguranţă la ea. Ea îşi exprima totuşi intenţia de a-şi împărţi moştenirea între cel de al doilea fiu al lui *sir* Pitt şi familia parohului şi plătise o dată sau de două ori datoriile lui Rawdon Craw-

[1] Funcţia supremă în administraţia şi legislaţia comitatelor engleze.

ley pe cînd acesta era la Universitate și apoi în armată. Domnișoara Crawley era, prin urmare, obiect de mare venerație cînd venea la Queen's Crawley, căci avea la bancherul său un cont care-ar fi făcut-o iubită oriunde.

Cîtă demnitate nu dă unei bătrîne *lady* un cont de bancă ! Și cu cîtă îngăduință nu-i trecem cu vederea defectele dacă ne este rudă (și măcar de-ar fi să aibă fiecare cititor vreo douăzeci de asemenea rude) și ce bătrînică drăguță și simpatică socotim că e. Și cu ce temeneli o mai conduce tînărul asociat al casei „Hobbs și Dobbs" la trăsura împodobită cu un blazon pe care se vede un fier de lance și cu vizitiul ei gras și astmatic ! Și cît de potrivit găsim noi că e, atunci cînd ne vine în vizită, să ne punem prietenii la curent privitor la poziția ei în societate ! Rostim, și cu perfectă dreptate : „Tare-aș mai vrea să am iscălitura domnișoarei MacWhirter pe un cec de cinci mii de lire !" „Ah, nici n-ar băga măcar de seamă lipsa lor !" răspunde soția ta. „E mătușa mea", rostești tu cu un aer liniștit și indiferent cînd te întreabă prietenul dacă domnișoara MacWhirter ți-e rudă. Soția ta e totdeauna gata să-i dovedească dragostea prin mici servicii, fetițele tale îi confecționează neîncetat coșulețe brodate, perne și scăunașe pentru picioare. Ce strașnic foc i se aprinde în cameră cînd vă vine în vizită, în timp ce nevastă-ta își pune corsetul într-o odaie neîncălzită ! Și cît timp stă la voi, casa capătă un aer de sărbătoare, e curată, călduroasă, liniștită, bucurie de care nici pomeneală nu-i altă dată. Chiar și dumneata, dragă domnule, uiți să-ți mai faci somnul de după masă și-ți descoperi o subită pasiune (deși pierzi întotdeauna) pentru jocul de cărți. Ce bucate alese — vînat în fiecare zi, vin Malmsey-Madeira, și nu mai isprăvești cu pește de la Londra. Pînă și servitorii de la bucătărie se împărtășesc din belșugul acesta general ; căci dintr-un motiv sau altul, atîta timp cît ține șederea dolofanului vizitiu al domnișoarei MacWhirter, berea a devenit dintr-o dată mai tare, iar consumul de ceai și de zahăr din camera copiilor (unde i se ospătează camerista) nu mai e supravegheat de nimeni. Este sau nu este așa ? Mă adresez claselor de mijloc. Ah, puteri binecuvîntate ! Doresc să-mi trimiteți o mătușă bătrînă — o mătușă necăsătorită — o mătușă cu blazon la trăsură și cu fruntea încoronată de-o șuviță de păr cafeniu-deschis ; cum i-ar mai împleti fetițele mele săculețe și cum ar mai corcoli-o Julia mea și cu mine ! Dulce, dulce nălucire ! Nebunesc, nebunesc vis !



## CAPITOLUL X

### DOMNIȘOARA SHARP ÎNCEPE SĂ-ȘI FACĂ PRIETENI

Acum, fiind considerată drept membru al simpaticei familii, ale cărei portrete le-am schițat în paginile precedente, una din îndatoririle firești ale Rebeccăi era, precum singură spunea, să se facă plăcută binefăcătorilor ei și să-și dea toată silința să le cîștige încrederea. Cine ar putea să nu admire simțămîntul acesta de recunoștință la o orfană lipsită de sprijin ? Și dacă intra și o oarecare doză de egoism în calculele ei, cine ar putea susține că prevederea nu-i era perfect îndreptățită ? „Sînt

singură pe lume, își spunea această fată fără de prieteni, și nu trebuie să aștept nimic de la nimeni, căci nu mă pot bizui decît pe munca mea ; pe cînd Amelia, fetișcana aia cu obrajii trandafirii, care n-are nici jumătate din inteligența mea, are zece mii de lire și casă asigurată. Sărmana orfană Rebecca (și sînt cu mult mai frumoasă decît ea) nu se are decît pe sine și propria ei istețime pe care să se bizuie. Ei bine, să vedem dacă istețimea asta a mea n-are să-mi procure o situație onorabilă și dacă n-am să-i pot arăta eu într-o zi domnișoarei Amelia valoarea mea reală și cu cît sînt eu mai presus decît ea ! Nu că n-aș ține la biata Amelia ; cine-ar putea să nu iubească o ființă atît de nevinovată și de bună ? Numai că strașnică zi are să fie aceea cînd am să fiu în stare să-mi ocup locul cuvenit în societate mai sus decît ea... și, la urma urmei, de ce nu ?" Și în felul acesta, mica și romantica noastră prietenă își făurea visurile ei de viitor, dar nu trebuie să ne scandalizăm dacă principalul ocupant al tuturor acestor castele imaginare era un soț, căci la ce altceva se pot gîndi domnișoarele dacă nu la viitorii lor soți ? Și la ce altceva se gîndesc scumpele lor mame ? „Trebuie să-mi țin loc și de mamă", își spuse Rebecca, nu fără o emoționantă conștiință a propriei ei înfrîngeri cînd își aminti de mica pățanie cu Jos Sedley.

Așa că ea se hotărî, și cu multă înțelepciune, să-și întărească și să-și asigure poziția în familia de la Queen's Crawley, în care scop porni să se împrietenească cu toți cei de care depindea situația ei.

Cum *lady* Crawley nu făcea parte dintre personajele acestea, fiind, pe lîngă toate celelalte, o



femeie atît de nepăsătoare și apatică încît aproape nimeni n-o lua în seamă în propria ei casă, Rebecca pricepu numaidecît că n-avea nevoie să-i cîștige bunăvoința, lucru într-adevăr cu neputință de înfăptuit. Luase deprinderea să le vorbească celor două școlărițe despre *lady* Crawley în termenii : „Biata voastră mamă" ; și cu toate că o trata pe respectiva doamnă cu toate semnele unui respect plin de rezervă, ea își păstra grosul atențiilor, cum era și înțelept, pentru ceilalți membri ai familiei.

Cu fetițele, a căror simpatie o cîștigă pe deplin, întrebuință o metodă cît se poate de simplă. Nu le îmbîcsi fragedele lor creiere cu prea multă învățătură, ci, dimpotrivă, le dădu toată libertatea ca să-și facă educația singure, căci ce învățătură e mai prielnică decît aceea pe care ți-o însușești singur ? Și cum cea mai mărișoară era pasionată, am putea spune, după lectură, și cum în vechea bibliotecă de la Queen's Crawley exista o considerabilă provizie de cărți de literatură ușoară din ultimul veac, în limbile franceză și engleză (ele fuseseră adunate de secretarul Departamentului Pergamentelor și Pecetilor în perioada dizgrației sale), și cum nimeni în afară de ea nu tulbura pacea rafturilor, Rebecca avu putința să îmbogățească în mod plăcut și fără prea multă osteneală cunoștințele domnișoarei Rose Crawley.

Ea și domnișoara Rose au citit împreună nenumărate și încîntătoare opere franțuzești și englezești, printre care trebuie să menționăm pe acelea ale învățatului doctor Smollett [1], pe ale dibaciului

[1] *Tobias George Smollett* (1721—1771), scriitor realist englez ; aparține fazei de maturitate a curentului iluminist din literatura engleză (1740—1760).

domn Henry Fielding [1], pe ale grațiosului și fantasticului *monsieur* Crébillon [2] cel tînăr, pe care nemuritorul nostru poet Gray [3] îl prețuia atît de mult, ca și pe ale universalului *monsieur* de Voltaire. O dată, cînd domnul Crawley se interesă ce citeau copiii, guvernanta răspunse: „Smollett". „Oh, Smollett! exclamă domnul Crawley, pe deplin mulțumit. Istoria lui e destul de stupidă, dar nici pe departe așa de primejdioasă ca aceea a domnului Hume [4]. Citești istorie deci?" „Da", răspunse domnișoara Rose, fără să precizeze însă că citea istoria lui Humphrey Clinker [5].

Dar cu alt prilej fu destul de scandalizat găsind-o pe soră-sa citind o culegere de piese franțuzești; cum însă guvernanta îi atrase atenția că scopul acestor lecturi era însușirea limbii franceze în conversație, fu nevoit să se arate mulțumit. Domnul Crawley, ca orice diplomat, era peste măsură de mîndru de ușurința cu care vorbea franțuzește (pentru că era totuși un om de lume), și nu mică plăcere îi făceau complimentele pe care i le adresa necontenit guvernanta cu privire la talentele lui.

Gusturile domnișoarei Violet erau, dimpotrivă, mai simple și mai violente decît ale surorii ei. Ea știa cele mai ascunse unghere în care ouau găinile. Se cățăra în copaci și jefuia cuiburile păsărilor

[1] *Henry Fielding* (1707—1754), cel mai de seamă scriitor din perioada de maturitate a iluminismului în Anglia, reprezentant al aripii democratice a acestui curent ideologic de orientare progresistă.

[2] *Crébillon cel tînăr* (1707—1777), scriitor francez, autorul unor romane licențioase.

[3] *Thomas Gray* (1716—1771), poet englez, premergător al romanticilor.

[4] E vorba de *Istoria Angliei* de Smollett și de *Istoria Marii Britanii* a filozofului *David Hume* (1711—1776).

[5] Personaj din romanul cu același nume de Smollet, în care se narează o serie de episoade și aventuri hazlii.



cîntătoare de micuțele lor ouă pestrițe. Plăcerea ei cea mai mare era să încalece mînjii și să cutreiere astfel cîmpiile, întocmai ca și Camilla [1]. Ea era favorita tatălui său și a argaților. Era răsfățata și în același timp groaza bucătăresei; căci descoperea toate ascunzătorile borcanelor de peltea și le ataca ori de cîte ori intrau în raza ei de acțiune. Ea și sora ei se aflau într-o veșnică luptă. Cînd domnișoara Sharp descoperea vreuna din isprăvile ei, nu-i spunea nimic maică-si, care-ar fi pîrît-o baronetului, sau, și mai rău, domnului Crawley, ci îi făgăduia că nu va sufla nici o vorbă dacă domnișoara Violet va fi de-acum încolo o fetiță bună și o va iubi pe guvernanta ei.

Față de domnul Crawley, domnișoara Sharp era respectuoasă și ascultătoare. Obișnuia să-l consulte adesea privitor la unele pasaje în franțuzește, pe care dînsa nu era în stare să le înțeleagă, deși mamă-sa fusese franțuzoaică, și pe care, spre marea ei mulțumire, acesta binevoia să i le explice; și pe lîngă faptul că-i dădea îndrumări în materie de literatură profană, era atît de binevoitor, încît îi indica și unele cărți cu o tendință mai serioasă și stătea de multe ori de vorbă cu ea. Iar ea era peste măsură de entuziasmată de discursurile lui de la societatea de binefacere „Quashimaboo" și arăta un interes deosebit pentru broșura lui despre borhot; era emoționată de multe ori pînă la lacrimi ascultînd cuvîntările lui din fiecare seară și-ar fi fost gata să spună: „Vai, vă mulțumesc, *sir*", cu un oftat din adîncul inimii și cu ochii îndreptați spre cer, ceea ce îl făcea uneori pe domnul Crawley să consimtă a-i întinde mîna. „Mare lucru și sîngele! spunea acest preacucernic aristocrat. Cît

[1] Amazoană, personaj din *Eneida* lui Vergiliu.

de mult o mişcă pe domnişoara Sharp cuvintele mele, pe cînd celorlalţi nici nu le pasă. Pesemne că sînt prea subtil pentru ei, prea delicat. Trebuie să le vorbesc într-un stil mai familiar, dar ea înţelege şi aşa. Doar mama ei a fost o Montmorency [1]".

Căci, precum se pare, domnişoara Sharp se trăgea, după mamă, din această faimoasă familie. Ea nu mărturisea, bineînţeles, că maică-sa fusese actriţă ; asta ar fi rănit scrupulele religioase ale domnului Crawley. Cîte nobile *émigrées* nu aruncase în ghearele mizeriei această îngrozitoare revoluţie ! Înainte de a se fi scurs prea multe luni de cînd se număra printre ai casei, ticluise mai multe poveşti cu privire la strămoşii săi ; pe cîţiva dintre aceştia se întîmplă că domnul Crawley îi găsi în dicţionarul lui d'Hozier [2], care se afla în bibliotecă şi care îi întări credinţa în spusele Rebeccăi şi în originea ei ilustră. Trebuie să deducem oare din curiozitatea asta a lui şi din iscodirea dicţionarelor că domnul Crawley îi poartă un interes deosebit, sau aceasta era doar o presupunere a eroinei noastre ? Nu, domnul Crawley avea pentru ea numai o mare prietenie. Nu am stabilit noi oare, o dată pentru totdeauna, că el era îndrăgostit de Jane Sheepshanks ?

O dată sau de două ori domnul Crawley o mustră pe Rebecca cu toată asprimea pentru faptul că jucase table cu *sir* Pitt, spunînd că asta e o distracţie nelegiuită şi că şi-ar fi întrebuinţat timpul mult mai cu folos citind *Testamentul lui Thrump*, sau *Spălătoreasa oarbă din Moorfilds*, sau o carte ceva mai serioasă, dar domnişoara Sharp răspunsese că

[1] Veche familie de nobili francezi.
[2] Familie de genealogişti francezi (secolele XVI—XIX).



scumpa ei mamă obişnuia să joace deseori table cu bătrînul conte de Trictrac şi cu venerabilul abate de Cornet, şi găsi în felul acesta o scuză onorabilă pentru jocul de table, ca şi pentru alte petreceri lumeşti.

Dar nu numai jucînd table cu baronetul se făcea plăcută mica guvernantă stăpînului său. Rebecca descoperi numeroase şi diferite căi prin care să-l cîştige. Ea citea printre altele, cu o neistovită răbdare, toate hîrţoagele proceselor lui, cu care, chiar înainte de a ajunge la Queen's Crawley, *sir* Crawley îi făgăduise că avea să-i dea de lucru. Se oferea să-i recopieze multe din ele, şi le modifică cu îndemînare ortografia, pentru a corespunde regulilor din zilele noastre. Se arăta interesată de tot ceea ce privea administraţia moşiei, fermei, parcului, grădinii şi grajdurilor ; şi era o tovarăşă atît de plăcută, încît rareori şi-ar fi făcut baronetul plimbarea de după micul dejun fără ea (împreună cu fetiţele, bineînţeles), în timpul căreia Rebecca îşi dădea părerea despre arborii din plantaţii cărora trebuia să li se taie crengile, despre straturile care trebuiau săpate, despre grînele care trebuiau secerate sau despre caii care trebuiau puşi la trăsură sau la plug ; nici nu se încheiase anul de cînd era la Queen's Crawley, că ea cîştigase cu totul încrederea baronetului ; iar conversaţia de la masa de prînz, care înainte de asta se ducea de obicei între el şi domnul Horrocks, intendentul, era acum purtată aproape exclusiv de către *sir* Pitt şi domnişoara Sharp. S-ar fi putut socoti aproape stăpîna casei, cînd domnul Crawley-fiul era absent, dar se comporta în noua şi înalta ei situaţie cu mult tact şi cumpătare, ca nu cumva să jignească

mărimile de la bucătărie şi de la grajd, faţă de care se purta întotdeauna cu o excesivă modestie şi bunăvoinţă. Devenise cu totul altă persoană în comparaţie cu fetişcana aceea îngîmfată, bănuitoare şi nemulţumită pe care am cunoscut-o la început, şi schimbarea aceasta a caracterului ei vădea o mare cuminţenie, o dorinţă sinceră de a se îndrepta sau, în orice caz, un mare curaj moral din partea ei. Dacă inima era aceea care impunea Rebeccăi acest nou sistem de bunăvoinţă şi simplitate, ne-o va arăta povestea ei de mai tîrziu. Un sistem de ipocrizie care să ţină ani de-a rîndul este rareori practicat în mod mulţumitor de o persoană de 21 de ani ; să-şi amintească însă cititorii noştri că, deşi tînără ca vîrstă, eroina noastră era foarte bătrînă în ceea ce priveşte experienţa vieţii, iar noi am scris fără să ne fi atins scopul dacă ei nu şi-au dat pînă acuma seama că era şi o femeie foarte deşteaptă.

Cei doi băieţi ai familiei Crawley, asemenea doamnei şi domnului din cutia barometrului, nu erau niciodată amîndoi împreună acasă — ei se urau reciproc şi din toată inima ; căci Rawdon Crawley, cavaleristul, nutrea un profund dispreţ pentru toţi ai casei şi dădea rareori pe acolo, cu excepţia zilelor cînd mătuşă-sa le făcea vizita ei anuală.

Marea calitate a acestei bătrîne *lady* a fost pomenită mai sus. Avea în posesia ei şaptezeci de mii de lire şi mai-mai că-l adoptase pe Rawdon. Pe nepotul său mai mare nu-l putea suferi nicidecum şi-l dispreţuia, socotindu-l un papă-lapte. În schimb, acesta nu se dădea înapoi să strige sus şi tare că sufletul ei e pe veci pierdut şi era de părere că nici fratele său nu se putea aştepta la mai



mult pe lumea cealaltă. „E cea mai nelegiuită femeie din lume, spunea domnul Crawley-fiul. Are de-a face cu fel de fel de atei şi francezi. Mă înfior numai cînd mă gîndesc la îngrozitoarea, îngrozitoarea ei situaţie, şi socot că acum, cînd este cu un picior în groapă, ar trebui să se lepede de deşertăciune, destrăbălare, de lucruri lumeşti şi de sminteli." Adevărul este că bătrîna *lady* refuza cu străşnicie să ia parte, seara, la lecturile lui ; şi numai cînd venea ea la Queen's Crawley era el obligat să-şi suspende obişnuitele sale exerciţii de cucernicie.

— Încetează cu predicile tale, Pitt, cînd coboară domnişoara Crawley, îi spunea tatăl său. Ne-a scris că nu poate suferi să audă predicîndu-se.

— Oh, *sir !* gîndeşte-te la servitori !

— Naiba să-i ia pe servitori ! exclamă *sir* Pitt. Iar fiul său se gîndi că li s-ar putea întîmpla lucruri şi mai îngrozitoare dacă ar fi lipsiţi de binefacerile învăţăturilor lui.

— Ce dracu, Pitt, răspunse tatăl la dojana fiului său, doar nu eşti aşa de prost încît să dai cu piciorul la trei mii de lire anual ?

— Ce însemnătate au banii în comparaţie cu sufletele noastre, *sir ?* continuă Pitt Crawley.

— Spui asta fiindcă bătrîna *lady* n-are să-ţi lase ţie banii ? (Şi cine ştie dacă de fapt nu acesta era gîndul domnului Crawley ?)

Bătrîna domnişoară Crawley era de bună seamă o fiinţă osîndită. Avea o căsuţă tihnită în Park Lane [1], şi cum mînca şi bea mult prea mult în timpul iernii la Londra, vara se ducea să se refacă la Harrogate sau la Cheltenham. Era cea mai primi-

[1] Cartier aristocratic din Londra.

toare şi mai voioasă dintre bătrînele vestale şi fusese o adevărată frumuseţe în vremea ei, zicea ea. (Toate femeile bătrîne au fost odinioară nişte frumuseţi, asta se ştie prea bine.) Era ceea ce se cheamă un *bel esprit* [1] şi o teribilă radicală pentru timpurile acelea. Fusese în Franţa (unde Saint-Just [2], se povestea, îi inspirase o pasiune nefericită) şi, ca urmare, îndrăgi, pentru totdeauna, romanele franţuzeşti, bucătăria franţuzească şi vinurile franţuzeşti. Îl citea pe Voltaire şi îl ştia pe dinafară pe Rousseau ; vorbea cu multă uşurinţă despre divorţ şi cu multă energie despre drepturile femeii. Avea portretele lui Fox [3] în fiecare cameră a casei ; cînd acel om de stat fusese în opoziţie, nu sînt tocmai sigur dacă nu pariase chiar pentru el ; cînd ajunsese la putere, ea avu marele merit de a-l cîştiga de partea lui pe Pitt, ca şi pe celălalt deputat de la Queen's Crawley, deşi *sir* Pitt ar fi trecut de partea lui Fox şi singur, fără nici o osteneală din partea preacinstitei *lady*. E de prisos să spunem că *sir* Pitt şi-a schimbat radical vederile după moartea marelui om de stat *whig*.

Această venerabilă bătrînă *lady* prinsese mare slăbiciune pentru Rawdon Crawley încă de pe vremea cînd era copil şi îl trimise la Cambridge (fiindcă fratele său era la Oxford), iar cînd, după o şedere de doi ani, i se ceru tînărului, de către conducerea primei noastre Universităţi, să se retragă, mătuşă-sa îi cumpără un brevet de ofiţer în garda regală. [1]

Tînărul ofiţer deveni un desăvîrşit şi sărbătorit chefliu şi *dandy* al oraşului. Boxul, vînătorile, tenisul şi mînatul cailor la trăsură constituiau pe vremea aceea ocupaţiile aristocraţiei britanice, şi era neîntrecut în toate aceste ştiinţe ; cu toate că făcea parte din trupele de interior, a căror îndatorire era să stea în preajma prinţului regent, şi nu-şi putuse arăta încă vitejia pe cîmpul de luptă, totuşi Rawdon Crawley avusese pînă acum *(à propos* de jocul de cărţi, de care era pasionat la culme) trei faimoase dueluri, cu prilejul cărora dăduse pilduitoare dovezi de felul în care dispreţuia moartea. „Ca şi ceea ce urmează după moarte“, observă domnul Crawley, aţintindu-şi în tavan ochii lui de culoarea coacăzei. El se gîndea întotdeauna la sufletul fratelui său, ca şi la sufletele acelora care aveau alte păreri decît el ; asta e un fel de mîngîiere pe care şi-o oferă foarte mulţi oameni gravi.

Neghioaba şi romantica domnişoară Crawley, departe de a se îngrozi de curajul favoritului ei, obişnuia să-i plătească întotdeauna datoriile după dueluri ; şi n-ar fi crezut un singur cuvînt din cîte se şopteau pe socoteala moralităţii lui. „Ce seamănă, asta o să culeagă, spunea ea, şi e de o mie de ori mai bun decît ipocritul şi smiorcăitul ăla de frate-său.“

---

[1] Om cult (fr.)

[2] *Saint-Just* (1767—1794), membru al Comitetului Salvării Publice în timpul revoluţiei franceze de la 1789, unul dintre conducătorii iacobinilor, cel mai revoluţionar partid din acea vreme.

[3] *Charles James Fox* (1749—1806), om politic englez, lider al partidului liberal. Adversar al politicii de război cu Franţa revoluţionară, socotind că Anglia poate să-şi întărească comerţul şi rolul ei de mare putere colonială în condiţii de pace.

[1] În prima jumătate a secolului al XIX-lea, în Anglia, gradele ofiţereşti se mai cumpărau cu bani.

## CAPITOLUL XI

### SIMPLITATE ARCADIANĂ[1]

Pe lîngă acești onorabili locuitori ai castelului (a căror simplitate și armonioasă nevinovăție rurală dovedesc cu prisosință foloasele vieții de la țară față de viața de la oraș), trebuie să-i facem cititorului nostru cunoștință și cu rudele și vecinii lor: preotul Bute Crawley și soția acestuia.

Cuviosul Bute Crawley era un om înalt de statură, voios, purta o pălărie cu boruri mari și era mult mai popular în ținut decît fratele său. La colegiul „Christchurch" era unul din cei mai buni vîslași și burdușise pînă și pe cei mai strașnici bătăuși din „oraș". În viața particulară arăta mare preferință pentru box și pentru exercițiile atletice; nu exista o singură bătaie, pe-o rază de douăzeci de mile, la care să nu fie de față, nici o alergare de cai, nici o cursă de cîini, nici o întrecere de regate, nici un bal, nici o alegere, nici un praznic și într-adevăr nici o masă bună în tot ținutul la care să nu ia și el parte. Întîlneai iapa și felinarele cabrioletei sfinției-sale pe-o distanță de douăzeci de mile de casa parohială ori de cîte ori era un ospăț la Fuddleston, sau la Roxby, sau la Wapshot Hall, sau la toți marii moșieri din ținut, cu care era prieten la cataramă. Avea o voce plăcută; cînta *Vînt de miazăzi și cer noros* și hăulea de-ți era mai mare dragul, în strigătele de simpatie ale tuturor. La vînătoare călărea într-o redingotă pestriță și era unul din cei mai dibaci pescari din regiune.

[1] *Arcadia* — regiune din Grecia antică, despre care poeții spuneau că ar fi lăcașul fericirii idilice.



Doamna Crawley, soția reverendului, era o persoană mică și isteață, care compunea predicile acestui valoros preacucernic. Fiind mai curînd o femeie de interior și ajutîndu-se la treabă în cea mai mare parte cu fiicele sale, ea era adevărata stăpînă a casei preotului, lăsîndu-i însă soțului ei, cu multă înțelepciune, toată libertatea de acțiune în afară. Acesta se putea duce unde avea chef, putea prînzi oriunde și ori de cîte ori îl apuca fantezia, căci doamna Crawley era femeie econoamă și cunoștea foarte bine prețul vinului de Porto.

Din clipa în care doamna Bute pusese mîna pe tînărul preot din Queen's Crawley (ea se trăgea dintr-o familie bună — era fiica răsposatului locotenent-colonel Hector MacTavish; atît ea cît și maică-sa mizaseră pe Bute și-l cîștigaseră la Harrogate), îi fusese soție chibzuită și cumpătată. Cu toate astea, în ciuda economiilor ei, preotul era veșnic înglodat în datorii. Avu mai întîi nevoie de cel puțin zece ani pînă să-și achite polițele de la colegiu, contractate încă de pe vremea cînd trăia tatăl său. Iar în anul 179..., cînd abia scăpase de încurcăturile astea, el parie cu o sută contra unu împotriva calului Kangaroo, care cîștigă derbiul. Reverendul fu obligat să facă un mare împrumut, cu un procent ruinător, și de atunci era veșnic strîmtorat. Soră-sa îl mai ajuta ea din cînd în cînd cu cîte o sută de lire, dar, bineînțeles, marea lui speranță era moartea acesteia, cînd, „ce dracu, zicea el, Matilda *trebuie* să-mi lase jumătate din averea ei".

Astfel baronetul și fratele său aveau toate motivele pe care le pot avea doi frați ca să ajungă la cuțite. *Sir* Pitt cîștigase de pe urma lui Bute în

nenumărate afaceri băneşti ale familiei. Iar tînărului Pitt nu numai că nu-i plăcea vînătoarea, dar trînti o casă de rugăciuni chiar sub nasul unchiului său. Rawdon, se ştia, urma să pună mîna pe cea mai mare parte din averea domnişoarei Crawley. Aceste afaceri băneşti, aceste speculaţii privind viaţa şi moartea, aceste lupte surde pentru prada moştenirii aduc pe fraţi în situaţia de a se iubi foarte mult unul pe altul în acest Bîlci al deşertăciunilor. Eu, în ceea ce mă priveşte, am văzut cu ochii mei o bancnotă de cinci lire interpunîndu-se şi punînd capăt unei iubiri frăţeşti de-o jumătate de secol şi sînt foarte emoţionat cînd mă gîndesc ce lucru frumos şi trainic este dragostea între oameni.

Nimeni nu-şi poate închipui că sosirea unei fiinţe ca Rebecca la Queen's Crawley şi statornicirea ei treptată în favorurile tuturor celor de la castel avea să treacă neobservată de doamna Bute Crawley. Doamna Bute, care ştia cîte zile se mănîncă dintr-un muşchi de vacă la castel; cîtă rufărie a fost dată la spălat; cîte piersici erau de-a lungul gardului dinspre miazăzi; cîte hapuri lua doamna cînd era suferindă — pentru că lucrurile astea sînt de mare interes pentru anumite persoane din ţinut — doamna Bute, zic, nu putea să treacă cu vederea sosirea unei guvernante la castel fără să facă anumite cercetări cu privire la originea şi firea acesteia. Servitorii din casa parohială s-au avut întotdeauna bine cu cei de la castel, căci în bucătăria preacucernicului se găsea întotdeauna o cană bună de bere pentru oamenii de la castel, care primeau de obicei foarte puţin de băut, şi, într-adevăr, cucoana preoteasă ştia exact cît malţ se turna în fiecare



butoi de bere de la castel; legături de rudenie existau şi între servitorii de la castel şi cei de la casa parohială, ca şi între stăpînii lor; acestea deci erau căile prin care fiecare familie era perfect informată despre cele ce se petreceau în cealaltă. Aceasta, în treacăt fie zis, are valoarea unei observaţii generale. Cînd tu şi fratele tău sînteţi în legături de prietenie, ţi-e absolut indiferent ceea ce face şi ceea ce nu face. Cînd sînteţi însă certaţi, îi cunoşti toate mişcările, ca şi cum l-ai spiona tot timpul.

Foarte curînd după sosirea ei, Rebecca începu să ocupe, prin urmare, un loc regulat în buletinul doamnei Crawley în legătură cu cei de la castel. Acest buletin avea de obicei cam următorul conţinut: „A fost tăiat porcul cel negru — cîntărea atîtea livre; slănina i-a fost pusă la sărat; la prînz au mîncat cîrnaţi şi pulpă de porc. Domnul Cramp, de la Mudbury, s-a certat cu *sir* Pitt din cauza arestării lui John Blackmore; domnul Pitt-junior a prezidat o întrunire..." (urmează numele celor care-au fost de faţă: doamna, ca de obicei, domnişoarele, cu guvernanta).

Pe urmă venea raportul propriu-zis: noua guvernantă e o gospodină cum nu s-a mai văzut, *sir* Pitt e foarte îndatoritor cu ea, domnul Crawley, de asemenea, îi citeşte broşuri. „Ce fiinţă ticăloasă!" exclama mica, înfocata, sprintena, negricioasa doamnă Bute Crawley.

În cele din urmă rapoartele îi aduceau la cunoştinţă că guvernanta „îi ducea" pe toţi, că-i scria scrisorile lui *sir* Pitt, că-i făcea socotelile, îi administra afacerile şi că-i juca pe toţi pe degete, pe stăpîna casei, pe domnul Crawley, pe fetiţe şi pe toţi ceilalţi, la care doamna Crawley striga

că Rebecca era o ticăloasă neruşinată şi urmărea la sigur cine ştie ce scopuri îngrozitoare. Astfel că evenimentele de la castel constituiau principala hrană a conversaţiei din casa parohului, iar ochii sfredelitori ai doamnei Bute iscodeau tot ce se petrecea în tabăra duşmanului, totul, şi încă multe altele pe deasupra.

*„Doamna Bute Crawley*
*către domnişoara Pinkerton — Mall,*
*Chiswick*

*Parohia Queen's Crawley, decembrie.*

Scumpă doamnă,

Deşi au trecut *atîţia* ani de cînd m-am împărtăşit din plăcutele şi nepreţuitele dumneavoastră învăţături, eu am păstrat totuşi mereu cea mai *afectuoasă* şi mai *respectuoasă* consideraţie pentru domnişoara Pinkerton şi pentru scumpul meu Chiswick. Nădăjduiesc că vă bucuraţi de-o sănătate excelentă, căci lumea şi *cauza educaţiei* au încă multă-multă vreme nevoie de domnişoara Pinkerton. Cînd prietena mea, *lady* Fuddleston, mi-a spus că iubitele sale fiice au nevoie de-o guvernantă (eu sînt *prea săracă* pentru a angaja o guvernantă pentru ale mele, dar n-am fost eu oare educată la Chiswick ?), am exclamat : «Pe cine am putea noi consulta, dacă nu pe minunata, pe incomparabila domnişoară Pinkerton ?» Într-un cuvînt, nu cumva aveţi, scumpă doamnă, vreo domnişoară pe lista dumneavoastră, ale cărei servicii i-ar putea fi de folos iubitei mele prietene şi vecine ? Vă asigur că ea nu vrea să-şi ia altă guvernantă decît una *recomandată de dumneavoastră.*



Iubitului meu soţ îi face mare plăcere să spună că îndrăgeşte *tot ce vine din şcoala domnişoarei Pinkerton.* Cît aş dori de mult să-l pot prezenta, pe el şi pe iubitele mele fiice, prietenei tinereţii mele şi aceleia pe care *o admira* atîta marele lexicograf al ţării noastre. Dacă treceţi vreodată prin Hampshire, domnul Crawley mă roagă să vă transmit că nădăjduieşte să împodobiţi cu prezenţa dumneavoastră şi *umila noastră parohie.* Este căminul umil, dar fericit, al iubitoarei dumneavoastră,

MARTHA CRAWLEY

P.-S. Fratele soţului meu, baronetul, cu care vai ! nu sîntem în acele legături armonioase care *ar trebui să domnească între fraţi*, are o guvernantă la fetiţele sale care, mi s-a spus, a avut marele noroc de a fi fost educată la Chiswick. Aud lucruri cît se poate de felurite despre ea ; şi cum păstrez cel mai duios interes scumpelor mele nepoţele, pe care, în ciuda divergenţelor familiare, le consider ca pe propriile mele fiice, şi cum doresc să fiu *prevenitoare faţă de orice elevă de-a dumneavoastră*, vă rog, scumpă domnişoară Pinkerton, să-mi relataţi povestea acestei domnişoare, pe care, din consideraţie pentru dumneavoastră, sînt foarte nerăbdătoare să o tratez cu toată prietenia.

M.C."

*„Domnişoara Pinkerton*
*către doamna Bute Crawley*

*Johnson House, Chiswick, decembrie 18...*

Scumpă doamnă,

Am onoarea să confirm primirea amabilei dumneavoastre scrisori, la care vă răspund imediat. E cît se poate de mulţumitor pentru trudnica mea meserie să aflu că grijile mele părinteşti au făcut

să izvorască o afecţiune corespunzătoare ; şi să recunosc în binevoitoarea doamnă Bute Crawley pe excelenta mea elevă de altădată, pe *vioaia şi desăvîrşita* domnişoară Martha MacTavish. Sînt fericită să am acuma sub supravegherea mea pe fiicele multora dintre fostele dumitale colege de la institutul meu, şi ce plăcere mi-ar face dacă şi iubitele dumitale fetiţe ar avea nevoie, în ceea ce priveşte instrucţia lor, de directivele mele.

Prezentînd respectuoasele mele complimente doamnei Fuddleston, am onoarea (pe cale epistolară) să prezint doamnei pe cele două prietene ale mele, domnişoara Tuffin şi domnişoara Hawky.

Ambele domnişoare sînt *perfect calificate* pentru a preda greaca, latina şi unele elemente de ebraică, matematicile şi istoria, spaniola, franceza, italiana şi geografia, muzica vocală şi instrumentală, dansul — fără ajutorul nici unui alt profesor — precum şi noţiuni de ştiinţe naturale. În mînuirea globului pămîntesc, amîndouă sînt foarte dibace. În afară de asta, domnişoara Tuffin, care este fiica regretatului reverend Thomas Tuffin (profesor la «Corpus College» din Cambridge), poate preda şi limba siriacă, cît şi noţiuni de drept constituţional. Dar cum ea nu are decît 18 ani şi o înfăţişare foarte plăcută, mă tem că numita domnişoară nu poate fi primită în familia lui *sir* Huddleston Fuddleston.

Cu domnişoara Letitia Hawky, în schimb, natura n-a fost prea darnică. Are 29 de ani ; faţa îi e foarte ciupită de vărsat. Şchioapătă puţin, are părul roşu şi se uită cruciş. Dar amîndouă domnişoarele sînt înzestrate cu toate *calităţile morale şi religioase*. Pretenţiile lor sînt, bineînţeles, în raport cu meritele respective. Cu cele mai profunde sentimente de recunoştinţă şi respect pentru cucernicul Bute Crawley, am onoarea a rămîne,

scumpă doamnă,
preasincera şi plecata dumitale,
BARBARA PINKERTON

P.-S. Domnişoara Sharp, despre care mi-aţi pomenit că e guvernantă la *sir* Pitt Crawley, baronet şi membru al Parlamentului, a fost elevă de-a mea şi nu am nimic de spus împotriva ei. Deşi înfăţişarea ei lasă de dorit, noi nu putem îndrepta ceea ce a făcut natura, şi cu toate că părinţii ei aveau o reputaţie proastă (tatăl ei fiind pictor, de mai multe ori falit, iar maică-sa, cum am aflat între timp cu groază, dansatoare la Operă), posedă totuşi calităţi excepţionale şi nu-mi pare rău că am primit-o în instituţia mea *din milă*. Teamă îmi este însă ca apucăturile mamei sale — care mi-a fost înfăţişată drept o contesă franţuzoaică silită să emigreze în timpul grozăviilor revoluţionare, dar care, după cum am aflat mai pe urmă, a fost o persoană de-o categorie şi de-o moralitate foarte îndoielnice — să nu fie moştenite cumva de către nefericita tînără care-a venit la mine ca o *proscrisă. Pînă acum,* însă, purtarea ei n-a lăsat nimic de dorit (cred) şi sînt sigură că nu se va ivi nici un fapt care să influenţeze în rău în mediul elegant şi rafinat al eminentului *sir* Pitt Crawley."

*„Domnişoara Rebecca Sharp
către domnişoara Amelia Sedley*

Nu i-am mai scris iubitei mele Amelia de mai multe săptămîni, căci ce noutăţi aş avea eu de povestit despre cele ce se vorbesc şi se petrec în

Castelul Plictiselii, cum l-am botezat eu ? Şi ce te poate interesa pe tine dacă recolta napilor e bună sau proastă, dacă porcul cel gras cîntărea o sută cinci sau o sută şase kilograme şi dacă vitelor li-s de ajuns porţiile lor de sfeclă ? Fiecare zi care-a trecut de cînd nu ţi-am scris a fost la fel cu cealaltă. Înainte de masă, o plimbare cu *sir* Pitt şi cu cîrja lui, după dejun, lecţii (aşa cum pot fi făcute) în clasă ; după clasă, corespondenţă în legătură cu avocaţii, despre arenzi, mine de cărbuni, canale, împreună cu *sir* Pitt (a cărui secretară am devenit) ; după prînz, discursurile domnului Crawley sau o partidă de table cu baronetul ; în timpul acestor distracţii, *lady* Crawley îşi păstrează aceeaşi înfăţişare placidă. În ultimul timp a devenit ceva mai interesantă, îmbolnăvindu-se, fapt care ne-a adus un nou musafir la castel, în persoana unui tînăr medic. Ei bine, draga mea, domnişoarele nu trebuie să-şi piardă niciodată nădejdea. Tînărul medic a dat a înţelege unei prietene de-ale tale că dacă ar accepta să devină doamna Glauber, ea ar fi primită ca o podoabă a chirurgiei. La această obrăznicie i-am răspuns că pilugul suflat cu aur şi piuliţa îi sînt ornamente cu totul îndestulătoare ; ca şi cum m-aş fi născut nici mai mult, nici mai puţin, ca să fiu soţia unui chirurg de ţară ! Domnul Glauber a plecat acasă profund mîhnit de acest refuz, a luat o poţiune calmantă, iar în momentul de faţă e complet restabilit. *Sir* Pitt a fost întru totul de acord cu hotărîrea mea ; i-ar fi părut rău, am impresia, s-o piardă pe micuţa lui secretară ; şi cred că ticălosul ăsta bătrîn ţine la mine atît cît îl lasă pe el inima să ţină la cineva. Să mă mărit, într-adevăr ! şi încă cu un spiţer de ţară, după ce... Nu, nu, nu poţi da atît de repede uitării amintiri vechi, asupra cărora nu vreau să mai insist. Să revenim la Castelul Plictiselii.



Deşi de cîtva timp nu mai este Castelul Plictiselii scumpa mea, căci a sosit domnişoara Crawley cu caii ei dolofani, cu servitorii ei dolofani, cu prepelicarul ei dolofan — foarte bogata domnişoară Crawley, cu cele şaptezeci de mii de lire ale ei, plasate cu o dobîndă de cinci la sută, domnişoara Crawley pe care, sau, mai bine zis, a cărei avere cei doi fraţi ai ei o adoră. E apoplectică, drăguţa de ea, şi nu-i de mirare, deci, că fraţii ei se arată atît de grijulii. Ar trebui să-i vezi cum se întrec care mai de care ba să-i aşeze pernele, ba să-i dea cafeaua !

«Cînd vin la ţară, spune ea (căci are o mare doză de umor), îmi las subreta acasă, pe domnişoara Briggs, căci fraţii mei fac aici pe subretele, draga mea, şi sînt o pereche cît se poate de nostimă.»

Cînd vine ea la ţară, mesele se ţin lanţ la castelul nostru, şi pentru cel puţin o lună ai crede că s-a sculat din morţi bătrînul *sir* Walpole. Dăm ospeţe în toată regula şi ne plimbăm cu trăsura cu patru cai ; lacheii îşi pun cele mai noi livrele galben-canar ; bem Bordeaux şi şampanie ca şi cum am face asta în fiecare zi. Avem luminări de ceară în casă şi foc să ne prăjim nu alta. *Lady* Crawley e silită să se îmbrace cu cea mai frumoasă rochie a ei, de culoarea mazărei verzi, iar elevele mele îşi leapădă încălţămintea lor grosolană şi rochiile lor de stofă groasă, strîmte şi vechi, şi-şi pun ciorapi de mătase şi rochii de muselină, aşa cum se cuvine unor fiice de baronet. Rose s-a întors ieri într-un hal fără hal — scroafa de Wiltshire (unul din animalele ei favorite) a trîntit-o jos şi i-a făcut praf frumoasa ei rochie de

mătase liliachie cu flori. Să se fi întîmplat una ca asta acum o săptămînă, *sir* Pitt ar fi înjurat îngrozitor, i-ar fi tras o straşnică chelfăneală sărmanei nefericite şi ar fi pus-o la pîine şi apă pentru o lună. Dar n-a zis decît atîta : «Am să-ţi arăt eu ţie, domnişoară, după plecarea mătuşii tale», şi a rîs de respectiva întîmplare ca de ceva cu totul banal. Să nădăjduim că are să-i mai treacă furia pînă la plecarea domnişoarei Crawley. Sper asta pentru biata Rose. Ce minunat element de împăcare şi armonie este banul !

Un alt binefăcător efect al venirii domnişoarei Crawley, cît şi al celor şaptezeci de mii de lire ale ei, se vădeşte şi în conduita celor doi fraţi Crawley. Vorbesc despre baronet şi paroh — nu despre fraţii *noştri* — ei bine, cei dintîi, care se duşmănesc unul pe altul tot timpul anului, devin deodată plini de duioşie la Crăciun. Ţi-am scris anul trecut cum urîciosul preacucernic jucător la curse obişnuia să rostească în biserică predici cît se poate de grosolane la adresa noastră şi cum *sir* Pitt, drept răspuns, sforăia. Cînd vine domnişoara Crawley, nici urmă de asemenea neînţelegeri : cei de la castel îi vizitează pe cei din casa parohială şi viceversa, parohul şi baronetul se întreţin despre porci şi braconieri, cît şi despre treburile ţinutului, în felul cel mai prietenos cu putinţă şi fără să se ia la harţă după cîteva pahare de vin ; am impresia că domnişoara Crawley nici nu vrea să audă de neînţelegerea lor şi se jură c-are să-şi lase averea familiei Crawley din Shropshire dacă o vor supăra cu ceva. Dacă ar fi deştepţi acei Crawley din Shropshire, ar putea cîştiga totul cred eu ; dar Crawley din Shropshire e tot preot, ca şi vărul său din Hampshire, şi cu îngustele lui idei morale, a jignit-o de moarte pe domnişoara Crawley (care



se refugiase acolo în urma unui acces de furie cauzat de îngrozitorii ei fraţi). Am impresia că avea obiceiul să facă slujbe şi acasă.

Cărţile noastre de predici stau sub cheie cînd vine la noi domnişoara Crawley, iar domnul Pitt, pe care bătrînica nu-l poate vedea în ochi, găseşte de cuviinţă să plece la oraş. În schimb, tînărul *dandy*, «fantele» — cred că acesta e termenul — căpitanul Crawley, îşi face numai-decît apariţia, şi presupun că te-ai bucura să afli ce fel de fiinţă este.

Ei bine, este un tînăr *dandy* cît se poate de impunător. Are o înălţime de şase picioare şi o voce foarte puternică ; înjură grozav şi pune toată casa pe roate, dar, cu toate astea, servitorii îl adoră, nu alta, căci e foarte darnic, şi toată lumea se dă în vînt după el ; nu mai departe decît săptămîna trecută, paznicii i-au stîlcit aproape în bătaie pe un portărel şi pe ajutorul lui, care veniseră anume de la Londra ca să-l aresteze pe căpitan şi care-au fost descoperiţi furişîndu-se pe lîngă zidul parcului ; i-au bătut, i-au aruncat în apă şi se pregăteau să tragă în ei ca în nişte braconieri dacă nu intervenea baronetul.

Căpitanul nutreşte un sincer dispreţ pentru tatăl său, lucru de care îmi dau foarte bine seama, şi-i spune *lepădătură* bătrînă, *ghiuj* necioplit, *moşnegărie cărpănoasă* şi nenumărate alte gingaşe epitete. Şi are o reputaţie îngrozitoare printre femei. Îşi ţine cîinii de vînătoare cu el în casă, chefuieşte cu nobilii din ţinut, invită la masă pe cine-i place, iar *sir* Pitt nici nu crîcneşte, de teamă să n-o supere pe domnişoara Crawley şi să-i scape în felul ăsta moştenirea după ce aceasta are să moară de apoplexie. Vrei să-ţi spun ce compliment mi-a făcut căpitanul ? Trebuie, căci e foarte nos-

tim. Era într-o seară, în timpul unui bal ; erau de față *sir* Huddleston Fuddleston, și familia lui *sir* Giles Wapshot cu domnișoarele, și nu mai știu nici eu cîți alții. Ei bine, îl auzii deodată că spune : «Pe cinstea mea, strașnică iepușoară !» arătînd spre umila ta slugă Rebecca ; și-mi făcu onoarea să danseze două contradanțuri cu mine. Umblă în veselă companie cu tinerii nobili, cu care bea, pariază, călărește și stă la taifas despre vînătoare și curse, dar pretinde că fetele din ținut îl plictisesc de moarte ; și, la drept vorbind, cred că nu se înșală prea mult. Ar trebui să vezi cu ce dispreț sînt privită, biata de mine ! Cînd dumnealor dansează, eu stau și cînt foarte cuviincios la pian ; dar seara trecută, căpitanul veni cam cherchelit din sufragerie și, văzîndu-mă la pian, începu să se jure și strigă că eu eram cea mai bună dansatoare de acolo și îmi făgădui că are să aducă lăutarii din Mudbury.

«Am să cînt eu un contradanț», spuse doamna Bute Crawley, foarte bucuroasă (e o bătrînică pirpirie și negricioasă, cu un turban puțin cam strîmb și cu ochi foarte scînteietori) ; și după ce căpitanul și biata ta Rebecca au dansat împreună, află că doamna Crawley mi-a făcut pînă și onoarea de-a mă complimenta pentru felul în care dansez. Așa ceva nu se mai pomenise pînă atunci, trufașa doamnă Bute Crawley, verișoară primară cu contele de Tiptoff, care nu binevoiește s-o viziteze pe *lady* Crawley decît atunci cînd îi sosește cumnata la țară ! Biata *lady* Crawley ! gîndește-te că în tot timpul ăsta, pe cînd ceilalți petrec, ea stă în camera ei și înghite hapuri.

Doamna Bute a prins așa, dintr-o dată, o mare slăbiciune pentru mine. «Scumpa mea domnișoară Sharp, mi-a spus ea, de ce nu vii niciodată



cu fetițele la casa parohială ? Ce bucurie pe verișoarele lor să le vadă !» Dar știu foarte bine ce gîndește dumneaei. *Signor* Clementi nu le învață pianul pe gratis, iar doamna Bute speră să-și facă rost în felul acesta de un profesor pentru odraslele ei. Îi citesc gîndurile ca și cum mi le-ar fi spus ea singură ; am să mă duc totuși, și sînt hotărîtă să-i fiu pe plac... nu-i oare asta datoria unei biete guvernante, care nu are nici un prieten și nici un sprijin pe lume ? Preoteasa m-a felicitat de nenumărate ori pentru progresele elevelor mele, gîndindu-se fără îndoială, că mă unge la inimă — biată și simplă făptură de la țară ! — ca și cum mi-ar păsa măcar cît negru sub unghie de elevele mele !

Muselina ta de India și mătasea ta trandafirie, preascumpa mea Amelia, se pare că-mi vin de minune. S-au cam învechit ele, nu-i vorbă, dar știi tu că noi, fetele sărmane, nu ne putem permite *des fraîches toilettes*[1]. Ferice, ferice de tine ! Tu, care n-ai decît să te duci în St. James Street cu scumpa-ți mamă, care-ți va cumpăra tot ce-ți dorește inima. Adio, draga mea copilă !

Cea care te iubește
REBECCA

P.-S. Tare-aș fi vrut să fi văzut și tu mutra domnișoarelor Blackbrook (fetele amiralului Blackbrook, draga mea), fete elegante, cu rochii cusute la Londra, cînd căpitanul Rawdon a invitat la dans o biată fată ca mine !"

Cînd doamna Bute Crawley (ale cărei tertipuri le-a dibuit așa de repede iscusita noastră Rebecca) obținu de la domnișoara Sharp făgădu-

[1] Rochii noi (fr.).

iala unei vizite, ca o rugă pe atotputernica domnişoară Crawley să ceară învoirea necesară lui *sir* Pitt, iar binevoitoarea bătrînă, căreia îi plăcea să se înveselească şi să-i vadă şi pe cei din jurul ei voioşi şi fericiţi, a fost foarte încîntată de asta şi gata să mijlocească împăcarea şi prietenia între cei doi fraţi ai săi. S-a convenit, prin urmare, ca odraslele celor două familii să se viziteze unele pe altele, şi destul de des, în viitor, dar prietenia asta ţinu, bineînţeles, doar atîta cît fu de faţă joviala mediatoare ca să păstreze pacea.

— De ce l-ai invitat pe pungaşul ăla de Rawdon Crawley la masă? o întrebă parohul pe doamna domniei-sale, pe cînd se îndreptau spre casă, prin parc. N-am chef de un asemenea individ. Îşi dă nişte aere cînd se uită la noi ăştia, cei de la ţară, de parc-am fi negri! Şi n-are astîmpăr pînă nu dă pe gît cîteva sticle din vinul meu cu pecete galbenă, acela care mă ţine zece şilingi sticla, lua-l-ar naiba! Şi-n afară de asta, e un individ de ultima speţă, cartofor, beţivan şi-un desfrînat fără pereche! A ucis un om în duel, e înglodat în datorii pînă peste cap şi mi-a furat şi mie şi copiilor mei cea mai mare parte din averea domnişoarei Crawley. Waxy zice că — aci preacucernicul ridică pumnul spre lună, rostind ceva ce aducea foarte tare a blestem, apoi adăugă plin de melancolie — i-a lăsat prin testament cincizeci de mii de lire; şi-are să mai rămînă numai vreo treizeci de mii pentru împărţeală!

— Am impresia că sora ta-i pe ducă, zise preoteasa. Era foarte aprinsă la faţă cînd ne-am sculat de la masă. Am fost nevoită să-i dau drumul la corset.

— A băut şapte pahare de şampanie, îi spuse nobilul reverend în şoaptă, şi încă din şampania



aceea afurisită cu care ne otrăveşte scumpul meu frate; dar voi, femeile, habar n-aveţi ce-i asta!

— Noi nu ne pricepem la nimic! încuviinţă doamna Bute Crawley.

— Iar după masă a băut şi vişinată, continuă sfinţia-sa, şi-a mai înghiţit şi nişte Curaçao la cafea. Eu n-aş lua un pahar nici pentru-o hîrtie de o liră; mă arde pe dinăuntru de mă ia dracu! Nici ea n-o mai poate duce aşa! Domnişoara Crawley se curăţă, ce mai încolo-încoace; nici carnea şi nici sîngele nu pot suporta atîta băutură, şi pun rămăşag pe ce vrei tu că Matilda se cară într-un an de zile!

Desfătîndu-se cu aceste înalte speculaţii şi tot gîndindu-se la datoriile lui şi la fiul său Jim, de la colegiu, şi la Frank, care era la Woolwich, şi la cele patru fete ale lui, care nu erau nişte frumuseţi, sărmanele, şi care n-aveau nici un franc zestre peste ceea ce căpătau din multaşteptata moştenire a mătuşii lor, preotul şi doamna lui se mai plimbară o bucată de vreme.

— Nu cred ca Pitt să fie aşa canalie încît să vîndă dreptul parohial. Iar miorlăitul ăla de metodist, fiu-său cel mai mare, se gîndeşte numai să intre în Parlament, continuă domnul Crawley după o pauză.

— *Sir* Pitt e în stare de orice, îşi dădu cu părerea soţia preacucernicului. Trebuie s-o facem pe domnişoara Crawley să-i smulgă făgăduiala că-i va lăsa parohia lui James!

— Are să-i făgăduiască cîte-n lună şi-n soare, spuse preotul. N-a promis că are să-mi plătească poliţele de la colegiu cînd a murit tata? N-a făgăduit că are să ridice o nouă aripă la casa parohială? N-a făgăduit că are să-mi lase mie tarlaua lui Jibb şi cele şase pogoane de pajişte? Şi mult

s-a mai sinchisit de făgăduielile astea, iar Matilda, care-şi lasă cea mai mare parte din avere feciorului unui asemenea om, pungaşului, cartoforului, escrocului şi criminalului ăluia de Rawdon Crawley ! Numai un păgîn poate face una ca asta ! Pe cinstea mea că aşa e ! Cîinele acela ticălos are toate viciile din lume, afară de ipocrizie, pe care a moştenit-o însă din belşug frate-său !

— Tăcere, dragul meu, sîntem pe proprietatea lui *sir* Pitt ! îl potoli soţia sa.

— Îţi repet că individul *are* toate viciile din lume, doamnă Crawley. Şi să nu *mă* mai contrazici, madam ! Nu el l-a ucis pe căpitanul Marker ? Nu el l-a jefuit pe tînărul lord Dovedale la „Cocotierul“ ? N-a pus el capăt luptei dintre Bill Soames şi Cheshire Trump, din care cauză am pierdut eu patruzeci de lire ? Ştii foarte bine c-a făcut toate astea ; cît despre femei, ai auzit doar cum pînă-şi-n faţa mea, în camera mea de duhovnic...

— Pentru Dumnezeu, domnule Crawley, rosti doamna, scuteşte-mă de amănuntele astea !

— Şi tu îl pofteşti pe ticălosul ăsta în casa ta ! continuă îndîrjitul preacuvios. Tu, mamă de familie, soţia unui preot al bisericii britanice ! Doamne-Dumnezeule !

— Bute Crawley, eşti nebun de legat ! îi aruncă cu dispreţ preoteasa.

— Ei bine, cucoană, nebun de legat sau nu — şi nu vreau să spun, Martha, că-s aşa de deştept *ca tine*, n-am spus aşa ceva niciodată — dar n-am chef să-l întîlnesc pe Rawdon Crawley, asta-i limpede ca bună ziua ! Am să mă duc pînă la Huddleston, tot vreau să-i văd ogarul cel negru, doamnă Crawley ; şi am să-l pun pe Lancelot să se ia la întrecere cu el pe cincizeci de lire. Pe cinstea mea c-am s-o fac ! Sau cu oricare cîine



din Anglia. Dar nu vreau să dau ochii cu bestia asta de Rawdon Crawley !

— Domnule Crawley, eşti cherchelit, ca de obicei ! răspunse soţia lui.

A doua zi dimineaţă, cînd preotul se deşteptă şi ceru puţină bere, îşi aduse aminte că îi făgăduise lui *sir* Huddleston Fuddleston că va trece sîmbătă pe la el, şi cum ştia că are să urmeze o *noapte umedă*, a rămas înţeles că va trebui să se întoarcă acasă în galop, ca să ajungă la timp pentru slujba de duminică dimineaţa. Astfel am putut vedea că enoriaşii tîrgului Crawley erau tot atît de blagosloviţi cu baronetul lor ca şi cu duhovnicul lor.

Nu trecuse multă vreme de cînd domnişoara Crawley sosise la castel, că farmecele Rebeccăi şi puseseră stăpînire pe inima acestei aiurite şi voioase londoneze, aşa cum îi subjugaseră şi pe nevinovaţii oameni de ţară pe care i-am descris mai sus. Într-una din zile, pe cînd îşi făcea obişnuita-i plimbare, găsi cu cale să ceară ca micuţa guvernantă s-o însoţească la Mudbury, şi cu mult înainte de-a se fi întors acasă, Rebecca o cucerise cu totul, făcînd-o să rîdă de vreo patru ori şi distrînd-o de minune tot timpul.

— De ce n-o laşi pe domnişoara Sharp să mănînce cu noi ? îl întrebă pe *sir* Pitt, care pusese la cale un ospăţ de gală şi invitase toţi baroneţii din ţinut. Dragul meu, tu crezi că eu am răbdare să discut despre creşterea copiilor cu *lady* Fuddleston, sau treburi judecătoreşti cu gîsca aia bătrînă de *sir* Giles Wapshot ? Doresc neapărat să fie de faţă şi domnişoara Sharp, n-are decît să rămînă sus *lady* Crawley dacă nu-i loc destul. Dar mica domnişoară Sharp ! E doar singura fiinţă din tot ţinutul cu care mai poţi schimba o vorbă !

Fireşte că, după o dorinţă atît de categorică, domnişoara Sharp, guvernanta, primi porunca de-a lua masa cu ilustra societate la parter. Iar cînd *sir* Huddleston îi dădu domnişoarei Crawley braţul, cu mare pompă şi ceremonie, conducînd-o în sufragerie, şi tocmai se pregătea să ia loc lîngă ea, bătrîna doamnă strigă cu vocea ei ascuţită :

— Becky Sharp ! Domnişoară Sharp ! Vino aici lîngă mine şi fă-mă să rîd puţin ! *Sir*, Huddleston are să ia loc lîngă *lady* Wapshot !

Cînd serata luă sfîrşit şi trăsurile plecară, nepotolita domnişoară Crawley spuse :

— Hai în cabinetul meu de toaletă, Becky, să bîrfim societatea !

Ceea ce şi una şi alta, amîndouă prietenele adică, făcură în mod desăvîrşit : bătrînul *sir* Huddleston gîfîise toată vremea ; *sir* Giles Wapshot avea un fel special al lui, deosebit de zgomotos, de-a sorbi, iar doamna dumisale clipea mereu din ochiul stîng, şi toate ticurile astea Becky le mima la perfecţie ; ca şi amănuntele conversaţiei din cursul serii : politică, război, sesiunile de juraţi, vestita alergare cu H.H. şi toate subiectele acelea grave şi jalnice cu care-şi trec vremea nobilii de la ţară. Cît despre toaletele domnişoarelor Wapshot şi faimoasa pălărie galbenă a *lady*-ei Fuddleston, domnişoara Sharp le forfecă fără cruţare, spre marea desfătare a bătrînei doamne.

— Draga mea, eşti o nemaipomenită *trouvaille* [1], spunea domnişoara Crawley. Şi tare-aş vrea să poţi veni cu mine la Londra, dar n-aş putea să fac din dumneata ţinta ironiilor mele, aşa cum fac cu sărmana Briggs... nu, nu, dumneata, mică şi isteaţă făptură, eşti prea deşteaptă pentru asta, nu-i aşa, Firkin ?

[1] Descoperire fericită (fr.).



Doamna Firkin (care aranja firavele urme de păr care mai rămăseseră pe ţeasta domnişoarei Crawley) dădu din cap şi zise :

— Cred că domnişoara e foarte deşteaptă !

Aceste cuvinte fuseseră spuse cu tonul cel mai muşcător şi mai sarcastic cu putinţă. Doamna Firkin era în realitate roasă de o gelozie firească, una din caracteristicile de bază ale fiecărei femei cinstite.

După ce se descotorosise, aşa cum am văzut, de Huddleston Fuddleston, domnişoara Crawley orîndui ca Rawdon Crawley să-i ofere braţul în fiecare zi pentru a o conduce la masă, iar Becky să-i aducă perna, iar alteori să se sprijine de braţul Rebeccăi, şi Rawdon să-i ducă perna.

— Trebuie să fim tot timpul împreună ! hotărî ea. Sîntem unicii trei creştini din ţinut, iubita mea. (În care caz trebuie să mărturisim că religia era într-o stare de profundă decădere în respectivul ţinut.)

În afară de faptul că era o femeie cu înclinări religioase atît de delicate, domnişoara Crawley mai avea, după cum am spus, o seamă de păreri ultraliberale şi găsea întotdeauna prilejul să şi le arate în felul cel mai nevinovat cu putinţă.

— Ce importanţă are originea, draga mea ? zicea ea Rebeccăi. Uită-te la fratele meu Pitt ; uită-te la Huddlestoni, care nu s-au clintit de-aici de pe vremea lui Henric al II-lea[1], uită-te la bietul Bute, preacucernicul ; se găseşte oare printre ei măcar unul singur să se compare cu dumneata în privinţa inteligenţei sau a bunelor maniere ?

[1] *Henric al II-lea* (1133—1189), rege al Angliei din 1154, cunoscut pentru disputa sa cu arhiepiscopul Thomas Becket şi asasinarea acestuia de către oamenii regelui în 1170.

Să se compare *cu dumneata!* Dar ei nu se pot compara nici măcar cu sărmana mea Briggs, doamna mea de companie, sau cu Bowls, majordomul meu. Dumneata, comoara mea, ești o creatură ideală, un adevărat giuvaer! Ai mai multă minte decît jumătatea locuitorilor din ținutul ăsta, și dacă meritele și-ar avea răsplata cuvenită, dumneata ar trebui să fii ducesă... nu, n-ar mai trebui să existe nici o altă ducesă, căci nu s-ar cuveni să fie nimeni mai presus de dumneata; eu te socot, draga mea, deopotrivă cu mine în toate privințele, și... vrei să mai pui cîțiva cărbuni pe foc, scumpa mea? și n-ai vrea să iei rochia asta a mea și s-o modifici puțin, dumneata, care te pricepi așa de bine la asta?

Cam în felul ăsta obișnuia bătrîna filantroapă să-și încarce egala cu tot soiul de treburi: să-i coasă felurite articole de toaletă sau să-i citească în fiecare seară romane franțuzești, pînă ce adormea.

În epoca asta de care ne ocupăm, cum își mai pot aminti mulți dintre cititorii mai în vîrstă, lumea bună fusese aruncată într-o nemaipomenită agitație de două evenimente care, după cum spun gazetele, aveau să dea cam mult de furcă judecătorilor și avocaților. Sublocotenentul Shafton fugise cu *lady* Barbara Fitzurse, fiica și moștenitoarea contelui de Bruin; iar bietul Vere Vane, un *gentleman* care avusese pînă la 40 de ani o conduită ireproșabilă și care crescuse o familie numeroasă, își părăsi căminul pe neașteptate și într-un mod scandalos, de dragul doamnei Rougemont, o actriță în vîstă de 65 de ani.

— Găsesc că asta a fost cea mai seducătoare latură a caracterului lordului Nelson, spunea domnișoara Crawley. S-a dus pînă la dracu-n praznic



pentru o femeie. Există *la sigur* ceva bun în bărbatul care face una ca asta. Eu mă înnebunesc după căsătoriile nechibzuite. Nimic nu mi se pare mai potrivit pentru un nobil decît să se însoare cu vreo fată de morar, așa cum a făcut lordul Flowerdale; le scoate din sărite pe toate cucoanele. Și tare-aș mai vrea, draga mea, să fugă și cu tine cine știe ce nobil; căci sînt convinsă că ești destul de frumușică!

— Cu doi surugii! Oh, ar fi fermecător! mărturisi Rebecca.

— Și apoi, ceea ce mi se pare foarte înțelept pentru un om sărman e să fugă cu o fată bogată. Mă prind pe ce vrei că Rawdon are să fugă cu una!

— Cu una bogată, sau cu una săracă?

— Oh, ce mai gîsculiță-mi ești! Rawdon n-are nici un șiling dacă nu i-l dăruiesc eu. E *criblé de dettes*[1], și trebuie să-și refacă averea și să-și croiască drum în lume.

— E deștept? întrebă Rebecca.

— Deștept, iubito? N-are nici cea mai mică idee de nimic, în afară de caii lui, de regimentul lui, de vînătoarea lui și de jocul lui de cărți, dar trebuie să izbutească, e un ștrengar atît de fermecător! Știai c-a omorît un om și c-a tras un glonț în pălăria unui tată dezonorat? La regiment îl adoră toată lumea; iar tinerii de la „Wattier" și de la „Cocotierul" îl socotesc idealul lor!

Cînd domnișoara Rebecca Sharp îi povesti iubitei sale prietene întîmplarea de la micul bal ce avusese loc la Queen's Crawley, și felul în care o onorase pentru prima dată căpitanul Crawley, ea nu relată, ciudat lucru, toate amănuntele întîm-

---

[1] Plin de datorii (fr.)

plării. Căpitanul îi acordase o deosebită atenție încă mai dinainte și în numeroase rînduri. Căpitanul o întîlnise de vreo zece ori la plimbare. Căpitanul se ciocnise cu ea în cel puțin cincizeci de coridoare și unghere. Căpitanul se aplecase peste pianul ei și de douăzeci de ori într-o singură seară (*lady* Crawley era sus în camera ei, suferindă, și nimănui nu-i păsa de ea), în timp ce domnișoara Sharp cînta. Căpitanul îi scrisese și bilețele (cele mai frumoase pe care chipeșul și zănaticul cavalerist le putea concepe și ortografia ; dar prostia are tot atîta trecere la femei ca oricare altă calitate). Cînd căpitanul strecură cel dintîi bilețel între foile romanței pe care o cînta chiar atunci domnișoara Sharp, mica guvernantă, rîzînd și țintuidu-l cu privirea, scoase cu gingășie misiva triunghiulară, o fîlfîi pe dinainte-i ca și cum ar fi fost o pălărie și, înaintînd spre inamic, lăsă să-i cadă biletul în foc, îi făcu apoi căpitanului o plecăciune cît se poate de adîncă, se înapoie la locul ei și continuă să cînte mai voios ca niciodată. „Ce înseamnă asta ?" întrebase domnișoara Crawley, trezindu-se din somnul său de după amiază la încetarea cîntecului. „O notă falsă", răspunse domnișoara Sharp, rîzînd, pe cînd Rawdon Crawley fierbea de mînie și umilință.

Văzînd cît de părtinitoare era domnișoara Crawley cu noua guvernantă, ce ușor îi venea doamnei Bute Crawley să-și înfrîngă gelozia și s-o primească cum se cuvine pe această tînără la casa parohială, și nu numai pe ea, ci și pe Rawdon Crawley, potrivnicul soțului ei în chestiunea venitului de cinci la sută al bătrînei domnișoare !

Aproape că nu mai puteau unul de dragul celuilalt, doamna Crawley și scumpul ei nepot. El renunță la vînătoare, refuză petrecerile de la Fuddleston ; nu se mai ducea să mănînce cu ofițerii garnizoanei din Mudbury ; marea lui plăcere era să se ducă în vizită la casa parohială a lui Crawley, împreună, bineînțeles, cu domnișoara Crawley ; și cum mama lor era suferindă, de ce să nu meargă și fetițele, împreună cu domnișoara Sharp ? Așa că fetițele (drăguțele de ele) veneau cu domnișoara Sharp ; iar seara, o parte din societate se întorcea împreună pe jos. Nu e vorba de domnișoara Crawley — ea prefera trăsura — dar o plimbare pe pămînturile preotului, peste micul pîrleaz al parcului, prin păduricea întunecoasă și pe minunata alee de la Queen's Crawley era o adevărată încîntare la lumina lunii pentru amatorii de pitoresc, așa cum erau căpitanul și domnișoara Rebecca.

— Oh, stelele astea, stelele astea ! obișnuia să spună Rebecca, țintuindu-l cu scînteietorii ei ochi verzi. Parcă mă prefac și eu în spirit cînd mă uit la ele !

— Oh, ah, zău, ai dreptate, exact ca și mine, domnișoară Sharp ! răspundea celălalt entuziasmat. Nu te supără țigara mea de foi, domnișoară Sharp ?

Dar domnișoarei Sharp îi plăcea mai mult ca orice pe lume mirosul țigărilor de foi în aer liber, și chiar și trase dintr-una, în chipul cel mai fermecător, și scoase un mic rotocol de fum, și un mic țipăt, și un mic chicot, și înapoie delicatesa căpitanului, care-și răsuci mustața și trase din ea cu atîta tărie, încît aceasta se transformă într-o pară roșie strălucitoare pe fundalul întunecat al plantației și se jură :

— Doamne sfinte, ah ! zău, ah ! e cea mai strașnică țigară pe care am fumat-o vreodată, ah !

Căci inteligența și conversația lui erau tot așa de strălucitoare și de grațioase ca și ale oricărui tînăr și necioplit cavalerist.

Bătrînul *sir* Pitt, care-și fuma pipa și-și bea berea și sporovăia cu John Horrocks despre berbecul care trebuia tăiat, spiona perechea ocupată cu asemenea lucruri de la fereastra biroului său și suduia îngrozitor și se jura că dacă n-ar fi la mijloc domnișoara Crawley, l-ar da numaidecît pe ușă afară pe Rawdon, cu catrafusele lui cu tot, ca pe-un pungaș de rînd ce era.

— Fără îndoială că e un om al dracului, spunea Horrocks; cît despre valetul său Flethers, e și mai și, să vedeți numai ce mai tărăboi a făcut în camera intendentului pe chestia mîncării și a băuturii, și răcnea mai abitir ca un boier; cred însă că i s-a-nfundat cu domnișoara Sharp, *sir* Pitt! adăugă el după o pauză.

Și, într-adevăr, așa era, și lucrul acesta se potrivea atît pentru fiu, cît și pentru tată, de altfel.

## *CAPITOLUL XII*

## UN CAPITOL FOARTE SENTIMENTAL

Sîntem nevoiți să părăsim acum Arcadia și pe oamenii aceia cumsecade de-acolo, care practică virtuțile cîmpenești, și să călătorim înapoi la Londra, să vedem ce s-a întîmplat cu domnișoara Amelia. „Ne interesează prea puțin soarta ei", îmi scrie un corespondent necunoscut, cu o caligrafie mică și gingașă, într-o scrisoare pecetluită cu



ceară roză. „E o creatură *fadă* și nesărată", apoi adaugă și alte observații de felul acestora, observații pe care nu le-aș fi repetat niciodată dacă n-ar fi nemaipomenit de potrivite pentru tînăra domnișoară la care se referă.

Oare n-a auzit niciodată iubitul meu cititor, în decursul experienței sale mondene, observații asemănătoare din partea unor binevoitoare prietene care se miră veșnic *ce poți* găsi atît de fascinant la domnișoara Smith, sau ce *l-a putut* face pe maiorul Jones s-o ceară în căsătorie pe neghioaba și ștearsa domnișoară Thompson, care n-are nimic mai de Doamne-ajută în afară de mutra ei de păpușă de ceară? „Într-adevăr, ce poți găsi într-o pereche de obraji trandafirii și în doi ochi albaștri?" întreabă cît se poate de înțelept aceste moraliste, căci darurile geniului, podoabele minții, cunoașterea manualului *Întrebările lui Mangnall* [1], și stăpînirea botanicii și a geologiei, talentul de a face poezii, putința de a zdrăngăni sonate în maniera lui Herz, [2] și așa mai departe, sînt calități cu mult mai prețioase pentru o femeie decît farmecele acelea vremelnice care se ofilesc în cîțiva ani. E cît se poate de înălțător cînd le auzi pe femei vorbind despre nimicnicia și vremelnicia frumuseții.

Dar cu toate că virtutea e lucrul cel mai de preț, iar acele nefericite făpturi care sînt obligate să-și ducă povara frumuseții lor ar trebui să-și amintească veșnic de soarta care le este hărăzită; și deși, precum se pare, caracterul feminin eroic

---

[1] Manual pentru tinerele fete, răspîndit în secolul al XIX-lea, care punea la îndemînă date superficiale din cele mai variate domenii.

[2] *Michal Herz*, compozitor polonez, mort în 1844; a compus muzică pentru pian.

pe care îl admiră atît de mult doamnele e ceva mai mult, mai glorios și mai frumos decît amabila, proaspăta, surîzătoarea, candida, gingașa și micuța zeiță domestică pe care bărbații sînt înclinați s-o divinizeze, totuși această ultimă și inferioară categorie de femei trebuie să aibă o mîngîiere, și anume, că bărbații într-adevăr le admiră ; și, în ciuda tuturor prevenirilor și protestelor binevoitorilor noștri prieteni, noi stăruim în nefericita noastră greșeală și în nebunia noastră și vom face astfel pînă la sfîrșitul capitolului. Într-adevăr, în ceea ce mă privește, deși mi s-a spus de nenumărate ori de către persoana pentru care am cea mai mare stimă că domnișoara Brown e o fetiță cu totul nesărată, iar că la doamna White nu găsești nimic altceva decît *un petit minois chiffonné*[1], și că despre doamna Black nu poți spune absolut nici un cuvînt bun, îmi aduc cu toate astea aminte că am avut cîteva foarte plăcute convorbiri cu doamna Black (pe care bineînțeles, scumpă doamnă, nu le pot destăinui) ; și toți bărbații se îngrămădesc în jurul scaunului doamnei White ; iar tinerii se bat care mai de care să danseze cu domnișoara Brown ; sînt în felul acesta ispitit să cred că e un mare compliment pentru o femeie cînd e bîrfită de semenele ei.

Domnișoarele din societatea Ameliei îi făceau serviciul acesta cu vîrf și îndesat. De pildă, era greu să găsești vreun punct asupra căruia domnișoarele Osborne, surorile lui George, și domnișoarele Dobbin să cadă întru totul de acord în ceea ce privea cîntărirea meritelor Ameliei, foarte neînsemnate, și uimirea lor că frații respectivi erau așa de subjugați de farmecele acesteia. „Sîntem cît se poate de amabile cu ea", spuneau domnișoarele Osborne, o pereche de fete cu sprîncenele negre și frumoase, care aveau cele mai bune guvernante, profesori și modiste ; dar se purtau cu atîta bunăvoință și condescendență și o luau sub aripa lor ocrotitoare într-un fel atît de respingător, încît biata copilă rămînea de fapt cu desăvîrșire mută în prezența lor și, după toate aparențele, exact așa de prostuță cum o credeau ele. Biata de ea, făcea toate sforțările să le iubească, ca fiind datoria ei, în primul rînd, și-apoi în calitate de surori ale viitorului ei soț. Petrecea cu ele „dimineți nesfîrșite", cele mai triste și mai posomorîte dimineți. Ieșea cu ele la plimbare în încăpătoarea lor trăsură de casă, împreună cu domnișoara Wirt, guvernanta lor, o vestală deșirată. O cărau ca s-o distreze la concerte de muzică clasică și la oratorii, ori la catedrala Saint Paul să audă corul copiilor găsiți, dar prietenele ei îi inspirau atîta groază, încît n-avea nici măcar curajul să se lase în voia emoției pe care i-o trezea imnul cîntat de micuții aceia. Casa lor era cît se poate de confortabilă ; masa tatălui lor, îmbelșugată și frumos împodobită ; societatea lor, ceremonioasă și elegantă ; mîndria lor, peste măsură de mare ; fetele aveau cele mai bune scaune la capela copiilor găsiți ; purtările lor erau pompoase și după tipic, iar toate distracțiile lor, insuportabil de plictisitoare și pline de etichetă. Și după fiecare vizită a ei (și, vai, cît era de voioasă cînd acestea se terminau), domnișoara Osborne cea mare, domnișoara Maria Osborne și domnișoara Wirt, guvernanta vestală, se întrebau una pe alta, pline de crescîndă uimire : *„Ce-o fi găsind* oare George la ființa asta ?"

„Dar ce înseamnă asta ? exclamă un cititor pus pe bîrfit. Cum se face că Amelia, care avea atît

[1] O fetișoară cu trăsături neregulate (fr.).

de multe prietene la școală și era atît de iubită acolo, imediat ce-și făcu intrarea în lume, fu respinsă cu atîta brutalitate de înțeleptele ei semene?" Scumpe domn, în institutul domnișoarei Pinkerton nu existau bărbați, cu excepția bătrînului maestru de dans; doar n-ăți fi vrut ca fetele să se certe pentru el? Cînd George, fermecătorul lor frate, pleca imediat după micul dejun și lua masa în oraș de șase ori pe săptămînă, nu e de mirare că surorile lui, părăsite se simțeau oarecum ofensate. Cînd tînărul Bullock (de la firma „Hulker, Bullok & Co., bancheri, Lombard Street"), care se tot învîrtise în ultimii doi ani pe lîngă domnișoara Maria, solicită acum Ameliei să danseze cotilionul, nu te poți aștepta ca acest lucru să-i facă mare plăcere domnișoarei Osborne. Și, cu toate acestea, ea pretindea că-i face, ca o ființă neprefăcută și iertătoare ce se afla. „Îmi pare așa de bine că-ți place Amelia", îi spunea ea după dans, pe un ton pătimaș, domnului Bullock. „E logodnica fratelui meu, George; nu-i cine știe ce de capul ei, dar e cea mai bună și cea mai naivă ființă din lume! Ne este *foarte* dragă la toată familia!" Biata fată! Cine-ar putea măsura adîncimea unui simțămînt mărturisit cu *atîta* entuziasm?

Domnișoara Wirt, împreună cu aceste două iubitoare domnișoare întipăriră atît de stăruitor și cu atîta energie în mintea lui George Osborne enormitatea sacrificiului pe care-l făcea, cît și romantica lui generozitate de a se arunca la picioarele Ameliei, încît nu sînt de loc sigur dacă nu se gîndea cumva și el că e unul din cele mai alese caractere din armata britanică și se lăsa iubit cu oarecare ușoară resemnare.

Dar cu toate că el pleca de-acasă în fiecare dimineață, după cum am spus, și lua masa în oraș șase zile pe săptămînă, iar surorile lui îl credeau îndrăgostit foc și umblînd tot după fustele domnișoarei Sedley, el *nu era* întotdeauna la Amelia în răstimpul acesta în care toată lumea îl credea la picioarele ei. Cert este că de mai multe ori cînd căpitanul Dobbin veni să-și vadă prietenul, domnișoara Osborne (care era foarte atentă cu căpitanul și plină de nerăbdare să-i asculte istorisirile lui cazone și în același timp să afle și vești despre sănătatea scumpei lui mame) arătă, rîzînd, înspre partea cealaltă a scuarului și spuse: „Oh, trebuie să te duci la familia Sedley ca să întrebi de George; *noi* nu-l mai vedem de dimineață pînă noaptea tîrziu". La care observație, căpitanul rîdea într-un fel aproape absurd și oarecum stînjenit și schimba repede vorba, ca un om de lume ce se afla, și ataca un subiect de interes general, ca opera, ultimul bal al prințului la Carlton House[1], sau mersul vremii, această mană cerească a conversațiilor de societate.

— E nevinovăția întruchipată favoritul ăsta al tău, spunea apoi domnișoara Maria surorii sale Jane, după plecarea căpitanului. Ai văzut cum s-a înroșit cînd i-ai pomenit despre îndatoririle bietului George?

— Păcat, Maria, că Frederick Bullock n-are nimic din modestia căpitanului, replică sora cea mai mare, scuturînd din cap.

— Modestie! Poate vrei să spui stîngăcie, Jane! N-am nici un chef să-l văd pe Frederick încurcîndu-se în rochia mea de muselină, așa cum a făcut căpitanul Dobbin cu a ta la doamna Perkins.

[1] Palatul prințului de Wales, moștenitorul tronului în Anglia.

— În rochia *dumitale*, hi, hi! se amesteca domnișoara Wirt. Dar cum de s-a întîmplat una ca asta? Nu dansa cu Amelia?

La drept vorbind, însă, cînd căpitanul Dobbin se înroșise și părea atît de încurcat, el se gîndea la întîmplarea pe care nu găsise de cuviință s-o împărtășească și celor două domnișoare, și anume că fusese ceva mai înainte la locuința domnului Sedley, sub pretext că vrea să-l vadă pe George, bineînțeles, dar George nu era acolo, ci numai biata micuță, care stătea gînditoare lîngă fereastra salonului, cu o înfățișare aproape tristă; iar după o convorbire cît se poate de banală și de stupidă, ea se încumetă să-l întrebe dacă e vreun sîmbure de adevăr în zvonul că regimentul ar fi primit ordin urgent de plecare și dacă-l văzuse cumva căpitanul Dobbin, în ziua aceea, pe domnul Osborne.

Regimentul nu primise pînă acum nici un ordin de plecare; iar căpitanul Dobbin nu-l văzuse de loc pe George.

— E cu sora lui, pesemne, îi răspunse căpitanul. Mă duc, și am să ți-l aduc pe hoinar numaidecît.

Apoi ea îi întinse cu gingășie și recunoștință mîna, iar el străbătu scuarul; iar copila așteaptă și tot așteaptă, dar de George nici pomeneală.

Sărmana inimă iubitoare, zvîcnind la cel mai mic zgomot și nădăjduind plină de dor și atît de încrezătoare! Vedeți ce puține lucruri se pot spune despre viața ei? Viață pe care n-o tulbură prea multe întîmplări. O singură preocupare, ziua întreagă: va veni oare? Același gînd la culcare, același la deșteptare. Eu cred că, în timp ce Amelia îl întreba pe căpitanul Dobbin dacă-l văzuse pe George, acesta juca biliard cu căpitanul Cannon în Swallow Street, căci George era băiat de viață



și excela în toate jocurile care cer multă îndemînare.

O dată, după ce nu mai dăduse trei zile pe la ea, domnișoara Amelia își puse pălăria și dădu literalmente buzna în casa Osborne.

— Cum, îl lași pe fratele nostru singur, ca să vii la noi?! se mirară domnișoarele Osborne.

— V-ați certat, Amelia? Hai, povestește-ne!

Nu, sigur că nu se certaseră.

— Cine-ar putea să se certe cu el? rosti ea, cu ochii plini de lacrimi.

Venise numai ca să... ca să-și vadă scumpele prietene, nu se mai văzuseră de-un car de ani! Și în ziua aceea se purtă cu atîta stîngăcie și păru atît de neghioabă, încît atunci cînd le părăsi, îndurerată, domnișoarele Osborne și guvernanta lor, care o urmăriseră multă vreme cu privirea, se minunară mai mult ca oricînd de faptul că George putea găsi ceva la biata Amelia.

Firește că aveau toată dreptatea să se minuneze. De ce și-ar fi dezvăluit această sfioasă inimă tainele în fața domnișoarelor acelora cu ochi negri, iscoditori? Era mult mai bine să fugă și să se ascundă undeva! Se știe că domnișoarele respective erau excelenți critici cînd era vorba de un șal de cașmir sau de-o fustă de mătase trandafirie; cînd domnișoara Turner și-o vopsise pe-a ei în roșu-închis și și-o transformase într-o jachețică, și cînd domnișoara Pickford își făcu din pelerina ei de hermină un manșon și un guler, eu vă asigur că schimbările astea nu au scăpat nicidecum celor două istețe domnișoare mai sus pomenite. Dar, vedeți dumneavoastră, există lucruri dintr-o țesătură mult mai delicată decît blana sau mătasea și decît toate splendorile lui Solomon și decît toată

garderoba reginei din Saba[1], lucruri a căror frumusețe scapă ochilor a nenumărați cunoscători. Și sînt micuțe suflete frumoase și smerite pe care le găsești din întîmplare mirositoare și înflorind gingaș, în locuri lăturalnice și pline de umbră; și există podoabe de grădină, mari cît niște talgere de aramă, care au trufia de i se uită pînă și soarelui în față. Domnișoara Sedley nu era dintre florile acelea care se scaldă veșnic în razele de soare; iar eu cred că e în afară de regulile oricărei proporții să desenezi o viorea de mărimea unei gherghine bătute.

Nu, negreșit; viața unei fete tinere și cuminți care n-a părăsit pînă acuma cuibul părintesc nu poate fi tulburată de peripețiile acelea emoționante pe care, în mod obișnuit, le cere cu stăruință viața unei eroine de roman. Păsările bătrîne pot scăpa din lațul vînătorului sau din bătaia puștii, șoimii le pot urmări, iar ele se salvează sau cîteodată chiar pier; dar puii din cuib duc o existență lipsită de griji și cu totul neromantică în puful și paiele lor, pînă le vine rîndul să-și ia și ei zborul. În timp ce Rebecca Sharp era în plin zbor în provincie, sărind din creangă în creangă, trecînd pe lîngă nenumărate capcane și ciugulindu-și hrana în mod cu totul nevinovat, dar cu mult succes, Amelia stătea în tihnita ei casă din Russell Square; dacă ieșea în lume, o făcea sub oblăduirea celor mai în vîrstă decît ea; și nimic rău nu părea că i s-ar putea întîmpla în casa aceea îmbelșugată, veselă și confortabilă, unde toată lumea o înconjura cu atîta dragoste. Mama își avea ocupațiile ei de dimineață și plimbarea ei

---

[1] *Regina din Saba* — după legenda biblică, regina unei cetăți din Arabia, care a venit să-l vadă pe regele Solomon, aducîndu-i daruri bogate.



zilnică, cu plăcutul cortegiu de vizite sau de tîrguieli care constituiau distracția, sau, dacă vreți s-o numiți și așa, meseria doamnelor cu stare din Londra. Papa conducea operațiile lui misterioase din City, loc de mare vînzoleală în zilele acelea cînd războiul cutreiera toată Europa și cînd era în joc soarta cîtorva imperii, cînd ziarul *Courier* avea zeci de mii de abonați, cînd într-o zi ți se anunța bătălia de la Vittoria[1], iar într-alta incendierea Moscovei[2], sau cînd cornul vînzătorilor de ziare, sunînd pe sub ferestrele din Russell Square în jurul orei prînzului, anunța fapte ca: „Bătălia de la Leipzig[3]... șase sute de mii de oameni încleștați în luptă... înfrîngerea totală a francezilor... două sute de mii de morți"... O dată sau de două ori bătrînul Sedley se întoarse acasă cu o mutră cît se poate de gravă; și nu e de mirare, de vreme ce respectivele vești zdruncinau toate inimile și toate bursele din Europa.

Cu toate acestea, în Russell Square, Bloomsbury, viața își urma cursul ei obișnuit, ca și cum starea de lucruri din Europa n-ar fi fost nicidecum dată peste cap. Retragerea de la Leipzig nu micșora numărul felurilor de bucate pe care le aducea Sambo de la bucătărie; aliații năvăleau în Franța, dar clopotul anunța ca și înainte ceaiul de la ora 5. Nu cred că biata Amelia să se fi sinchisit cîtuși de puțin de Brienne sau de Montmi-

---

[1] În 1813, în lupta de la Vittoria (Spania), englezii i-au învins pe francezi.

[2] Se referă la incendierea Moscovei în timpul campaniei lui Napoleon în Rusia (1812).

[3] În anul 1813, în lupta de la Leipzig, Napoleon a fost înfrînt de către forțele militare unite ale Rusiei, Angliei, Austriei și Prusiei; după această înfrîngere, armata sa a fost nevoită să se retragă în Franța.

rail[1], sau s-o fi interesat în vreun fel oarecare războiul mai înainte de abdicarea împăratului, cînd a bătut din palme de bucurie și a început să se roage — oh, și cu cîtă recunoștință ! — și cînd s-a aruncat în brațele lui George Osborne cu tot elanul sufletului ei, spre uimirea tuturor acelora care-au fost martori la revărsarea asta de sentimente. Fapt este că pacea fu proclamată, Europa urmînd să intre într-o lungă perioadă de liniște ; Corsicanul era înfrînt, iar regimentul locotenentului Osborne n-avea să mai primească ordinul de plecare. În felul acesta raționa domnișoara Amelia. Soarta Europei se rezuma pentru ea la locotenentul George Osborne. Nemaifiind amenințată de nici un fel de primejdie, ea înălță cerului un *Te Deum*. Căci pentru Amelia, George era Europa ei, împăratul ei, monarhiile aliate și augustul prinț regent. El îi era soarele și luna ; și am impresia că-și închipuia că marea iluminație și balul de la „Mansion House", date în onoarea suveranilor, aveau loc mai cu seamă în cinstea lui George Osborne.

Am vorbit despre șiretlic, egoism și sărăcie, acei funești dascăli la școala cărora își făcuse sărmana Becky Sharp educația. Acum, însă, iubirea era cel din urmă dascăl al domnișoarei Amelia Sedley, și era uimitor ce mari progrese făcea tînăra noastră domnișoară în tovărășia acestui popular magistru. În decurs de cincisprezece sau optsprezece luni de zilnică și statornică sîrguință alături de această distinsă și de ispravă guvernantă, cîte taine nu i s-au dezvăluit Ameliei, taine pe care domnișoara Wirt și tinerele domnișoare cu ochi

[1] În luptele de la Brienne și Montmirail Napoleon i-a bătut pe aliați, fără ca aceste victorii să poată însă opri căderea lui.



negri de peste drum — și nici chiar bătrîna domnișoară Pinkerton de la Chiswick — nu le bănuiau măcar ! Căci, într-adevăr, ce puteau ști simandicoasele și preaonorabilele fecioare ? Cu domnișoarele Pinkerton și cu domnișoara Wirt, pasiunea dragostei e în afară de subiect, așa că n-aș îndrăzni să emit asupra lor nici un fel de părere în această privință. Domnișoara Maria Osborne, e drept, era „atașată" de domnul Frederick Augustus Bullock, de la firma „Hulker, Bullock & Co.", dar atașamentul acesta era cît se poate de onorabil, și ea s-ar fi măritat cu aceeași ușurință și cu Bullock-senior, gîndul ei oprindu-se numai — așa cum se cuvine din partea unei tinere binecrescute — asupra casei din Park Lane, a conacului din Wimbledon, asupra minunatei trăsuri cu cei doi cai splendizi și cu lachei și asupra sfertului din veniturile anuale ale cunoscutei firme „Hulker & Bullock", avantaje întruchipate în întregime în persoana lui Frederick Augustus. Dacă florile de lămîiță ar fi fost născocite încă de pe atunci (acele emoționante embleme ale purității feminine, pe care le-am importat din Franța, unde fetele casei sînt în mod obișnuit vîndute prin căsătorie), domnișoara Maria, cred eu, s-ar fi împodobit ea singură cu imaculata cunună și s-ar fi suit în caleașca nupțială alături de gutosul, bătrînul și chelul Bullock-senior, cel cu nasul roșu, și și-ar fi jertfit frumoasa-i existență fericirii acestuia cu o smerenie fără de cusur... numai că bătrînul *gentleman* era gata căsătorit ; astfel că-și îndreptă tinerele ei simțăminte către partenerul său mai tînăr. Frumoase flori de lămîiță abia înflorite ! Am văzut-o deunăzi pe domnișoara Trotter minunat gătită cu ele, alunecînd ușurel în trăsura de nuntă la Saint George's, Hanover Square, și pe

lordul *Methuselah*, șontîc-șontîc, în urma ei. Și cu cîtă fermecătoare modestie a lăsat ea în jos perdelele trăsurii... micuța neștiutoare ! Jumătate din echipajele Bîlciului deșertăciunilor erau de față la nunta aceea.

Nu către o iubire de felul acesta aspira educația Ameliei, și, în decurs de un an, dintr-o fetiță bună, ea se transformă într-o domnișoară bună, pentru a deveni repede de tot o bună soție, cînd se va ivi momentul fericit. Această tînără domnișoară (și poate că era o mare nesocotință din partea părinților ei s-o încurajeze și s-o îndemne la asemenea idolatrie și la asemenea neghioabe idei romantice) îl iubea din toată inima pe tînărul ofițer din serviciul majestății-sale, cu care am făcut o scurtă cunoștință. Cînd se trezea din somn, cel dintîi gînd era pentru el, iar numele lui era pomenit cel din urmă în rugăciunile fetei. Ea nu mai văzuse niciodată un bărbat așa de frumos și de deștept ; cu o ținută atît de desăvîrșită cînd era pe cal ; un dansator care să-l egaleze ; sau un erou asemenea lui. Ce-are a face grația prințului ? Nici nu se poate compara cu grația lui George ! Ea îl văzuse doar și pe domnul Brummell, pe care-l admira toată lumea. Și să compari un ins de felul acestuia cu George al ei ! Nici chiar printre domnișorii de la Operă (și pe vremea aceea erau domnișori, nu glumă !) nu găseai vreunul care să-i stea alături. El singur era demn de rolul unui Făt-Frumos ; și, ah, cîtă mărinimie din partea lui să se oprească în fața unei atît de umile Cenușărese ! Sînt încredințat că domnișoara Pinkerton ar fi căutat să împiedice asemenea pasiune oarbă dacă ea ar fi fost confidenta Ameliei, dar fără prea mare succes, puteți fi siguri de asta. Lucrurile acestea sînt în firea și în instinctul anumitor



femei. Unele sînt făcute să croiască planuri, iar altele să iubească ; și eu doresc oricărui holtei cumsecade care citește aceste rînduri să-și scoată de aici învățătura cea mai folositoare.

În timpul acesta, subjugată de puternicul ei simțămînt de iubire, domnișoara Amelia dăduse uitării pe cele douăsprezece preaiubite prietene de la Chiswick, în felul cel mai crud cu putință, așa cum fac de obicei oamenii egoiști. Ea nu avea, bineînțeles, decît acest mic subiect asupra căruia să se concentreze ; iar domnișoara Saltire avea o fire prea rece pentru asemenea intime mărturisiri, și nici nu i-ar fi trecut prin minte măcar să-i sufle ceva domnișoarei Swartz, tînăra moștenitoare din St. Kitts, cea cu părul ca lîna. Laura Martin îi făcu o vizită de sărbători, și convingerea mea este că Amelia i-a încredințat tainele ei și i-a făgăduit c-are s-o ia la ea cînd are să se mărite, și i-a dat nenumărate amănunte în legătură cu pasiunea iubirii, ceea ce trebuie să fi fost deosebit de folositor și de nou pentru această micuță creatură. Vai, vai ! Mă tem că biata Emmy nu mai era în toate mințile !

Ce făceau oare părinții ei de nu puneau frîne bătăilor prea repezi ale acestei inimioare ?! Bătrînul Sedley nu părea să bage de seamă prea multe lucruri. Era mai îngîndurat în ultimul timp, iar afacerile lui din City îl absorbeau cu totul. Doamna Sedley avea o fire atît de blajină și de puțin curioasă, încît nu știa nici măcar ce-i gelozia. Domnul Jos plecase, fiind asediat la Cheltenham de o văduvă irlandeză. Amelia stătea acasă mai mult singură — ah ! mult prea singură uneori — și nu c-ar fi chinuit-o vreodată îndoielile ; nu, căci era cu siguranță la Regimentul de gardă călare și nu putea părăsi totdeauna cazarma din

Chatham ; şi apoi mai trebuia să-şi viziteze prietenii şi surorile şi să frecventeze şi societatea cînd venea prin oraş (el, nepreţuită podoabă a oricărei societăţi !), iar cînd e la regiment, e mult prea obosit ca să compună epistole nesfîrşite. Eu ştiu unde-şi păstra Amelia pachetul cu scrisorile primite de la dînsul şi m-aş putea furişa înăuntru şi aş putea ieşi din camera ei întocmai ca Iachimo [1], întocmai ca Iachimo ! Nu, asta ar fi foarte urît din partea mea. Vreau să joc numai rolul unei raze de lună şi să arunc o privire binevoitoare spre patul unde se odihneşte, visînd, statornicia, frumuseţea şi nevinovăţia.

Dar dacă scrisorile lui Osborne erau scurte şi ostăşeşti, trebuie să mărturisim că, dacă am publica scrisorile domnişoarei Sedley către domnul Osborne, am fi nevoiţi să extindem romanul acesta la atîtea volume, că nici cel mai sentimental cititor nu l-ar putea înghiţi ; pentru că nu numai că ea umplea nesfîrşite pagini de hîrtie, dar mai şi ştergea ceea ce scrisese, cu cea mai surprinzătoare răutate ; pentru că ea transcria pagini întregi de poezie fără nici un fel de milă ; pentru că sublinia cuvinte şi pasaje întregi cu cea mai nebunească lipsă de modestie şi, în sfîrşit, pentru că dădea tot soiul de amănunte despre ea însăşi. Ea nu era o eroină. Scrisorile ei *repetau* la infinit aceleaşi lucruri. Era uneori cam nesigură în ceea ce privea regulile gramaticale, iar în versurile ei se găseau tot felul de licenţe poetice. Dar, vai, doamnelor, dacă ar fi să nu puteţi mişca uneori inimile în ciuda sintaxei şi dacă ar trebui să nu fiţi iubite

---

[1] Personaj din drama *Cymbeline* de Shakespeare. Pătrunzînd pe ascuns în odaia Imogenei, Iachimo îi fură brăţara şi o duce soţului ei ca dovadă a infidelităţii.



pînă ce nu ştiţi care e diferenţa între un trimetru şi un tetrametru, să se ducă dracului toată poetica, şi să aibă parte de cea mai nenorocită moarte toţi dascălii !

## *CAPITOLUL XIII*

### SENTIMENTAL, DAR ŞI ALTMINTRELEA

Mi-e teamă că *gentleman*-ul căruia îi erau adresate scrisorile domnişoarei Amelia era mai degrabă un critic cu inima de piatră. Atîtea bileţele îl urmăreau peste tot locul pe locotenentul Osborne, încît începu să-i fie aproape ruşine de glumele făcute pe socoteala lui de camarazii de la popotă şi porunci servitorului să nu i le mai înmîneze decît în cameră. A fost văzut chiar aprinzîndu-şi ţigara cu unul din ele, spre groaza căpitanului Dobbin, care, aşa cum am eu impresia, ar fi dat bani grei în schimbul numitului document.

George se strădui să tăinuiască o bucată de vreme legătura asta a lui. Că *era* la mijloc o femeie, lăsa cu dragă inimă să se înţeleagă. „Şi nici nu-i măcar prima, spuse sublocotenentul Spooney sublocotenentului Stubble. Osborne ăsta e dat dracului, nu alta ! Fata judecătorului din Demerara înnebunise aproape după el ; pe urmă mulatra aceea frumoasă, domnişoara Pye, din Saint Vincent, ştii şi tu doar ; iar de cînd s-a întors acasă, e un donjuan fără pereche, pe cinstea mea !"

Stubble şi Spooney socoteau că „a fi un don-

juan fără pereche, pe cinstea mea !“ e una din cele mai preţioase calităţi pe care şi le-ar putea dori un bărbat ; şi faima lui Osborne era colosală printre tinerii ofiţeri din regiment. Era sportiv neîntrecut, vestit cîntăreţ, vestit la paradă ; darnic cu banii săi, pe care taică-său i-i punea din belşug la îndemînă. Avea cele mai bine croite haine din tot regimentul şi poseda numeroase rînduri. Soldaţii îl adorau. Bea mai zdravăn decît orice alt ofiţer din întreaga popotă, inclusiv bătrînul Heavytop, colonelul. Era mai bun boxer şi decît Knuckles, soldatul (care-ar fi putut ajunge caporal dacă nu ar fi fost beţiv şi care boxase pe ring), şi era în mod indiscutabil cel mai priceput jucător de *cricket* din tot clubul regimentului. La curse îşi călărea singur calul, pe Fulger, şi cîştigă cupa garnizoanei la alergările de la Quebec. Avea şi alţi admiratori în afară de Amelia. Stubble şi Spooney îl socoteau un fel de Apollo ; Dobbin îl lua drept al doilea Crichton cel minunat [1], iar doamna maior O'Dowd recunoştea că e un tînăr cît se poate de elegant şi că-i amintea de Fitzjurld Fogarty, al doilea fiu al lordului Castlefogarty.

Ei bine, Stubble şi Spooney şi toţi ceilalţi se lăsau în voia celor mai romantice presupuneri în ceea ce priveşte corespondenţa feminină a lui Osborne, dîndu-şi cu părerea ba că era o ducesă din Londra, care se îndrăgostise de el, ba că era fata unui general, logodită cu altcineva, dar care îl iubea pe Osborne la nebunie ; ba că era soţia unui membru al Parlamentului, care i-a pus la dispoziţie o caleaşcă cu patru cai pentru a fugi cu el, sau cine ştie ce altă victimă a unei pasiuni nemaipomenit de ameţitoare, de romantice şi de scandaloase pentru toate părţile interesate, dar Osborne nu voia să arunce nici cea mai mică lumină asupra uneia sau alteia dintre aceste presupuneri, lăsîndu-şi tinerii săi admiratori şi prieteni să născocească şi să urzească ei singuri toată intriga.

Şi adevărata stare de lucruri n-ar fi fost poate niciodată cunoscută în regiment fără indiscreţia căpitanului Dobbin. Într-o zi, pe cînd căpitanul îşi lua dejunul în sufrageria popotei, Cackle, medicul secund al regimentului, şi cei doi onorabili mai sus pomeniţi discutau tocmai despre aventura lui Osborne, Stubble susţinînd că doamna în chestiune era o ducesă de la curtea reginei Charlotte [1], iar Cackle jurîndu-se că era o cîntăreaţă de operă, dintre cele mai deocheate. La auzul unor asemenea enormităţi, Dobbin se înfurie aşa de rău, că, deşi avea gura plină cu ouă şi pîine cu unt, şi cu toate că n-ar fi trebuit să scoată nici o vorbă despre asta, nu se putu stăpîni totuşi să nu izbucnească şi să nu-i dea drumul cam pe negîndite :

— Cackle, eşti nebun şi stupid ! Trăncăneşti toată vremea vrute şi nevrute. Află că Osborne nu-i nici pe cale să fugă cu vreo ducesă şi nici să nenorocească vreo modistă. Domnişoara Sedley e una din cele mai încîntătoare fete care-au existat vreodată. Şi e de mult logodit cu ea ; iar pe cel care-ar avea chef s-o mai vorbească de rău, îl sfătuiesc să n-o facă de faţă cu mine !

După care ieşire, Dobbin, înroşindu-se peste măsură de tare, tăcu şi era gata-gata să se înece cu o ceaşcă de ceai. Ştirea făcu înconjurul regimentului într-o jumătate de oră ; şi chiar în seara aceea

[1] Tînăr scoţian, care a căpătat titlul de magistru la vîrsta de 14 ani.

[1] *Regina Charlotte* (1744—1818), soţia regelui George al III-lea al Angliei.

doamna maior O'Dowd scrise surorii ei Glorvina, la O'Dowdstown, să nu-şi mai grăbească plecarea din Dublin, tînărul Osborne fiind logodit, şi încă de vreme îndelungată.

Ea îl felicită pe locotenent chiar în seara aceea, prin cîteva fraze bine ticluite, la un pahar de *whisky*, iar el se duse acasă foarte furios şi gata să se ia la harţă cu Dobbin (care refuzase invitaţia doamnei maior O'Dowd şi rămăsese în camera lui să cînte la flaut şi, am impresia, să scrie poezii, de-o factură cît se poate de melancolică), gata să se ia la harţă cu Dobbin pentru că-i dăduse în vileag secretul.

— Cine dracu te-a pus să trăncăneşti pe socoteala mea ? ţipă Osborne, indignat la culme. De ce dracu trebuie să ştie tot regimentul că sînt pe cale de-a mă însura ? Pentru ca fleoara aia de maimuţă bătrînă, Peggy O'Dowd, să mă ia peste picior în timpul mesei şi să bată toba despre logodna mea în toate cele trei regate ? La urma urmei, ce drept ai tu să spui că *sînt* logodit şi să te amesteci în treburile mele, Dobbin ?

— Mi se pare că... începu căpitanul Dobbin.

— Mi se pare că are să te ia dracu ! îl întrerupse prietenul lui cel tînăr. Am obligaţii faţă de tine, ştiu, îţi sînt obligat pînă peste cap, dar n-am chef să fiu muştruluit veşnic numai pentru motivul că eşti cu cinci ani mai mare decît mine. Al naibii să fiu dacă-ţi mai pot răbda aerele tale de superioritate, mila ta infernală şi protecţia ta ! Milă şi protecţie ! Aş vrea să ştiu şi eu, cu ce sînt mai prejos ca tine ?

— Eşti sau nu eşti logodit ? interveni căpitanul Dobbin.

— Şi ce dracu te priveşte pe tine sau pe oricare altul din regiment dacă sînt sau nu ?



— Ţi-e ruşine că eşti logodit ? trase Dobbin concluzia.

— Cu ce drept îmi pui întrebarea asta, domnule ? Aş vrea să ştiu ! strigă George.

— Doamne-Dumnezeule, nu ţi-a trăsnit cumva prin gînd s-o rupi cu Amelia ? întrebă Dobbin, ridicîndu-se brusc de pe scaun.

— Cu alte cuvinte, vrei să ştii dacă sînt sau nu om de onoare, zise George cu mîndrie, asta e ce vrei să spui, nu ? În ultima vreme îmi vorbeşti pe-un asemenea ton, că... nu sînt sigur că am să-l rabd multă vreme.

— Dar cu ce ţi-am greşit, mă rog ? Ţi-am spus numai c-ai început să neglijezi o fată încîntătoare, George ! Ţi-am spus că atunci cînd ieşi în oraş ar trebui să te duci s-o vezi, nu să-ţi pierzi vremea pe la casele de joc din St. James !

— Vrei să-ţi înapoiez banii împrumutaţi, am impresia, rosti cu sarcasm George.

— Fireşte că da, am dorit asta tot timpul, nu-i aşa ? zise Dobbin. Vorbeşti ca un adevărat prieten.

— Nu, la naiba, William, iartă-mă, te rog ! Şi George reluă, cuprins de remuşcare : Mi-ai *dat dovadă* de prietenie în sute de ocazii, numai Dumnezeu mai ştie cîte ! M-ai scos dintr-o mie şi una de încurcături. Cînd Crawley din Regimentul de gardă a cîştigat suma aceea enormă de bani la cărţi, tare-aş vrea să ştiu ce m-aş fi făcut eu fără tine ! Ştiu toate astea, şi n-am să le uit niciodată. Dar nici tu n-ar trebui să te porţi aşa de aspru cu mine ; şi n-ar trebui să fii mereu cu gura pe mine. Eu *sînt* foarte îndrăgostit de Amelia ; şi o iubesc din tot sufletul. Nu mai fi supărat pe mine. Ştiu că e o făptură fără cusur ; ştiu asta foarte bine. Dar vezi tu, ceea ce cîştigi fără nici un fel de caznă nu mai are nici o valoare. Ce dracu,

abia mi s-a întors regimentul din Indiile Occidentale ! Trebuie să mă distrez şi eu puţin, şi pe urmă, cînd am să mă însor, am timp destul să mă şi schimb, pe onoarea mea c-am să mă schimb ! Şi ascultă, Dob, nu fi supărat pe mine, am să-ţi dau o sută de lire luna viitoare, cînd are să-mi facă taică-meu un cadou mai de Doamne-ajută ; şi am să-i cer şi-o permisie lui Heavytop, şi-am să mă duc în oraş chiar mîine şi-am să alerg întins la Amelia ; ei, *asta* are să te mulţumească ?

— E cu neputinţă ca omul să stea multă vreme supărat pe tine, George, zise bunul căpitan. Iar în ceea ce priveşte banii, băiete, ştii bine că dacă aş fi avut nevoie de ei, ţi-ai fi împărţit şi ultimul tău şiling cu mine !

— Exact aşa aş fi făcut, ţi-o jur, Dobbin ! spuse George, plin de generozitate, deşi, în treacăt fie zis, el n-avea niciodată un sfanţ.

— Numai că tare-aş vrea să isprăveşti cu nebuniile tale, George ! Dacă ai fi văzut mutrişoara sărmanei domnişoare Emmy cînd m-a întrebat de tine, mai dăunăzi, ai fi dat dracului toate bilele de biliard din lume. Du-te şi împac-o, ştrengarule. Du-te şi scrie-i o scrisoare lungă. Fă şi tu ceva ca s-o vezi fericită ; ţi-ar trebui atît de puţin...

— Cred că e foarte îndrăgostită de mine, rosti locotenentul cu mare mulţumire de sine ; şi plecă să-şi încheie seara cu voioşii săi camarazi la popotă.

În timpul acesta, în Russell Square, Amelia se uita la lună şi la lumina ei strălucitoare revărsată peste tot locul, peste scuarul acesta liniştit, ca şi peste cazărmile din Chatham, unde se afla locotenentul Osborne, şi se întreba ce i-o mai fi făcînd eroul. Pesemne că-şi inspectează santinelele, îşi spunea ea ; pesemne că e în bivuac ; pesemne că veghează la căpătîiul unui camarad rănit ; sau studiază arta războiului, sus, în cămăruţa lui pustie. Şi gîndurile ei blînde îşi luau zborul ca şi cum ar fi fost un stol de îngeri, şi ar fi avut aripi, şi ar fi zburat de-a lungul rîului, pînă la Chatham şi Rochester, străduindu-se să se uite pe furiş în cazarma unde era George... Ţinînd seama de toate considerentele acestea, cred că era foarte bine că porţile cazărmilor erau închise şi că santinelele aveau ordin să nu lase pe nimeni să treacă ; aşa că bietul îngeraş înveşmîntat în alb n-avea cum să audă cîntecele pe care le urlau tinerii camarazi în jurul paharelor de *punch* cu *whisky*.

A doua zi după scurta convorbire care avusese lor în cazarma din Chatham, tînărul Osborne, vrînd să arate că se ţine de cuvînt, se pregăti de plecare, atrăgîndu-şi în felul acesta tot felul de laude din partea căpitanului Dobbin.

— Tare-aş fi vrut să-i fac şi un mic dar, spuse în mare taină Osborne prietenului său, numai că sînt lefter, pînă s-o îndura taică-meu de mine !

Dar pe Dobbin nu-l lăsa inima să se irosească atîta bunătate şi generozitate, încît îi dărui domnului Osborne cîteva bancnote, pe care acesta le luă, după ezitările de rigoare. Şi îndrăznesc să susţin că George ar fi cumpărat ceva foarte drăguţ pentru Amelia ; numai că, pe cînd se dădea jos din trăsură, în Fleet Street, fu pur şi simplu fascinat de un minunat ac de cravată din vitrina unui giuvaergiu, tentaţie la care îi fu peste putinţă să reziste, şi, după ce-l plăti, rămase cu prea puţini bani de cheltuială pentru a se desfăta cu altă faptă bună. Dar asta nu face nimic ; puteţi fi siguri că nu darurile lui le aştepta Amelia cu atîta înfrigurare. Cînd tînărul ajunse în Russell

Square, fața i se lumină ca zorii dimineții. Micile ei neliniști, temerile ei, lacrimile, sfioasele îndoieli și închipuirile minții ei din nopțile de nesomn, din timpul nu știu cîtor zile și cîtor nopți, fură date numaidecît uitării sub înrîurirea imediată a zîmbetului acestuia, atît de cunoscut și atît de drag. El își trimitea cu generozitate razele-i asupra ei, din ușa salonului măreț, cu favoritele sale falnice, asemenea unui zeu. Sambo, a cărui mutră, în timp ce-l anunța pe *căpitanul* „Osbin“ (avansîndu-l în grad pe tînărul ofițer), strălucea de-un zîmbet plin de bunăvoință, o văzu pe tînăra-i stăpînă tresărind, și roșind, și sărind de la postul ei de observație de la fereastră, și Sambo se retrase; și de îndată ce ușa se închise în urma lui, Amelia se repezi la pieptul locotenentului George Osborne și se cuibări acolo ca-n unicul și firescul ei refugiu. Oh, biată inimă tremurîndă! Cel mai trufaș copac din întreaga pădure, cu cea mai dreaptă tulpină, cu cele mai puternice ramuri și cu cel mai des frunziș, în care ți-ai ales să-ți clădești cuibul și să gurui, poate că-i însemnat, ce poți ști tu, și poate că se va prăbuși în curînd cu o trosnitură prelungă. Cît e de veche asemuirea între bărbat și arbore!

În timpul acesta, George o sărută cu multă gingășie pe frunte și pe ochii ei scînteietori, și era cît se poate de curtenitor și de afectuos; iar ea socoti că acul lui de cravată cu diamant (pe care nu-și amintea să-l mai fi văzut vreodată la el) era cea mai frumoasă podoabă pe care și-o putea închipui cineva

Cititorul atent, care-a observat purtarea anterioară a tînărului nostru locotenent și care-și aduce aminte și de darea noastră de seamă asupra



scurtei discuții pe care tocmai o avusese cu căpitanul Dobbin, a ajuns, fără doar și poate, la anumite concluzii în ceea ce privește caracterul domnului Osborne. Un francez cinic a spus că într-o afacere amoroasă există două părți contractante: una care iubește și alta care primește să se lase iubită. Iubirea vine cîteodată din partea bărbatului; altădată, dintr-a femeii. Și ce tînăr nebun de îndrăgostit n-a luat uneori nepăsarea drept modestie, neghiobia drept feciorelnică sfială, găunoșenia drept adorabilă timiditate; a luat, într-un cuvînt, gîsca drept lebădă. Și cărei femei îndrăgostite nu i s-a întîmplat uneori să împodobească cine știe ce măgar cu splendoarea scînteietoarei ei imaginații; nu i-a admirat nerozia drept austeritate bărbătească; nu i-a divinizat egoismul ca pe-un drept al superiorității lui virile; nu i-a luat stupiditatea drept gravitate majestuoasă și nu s-a purtat cu el după chipul și asemănarea strălucitoarei zîne Titania[1] cu acel țesător din Atena. Am impresia că am văzut de multe ori și pretutindeni asemenea comedii ale erorilor. Dar sigur este că Amelia credea din toată inima că iubitul ei e unul din cei mai nobili și mai străluciți oameni din imperiu, și e cu putință ca și locotenentul Osborne să fi crezut exact același lucru.

El era cam secătură, așa cum sînt mulți tineri; dar fetelor nu le place oare mult mai mult un vîntură-vînt decît un papă-lapte de treabă? Nu

[1] Personaj din feeria *Visul unei nopți de vară* de Shakespeare; regină a zînelor; soțul ei, Oberon, i-a picurat pe pleoape o licoare care o face să se îndrăgostească de Bottom, țesător din Atena, împodobit cu un cap de măgar de către piticul Puck, în timp ce repetă împreună cu tovarășii săi un rol din piesa pe care o pregătesc în cinstea căsătoriei ducelui Tezeu al Atenei.

pusese capăt nebuniilor, dar avea de gînd s-o termine cît mai repede cu ele, apoi și-ar fi dat demisia din armată, căci pacea o dată încheiată și monstrul corsican întemnițat pe Elba, nu mai putea nădăjdui în vreo avansare și nici nu mai întrezărea nimic pentru a-și pune în valoare vitejia și indiscutabilele lui talente militare ; iar pensia respectivă, împreună cu renta viageră a Ameliei, avea să le dea posibilitatea de a-și găsi un colț tihnit undeva la țară, cu oameni de viață prin vecinătăți, așa c-avea să și vîneze puțin, să se ocupe și de agricultură și aveau să fie cît se poate de fericiți.

Să rămînă în armată și după ce-avea să se însoare, era cu neputință. Imaginați-v-o pe doamna George Osborne încartiruită într-un orășel de provincie ; sau, mult mai rău încă, undeva în Indiile Orientale sau Occidentale, într-o societate de militari și luată sub aripa protectoare a doamnei maior O'Dowd. Amelia se prăpădea de rîs ascultînd istorisirile lui Osborne cu privire la doamna maior O'Dowd. El o iubea mult prea mult ca s-o pună sub tutela acestei femei îngrozitoare și a vulgarităților ei și ca să-i impună viața aspră a unei soții de soldat. Nu se gîndea nici un moment la el — nu, dar scumpa lui fetiță trebuia să ocupe în societate exact locul la care avea dreptul ca soție a lui — și puteți fi sigur că ea era întru totul de acord cu asemenea planuri, așa cum ar fi fost de altfel cu oricare alt plan venit din partea lui.

Ducînd discuția tot pe tonul acesta și făurindu-și castele peste castele (pe care Amelia le împodobea cu felurite grădini de flori, cu plimbări pe drumuri lungi de țară, cu biserici rustice, cu școli de duminică și alte lucruri asemănătoare, în timp ce George își purta gîndurile tot pe la grajduri, pe la cotețul de cîini și pe la pivnițe), tînăra pereche



petrecu două ceasuri foarte plăcute ; dar cum locotenentul n-avea decît o singură zi permisie și cum avea de pus în ordine o groază de treburi de mare importanță, se înțeleseră ca domnișoara Emmy să ia masa cu viitoarele ei cumnate. Propunerea fu primită cu bucurie. George o conduse la surorile lui și o lăsă discutînd și flecărind cu o vervă care le ului pe domnișoarele Osborne și le făcu să se gîndească că, la urma urmei, tot putea scoate George ceva din ea ; apoi el ieși în oraș, să-și pună la cale afacerile.

Se duse, într-un cuvînt, și mîncă o înghețată într-o cofetărie din Charing Cross ; își încercă un veston nou la „Pall Mall" ; intră la „Old Slaughters", de unde îl luă pe căpitanul Cannon ; jucă pe urmă unsprezece partide de biliard cu căpitanul, din care cîștigă opt, și ajunse la masă în Russell Square cu o jumătate de oră mai tîrziu, dar cît se poate de bine dispus.

Nu putem spune același lucru și despre bătrînul domn Osborne. Cînd numitul *gentleman* se întoarse din City și fu întîmpinat de fiicele sale și de eleganta domnișoară Wirt, în salon, ele-și dădură numaidecît seama, după chipul lui — care era umflat, solemn și gălbui — cît și din felul în care-și încrunta și-și tot ciupea sprîncenele lui negre, că inima de sub încăpătoarea lui vestă albă bate tulburată și înspăimîntată. Iar cînd Amelia veni spre el ca să-l salute, lucru pe care-l făcea totdeauna cu multă sfială și aproape tremurînd, el îi răspunse printr-un mormăit morocănos și nu-i păstră nici măcar o clipă mînuța în uriașa lui labă păroasă. Se uită apoi întunecat la fiica sa cea mai mare ; aceasta, înțelegînd prea bine sensul acestei

privirí, care spunea în chip neîndoielnic: „Ce dracu mai caută și *asta* aici?", îi zise deodată:

— George e în oraș, papa, și s-a dus puțin la Regimentul de gardă călare, dar vine negreșit la masă!

— Oh, da? A venit George? N-am chef să se întîrzie masa pentru *dumnealui*, Jane.

După care, bărbatul acesta onorabil se trînti în scaunul său special, iar tăcerea de moarte care se lăsă în acest salon elegant și cu gust mobilat fu întreruptă numai de tic-tacul zgomotos al marelui ceasornic franțuzesc.

Cînd cronometrul respectiv, care era împodobit de un vesel grup din bronz reprezentînd sacrificiul Ifigeniei[1], bătu ora 5, cu un sunet adînc de catedrală, domnul Osborne apucă clopoțelul cu mîna dreaptă și-l scutură cu violență, iar majordomul apăru numaidecît.

— Masa! îi porunci domnul Osborne.

— N-a sosit încă domnul George, *sir*, răspunse majordomul.

— Naiba să-l ia pe domnul George, domnule! Sînt sau nu sînt eu stăpîn la mine-n casă? MASA! se înfurie domnul Osborne.

Amelia tremura ca varga. Între celelalte trei domnișoare se schimbă imediat din ochi un mesaj telegrafic. Ascultătorul clopoțel începu să sune la etajul de jos și să dea de veste că masa e gata. Cînd sunetul se stinse, capul familiei își înfundă

[1] În mitologia greacă, Ifigenia este fiica lui Agamemnon și a Clitemnestrei. Legenda spune că pentru a îndupleca vîntul potrivnic și a ajunge la Troia, grecii au hotărît să o sacrifice zeiței Artemis. În momentul sacrificiului zeița a înlocuit-o cu o căprioară. Dusă în Taurida, Ifigenia a devenit preoteasa zeiței Artemis, avînd datoria de a-i sacrifica pe toți străinii din insulă.



mîinile în largile buzunare ale uriașei sale jachete albastre cu nasturi de alamă și, fără să mai aștepte al doilea semnal, ieși grăbit din salon, singur, întorcînd pur și simplu spatele celor patru femei.

— Ce s-o fi întîmplat, draga mea? întrebă una din ele, în timp ce se sculau și porneau fără zgomot în urma lui.

— Cred c-a pierdut la bursă! șopti domnișoara Wirt, și astfel, tremurînd și neîndrăznind să scoată nici un cuvînt, trupa asta de femei înfricoșate porni pe urma întunecatului lor conducător.

Își ocupară locurile în tăcere. Bătrînul mormăi o rugăciune, care sună tot așa de sinistru ca și-un blestem. Marile capace de argint fură ridicate. Amelia tremura toată pe scaunul ei, căci stătea chiar alături de teribilul Osborne și absolut singură pe partea aceea a mesei, locul liber fiind acela al lui George, care lipsea.

— Supă? întrebă domnul Osborne pe un ton sepulcral, luînd polonicul în mînă și țintuind-o cu privirea.

Apoi o servi, atît pe ea, cît și pe celelalte, și cîtva timp nu mai scoase nici un cuvînt.

— Ia farfuria domnișoarei Sedley, rosti el în cele din urmă, căci nu poate înghiți de loc supa asta, după cum nu pot nici eu. E îngrozitoare. Ia supa de-aicea, Hicks, iar mîine s-o dai pe bucătăreasă afară, Jane!

Sfîrșind cu observațiile asupra supei, domnul Osborne făcu alte cîteva referiri la pește, în termeni tot așa de brutali și de batjocoritori, și drăcui Billingsgate și toate pescăriile din Londra cu o energie cu totul demnă de importanța subiectului. Apoi se învălui din nou în tăcere și dădu posomorît pe gît cîteva pahare de vin, luînd un aer din ce în ce mai crunt, pînă cînd o bătaie

grăbită în ușă vesti sosirea lui George, iar drept urmare, fiecare începu să prindă curaj.

Îi fusese cu neputință să vină mai devreme. Generalul Daguilet l-a făcut să aștepte o mulțime de timp la Regimentul de gardă călare. N-are nici o importanță dacă au și mîncat supa sau peștele. Să i se dea orice, n-avea importanță ce anume. Strașnic berbec, ca și toate celelalte, de altfel. Buna lui dispoziție nu se potrivea nicidecum cu severitatea țeapănă a tatălui; dar flecări înainte tot timpul mesei, spre încîntarea tuturor, și mai ales a unei anumite persoane, pe care nu e nevoie s-o mai numim.

De îndată ce domnișoarele își înghițiră portocala și paharul de vin cu care se încheiau totdeauna posomorîtele ospețe din casa domnului Osborne, se dădu semnalul de trecere în salon, așa că se ridicară cu toții și părăsiră sufrageria. Amelia nădăjduia că George avea să vină numaidecît și el acolo. Începu să cînte din valsurile lui favorite (de curînd aduse) la pianul cel mare cu coadă, sculptat și învelit cu o acoperitoare de piele, din salonul de sus. Dar acest mic și nevinovat tertip nu dădu nici un rezultat. El era complet nesimțitor la valsuri; și ele deveniră din ce în ce mai leșinate; executanta, deznădăjduită, părăsi numaidecît enormul instrument; și cu toate că cele trei prietene ale ei executară cîteva din cele mai zgomotoase și mai strălucitoare noutăți din *repertoire*-ul lor, ea nu auzi nici măcar o singură notă, ci stătea abătută și se frămînta îngrozitor. Căutătura bătrînului Osborne, veșnic fioroasă, nu se oprise niciodată asupra ei atît de ucigătoare ca acum. Ochii lui o urmăriseră cînd ieșise din sufragerie, ca și cum i-ar fi greșit cu ceva. Cînd i se servi cafeaua, ea tresări speriată, ca și cum



ar fi fost vorba de-o ceașcă de otravă pe care i-ar fi oferit-o domnul Hicks, majordomul. Ce taină se ascundea acolo? Oh, dar și femeile astea! Ele își cresc și-și leagănă presimțirile și-și dezmiardă pînă și cele mai negre gînduri, așa cum fac cu odraslele lor pocite.

Norii de pe fruntea paternă răsfrînseseră oarecare neliniște și pe chipul lui George. Cînd avea asemenea sprîncene și o căutătură atît de înveninată, cum ar mai putea el stoarce de la babac banii de care avea atîta nevoie? Începu să laude vinul bătrînului. În general, acesta era unul din mijloacele cu cei mai mulți sorți de izbîndă cînd aveai de gînd să te pui bine cu bătrînul *gentleman*.

— Niciodată n-am avut o Madeira ca asta a dumitale din Indiile Occidentale. Colonelul Heavytop a pus numaidecît mîna pe trei din sticlele pe care mi le-ai trimis alaltăieri la regiment.

— Nu mai spune? făcu bătrînul *gentleman*. Mă ține opt șilingi sticla!

— Te-ar interesa să iei șase lire pe duzină? întrebă George rîzînd. Cunosc un personaj foarte sus-pus care se dă în vînt după vinul ăsta.

— Zici că se dă în vînt? mormăi bătrînul. Să fie sănătos!

— Cînd a venit generalul Daguilet la Chatham, *sir* Heavytop i-a oferit un dejun și mi-a cerut mie cîteva sticle. Iar generalul l-a găsit nemaipomenit de bun și-ar fi vrut un butoi, ca să i-l ducă comandantului-șef. Și el e mîna dreaptă a alteței-sale regale.

— E un vin al dracului de bun! rosti sprîncenatul și se simțiră amîndoi mai bine dispuși.

Iar George era gata să profite de înseninarea asta și să aducă vorba despre problema lui financiară, cînd tatăl său, reluîndu-și aerul solemn,

deşi pe-un ton destul de prietenos, îl rugă să sune ca să li se servească Bordeaux-ul.

— Şi avem să vedem, George, dacă-i tot aşa de bun ca Madeira noastră, căruia alteţa-sa regală i-ar face o foarte bună primire, sînt sigur de asta. Şi în timpul ăsta vreau să discut cu tine şi chestiuni mai serioase !

Amelia, care stătea neliniştită în salonul de sus, auzi sunînd clopoţelul pentru Bordeaux. Şi-şi spuse că, într-un fel sau altul, clopoţelul ăsta avea în el ceva misterios şi prevestea multe. Din roiul de presimţiri pe care le au veşnic unii oameni, *unele* se adeveresc, fără doar şi poate.

— Tare-aş vrea să ştiu, George, începu vorba bătrînul *gentleman*, după ce-şi sorbi cu încetineală primul pahar, tare-aş vrea să ştiu cum o mai duceţi, tu şi... ah... şi fetiţa aceea de sus ?

— Bănuiesc că nu-i prea greu de văzut ! răspunse George cu un rînjet de automulţumire. E limpede ca bună ziua ! Straşnic vin !

— Ce înţelegi prin : limpede ca bună ziua ?

— Ei, drăcie, nu mă lua nici dumneata aşa de repede. Sînt un om cumpătat. Eu... ah... n-am nimic dintr-un Barbă-Albastră ; dar trebuie să recunosc că fata-i grozav de îndrăgostită de mine, pînă peste cap de îndrăgostită. Şi oricine poate vedea asta de la o poştă !

— Dar tu ?

— Cum adică, nu mi-ai poruncit dumneata să mă însor cu ea, şi nu sînt eu oare un fiu ascultător ? Şi n-au pus oare la cale taţii noştri lucrul acesta de-un car de ani ?

— Ascultător fiu, n-am ce zice ! Crezi că mie nu mi-au ajuns la urechi ispràvile dumitale, şi cea cu lordul Tarquin şi cea cu căpitanul Crawley din gardă, şi cea cu onorabilul domn Deuceace,



şi cîte şi mai cîte încă ? Ia seama, domnule, ia seama !

Bătrînul *gentleman* rosti numele acestea aristocratice cu cea mai mare emfază. Ori de cîte ori se întîlnea cu vreun nobil, se ploconea pînă la pămînt în faţa lui şi-i tot dădea zor cu : „Excelenţă", aşa cum numai un englez născut liber poate face. Şi cum venea acasă, îi căuta genealogia în *Anuarul nobilimii*, şi-şi împăna toate conversaţiile zilnice cu numele acestuia, lăudîndu-se cu „înălţimea-sa" ori de cîte ori vorbea cu fetele. Se prosterna în faţa lui şi se încălzea la numele lui, ca un cerşetor napolitan la soare. George se sperie auzind toate numele astea. Îi fu teamă că tată-său trebuie să fi aflat ceva în legătură cu datoriile lui de la cărţi. Dar bătrînul moralist îl linişti, vorbindu-i cu toată blîndeţea :

— Bine, bine, tinereţea e tinereţe. Şi mulţumirea mea, George, e că te învîrţi în lumea mare din Anglia, aşa după cum nădăjduiesc că faci, aşa după cum cred că faci, aşa după cum or să-ţi îngăduiască banii mei să faci...

— Mulţumesc, zise George, ajungînd şi la ceea ce-l durea, numai că nimeni nu poate trăi din vînt în tovărăşia mărimilor ăstora ; iar punga mea, uită-te şi dumneata la ea ! şi flutură în aer un mic dar împletit de Amelia, care conţinea ultimele bancnote de la Dobbin.

— N-ai să mai duci lipsă de nimic. Feciorul unui negustor britanic nu trebuie să ducă lipsă de nimic, băiete. Lirele mele sînt tot aşa de bune ca şi ale altora, George, băiatule ; şi n-am să ţi le refuz niciodată. Intră pe la domnul Chopper cînd treci mîine prin City ; cred că are ceva pentru tine. N-am de gînd să mă zgîrcesc cît timp ştiu că umbli tot cu oameni unul şi unul, căci sînt

convins că lumea mare nu poate face nimic rău. N-am cu ce să mă mîndresc. Eu sînt un om de jos, dar situaţia ta e cu totul alta. Şi profită cît poţi mai mult de ea. Împrieteneşte-te la cataramă cu tinerii din nobilime. Căci mulţi dintre ei nu pot cheltui nici un dolar faţă de-o guinee de-a ta, băiete. Iar cît priveşte aventurile (de sub sprîncenele-i posomorîte porni în momentul acesta o ocheadă plină de înţelesuri, şi nu tocmai amabilă), de, bărbaţii sînt tot bărbaţi. Există însă un singur lucru de care-ţi poruncesc să te fereşti cît poţi, şi dacă nu asculţi, nu mai vezi de la mine nici un şiling, ţi-o jur! Şi lucrul acesta e jocul de cărţi, dragul meu.

— Oh, bineînţeles... zise George.

— Dar să ne întoarcem acuma la cealaltă chestie, la Amelia; de ce n-ai ţinti adică ceva mai sus decît la fata unui agent de schimb, George, tare-aş vrea să ştiu, de ce?

— Asta e o afacere de familie! spuse George, spărgînd nişte alune. Dumneata şi cu domnul Sedley aţi pus la cale căsătoria asta de mai bine de-un veac!

— Nu zic ba; numai că situaţia oamenilor se mai schimbă, dragul meu. Şi nici nu pot nega că Sedley e cel care-a pus umărul la consolidarea averii mele, adică, mai bine zis, mi-a dat prilejul să cîştig — dar prin propriile mele însuşiri şi prin geniul meu — situaţia asta pe care, pot spune, o ocup în momentul de faţă în comerţul de seu şi în City din Londra. I-am fost cît se poate de recunoscător lui Sedley; şi nici nu-i multă vreme de cînd a simţit cu vîrf şi îndesat, după cum poate dovedi carnetul meu de cecuri, George! Îţi spun în mod confidenţial că nu-mi place de loc ce întorsătură au luat afacerile domnului Sedley. Şi nici



secretarului meu principal, domnului Chopper, nu-i place întorsătura asta, şi domnul Chopper e o vulpe bătrînă şi se pricepe în afacerile de bursă ca nimeni altul în Londra. Hulker şi Bullock îl tratează cu multă rezervă pe Sedley. Mă tem că s-a lansat în prea multe afaceri pe cont propriu şi-a cam scrîntit-o. Se zice că vasul „Jeune Amélie", capturat de corsarul yankeu Molasses, era proprietatea lui. E categoric însă că, pînă nu văd pe masă cele zece mii de lire ale Ameliei, nici vorbă de însurătoare! N-am chef să-mi intre în familie fata unui falit. Dă încoa vinul... sau sună după cafea.

Şi acestea fiind zise, Osborne tatăl deschise ziarul de seară, iar George înţelese din semnalul acesta că întrevederea luase sfîrşit şi că tatăl său se pregătea să tragă un pui de somn.

Şi se urcă numaidecît la Amelia, peste măsură de voios. Ce-l făcu oare să fie mult mai atent cu ea în seara aceea decît fusese în ultima vreme, mult mai dornic s-o distreze, mult mai afectuos, mult mai strălucitor în conversaţie? Poate faptul că inima lui generoasă vibră mai cu aprindere la gîndul eventualei ei nenorociri, sau ideea c-ar putea pierde scumpa şi mica lui comoară îl făcea s-o preţuiască şi mai mult?

Amelia se hrăni multe zile după asta din amintirile serii aceleia fericite, evocînd toate cuvintele lui, privirile lui, cîntecul pe care el i-l cîntă, cît şi expresia chipului lui atunci cînd se apropia de ea sau cînd o contempla de la distanţă. I se părea că nici una din serile petrecute pînă acum la familia Osborne nu trecuse atît de repede, şi tînăra domnişoară fu de astă dată gata să se supere văzîndu-l sosind atît de timpuriu pe domnul Sambo cu şalul ei.

A doua zi dimineață, George veni să-și ia un drăgăstos rămas bun de la ea, apoi se grăbi spre City, unde-l vizită pe domnul Chopper, secretarul principal al tatălui său, și acest *gentleman* îi înmînă un document pe care George îl schimbă la „Hulker & Bullock" pentru un buzunar doldora de bani. Cînd George intră la bancă, bătrînul John Sedley tocmai ieșea din biroul bancherului, arătînd cît se poate de plouat. Dar finul lui era mult prea mîndru ca să mai poată băga de seamă amărăciunea onorabilului agent de schimb sau privirile triste pe care bunul și bătrînul *gentleman* i le aruncă. Tînărul Bullock nu-l mai însoțea pînă la ieșire, zîmbind cu gura pînă la urechi, așa cum îi fusese în ultimii ani obiceiul.

Iar cînd grelele și automatele uși ale casei „Hulker, Bullock & Co." se închiseră în urma lui, domnul Quill, casierul (a cărui binefăcătoare ocupație consta în a scoate bancnote nou-nouțe dintr-un sertar și din a împărți lire cu o lopățică de aramă), făcu semn cu ochiul domnului Driver, funcționarul de la pupitrul din dreapta lui. Domnul Driver, la rîndul lui, clipi și el din ochi cu înțeles.

— Nu se mai vinde! șopti domnul Driver.

— Și la nici un preț, răspunse domnul Quill. Domnule Osborne, ce fel de monede doriți?

George își burduși nerăbdător buzunarele cu o mulțime de bancnote, și chiar în seara aceea, la popotă, îi dădu înapoi lui Dobbin cincizeci de lire.

Și tot în seara aceea Amelia îi scrise cea mai iubitoare dintre lungile ei scrisori. Inima îi era plină de dragoste, dar îi prevestea tot timpul o nenorocire. Care era pricina privirilor acelora întunecate ale domnului Osborne? se întreba ea. Se ivise oare vreo neînțelegere între el și tatăl ei? Bietul ei papa se întorsese atît de mîhnit din City, încît toți ai casei erau peste măsură de îngrijorați... în sfîrșit, umplu patru pagini de declarații de dragoste, și de temeri, și de speranțe, și de presimțiri.

„Biata mititică, scumpa mea Emmy! Cît e de îndrăgostită de mine! își spuse George, în timp ce-i citea scrisoarea. Și dracu să-l ia, strașnică durere de cap mi-a dat *punch*-ul ăsta!"

Da, într-adevăr, biata mititică!

# CAPITOLUL XIV

## DOMNIȘOARA CRAWLEY LA EA ACASĂ

Așadar, cam tot pe vremea aceea se îndrepta, către o locuință cît se poate de arătoasă și înzestrată cu tot ce-i trebuie din Park Lane, o trăsură de casă cu blazon pe portiere, avînd înăuntru o femeie posomorîtă, cu capul numai zulufi, înfășurat într-un voal verde, iar pe capră, un personaj solid și sigur de sine. Era echipajul prietenei noastre, domnișoara Crawley, care se înapoia de la Hants. Ferestrele trăsurii erau închise; și greoiul prepelicar, al cărui cap cu limba atîrnîndu-i din gură se răsfăța de obicei la una din ferestre, se odihnea acum pe genunchii femeii aceleia posomorîte. Cînd vehiculul se opri, o enormă și rotundă boccea de șaluri fu scoasă din trăsură, cu ajutorul a o mulțime de servitori și al unei domnișoare care însoțea maldărul acela. În boccea era domnișoara Crawley, care fu

transportată numaidecît sus și vîrîtă repede într-un pat dintr-o cameră încălzită exact ca pentru primirea unui bolnav. Cît ai bate din palme, porniră ștafete după medicul și după spițerul casei. Aceștia veniră, consultară bolnava, îi prescriseră cele de trebuință, și apoi se făcură nevăzuți. Tînăra însoțitoare a domnișoarei Crawley intră și ea în cameră la sfîrșitul consultației, ca să primească instrucțiunile antiflogistice pe care le prescriseseră celebritățile medicale.

Căpitanul Crawley din gardă sosi și el a doua zi de la cazarma din Knightsbridge; calul său negru bătea nerăbdător pămîntul acoperit cu paie de lîngă ușa casei unde locuia bolnava. Se arătă plin de afecțiune cînd se interesă de starea acestei preaiubite rubedenii. Se părea că erau serioase motive de îngrijorare. O găsi pe camerista domnișoarei Crawley (femeia aceea posomorîtă) mult mai ursuză ca de obicei și foarte abătută, iar pe domnișoara Briggs, *la dame de compagnie* [1], o găsi singură în salon, scăldată în lacrimi. Venise într-un suflet de-acasă, auzind de boala scumpei ei prietene. Ar fi vrut să zboare, nu alta, pînă la patul ei, patul acela la care ea, Briggs, o veghease de atîtea ori în atîtea ceasuri de suferință. Dar acuma nu i se îngădui să intre în camera domnișoarei Crawley. O străină era aceea care-i dădea medicamentele — o străină de la țară — o odioasă domnișoară... lacrimile îi înecau complet glasul acestei *dame de compagnie*, iar ea își ascundea în batistă devotamentul ei jignit și sărmanul, bătrînul ei nas roșu.

Rawdon Crawley fu anunțat de îmbufnata *femme de chambre*, și noua însoțitoare a domnișoarei Crawley, coborînd în vîrful picioarelor din camera de suferință, puse mîna ei mică în cea a tînărului, cînd acesta o întîmpină cu nerăbdare, apoi aruncă o privire de profund dispreț uluitei Briggs și, făcînd tînărului ofițer din gardă semn să iasă din salonul acesta dosnic, îl conduse jos, în marea sufragerie acum pustie, dar unde fuseseră date atîtea și atîtea strălucite ospețe.

Cei doi rămaseră aici vreo zece minute, discutînd, fără urmă de îndoială, despre starea bătrînei bolnave de sus; după care răstimp clopoțelul din salon începu să sune cu vioiciune, și chiar în clipa aceea intră în sufragerie domnul Bowls, majordomul cel grăsan și omul de încredere al casei (care era întîmplător la gaura cheii și ascultase cea mai mare parte a convorbirii); iar căpitanul ieși răsucindu-și mustăcioara și încălecă de îndată pe calul lui negru, care frămînta mereu paiele cu copita, în admirația micuților ștrengari adunați în stradă. El privi cercetător spre fereastra de la sufragerie, strunindu-și calul, care se ridică pe picioarele dinapoi, azvîrlind din copite de toată frumusețea; tînăra persoană putu fi zărită la fereastră pentru o clipă, apoi figura ei dispăru, căci fără îndoială se urcă din nou sus, să-și reia corvoada atît de dragă, pe care-o îndeplinea, firește, cu toată dezinteresarea.

Cine-ar putea fi tînăra aceea aș vrea să știu! În seara respectivă fu servită în sufragerie o masă pentru două persoane, în timp ce doamna Firkin, camerista domnișoarei Crawley, se grăbi spre camera stăpînei sale și se foi împrejurul ei tot timpul cît locul rămase vacant datorită vremelnicei absențe a noii infirmiere, care, împreună cu domnișoara Briggs, se afla chiar în momentul acela în fața unei cine frugale.

[1] Doamna de companie (fr.).

Briggs era atît de sugrumată de emoţie, că nici nu mai putea înghiţi. Dar tînăra persoană tăie pasărea cu o delicateţe de nedescris şi ceru maioneza cu o voce atît de răspicată, încît biata Briggs, în faţa căreia tocmai se găsea deliciosul condiment, tresări speriată, făcu un zgomot îngrozitor cu polonicul şi se lăsă iarăşi pradă unei puternice crize de isterie.

— Nu crezi c-ar fi foarte potrivit să-i dai domnişoarei Briggs un pahar cu vin? spuse tînăra persoană către Bowls, voluminosul şi îndatoritorul personaj.

El se execută numaidecît. Briggs luă paharul în mod mecanic, răsuflă din greu, gemu puţintel şi apoi începu să întoarcă cînd pe o parte, cînd pe alta puiul de găină din farfurie.

— Cred c-o să fim în stare să ne servim şi singure, zise tînăra persoană cu multă nevinovăţie, şi n-o să mai avem nevoie de binevoitoarele servicii ale domnului Bowls. Domnule Bowls, te rog, avem să sunăm cînd vom avea nevoie de dumneata!

El coborî la subsol, unde, în treacăt fie zis, acoperi cu cele mai îngrozitoare ocări pe nevinovatul lacheu, subalternul său.

— Îmi pare foarte rău că te amărăşti atîta, domnişoară Briggs, rosti tînăra persoană pe un ton rece, oarecum batjocoritor.

— Iubita mea prietenă e atît de bolnavă, şi nici nu-u... nu vrea să mă vadă măcar! izbucni Briggs într-o criză de reînnoită suferinţă.

— Nu-i chiar aşa de bolnavă! Consolează-te, dragă domnişoară Briggs. A mîncat prea mult, asta-i tot. Şi acum e mult mai bine. În curînd are să fie complet restabilită. E cam slăbită din cauza ventuzelor şi a tratamentului, dar are să se întremeze repede de tot. Linişteşte-te, te rog, şi mai ia puţintel vin!

— Dar de ce, de ce nu vrea să mă mai vadă? behăi cu tărie domnişoara Briggs. Oh, Matilda, Matilda, după o prietenie de douăzeci şi trei de ani, aşa o răsplăteşti tu pe sărmana, sărmana ta Arabella?

— Nu te mai văicări atîta, sărmană Arabella, spuse cealaltă, zîmbind subţire, ea nu vrea să te vadă pentru că are impresia că dumneata n-o îngrijeşti aşa de bine ca mine. Nu-mi face nici cea mai mică plăcere să stau toată noaptea trează. Tare-aş vrea să te văd pe dumneata în locul meu!

— Oare n-am îngrijit-o eu pe această scumpă fiinţă ani în şir? se întreba Arabella. Iar acuma...

— Acuma ea preferă pe altcineva. Ei bine, oamenii bolnavi au fel de fel de fantezii şi trebuie să le cînţi în strună. Cînd are să se facă bine, eu am să plec!

— Niciodată, niciodată! exclamă Arabella, ducîndu-şi cu furie, la nas, sticluţa ei de săruri.

— N-are să se facă bine niciodată, sau n-am să plec niciodată, domnişoară Briggs? întrebă cealaltă cu aceeaşi provocătoare bună dispoziţie. Haida-de, în două săptămîni are să se restabilească. Şi-atunci am să mă reîntorc şi eu la micuţele mele eleve de la Queen's Crawley şi la mămica lor, care-i mult mai suferindă decît prietena noastră. Dumneata nu trebuie să fii geloasă pe mine, draga mea domnişoară Briggs. Eu sînt o biată fată sărmană, singură pe lume şi fără pic de răutate în suflet. N-am de gînd să-ţi iau locul în sufletul domnişoarei Crawley. Nici n-are să treacă o săptămînă, şi-are să mă uite; pe cînd afecţiunea ei pentru dumneata e opera a ani şi ani de zile. Dă-mi puţin vin, te rog, draga mea domnişoară

Briggs, și să încheiem pace. De-ai ști ce mare nevoie am eu de prieteni !

Împăciuitoarea și blînda Briggs întinse mîna la acest apel, fără să scoată un singur cuvînt măcar; dar ea simțea și mai acut că e lăsată în părăsire și se văita amarnic, amarnic de tot, de firea nestatornică a Matildei ei. Cam la o jumătate de oră după asta, masa luînd sfîrșit, domnișoara Rebecca Sharp (pentru că, nemaipomenit lucru, acesta era numele acelei ființe, numită pînă acum în modul cel mai ingenios „tînăra persoană") se urcă iarăși sus în camera pacientei sale, de unde, întrebuințînd cele mai îmbietoare cuvinte, o dădu pur și simplu afară pe biata Firkin.

— Mulțumesc, doamnă Firkin, sper că nu te-ai obosit prea din cale-afară ; cît ai fost de drăguță! Sun eu dacă e nevoie de ceva. Mulțumesc mult ! Și Firkin coborî înnebunită de gelozie, dar cu atît mai periculoasă cu cît era silită să-și ascundă furtuna asta în fundul sufletului.

Și oare furtuna asta să fi fost cea care, în timp ce trecea pe scările de la primul etaj, răbufni dintr-o dată și deschise ușa salonului ? Nu ; ușa fusese deschisă pe furiș de mîna domnișoarei Briggs. Briggs stătuse toată vremea la pîndă. Briggs auzise prea bine pașii doamnei Firkin coborînd scările și clinchetul linguriței din castronul cu supă de ovăz din mîna obijduitei femei.

— Ce ce mai aude, Firkin? întrebă ea de îndată ce aceasta intră în cameră. Ce se mai aude, Jane ?

— Din ce în ce mai rău, domnișoară Briggs ! rosti Firkin dînd din cap.

— Se simte prost ?

— Nu mi-a vorbit decît o singură dată, cînd am întrebat-o dacă s-a mai liniștit, iar ea a răcnit să-mi țin fleanca. Vai, domnișoară Briggs, niciodată nu mi-am închipuit c-am s-ajung să trăiesc o zi ca *asta*.

Și cele două smiorcăite începură să dea din nou apă la șoareci.

— Ce fel de ființă e domnișoara Sharp asta, Firkin ? Nici prin gînd nu mi-ar fi trecut, pe cînd petreceam sărbătorile Crăciunului în eleganta casă a bunilor mei prieteni, cucernicul Lionel Delamere și simpatica lui soție, să aflu că-n inima preaiubitei mele, în veci preaiubitei mele Matilda, mi-a luat locul o străină.

Domnișoara Briggs, după cum se poate băga de seamă din limbajul său, era o sentimentală cu înclinații literare, care publicase cîndva și un volum de poezii — *Trilurile privighetorii* — pe bază de abonamente.

— Domnișoară Briggs, fata asta a scos pe toată lumea din minți, răspunse Firkin. *Sir* Pitt nici nu voia s-audă de plecarea ei, dar nu îndrăznește să-i refuze nimic domnișoarei Crawley. Doamna Bute de la parohie, afurisită cum o știi și veșnic nemulțumită, nu se simte bine fără ea, căpitanul e înnebunit cu totul, iar domnul Crawley, gelos la culme. De cînd s-a îmbolnăvit domnișoara Crawley, nu suferă lîngă ea pe nimeni, în afară de domnișoara Sharp, habar n-am cum și de ce ; cred că-i ceva necurat la mijloc.

Rebecca stătu toată noaptea aceea de veghe la căpătîiul domnișoarei Crawley ; noaptea următoare, bătrîna doamnă dormi însă așa de bine, că Rebecca avu destul răgaz să se odihnească și ea în liniște cîteva ceasuri pe sofa, la picioarele patului protectoarei sale ; și scurtă vreme după asta, domnișoara Crawley se simți atît de bine, încît se sculă din pat și rîse cu mare poftă văzînd-o pe Rebecca imitînd-o atît de desăvîrșit pe domni-

șoara Briggs și mîhnirea ei. Jelania lacrimogenă a domnișoarei Briggs, cît și felul ei de-a întrebuința batista erau așa de perfect redate, încît domnișoara Crawley se înveseli ca prin farmec, spre uimirea doctorilor, care-i făcură vizitele de rigoare și care o găseau, de obicei, pe această onorabilă femeie de lume, la cea mai ușoară indispoziție, pradă celei mai cumplite deznădejdi și groaze de moarte.

Căpitanul Crawley venea în fiecare zi, și domnișoara Rebecca îi dădea toate informațiile privitoare la starea sănătății mătușii sale. Aceasta se îmbunătăți atît de repede, încît bietei domnișoare Briggs îi fu îngăduit s-o vadă și ea pe domnișoara Crawley ; persoanele cu inima simțitoare își pot cu ușurință închipui înăbușitele emoții ale acestei femei sentimentale, cît și caracterul mișcător al întrevederii.

Domnișoarei Crawley îi făcu în curînd plăcere s-o aibă pe Briggs toată vremea prin preajmă. Iar Rebecca obișnuia s-o imite chiar de față cu ea, cu o incomparabilă gravitate, făcînd în modul acesta de două ori mai picantă imitația pentru venerabila ei protectoare.

Pricinile care-au provocat jalnica indispoziție a domnișoarei Crawley, cît și plecarea de la țară, din casa fratelui ei, au avut un caracter atît de puțin romantic, încît nici nu știu bine dacă nu-i nepotrivit să fie comentate în romanul acesta elegant și sentimental. Căci cum e oare cu putință să-i dai a înțelege unei femei delicate, din lumea bună, că a mîncat și a băut prea din cale-afară, și că o supă piperată de homari, savurată cu voluptate la casa parohială, era cauza acelei indispoziții, pe care însă domnișoara Crawley se încăpățîna s-o atribuie numai vremii prea umede ? Atacul a fost atît de violent, încît Matilda — după propria expresie a cucerniciei-sale — fu la doi pași „de groapă" ; toată familia era în febra așteptării, în ceea ce privea testamentul, iar Rawdon Crawley se aștepta la cel puțin patruzeci de mii de lire înainte de începerea sezonului la Londra. Domnul Crawley îi trimise o sumedenie de broșuri anume alese pentru a-i ușura trecerea din Bîlciul deșertăciunilor și Park Lane pe lumea cealaltă ; dar fiind chemat la timp un doctor priceput din Southampton, acesta îi veni numaidecît de hac homarului care era cît pe-aci să-i fie fatal domnișoarei Crawley și-o puse pe picioare îndeajuns ca să se poată reîntoarce la Londra. Baronetul nu-și ascunse furia-i nemaipomenită văzînd ce întorsătură au luat lucrurile.

În vreme ce toată lumea era cît se poate de prevenitoare față de domnișoara Crawley, iar mesagerii erau trimiși din oră în oră de la casa parohială ca să aducă ultimele noutăți privind starea sănătății sale iubitoarelor ei rubedenii de-acolo, într-o altă aripă a casei se găsea încă o doamnă, mai mult decît bolnavă, dar pe care n-o băga nimeni în seamă ; și ea era însăși stăpîna de la Crawley. După ce o văzu și pe ea, doctorul cel destoinic clătină din cap ; *sir* Pitt consimțise la această vizită întrucît nu trebuia să plătească nici un ban în plus ; și bolnava fu lăsată să se stingă în camera ei pustie, fără să i se dea mai multă îngrijire ca unei buruieni din parc.

Tinerele domnișoare, de asemenea, pierdură mult din neprețuitele foloase ale învățăturii pe care le-o dădea guvernanta lor. Domnișoara Sharp era o infirmieră atît de devotată, încît domnișoara Crawley

nu voia să-şi ia medicamentele decît din mîna ei. Firkin fusese înlocuită cu multă vreme înainte de plecarea stăpînei ei de la ţară. Credincioasa servitoare avu însă o tristă mîngîiere cînd se înapoie la Londra, văzînd că şi domnişoara Briggs e în prada aceloraşi chinuri ale geloziei şi că îndură acelaşi ingrat tratament la care fusese ea însăşi supusă.

Căpitanul Rawdon izbuti să-şi prelungească concediul din pricina bolii mătuşii sale şi rămase smerit acasă. Era veşnic în anticamera ei. (Domnişoara Crawley zăcea în cea mai arătoasă cameră de dormit, unde se intra prin salonaşul albastru.) Tatăl său îl întîlnea întotdeauna aici ; chiar dacă venea prin coridor şi oricît de încet, uşa tatălui său se deschidea la sigur, şi faţa de hienă a bătrînului *gentleman* căta afară cu sălbăticie. De ce se spionau oare cu atîta străşnicie unul pe celălalt ? O făceau, nu mai încape vorbă, dintr-un fel de mărinimoasă rivalitate, întrecîndu-se în gingăşii faţă de scumpa lor bolnavă din dormitorul cel arătos. Rebecca obişnuia să iasă în anticameră şi să-i mîngîie pe amîndoi ; mai curînd pe unul decît pe celălalt. Aceşti onorabili *gentlemen* erau foarte nerăbdători, şi unul şi altul, să aibă veşti despre starea bolnavei, de la mica ei mesageră de încredere.

La masă — cînd cobora şi ea pentru o jumătate de oră — reuşea să-i împace, dar după asta dispărea pentru toată seara ; atunci Rawdon pornea călare spre cazarma 150 din Mudbury şi-şi lăsa tatăl în tovărăşia domnului Horrocks şi a romului său cu apă. Ea petrecu în camera de suferinţă a domnişoarei Crawley două săptămîni atît de obositoare, că nici un muritor nu s-ar mai fi putut ţine pe picioare, dar micuţii ei nervi păreau de fier,



căci era neclintită la datorie şi înfrunta cu seninătate plictiseala camerei de suferinţă.

Ea nu dădu în vileag decît tîrziu după aceea cît de anevoioasă fusese această datorie ; cît de ursuză era în calitate de pacientă voioasa bătrînă ; cît de nervoasă era ; cît de fără de somn ; ce groază îi era de moarte ; şi nici cîte nopţi în şir zăcu ea văicărindu-se şi delirînd, la doi paşi de agonie, despre viaţa viitoare, pe care o ignora însă cu totul cînd era sănătoasă. Zugrăveşte-ţi singur, oh, amabile tînăr cititor, o femeie bătrînă, mondenă, egoistă, slută, nerecunoscătoare, necredincioasă, zvîrcolindu-se în chinuri şi spaime, şi fără perucă pe cap. Zugrăveşte-ţi-o singur şi învaţă înainte de-a îmbătrîni să iubeşti şi să te rogi !

Rebecca Sharp veghea la căpătîiul acestui pat dezgustător cu o răbdare de fier. Nu-i scăpa nimic ; şi, asemenea unui administrator prevăzător, se gîndea la toate. Şi mai tîrziu povesti o mulţime de lucruri hazlii despre boala domnişoarei Crawley, lucruri care o făcură pe numita doamnă să roşească sub stratul ei gros de suliman. Nu se arătă niciodată arţăgoasă cît timp ţinu boala bătrînei domnişoare ; era întotdeauna sprintenă ; dormea uşor, deoarece conştiinţa-i era perfect limpede ; putea să adoarmă repede şi oricînd. Din pricina aceasta se vedeau puţine urme de oboseală pe chipul ei. Poate că faţa îi era ceva mai palidă, iar cearcănele din jurul ochilor — ceva mai negre ca de obicei ; dar ori de cîte ori ieşea din camera bolnavei, era veşnic cu surîsul pe buze, primăvăratică, îngrijită şi părea la fel de ispititoare în halatul ei de casă şi cu boneta pe cap ca şi în cea mai elegantă rochie de seară pe care o avea.

Aşa gîndea căpitanul, care era îndrăgostit nebuneşte de ea şi se fîstîcea ori de cîte ori o vedea.

Săgeata ascuţită a iubirii străpunsese pielea-i grosolană. Şase săptămîni în şir — relaţii continue, ocazii peste ocazii de a sta de vorbă — îl pierdură cu totul. Şi dintre toţi o alese tocmai pe mătuşa lui de la parohie pentru a i se destăinui. Ea îl lua peste picior ; observase mai demult nebunia lui ; îi atrăsese atenţia asupra urmărilor, dar sfîrşi prin a recunoaşte că această micuţă Sharp era cea mai deşteaptă, mai spirituală, mai originală, mai bună, mai naturală şi mai blîndă făptură din Anglia. Rawdon n-avea dreptul să-şi bată joc de sentimentele fetei, căci scumpa domnişoară Crawley nu i-ar ierta niciodată lucrul acesta, pentru că se lăsase şi ea cucerită de mica guvernantă şi o iubea pe domnişoara Sharp ca pe propria ei fiică. Rawdon trebuia să plece, să se înapoieze la regimentul lui şi la capricioasa lui Londră, iar nu să se joace cu inima unei biete fete nevinovate.

Dar de nenumărate ori această binevoitoare doamnă, mişcată de disperata stare sufletească a ofiţerului din gardă, îi dădu prilejul de-a o vedea pe domnişoara Sharp la casa parohială şi de-a o conduce acasă, după cum am văzut. Cînd anumiţi bărbaţi, doamnelor, sînt îndrăgostiţi, cu toate că văd undiţa şi nada, cît şi toată aparatura cu care sînt împresuraţi, ei se îndoapă totuşi cu momeala asta — trebuie s-ajungă la ea cu orice preţ, trebuie s-o înghită — şi deodată sînt prinşi în ea şi scoşi pe uscat zbătîndu-se după aer. Rawdon înţelese cît de vădită era intenţia doamnei Bute de a-l vedea prins în mrejele Rebeccăi. Nu era prea deştept, dar era om umblat şi văzuse fel de fel de lucruri. O dată, la nişte vorbe de-ale doamnei Bute, prin mintea lui întunecată trecu ca o licărire de lumină.



— Ia seama la vorbele mele, Rawdon, zise ea, ai să te înrudeşti mîine-poimîine cu domnişoara Sharp.

— Cum să mă înrudesc, nu cumva în calitate de verişoară, doamnă Bute ? I-o fi făcînd James curte ? întrebă glumeţ ofiţerul.

— Rudă mult mai apropiată, spuse doamna Bute, cu o scăpărare a ochilor ei negri.

— N-o fi Pitt cumva ? N-are să pună mîna pe ea. Nu-i de nasul făţarnicului ăstuia. Şi apoi toată lumea ştie că e angajat faţă de domnişoara Jane Sheepshanks.

— Voi, bărbaţii, nu vedeţi nici pînă-n vîrful nasului. Fiinţă oarbă şi neghioabă ce eşti ! Dacă i se întîmplă ceva doamnei Crawley, domnişoara Sharp are să-ţi fie mamă vitregă : şi *asta* fără doar şi poate !

Domnul Rawdon Crawley scoase o straşnică şuierătură în semn de uluire auzind asemenea lucru. Nu-l putea combate. Vădita simpatie a tatălui său pentru domnişoara Sharp nu-i scăpase nicidecum. Cunoştea prea bine temperamentul bătrînului *gentleman*, un bătrîn fără nici un fel de scrupul... dar nu-şi duse gîndul pînă la capăt, ci se înapoie acasă, răsucindu-şi mustaţa, sigur că începuse să întrevadă ce ascundea purtarea misterioasă a doamnei Bute.

„Ei drăcie, e prea din cale-afară, îşi spuse Rawdon, e prea din cale-afară ! Mă duce gîndul că femeia asta vrea cu tot dinadinsul compromiterea sărmanei fete, ca să nu mai poată intra în familie ca doamna Crawley !"

Iar cînd fu singur cu Rebecca, începu s-o ia peste picior pe chestia simpatiei pe care i-o arăta tatălui lui. Ea îşi înălţă capul cu dispreţ, îl ţintui cu privirea şi zise :

— Ei bine, presupune că e îndrăgostit de mine. Eu știu că este, și mai știu asta și despre alții. N-ai cumva impresia că mi-e frică de el, căpitane Crawley ? Să nu crezi că nu-mi pot apăra cinstea și singură ! rosti micuța femeie uitîndu-se la el cu gravitatea unei regine.

— Oh, ah, de ce... te previn numai... bagă de seamă, înțelegi ? asta-i totul... îngăimă chipeșul mustăcios.

— Faci aluzie la vreun lucru scandalos atunci? zise ea, fulgerîndu-l cu privirea.

— O... la naiba, ce Dumnezeu... domnișoară Rebecca... interveni greoiul dragon.

— Dumneata ai impresia că eu n-am simțul respectului față de mine însămi numai pentru că sînt săracă și lipsită de sprijin și pentru că oamenii bogați n-au pic de simț moral ? Dumneata crezi că eu, pentru că nu sînt decît o simplă guvernantă, am mai puțin bun-simț, sensibilitate și educație decît dumneavoastră, moșierii din Hampshire ? Eu sînt o Montmorency. Și crezi că o Montmorency e mai prejos decît un Crawley ?

Cînd domnișoara Sharp se înfuria și aducea vorba despre rubedeniile mamei sale, vorbea cu un ușor accent străin, ceea ce dădea și mai mare farmec vocii ei limpezi și sonore.

— Nu, continuă ea, aprinzîndu-se în timp ce-i vorbea căpitanului, pot îndura sărăcia, dar nu și dezonoarea ; pot îndura nepăsarea, dar nu și insulta ; mai ales insulta venită de la... de la *dumneata !*

Nu se mai putu stăpîni și izbucni în lacrimi.

— Să mă ia naiba, domnișoară Sharp... Rebecca... ți-o jur... îți jur pe sufletul meu că nu mi-ar trece prin gînd una ca asta, pentru o mie de lire ! Încetează, Rebecca !



Ea părăsi încăperea. Toată ziua aceea se plimbă cu domnișoara Crawley. Asta se petrecuse înainte de boala bătrînei domnișoare. La masă, Rebecca fu neobișnuit de strălucitoare și de vioaie ; dar nu lua în seamă nici aluziile, nici semnele și nici stîngacele reproșuri ale umilului și foarte îndrăgostitului ofițer din gardă. Hărțuieli de felul acesta avură loc neîntrerupt în tot timpul micii campanii — certuri plicticoase de povestit și avînd toate același rezultat. Cavaleria grea a lui Crawley era înnebunită din cauza înfrîngerii și pusă pe fugă în fiecare zi.

Dacă baronetului de la Queen's Crawley nu i-ar fi fost teamă că-i scapă din mînă moștenirea așteptată de la soră-sa, nu s-ar fi învoit nici în ruptul capului ca iubitele lui fiice să fie văduvite de binecuvîntarea educației pe care le-o dădea neprețuita lor guvernantă. Bătrînul conac părea pustiu fără ea, atît de folositoare și de plăcută știuse să se facă Rebecca acolo. Nu mai avea cine să copieze și să corecteze scrisorile lui *sir* Pitt ; registrele îi erau alandala ; treburile casei, ca și nenumăratele-i afaceri, erau lăsate în părăsire acum, că tînăra lui secretară era plecată. Și era ușor de văzut de cîtă trebuință îi era un asemenea ajutor din cuprinsul, cît și din ortografia numeroaselor scrisori pe care i le trimitea, prin care-i cerea stăruitor și-i poruncea să se reîntoarcă. Aproape fiecare zi aducea o nouă scrisoare de la baronet, plină de cele mai stăruitoare rugăminți pentru Becky de a se înapoia acasă sau de cele mai patetice invocări adresate domnișoarei Crawley referitor la starea de delăsare a educației fiicelor lui ; documente cărora bătrîna domnișoară le dădea o foarte mică atenție.

Domnișoara Briggs nu fusese concediată în mod formal, dar postul ei de doamnă de companie devenise o sinecură și o bătaie de joc ; singura ei companie era cățelul cel dolofan, în salon, iar din cînd în cînd, îmbufnata Firkin, în camera menajerei. Dar deși bătrîna doamnă nu voia să audă de plecarea Rebeccăi, aceasta nu fusese totuși învestită cu vreun titlu oficial la Park Lane. Ca foarte mulți oameni bogați, domnișoara Crawley avea și ea obiceiul să accepte cît mai multe servicii din partea celor mai prejos decît ea, ca apoi să-i trimită la plimbare cu zîmbetul pe buze cînd nu-i mai erau pe plac. Recunoștința la anumiți oameni bogați pornește rareori dintr-un îndemn firesc, și aceștia nu prea se gîndesc la așa ceva. Ei primesc serviciile celor nevoiași ca și cum li s-ar cuveni. Dar nici tu, o, sărman parazit și umil lingău, nu te poți plînge ! Prietenia ta față de oamenii bogați e aproape tot atît de sinceră ca și răsplata care ți se întoarce. Căci voi iubiți banul, nu omul ; iar dacă Cresus[1] și valetul lui și-ar inversa rolurile, voi știți foarte bine, bieți pungași, care din ei s-ar bucura de respectul vostru.

Și nu sînt sigur dacă, în ciuda modestiei și hărniciei, a purtării alese și a neobositei voioșii de care dădea dovadă Rebecca, vicleana bătrînă din Londra, asupra căreia se revărsau toate aceste dovezi de prietenie, nu avea totuși anumite tainice bănuieli în privința devotatei ei infirmiere și prietene. Se vede treaba că nu de puține ori i-o fi trecut domnișoarei Crawley prin minte că nimeni nu face cuiva vreun serviciu pe degeaba. Dacă ea își putea da seama de valoarea propriilor ei sentimente față de lume, era destul de capabilă să le măsoare și pe cele ale lumii față de ea însăși ; și se gîndea pesemne că asta e de obicei soarta oamenilor : să nu aibă prieteni sinceri atîta timp cît nu se sinchisesc nici ei de nimeni.

Ei bine, în momentul acela Becky îi era de mare sprijin și foarte necesară și-i dărui două rochii noi, un colier vechi și un șal și-și arătă prietenia față de noua-i confidentă bîrfindu-și toate cunoștințele ei intime (mai mare dovadă de considerație nici nu poate exista), și medita vag asupra unei mari binefaceri viitoare — s-o mărite poate cu Clump, spițerul, sau să-i facă cine știe ce situație bună în viață ; sau, în cel mai rău caz, s-o trimită înapoi la Queen's Crawley cînd are să se sature de ea și cînd la Londra sezonul va fi în toi.

Cînd domnișoara Crawley intră în convalescență și coborî în salon, Becky îi cîntă la pian și-o făcu să petreacă în fel și chip ; iar cînd se întremă îndeajuns ca să poată ieși în trăsură, Becky o însoți și ea. Și printre plimbările cu trăsura pe care le făcură, unde avea să o ducă admirabila bunătate și prietenie a domnișoarei Crawley dacă nu la Russell Square, Bloomsbury, la casa domnului John Sedley ?

Înainte de această întîmplare fuseseră schimbate mai multe scrisori, după cum ne putem cu ușurință închipui, între cele două prietene. În timpul în care Rebecca stătuse la Hampshire, prietenia veșnică (trebuie să recunoaștem) suferise o micșorare considerabilă și ajunsese atît de gîrbovă și de slăbănoagă cu timpul, încît amenința să dea ortul popii. Adevărul este că cele două fete aveau acum propriile lor preocupări, care le absorbeau cu totul : Becky, cucerirea stăpînilor săi ; Amelia, ideea ei fixă care nu-i mai dădea nici un pic de

[1] Ultimul rege al Lydiei (563—548 î.e.n.), vestit prin bogăția sa fabuloasă.

răgaz. Cînd cele două fete se întîlniră și căzură una în brațele celeilalte, cu acea însuflețire ce caracterizează purtarea domnișoarelor una față de cealaltă, Rebecca își jucă rolul cu cea mai desăvîrșită spontaneitate și energie. Micuța Amelia roși însă cînd își sărută prietena, gîndindu-se cît de vinovată era de răceala pe care i-o arătase acesteia.

Prima lor convorbire fu cît se poate de scurtă. Amelia se pregătea tocmai să iasă. Domnișoara Crawley aștepta jos în trăsură, iar servitorii ei se uitau foarte mirați și priveau țintă la cinstitul Sambo, lacheul negru din Bloomsbury, ca la un ciudat băștinaș din partea locului. Dar cînd Amelia coborî, cu figura ei binevoitoare și numai zîmbet (Rebecca trebui s-o prezinte prietenei sale, domnișoara Crawley, care ardea de nerăbdare s-o cunoască, dar era prea suferindă ca să se poată da jos din trăsură), cînd, zic, Amelia coborî, aristocrația galonată din Park Lane rămase de-a dreptul uluită că o făptură de felul acesta putea răsări din Bloomsbury ; iar domnișoara Crawley fu pe loc cucerită de figura drăgălașă și îmbujorată a domnișoarei care înainta cu atîta sfială și cu atîta grație să-și prezinte omagiile protectoarei prietenei sale.

— Ce ten, draga mea ! Ce voce suavă ! îi spuse domnișoara Crawley cînd porniră din nou către vestul orașului, după scurta lor întrevedere. Scumpa mea Becky, tînăra dumitale prietenă e pur și simplu încîntătoare ! Invit-o în Park Lane, auzi ?

Domnișoara Crawley avea un gust ales. Îi plăceau purtările simple — un pic de sfială o dădea gata. Îi plăcea să aibă prin preajmă chipuri drăgălașe, exact așa cum îi plăceau tablourile sau porțelanurile drăguțe. În ziua aceea vorbi cu mare



entuziasm despre Amelia preț de șase ceasuri. Îi pomeni despre ea și lui Rawdon Crawley, care venise, plin de supunere, să se împărtășească din puii de găină ai mătușii sale.

Bineînțeles că la asta Rebecca adause numaidecît că Amelia era logodită cu locotenentul Osborne — o dragoste foarte veche.

— Dintr-un regiment de infanterie ? întrebă căpitanul Crawley, amintindu-și, după un mare efort, așa cum se cuvenea unui ofițer din gardă, și numărul regimentului, al...-lea.

Rebecca avu impresia că într-adevăr acesta era numărul regimentului.

— Pe căpitan, spuse ea, îl cheamă Dobbin.

— Un individ deșirat și stîngaci, zise Crawley, și care se împiedică de toată lumea. Îl cunosc ; iar Osborne e unul arătos, cu niște favorite mari și negre ?

— Enorme ! spuse *miss* Rebecca Sharp. Și enorm de mîndru de ele, te asigur !

Drept răspuns, căpitanul Rawdon Crawley izbucni într-un hohot de rîs, dar fiind îmboldit de doamne să le dea lămuriri, o făcu imediat ce-i trecu criza de veselie.

— Asta-și închipuie că știe să joace biliard, zise el. I-am cîștigat două sute de lire la „Cocotierul". Și-i joacă înainte, fraierul ! Și-ar fi jucat și cămașa de pe el în ziua aceea, dar prietenul lui, căpitanul Dobbin, l-a luat de-acolo cu forța, dracu să-l pieptene !

— Rawdon, Rawdon, nu fi așa de afurisit! interveni domnișoara Crawley, cît se poate de înveselită.

— De ce, cucoană, căci dintre toți băieții pe care i-am întîlnit în infanterie, am impresia că acesta e cel mai niznai. Tarquin și Deuceace îl jecmănesc

ori de cîte ori au chef. Ar face și pe dracu-n patru, numai să fie văzut în tovărășia vreunui lord. Le plătește mesele la Greenwich, iar ei își cară acolo toată banda.

— O bandă cît se poate de veselă, cred !

— Ai perfectă dreptate, domnișoară Sharp ; ca întotdeauna, de altfel, domnișoară Sharp ! O bandă nemaipomenit de veselă, ha, ha, ha ! Și căpitanul rîse din ce în ce mai cu poftă, socotind că făcuse o glumă bună.

— Rawdon, nu fi răutăcios ! exclamă mătușă sa.

— Ce mai, tată-său e un individ din City, colosal de bogat se zice. Naiba să-i ia pe indivizii ăia din City, lasă-i să crape, căci eu n-am sfîrșit cu el, pot să vă asigur de asta. Ha, ha, ha !

— Rușine, căpitane Crawley ; am să-i dau de veste și Ameliei. Un soț jucător !

— Îngrozitor, nu-i așa ? rosti căpitanul cu mare solemnitate ; apoi adăugă, pălit ca de-o inspirație subită : Ei drăcie, știi ce, cucoană, cred c-ar trebui să-l invităm pe aici !

— E un tip prezentabil ? se informă mătușa.

— Prezentabil ? Oh, cît se poate de prezentabil. Ai să vezi și singură dacă face mai multe parale decît alții ! răspunse căpitanul Crawley. Să-l inviți negreșit cînd ai să începi să primești puțină lume ; și să vină și, cum îi zice, și dulcineea lui... eh, domnișoară Sharp, nu mai țin minte cum ai spus c-o cheamă. La naiba, am să-i scriu o scrisoare și-am să-l chem ; și-am să văd dacă știe să joace pichet tot așa de bine ca biliard. Ce adresă are, domnișoară Sharp ?

Becky Sharp îi dădu lui Crawley adresa din oraș a locotenentului ; și la cîteva zile după această discuție, locotenentul Osborne primi un plic, cu



scrisul acela școlăresc al căpitanului Rawdon, care cuprindea o invitație din partea domnișoarei Crawley.

Rebecca trimise de asemenea o invitație scumpei sale Amelia, care, să n-aveți nici un fel de îndoială, a primit-o de îndată ce a auzit că și George face parte dintre invitați. Lucrurile au fost ticluite în așa fel, că Amelia își petrecu dimineața la doamnele din Park Lane, unde toată lumea fu cît se poate de amabilă cu ea. Rebecca o luă sub aripa ei protectoare cu un aer de calmă superioritate ; era în mod atît de vădit cea mai îndemînatică dintre ele două, iar prietena ei era așa de blîndă și de sfioasă, încît se supunea întotdeauna cînd se găsea cineva s-o conducă, așa că primi poruncile Rebeccăi cu o deosebită blîndețe și voie bună. Gingășiile domnișoarei Crawley fură de asemenea ieșite din comun. Era într-un continuu extaz față de mica Amelia, vorbea despre ea la persoana a treia, ca și cum ar fi fost o păpușă, o servitoare sau un tablou, și o admira cu cea mai binevoitoare uluire posibilă. Eu am toată considerația pentru această admirație cu care persoanele din lumea mare îi copleșesc pe oamenii de rînd. Nu există nimic mai plăcut în viață decît să vezi mărimile tratînd pe ceilalți muritori cu condescendență. Prodigioasa bunăvoință a domnișoarei Crawley o obosea mai degrabă pe micuța Amelia, și nu sînt sigur dacă dintre cele trei doamne din Park Lane ea nu se simți atrasă mai curînd de cinstita domnișoară Briggs. Ea o simpatiza pe domnișoara Briggs ca pe toate ființele părăsite și blînde, căci Amelia nu era ceea ce se numește o femeie de spirit.

George veni la masă, crezînd că-i vorba de-o masă *en garçon*[1], numai cu căpitanul Crawley.

Încăpătoarea trăsură de casă a Osbornilor îl purtă din Russell Square în Park Lane, acolo unde surorile nu-i fuseseră invitate, dar ele arătau cea mai mare indiferență față de omisiunea respectivă ; cu toate acestea, căutară numele lui *sir* Pitt în *Anuarul nobilimii* și citiră tot ceea ce le putea servi această operă în legătură cu familia Crawley, cu genealogia sa, cu familia Binkie, cît și cu celelalte rubedenii etc., etc. Rawdon Crawley îl primi pe George Osborne cu multă voie bună și amabilitate, îi lăudă priceperea cu care juca biliard, îl întrebă cînd voia să-și ia revanșa, se interesă de regimentul lui Osborne și i-ar fi propus chiar în seara aceea o partidă de pichet, dar domnișoara Crawley interzicea categoric orice fel de joc în casă la ea ; astfel că punga tînărului locotenent nu fu ușurată de galantul său amfitrion în ziua aceea cel puțin. Totuși, ei puseră la cale o întîlnire pentru a doua zi într-alt loc, să vadă un cal pe care Crawley voia să-l vîndă, și să-l încerce în parc, să ia masa împreună și-apoi să-și petreacă seara în tovărășia unor camarazi simpatici.

— Numai în cazul cînd n-ai nici o obligație față de această drăgălașă domnișoară Sedley, zise Crawley, clipind din ochi cu înțeles. Formidabil de drăgălașă, pe cinstea mea, Osborne ! avu el bunătatea să adauge. O mulțime de gologani cred, nu ?

Osborne nu avea nici un fel de obligație și primea să se vadă cu mare plăcere cu Crawley, iar acesta, cînd se întîlniră a doua zi, lăudă felul de-a

[1] Între burlaci (fr.).



se ține în șa al noului său prieten — ca și cum ar fi rostit cel mai mare adevăr din lume — și-l prezentă la trei sau patru tineri foarte eleganți, a căror cunoștință îl măguli la culme pe naivul ofițeraș.

— Și ce mai face domnișoara Sharp ? își întrebase Osborne prietenul la un păhărel de vin, dîndu-și aere de mare crai. Bună fetiță, n-am ce zice ! Sînteți mulțumit de ea la Queen's Crawley ? Domnișoara Sedley o iubea grozav de mult anul trecut.

Căpitanul Crawley îi aruncă locotenentului o privire cruntă cu ochii lui mici și albaștri și pîndi momentul cînd acesta avea să se reîntîlnească cu gingașa guvernantă. Dar purtarea ei avea să-i ia orice piatră de pe inimă, în cazul în care exista oarecare gelozie în inima acestui ofițer din gardă.

Cînd tinerii se urcară sus și după ce Osborne fu prezentat domnișoarei Crawley, el se îndreptă spre Rebecca cu un aer proteguitor, ușor semeț. Se pregăti să fie cît mai îndatoritor cu ea și s-o ia sub aripa lui ocrotitoare. Avu de gînd să-i dea chiar și mîna, căci era, la urma urmei, prietena Ameliei ; și rostind : „Ah, domnișoară Sharp, ce mai faci ?“ îi întinse mîna stîngă, așteptîndu-se ca fata să se zăpăcească cu totul, copleșită de-atîta onoare.

Domnișoara Sharp îi întinse degetul arătător de la mîna dreaptă și dădu puțintel din cap, dar atît de rece și de sarcastic, că Rawdon Crawley, care pîndea scena din cealaltă cameră, cu greu își putu înăbuși rîsul cînd văzu completa înfrîngere a locotenentului, mirarea lui, pauza și desăvîrșita stîngăcie cu care binevoi să ia în cele din urmă degetul care i se oferea.

„Fata asta i-ar veni de hac și lui Scaraoțchi în persoană, pe cinstea mea !“ își zise căpitanul în

piin extaz ; iar locotenentul, pentru a începe conversaţia, o întrebă cu amabilitate pe Rebecca cum îi place noul său post.

— Postul meu ? spuse domnişoara Sharp cu răceală. Ce drăguţ din partea dumneavoastră să-mi reamintiţi de el ! E un post destul de bun, leafă îndestulătoare, nu chiar cît a domnişoarei Wirt, cred, din serviciul surorilor dumneavoastră din Russell Square. Ce mai fac domnişoarele respective ? Deşi n-ar trebui să mă interesez de ele.

— Şi de ce n-ar trebui ? se miră domnul Osborne.

— Pentru că ele n-au binevoit niciodată să stea de vorbă cu mine sau să mă invite la ele cît timp am locuit la Amelia ; dar noi, bietele guvernante, ştiţi, sîntem obişnuite să fim dispreţuite în felul acesta.

— Dragă domnişoară Sharp ! exclamă Osborne.

— Cel puţin în anumite familii, continuă Rebecca. Dar nici nu vă puteţi închipui ce deosebiri există, cu toate acestea. Noi, cei din Hampshire, nu sîntem chiar atît de bogaţi ca dumneavoastră, fericiţii din City. Dar sînt în familia unui *gentleman* de viţă veche englezească. Presupun că ştiţi că tatăl lui *sir* Pitt a refuzat demnitatea de *pair*, şi vedeţi bine felul în care sînt tratată. Sînt destul de mulţumită. Într-adevăr, e un post cît se poate de bun. Dar cîtă amabilitate din partea dumneavoastră să vă interesaţi de mine !

Osborne spumega de furie. Mica guvernantă îi vorbea de sus şi-l lua peste picior, aşa că tînărul nostru crai nu se mai simţi de loc în largul lui ; nici nu mai avea destulă prezenţă de spirit ca să găsească un pretext onorabil pentru a pune capăt acestei desfătătoare conversaţii.



— Aveam totuşi impresia că-ţi plac destul de mult familiile din City, îi spuse el cu mîndrie.

— Vă gîndiţi la anul care-a trecut, cînd nici nu ieşisem bine din şcoala aceea îngrozitoare şi vulgară. Bineînţeles că-mi plăceau. Nu-i place oare fiecărei fete să vină în vacanţă acasă ? Şi ce eram eu ca să ştiu că există şi altceva pe lume ? Dar, vai, domnule Osborne, cum te mai schimbă optsprezece luni de experienţă, optsprezece luni petrecute, iertaţi-mă că spun aşa, în tovărăşia unor *gentlemen*. Cît despre scumpa mea Amelia, ea, sînt cu totul de acord, e o adevărată perlă şi are să-şi păstreze farmecul ei oriunde. În sfîrşit, bine că v-aţi mai înseninat la faţă ; dar, vai, ce curioşi, ce ciudaţi sînt oamenii din City ! Şi domnul Jos... ce mai face acel extraordinar domn Jos ?

— Mi se pare că nu-ţi era antipatic de loc acest extraordinar domn Joseph anul trecut, zise Osborne cu blîndeţe.

— Ce crud sînteţi ! Ei bine, *entre nous*, nu m-a prea durut inima din cauza lui ; totuşi, dacă mi-ar fi cerut să accept ceea ce voiţi să insinuaţi prin privirile dumneavoastră, care sînt cît se poate de expresive şi binevoitoare în acelaşi timp, n-aş fi spus nu.

Domnul Osborne îi aruncă o privire de parcă i-ar fi spus : „Într-adevăr, cît de îndatoritoare eşti !“

— Ce onoare pe mine să te fi avut drept cumnat, îţi dai seama ? Să fii cumnata domnului George Osborne, fiul domnului John Osborne, fiul lui... ce era bunicul dumitale, domnule Osborne ? Ei, haide, nu fi supărat. Nu-ţi poţi face rost cît ai bate din palme de o genealogie, şi eu sînt întru totul de acord cu dumneata că m-aş fi măritat

cu domnul Jos Sedley; căci ce altceva mai bun putea face o biată fată săracă lipită, ca mine? Acum îmi cunoști taina. Eu sînt sinceră și cu inima deschisă și, ținînd seama de toate astea, a fost cît se poate de drăguț din partea dumitale să faci aluzie la împrejurarea aceea, cît se poate de drăguț și foarte politicos. Amelia, scumpa mea, tocmai vorbeam cu domnul Osborne despre bietul tău frate Joseph. Ce mai face?

În modul acesta, George fu în mod definitiv înfrînt. Nu că dreptatea ar fi fost de partea Rebeccăi, dar ea izbutise să-i demonstreze, și chiar cu mult succes, că părerea lui era cu totul greșită, și astfel locotenentul bătu în retragere în mod cît se poate de rușinos, simțind că dacă mai zăbovește un singur minut, ar fi fost pus în situația de a deveni ridicol în prezența Ameliei.

Cu toate că Rebecca îl pusese cu botul pe labe, totuși George — deși era mai presus de josnicia de-a vorbi de rău pe cineva sau de-a se răzbuna pe o femeie — nu se putu stăpîni de-a nu-i strecura cu dibăcie căpitanului Crawley, a doua zi, anumite lucruri pe care le știa despre domnișoara Rebecca — și anume că era o femeie șireată, periculoasă, o cochetă plină de îndrăzneală etc.; păreri pe care Crawley le primea rîzînd pe toate și despre care domnișoara Rebecca fu pusă în cunoștință mai înainte de-a se fi scurs douăzeci și patru de ore. Și care se adăugară la prima părere pe care și-o făcuse Rebecca despre domnul Osborne. Instinctele ei de femeie îi dăduseră de veste că George fusese acela care se pusese de-a curmezișul primei ei aventuri sentimentale și, în consecință, avea pentru el toată stima.

— Nu fac decît să vă pun în gardă, îi spuse George lui Rawdon Crawley, privindu-l cu înțeles; el cumpărase calul și pierduse vreo douăzeci de guinee imediat după masă. Vă pun doar în gardă, căci mă pricep bine în materie de femei și vă sfătuiesc să fiți cu ochii în patru.

— Îți mulțumesc, prietene, răspunse Crawley, cu o ciudată privire de recunoștință. Văd că ești tare prevăzător.

Și George plecă, socotind că Rawdon Crawley are perfectă dreptate.

Îi povesti Ameliei ce făcuse și cum îl sfătuise pe Rawdon Crawley — un băiat al naibii de bun și de sincer — să fie cu băgare de seamă în privința vicleneі și interesatei Rebecca.

— În privința *cui*? strigă Amelia.

— În privința prietenei tale, guvernanta. Nu te uita așa uimită!

— Oh, George, ce-ai făcut? zise Amelia. Căci ochii ei de femeie, pe care iubirea îi făcea și mai pătrunzători, descoperiseră într-o clipă secretul care rămăsese o taină și pentru domnișoara Crawley și pentru feciorelnica domnișoară Briggs, și, mai mult decît pentru oricare, pentru ochii stupizi ai acestui tînăr mustăcios și înfumurat care era locotenentul Osborne.

O dată, pe cînd Rebecca își potrivea șalul într-o cameră la etaj, unde cele două prietene avură prilejul să trăncănească în voie și să pună la cale fel de fel de lucruri, ceea ce constituie una din plăcerile vieții femeiești, Amelia, venind spre Rebecca și luîndu-i micuțele mîini într-ale ei, îi spuse: „Rebecca, înțeleg totul!"

Iar Rebecca o sărută.

Și în privința acestui fermecător secret nu mai fu rostită nici o singură silabă de vreuna din fete. Dar era sortit să iasă în curînd la iveală.

La scurtă vreme după întîmplările mai sus pomenite şi în timp ce domnişoara Rebecca Sharp locuia încă în casa protectoarei sale din Park Lane, o nouă tăbliţă armorială de doliu apăru în Great Gaunt Street, figurînd printre cele multe ce împodobeau în mod obişnuit acest posomorît cartier. Era pusă la casa lui *sir* Pitt Crawley, dar ea nu indica moartea onorabilului baronet, era o tăbliţă armorială de femeie, căci, într-adevăr, cu cîţiva ani mai înainte servise drept podoabă funerară pentru bătrîna mamă a lui *sir* Pitt, răposata văduvă *lady* Crawley. După ce-şi îndeplinise datoria, tăbliţa armorială fusese scoasă de pe faţada casei şi vieţui undeva în dependinţele locuinţei lui *sir* Pitt. Ea fu scoasă acuma din nou la iveală pentru biata Rose Dawson. *Sir* Pitt era iarăşi văduv. Armele culcate pe scut alături de ale lui proprii nu erau, cu siguranţă, ale bietei Rose. Ea nu avea blazon. Dar îngerii pictaţi pe stemă i se potriveau şi ei cît şi mamei lui *sir* Pitt, iar sub pajură stătea scris *Resurgam* [1], flancat de porumbelul şi şarpele familiei Crawley. Blazoane şi tăbliţe de doliu, *Resurgam*. Bun prilej pentru a trage anumite învăţături !

Domnul Crawley era cel care stătuse la căpătîiul acestei bolnave lipsite de prieteni. Ea părăsi lumea aceasta întărită de toate cuvintele şi mîngîierile pe care era el în stare să i le dea. Şi de mai mulţi ani de zile acestea constituiau singura manifestare de bunătate pe care-o cunoscuse, singura prietenie care mai încălzise sufletul acesta slab şi stingher. Inima ei murise cu mult înaintea trupului. Ea şi-o vînduse pentru a deveni soţia lui *sir* Pitt Crawley. Mamele şi fiicele fac zilnic tîrguri asemănătoare în Bîlciul deşertăciunilor.

[1] Voi învia (lat.).



Cînd avu loc decesul, soţul ei se găsea la Londra, văzîndu-şi de nenumăratele lui afaceri în tovărăşia veşnicilor lui avocaţi. Dar cu toate astea, găsise timp să-şi aducă deseori aminte de Park Lane şi să trimită numeroase scrisori Rebeccăi, rugînd-o stăruitor, recomandîndu-i şi poruncindu-i să se întoarcă la ţară, la elevele ei, care rămăseseră acum complet singure în timpul bolii mamei lor. Dar domnişoara Crawley nici nu voia să audă de plecarea Rebeccăi, căci, cu toate că nu se găsea în toată Londra o singură doamnă din lumea bună care să se despartă de prietenele ei cu inima mai uşoară de îndată ce tovărăşia lor începea s-o plictisească şi cu toate că puţine doamne se plictiseau mai repede de prietenele lor, totuşi, atîta timp cît dura acest *engoûement* [1] dădea dovadă de un ataşament uimitor, şi ea se agăţa încă de Rebecca cu cea mai mare energie. Vestea morţii lui Rose Crawley nu stîrni în cercul familial al domnişoarei Crawley nici mai multă durere şi nici mai multă zarvă decît atîta cît era de aşteptat.

— Cred că trebuie să-mi amîn serata din ziua de 3, spuse domnişoara Crawley, şi adăugă, după un scurt răstimp de tăcere : Sper că fratele meu va avea decenţa să nu se mai însoare din nou.

— Ce furii or să-l apuce pe Pitt dacă va face-o totuşi, observă Rawdon, cu obişnuita lui consideraţie faţă de fratele mai mare.

Rebecca nu zise nimic. Ea arăta cu mult mai gravă şi mai mişcată decît restul familiei. În ziua aceea ieşi din odaie înainte de plecarea lui Raw-

[1] Admiraţie exagerată (fr.).

don ; dar ei se întîlniră jos, absolut din întîmplare, pe cînd el pleca după ce-și luase cuvenitul rămas bun, și stătură cîtva timp de vorbă.

A doua zi de dimineață, în timp ce Rebecca stătea și se uita pe fereastră, o sperie aproape pe domnișoara Crawley, care citea liniștită un roman franțuzesc, strigînd foarte alarmată :

— Iată-l pe *sir* Pitt, doamnă ! Și lovitura de ciocan de la intrare a baronetului urmă aproape numaidecît.

— Draga mea, mi-e cu neputință să-l văd. N-am chef de-așa ceva ; să-i spună Bowls că nu sînt acasă, sau coboară dumneata și anunță-l că mă simt foarte rău și că nu pot primi pe nimeni. N-am nervi ca să-mi pot suporta fratele în momentul ăsta ! strigă domnișoara Crawley, și-și reluă romanul.

— E mult prea suferindă ca să vă poată primi, domnule, îl anunță Rebecca, coborînd, pe *sir* Pitt, care se pregătea să urce.

— Cu atît mai bine, răspunse *sir* Pitt. Pe dumneata voiam să te văd, domnișoară Becky. Vino cu mine în salon ! și intrară împreună în această încăpere. Trebuie să te întorci la Queen's Crawley, domnișoară, zise baronetul, țintuind-o cu privirea, în timp ce-și scotea mănușile-i negre și pălăria cernită de-o lungă panglică de crep. Ochii lui aveau o foarte stranie strălucire și o aținteau cu atîta tărie, că Rebecca Sharp începu aproape să tremure.

— Nădăjduiesc să vin cît mai repede, rosti ea cu glasul scăzut, adică de îndată ce se va simți mai bine domnișoara Crawley, și atunci am să mă întorc la... la drăgălașele fetițe.

— Așa spui de trei luni de zile, Becky, răspunse *sir* Pitt, și mai stai încă agățată de soră-mea, care



are să te dea afară ca pe-un papuc hăbucit. Eu îți spun însă că *am nevoie* de dumneata. Acuma mă întorc pentru înmormîntare. Vrei să vii înapoi ? Da, sau ba ?

— Nu îndrăznesc... nu cred că ar fi bine... să stau singură... cu dumneavoastră, domnule... zise Becky, dînd semne de mare neliniște.

— Îți repet că am nevoie de dumneata ! zise *sir* Pitt, izbind cu pumnul în masă. Nu pot trăi fără dumneata. Mi-am dat seama de asta abia după ce-ai plecat. Toată casa-i cu susu-n jos, nici un lucru nu-i la locul lui. Toate socotelile mele sînt alandala. *Trebuie* să te întorci înapoi, dragă Becky. Te rog, întoarce-te !

— Să mă întorc... dar în ce calitate, domnule ? spuse Rebecca gîfîind.

— Întoarce-te ca *lady* Crawley dacă-ți place ! rosti baronetul, frămîntîndu-și pălăria îndoliată. Ei, asta te mulțumește ? Întoarce-te și fii soția mea. Sînt sigur c-o meriți. Dă-o dracului de obîrșie ! Dumneata prețuiești cît orice aristocrată și ai mai multă minte în degetul dumitale cel mic decît oricare soție de baronet din ținut. Vrei să te întorci ? Da, sau ba ?

— Oh, *sir* Pitt ! zise Rebecca, tulburată la culme.

— Spune da, Becky ! continuă *sir* Pitt. Sînt om bătrîn, dar destul de verde ; mai țin încă douăzeci de ani la tăvăleală. Ai să fii fericită, dracu să mă ia ! Ai să faci tot ce-ți dorește inima, ai să cheltuiești cît îți place și ai să faci ce-ți place. Am să-ți trec o parte din avere pe numele tău. Voi face totul cu acte în regulă. Uite ! și bătrînul căzu în genunchi și o privi ca un satir.

Rebecca se dădu repede înapoi, vie icoană a consternării. N-am văzut-o pierzîndu-și cumpătul niciodată în cursul acestei povestiri, dar acum ea

și-l pierdu cu totul și vărsă cele mai sincere lacrimi ce-au picurat vreodată din ochii ei.

— Oh, *sir* Pitt ! zise ea, Oh !... *sir*... eu... eu *sînt măritată.*

## *CAPITOLUL XV*

### ÎN CARE SOȚUL REBECCĂI APARE PENTRU SCURTĂ VREME

Este de la sine înțeles că orice cititor sentimental din fire (și nici nu ne dorim altul) trebuie să fi fost mulțumit cu acest *tableau* cu care s-a închis ultimul act al micii noastre drame, căci ce poate fi mai sublim ca imaginea Amorului îngenuncheat în fața Frumuseții ?

Dar cînd Amorul auzi această teribilă destăinuire din partea Frumuseții, cum că era adică măritată, sări numaidecît de pe covor din atitudinea lui umilitoare, dînd drumul unor exclamații care-o înspăimîntară pe biata și micuța Frumusețe mult mai mult decît fusese în clipa uluitoarei mărturisiri.

— Măritată ! Îți bați joc de mine ?! strigă baronetul, după cea dintîi explozie de furie și de uimire. Îți bați joc de mine, Becky ?! Cine să te ia de nevastă fără nici-o lețcaie ?

— Măritată ! măritată ! repetă Rebecca, vărsînd șiroaie de lacrimi și cu vocea sugrumată de emoție, cu batista la ochi, sprijinindu-și capul de marmura căminului, vie icoană a durerii, în stare să miște și o inimă de piatră. O, *sir* Pitt, iubite *sir*



Pitt, să nu mă socotiți nerecunoscătoare față de marea bunătate pe care mi-ați arătat-o. Numai generozitatea dumneavoastră mi-a putut smulge taina aceasta.

— Naiba s-o ia de generozitate ! urlă *sir* Pitt. Cine-i atunci individul acela cu care te-ai măritat ? Și cînd s-a întîmplat una ca asta ?

— Dați-mi voie să mă întorc la țară cu dumneavoastră, *sir* ! Lăsați-mă să veghez asupra dumneavoastră cu devotamentul meu dinainte ! Nu mă smulgeți din scumpul meu Queen's Crawley !

— Ți-a dat, care va să zică, cu piciorul, pușlamaua, nu-i așa ? zise baronetul, începînd, după cum își închipui el, să prindă rostul lucrurilor. Ei bine, Becky, vino înapoi dacă vrei. Nu poți să împaci și capra și varza. În orice caz ți-am făcut o propunere cinstită. Vino ca guvernantă, și totul o să fie după cum vrei tu.

Ea îi întinse mîna și plîngea de parcă i se rupea inima ; zulufii îi căzură în ochi și peste placa de marmură a căminului de care se sprijinea.

— Așadar, a spălat putina, păcătosul ! spuse *sir* Pitt, gîndindu-se la o hidoasă încercare de consolare. Nu face nimic, Becky, *am să am eu* grijă de dumneata.

— Oh, *sir* ! ar fi mîndria vieții mele să mă pot întoarce înapoi la Queen's Crawley și să am grijă de dumneavoastră și de fetițe ca și mai înainte, cînd spuneați că sînteți atît de mulțumit de serviciile micuței dumneavoastră Rebecca. Cînd mă gîndesc la ceea ce mi-ați propus mai adineauri, mi se umple inima de recunoștință... cu adevărat că mi se umple. Nu pot să fiu soția dumneavoastră, *sir* ; dar îngăduiți-mi să vă fiu fiică !

Și rostind aceste cuvinte, Rebecca se aruncă în genunchi în chipul cel mai tragic cu putință și,

luînd mîna bătătorită a lui *sir* Pitt între mîinile ei (care erau foarte drăgălașe și albe și netede ca mătasea), îl privi țintă în ochi cu o expresie mișcător de patetică și de încrezătoare, cînd... cînd ușa se deschise, și domnișoara Crawley se ivi în pragul ei.

Doamna Firkin și domnișoara Briggs, care se nimeriră, întîmplător, să fie la ușa salonului imediat ce baronetul și Rebecca intrară în încăperea respectivă, îl văzuseră tot întîmplător, prin gaura cheii, pe bătrînul *gentleman* prosternat la picioarele guvernantei și auziseră generoasa propunere pe care tocmai i-o făcea. Nici nu-i ieșiseră bine din gură acele cuvinte, că doamna Firkin și domnișoara Briggs se și năpustiră pe scări în sus, dădură buzna în salonul unde domnișoara Crawley își citea romanul ei franțuzesc și aduseră la cunoștința acestei bătrîne doamne uluitoarea informație că *sir* Pitt, în genunchi, o cere pe domnișoara Sharp de nevastă. Dacă socotiți timpul cît a durat dialogul de mai sus, timpul necesar ca Briggs și Firkin să dea fuga pînă-n salon, timpul necesar ca domnișoara Crawley să-și revină din uluială și să arunce cît colo volumul lui Pigault Lebrun[1] și timpul necesar ca să coboare, veți vedea cît de riguros precisă este această relatare și că domnișoara Crawley *trebuia* să se ivească exact în clipa în care Rebecca își însușise rolul de pocăită.

— Așadar, doamna e la pămînt, și nu domnul, zise domnișoara Crawley, cu o privire și un ton

[1] *Charles-Antoine-Guillaume Pigault de l'Epiney*, zis *Pigault Lebrun* (1753—1835), dramaturg și romancier francez, cu o viață deosebit de aventuroasă și ale cărui opere au adesea o notă licențioasă.



de profund dispreț. Mi s-a spus că *dumneata* erai cel prosternat, *sir* Pitt; ia mai îngenunchează o dată și dați-mi voie să admir nostima pereche!

— I-am mulțumit lui *sir* Pitt Crawley, doamnă, grăi Rebecca ridicîndu-se, și i-am spus că... că eu nu pot deveni niciodată *lady* Crawley!

— L-ai refuzat! exclamă domnișoara Crawley, mai tulburată ca niciodată.

Iar Briggs și Firkin, din ușă, holbară ochii de uluire și-și căscară gura de consternare.

— Da... refuzat! continuă Rebecca, cu întristată și înlăcrimată voce.

— Și să dau oare crezare urechilor mele că i-ai făcut o cerere de căsătorie în toată legea, *sir* Pitt? întrebă bătrîna doamnă.

— Îhî ... răspunse baronetul. În toată legea!

— Și ea te-a refuzat, așa cum pretinde?

— Îhî! spuse *sir* Pitt, cu fața schimonosită de-un rînjet grosolan.

— Nu pare, în tot cazul, să-ți fi frînt inima! observă domnișoara Crawley.

— Cîtuși de puțin, răspunse *sir* Pitt nepăsător și voios la culme, ceea ce o zăpăci cu totul pe domnișoara Crawley.

Ca un bătrîn *gentleman* cu situația lui să se tîrască la picioarele unei guvernante sărace și apoi să izbucnească în rîs, pentru c-a fost refuzat, ca o guvernantă săracă să dea cu piciorul unui baronet cu un venit de patru mii de lire pe an, acestea erau mistere pe care domnișoara Crawley nu le putea nicidecum pătrunde. Căci erau mult mai complicate chiar și decît intriga din iubitul ei roman de Pigault Lebrun.

— Mă bucur că iei totul în glumă, frățioare, continuă ea, căutînd cu disperare să iasă din uimirea ei.

— Straşnică chestie! făcu *sir* Pitt. Cine-ar fi crezut! Ce drăcuşor viclean! Ce vulpe mică-mi mai eşti! bodogănea el de unul singur, rîzînd pe înfundate şi înveselit la culme.

— Cine-ar fi crezut... ce? strigă domnişoara Crawley, bătînd din picior. Te rog, domnişoară Sharp, se vede că dumneata aştepţi divorţul prinţului regent, de socoteşti că familia noastră nu-i la înălţimea dumitale?

— Atitudinea mea, zise Rebecca, atunci cînd aţi intrat în salon, *madame*, nu arăta cîtuşi de puţin c-aş fi dispreţuit cinstea pe care acest minunat, acest nobil bărbat a binevoit să mi-o acorde. Credeţi că eu sînt lipsită de inimă? Mi-aţi arătat cu toţii atîta afecţiune şi aţi fost atît de buni cu biata orfană, cu o biată fată părăsită, încît cum aş putea eu oare să nu răspund cu aceleaşi simţăminte? Oh, voi, prietenii mei! Oh, voi, binefăcătorii mei! Oare dragostea mea, viaţa mea, datoria mea nu trebuie să caute să vă răsplătească încrederea pe care mi-aţi arătat-o? Şi mă acuzaţi de nerecunoştinţă, domnişoară Crawley? Nu mai pot, e prea mult pentru biata mea inimă! şi se prăbuşi cu atîta patetism pe-un scaun, încît toţi cei de faţă se înduioşară pînă la lacrimi de atîta suferinţă.

— Fie că mă iei sau nu de bărbat, dumneata eşti o fetiţă bună, Becky, iar eu sînt prietenul dumitale, adu-ţi aminte de asta! rosti *sir* Pitt şi, punîndu-şi pe cap pălăria-i cernită, plecă, spre marea mulţumire a Rebeccăi; căci era limpede ca bună ziua că domnişoara Crawley nu-i cunoştea încă taina şi ea se mai putea bucura de-un oarecare răgaz.

Şi ştergîndu-şi ochii cu batista, o refuză din cap pe buna Briggs, care-ar fi vrut s-o urmeze, şi se duse în camera ei; în timpul acesta, Briggs şi cu domnişoara Crawley, într-o puternică stare de agitaţie, rămaseră să întoarcă pe toate feţele ciudata întîmplare, iar Firkin, nu mai puţin tulburată şi ea, se strecură către aripa bucătăriei şi comentă evenimentul cu întreaga suflare de-acolo, de parte bărbătească, cît şi de parte femeiască. Şi atît de impresionată fu doamna Firkin de toate noutăţile acestea, încît găsi de cuviinţă să le comunice chiar cu poşta din seara aceea, cu preaplecatul său respect faţă de doamna Bute Crawley, şi faţă de familia preacucernicului: „*Sir* Pitt a fost pe-aici şi-a cerut-o în căsătorie pe domnişoara Sharp, dar ea n-a primit, spre marea mirare a tuturor!"

Pe cînd în sufragerie (unde dispreţuita domnişoară Briggs era în culmea fericirii din pricină că fusese din nou convocată la o convorbire intimă cu protectoarea ei) cele două femei nu mai sfîrşeau minunîndu-se, spre marea lor mulţumire sufletească, de propunerea lui *sir* Pitt şi de refuzul Rebeccăi, Briggs îşi dădu cu părerea, şi într-un mod cît se poate de judicios, că trebuie să fie la mijloc o piedică serioasă, vreo dragoste veche pesemne, altminteri nici o fată cu mintea întreagă n-ar fi refuzat vreodată o asemenea propunere.

— Dumneata ai fi primit-o, nu-i aşa, Briggs? o întrebă domnişoara Crawley cu bunătate.

— N-ar fi fost oare o cinste deosebit de mare să devin sora domnişoarei Crawley? răspunse cu blîndeţe Briggs şi cam pe ocolite.

— Ei bine, Becky ar fi fost o straşnică *lady* Crawley, la urma urmei! observă domnişoara Crawley (înduioşată foarte de refuzul fetei şi nemaipomenit de liberală şi de generoasă acum, cînd nu mai era vorba să i se ceară vreun sacrificiu). Minte are, slavă Domnului (mult mai mult spirit

găsești în degetul ei cel mic decît ai dumneata, biata și draga mea Briggs, în toată căpățîna dumitale). Purtările-i sînt excelente, acum, după ce am format-o eu. Și e o Montmorency, Briggs, iar sîngele *înseamnă* și el ceva, deși, în ceea ce mă privește, eu sînt deasupra lucrurilor ăstora ; și și-ar fi ținut rangul printre bățoșii și stupizii aceia din Hampshire cu mult mai mult succes decît nefericita aceea de fată de negustor !

Briggs era întru totul de acord, ca de obicei. Și „dragostea cea veche" fu răstălmăcită în fel și chip.

— Voi, biete făpturi lipsite de prietenie, aveți mai întotdeauna cîte-un *tendre*[1] nebunesc, zise domnișoara Crawley. Chiar și dumneata, mi-aduc foarte bine aminte, erai îndrăgostită de un profesor de caligrafie (nu plînge, Briggs, dumneata plîngi întotdeauna, și asta nu-l mai învie), și presupun că și această nefericită Becky a fost tot atît de proastă și de sentimentală... vreun spițer, pesemne, vreun intendent, un pictor, un tînăr pastor sau ceva în genul ăsta.

— Biata copilă, biata copilă ! o compătimi Briggs, al cărei gînd fugea îndărăt cu douăzeci și patru de ani la acel tînăr profesor de caligrafie, tuberculos și a cărui șuviță de păr blond și ale cărui scrisori, sublime în ilizibilitatea lor, le păstra în dulapul ei vechi, de sus. Biata copilă ! Biata copilă ! exclamă Briggs.

Și se vedea din nou fetiță de 18 ani, cu obrajii fragezi ; fusese seara la biserică ; ea și ofticosul profesor de caligrafie cîntaseră din aceeași carte de rugăciuni.

[1] Slăbiciune (fr.).



— După asemenea purtare din partea Rebeccăi, zise domnișoara Crawley cu entuziasm, familia noastră are datoria să facă ceva pentru ea. Caută de află cine-i *respectivul*, Briggs. Am să-i deschid o prăvălie ; sau am să-i comand să-mi facă portretul, depinde ; sau am să vorbesc cu vărul meu, episcopul, și-am s-o înzestrez pe Becky, și-o s-avem o nuntă, Briggs, iar dumneata vei pregăti ospățul și vei fi domnișoară de onoare.

Briggs găsi că ar fi minunat și se jură că scumpa ei domnișoară Crawley era, ca întotdeauna, numai bunăvoință și generozitate, și se duse în odaia Rebeccăi, ca s-o mîngîie și să mai trăncănească despre propunerea lui *sir* Pitt, despre refuzul ei și despre pricina acestui refuz, ca să facă oarecare aluzii la intențiile mărinimoase ale domnișoarei Crawley și să încerce să afle cine era *gentleman*-ul care pusese stăpînire pe inima domnișoarei Sharp.

Rebecca fu foarte îndatoritoare, foarte impresionată, foarte mișcată, răspunse declarațiilor de dragoste ale domnișoarei Briggs, cu un zel plin de recunoștință, mărturisi că era la mijloc o dragoste tăinuită, minunat mister... ce păcat că domnișoara Briggs nu mai rămăsese încă o jumătate de minut la gaura cheii ! Poate că Rebecca ar fi spus mai multe. Dar la cinci minute după intrarea domnișoarei Briggs în camera Rebeccăi, își făcu apariția însăși domnișoara Crawley, o onoare nemaipomenită ; o învinsese nerăbdarea ; ea nu mai avu inima să aștepte sfîrșitul operațiilor desfășurate de ambasadoarea ei, încît veni în persoană la fața locului și-i porunci domnișoarei Briggs să iasă din cameră. Și exprimîndu-și mai întîi încuviințarea asupra purtării Rebeccăi, ceru apoi amănunte asupra conversației dintre ea și

*sir* Pitt, cît şi asupra întîmplărilor anterioare care duseseră la uluitoarea propunere a baronetului.

Rebbeca mărturisi că avusese de multă vreme oarecare bănuială în privinţa slăbiciunii cu care-o onora *sir* Pitt (căci era în obiceiul lui de a-şi da pe faţă sentimentele într-o manieră foarte directă şi fără nici un fel de rezervă), dar nu suflă nici un cuvînt despre motivele de ordin personal care dictaseră refuzul ei, căci nu voia deocamdată s-o supere pe domnişoara Crawley. Vîrsta lui *sir* Pitt, rangul, cît şi deprinderile lui erau de aşa natură, încît făceau cu totul imposibilă o asemenea căsătorie; şi putea oare o femeie cu oarecare simţ al demnităţii personale şi cu oarecare decenţă să dea ascultare unor propuneri de căsătorie tocmai acum, cînd nici nu avusese loc înmormîntarea răposatei soţii a pretendentului ?

— Fleacuri, draga mea, dumneata nu l-ai fi refuzat niciodată dacă nu ar fi fost altcineva la mijloc ! îi răspunse domnişoara Crawley, luînd taurul de coarne. Spune-mi motivele dumitale personale, care sînt motivele dumitale personale ? Căci nu se poate să nu existe ; cine-i cel care ţi-a cucerit inima ?

Rebecca îşi plecă ochii în pămînt şi mărturisi că există într-adevăr unul.

— Aţi ghicit, scumpă doamnă, rosti ea cu o voce suavă, simplă, vibrînd de emoţie. Vă miraţi că o fată atît de săracă şi de stingheră ca mine poate iubi, nu-i aşa ? N-am auzit niciodată că sărăcia ar putea servi drept pavăză iubirii. Deşi aş fi vrut să fie aşa.

— Bietul, dragul meu copil, exclamă domnişoara Crawley, care era întotdeauna gata să alunece pe panta sentimentalismului, atunci dragostea



noastră e neîmpărtăşită ? Şi plîngem în taină ? Povesteşte-mi totul şi lasă-mă să te mîngîi.

— Cît de mult aş vrea să puteţi, scumpă doamnă, zise Rebecca cu aceeaşi voce înlăcrimată, căci într-adevăr, am mare nevoie de aşa ceva !

Şi ea îşi lăsă capul pe umărul domnişoarei Crawley şi plînse cu atîta firească durere, încît bătrîna doamnă, într-o pornire de duioşie, o îmbrăţişă cu o dragoste aproape maternă, o asigură, cu blîndeţe, de toată consideraţia şi afecţiunea ei, se jură c-o iubea ca pe propria ei fiică şi că era gata să facă orice-i stătea în putinţă ca s-o ajute.

— Şi acuma, care-i numele lui, draga mea ? O fi fratele acelei drăguţe domnişoare Sedley ? Mi-ai pomenit parcă nu ştiu ce întîmplare despre el. Am să-l poftesc aicea, draga mea. Şi-l vei avea. Sigur că-l vei avea !

— Nu mă întrebaţi nimica, zise Rebecca. Aveţi să aflaţi în curînd totul. Sigur c-aveţi să aflaţi ! Scumpă, bună domnişoară Crawley... scumpă prietenă... vă pot oare numi aşa ?

— Poţi, copila mea, răspunse bătrîna doamnă, sărutînd-o.

— Nu, acuma nu vă pot spune, hohoti Rebecca. Sînt foarte nefericită. Dar, oh, iubiţi-mă întotdeauna, făgăduiţi-mi c-aveţi să mă iubiţi întotdeauna.

Şi în mijlocul acestui bocet general, căci emoţiile tinerei femei treziseră simpatiile celei mai bătrîne, făgăduiala respectivă fu făcută în mod solemn de către domnişoara Crawley, care-o părăsi apoi pe mica ei *protégée* binecuvîntînd-o şi admirînd-o ca pe o făptură din cale-afară de scumpă, naivă, gingaşă, iubitoare şi enigmatică.

Şi Rebecca fu lăsată singură să mediteze asupra neaşteptatelor şi uluitoarelor evenimente ale acelei

zile și asupra celor întîmplate și asupra celor care ar fi putut să se întîmple. Care credeți că erau sentimentele intime ale domnișoarei (iertați-mă), ale doamnei Rebecca? Dacă, cu cîteva pagini mai înainte, scriitorul aici de față cerea îngăduința de-a se furișa în camera domnișoarei Amelia Sedley și de-a pătrunde, cu atotștiința romancierului, toate suferințele și blîndele pasiuni care se frămîntau pe acea pernă nevinovată, de ce nu s-ar proclama el adică și confidentul Rebeccăi, stăpînul tainelor ei și temnicerul conștiinței acestei tinere femei?

Ei bine, în cazul acesta, Rebecca se lăsă mai întîi și întîi pradă unor foarte sincere și mișcătoare păreri de rău că fusese la doi pași de-o partidă atît de extraordinară și că trebuise să-i dea cu piciorul. Emoție cît se poate de firească și pe care orice om cu judecată o va înțelege și-i va da toată dreptatea. Ce fel de mamă iubitoare e aceea căreia nu i-ar fi fost milă de-o biată fată săracă, care ar fi putut deveni o *lady* cu un venit de patru mii de lire pe an? Și există vreo tînără binecrescută în tot Bîlciul deșertăciunilor care să nu simtă nici un fel de emoție pentru o fată atît de greu încercată, isteață, merituoasă, căreia i se face o propunere atît de onorabilă, de îmbietoare și de ispititoare, exact în clipa în care nu o poate primi? Sînt sigur că dezamăgirea prietenei noastre Becky merită toată simpatia.

Îmi amintesc că într-o seară mă găseam și eu în Bîlci, la o serată, și am băgat de seamă că bătrîna domnișoară Toady, și ea de față, o copleșea cu cele mai delicate atenții din arsenalul ei de lingușiri pe mica doamnă Briefless, soția avocatului, femeie care provenea, fără îndoială,



dintr-o familie bună, dar care era, precum știm cu toții, cît se poate de săracă.

Care poate fi pricina, m-am întrebat, a acestei slugărnicii din partea domnișoarei Toady? O fi căpătat Briefless vreun post important sau i-o fi adus nevastă-sa vreo moștenire? Domnișoara Toady mă lămuri însă numaidecît, cu acea lipsă de fățărnicie care caracterizează întreaga ei purtare. „Știi, zise ea, doamna Briefless e nepoata lui *sir* John Redhand, care se află în momentul acesta la Cheltenham, grav bolnav, și nu mai are de trăit nici șase luni. Iar moștenitorul e tatăl doamnei Briefless; încît vezi, *are să fie* fiică de baronet!" Și domnișoara Toady îl invită pe Briefless și pe soția lui la masă chiar în săptămîna imediat următoare.

Și dacă simpla perspectivă de-a deveni fiica unui baronet poate aduce unei doamne asemenea omagii în societate, puteți fi absolut siguri că avem de ce respecta suferințele unei tinere femei care-a pierdut prilejul de a deveni soția unui baronet. „Cine și-ar fi putut închipui că *lady* Crawley avea să moară atît de curînd? Ea făcea parte din bolnavii aceia care-ar mai fi putut-o duce zece ani, își spuse Rebecca în toată durerea căinței ei, iar eu puteam fi soția baronetului! L-aș fi dus de nas pe bătrînul *gentleman* cum aș fi poftit! I-aș fi mulțumit doamnei Bute pentru bunăvoința ei protectoare și domnului Pitt pentru insuportabila lui condescendență. Mi-aș fi mobilat și împodobit după gustul meu casa din oraș. Aș fi avut cea mai frumoasă trăsură din Londra și o lojă la Operă; și în sezonul viitor aș fi fost prezentată la curte." Toate lucrurile astea ar fi

fost cu putință, pe cînd acum totul nu era decît îndoială și mister.

Dar Rebecca era o tînără mult prea hotărîtă și avea o voință mult prea neclintită ca să se lase prea multă vreme pradă unor nefolositoare și nelalocul lor păreri de rău față de trecutul ce nu se mai putea întoarce, încît, după ce-i dărui regretul cuvenit, ea își concentră în mod cît se poate de înțelept întreaga ei atenție spre viitor, care în momentul acela îi apărea cu mult mai însemnat. Și-și examină cu toată grija situația, speranțele, îndoielile și perspectivele.

În primul rînd, era *măritată*; și asta era lucrul cel mai de seamă. *Sir* Pitt o știa. Ea nu făcuse această mărturisire numai pentru că fusese luată prin surprindere, ci mai curînd în urma unui calcul imediat. Trebuia să se întîmple și asta într-o bună zi, și de ce nu mai degrabă acum decît altă dată? *Sir* Pitt, care voia s-o ia și el de nevastă, nu mai avea nas să spună nimic în privința căsătoriei ei. Dar în ce fel avea să primească vestea domnișoara Crawley, asta era marea întrebare. Presimțiri rele avea Rebecca destule, dar își amintea tot ce spusese domnișoara Crawley: mărturisirea bătrînei domnișoare că-i păsa prea puțin de obîrșia cuiva; îndrăznețele-i opinii liberale și, în general, toate pornirile ei romanțioase; pasiunea pe care-o avea față de nepotul ei și chiar dragostea, dovedită în repetate rînduri, față de Rebecca. „Îl iubește atît de mult, își spuse Rebecca, încît are să-i ierte orice; și e atît de obișnuită cu mine, încît nu cred că s-ar putea lipsi de prezența mea; cînd are să aibă loc temutul *éclaircissement*,[1] are să urmeze o scenă,

[1] Lămurire (fr.).



și istericale, și un scandal enorm, și pe urmă marea împăcare. În orice caz, ce rost are să mai amîn? Zarurile au fost aruncate și, fie azi, fie mîine, sfîrșitul are să fie același.“ Și astfel, hotărînd că domnișoara Crawley trebuie să afle noutatea, tînăra persoană își frămîntă mintea să afle și mijlocul cel mai potrivit pentru a-i aduce la cunoștință un asemenea lucru, și dac-ar fi mai bine să înfrunte ea singură furtuna care urma să vină, sau să fugă și să se ferească din calea ei pînă ce-i va trece cea dintîi furie.

Aceasta fiind starea ei de spirit, Rebecca scrise următoarea scrisoare:

*„Preaiubitul meu prieten.*

Marea criză despre care am vorbit de atîtea ori *a sosit*. Jumătate din taina mea e bine cunoscută, iar eu m-am gîndit și m-am tot gîndit, pînă ce-am ajuns la convingerea că acum e momentul potrivit să dau pe față tot *misterul*. *Sir* Pitt a venit la mine azi-dimineață și mi-a făcut — ce crezi? — *o declarație în toată regula*. Gîndește-te! Sărăcuța de mine. Puteam deveni *lady* Crawley. Ce încîntată ar fi fost doamna Bute, și *ma tante*[1] dacă i-aș fi luat-o înainte! Puteam să devin mama cuiva, în loc să fiu... oh, tremur, tremur toată cînd mă gîndesc cît de repede va trebui să dăm totul pe față.

*Sir* Pitt a aflat că sînt măritată, dar neștiind cu cine, nu-i peste măsură de furios, pînă acuma. *Ma tante* e *cu adevărat necăjită* că am fost în stare să-l refuz. Și e toată numai bunătate și afecțiune. Ea binevoiește să mărturisească că aș

[1] Mătușa mea (fr.).

fi fost o soţie bună pentru el şi mi-a făgăduit că va fi o mamă pentru mica ta Rebecca. Are să fie foarte zdruncinată cînd va auzi vestea. Dar trebuie să ne temem oare de ceva mai mult decît de-o furie trecătoare ? Eu cred că nu. *Sînt sigură* că nu. Ea te iubeşte prea mult, puşlama răutăcioasă ce eşti, aşa că are să-ţi ierte *orice*, şi cred că cel de-al doilea loc în inima ei îl ocupă persoana mea şi că ar fi nefericită fără mine, iubitule ! Există ceva care-mi *spune* că vom invinge. Şi-atunci ai să părăseşti acel odios regiment, şi jocul şi cursele, şi ai să devii *un băiat bun*, şi avem să trăim cu toţii în Park Lane, iar *ma tante* are să ne lase toţi banii ei.

Am să caut să mă plimb mîine pînă la 3 prin locul obişnuit. Dacă domnişoara Briggs are să fie cu mine, înseamnă că trebuie să vii la masă, şi adu-mi atunci şi răspunsul ; pune-l în volumul al treilea al *Predicilor* lui Porteus. Dar, în orice caz, vino la a ta,

R.

*Către domnişoara Eliza Styles,*
*la domnul Barnet, şelar, Knightsbridge*"

Şi sînt încredinţat că nu există un singur cititor al prezentei istorisiri care să nu aibă destulă judecată pentru a-şi da seama că domnişoara Eliza Styles (o veche colegă de şcoală, zicea Rebecca, cu care reîncepuse nu de multă vreme o corespondenţă activă şi care obişnuia să-şi ridice scrisorile de la şelar) purta pinteni de alamă şi nişte mustăţi mari, răsucite, şi că nu era nimeni altul decît căpitanul Rawdon Crawley.



# CAPITOLUL XVI

## SCRISOAREA DE PE PERNIŢA DE ACE

În ce chip s-au căsătorit eroii noştri nu-i de prea puţină însemnătate pentru toată lumea. Cum să-l împiedici pe un căpitan, care-i major, şi pe o domnişoară, care are şi ea vîrsta legiuită, să capete permisiunea cuvenită şi să se unească în ori care biserică din acest oraş ? Şi cui trebuie să i se mai repete că dacă îi trăsneşte prin cap cine ştie ce unei femei şi dacă ea are destulă voinţă, va găsi cu siguranţă mijlocul de a-şi îndeplini dorinţa ? Credinţa mea este că într-o zi, pe cînd domnişoara Sharp se dusese să-şi petreacă după-amiaza cu scumpa ei prietenă Amelia Sedley din Russell Square, o doamnă care semăna leit cu ea putea fi văzută intrînd într-o biserică din City în tovărăşia unui domn cu mustăţi cănite, care, după vreun sfert de oră, o conduse la o birjă ce o aştepta nu departe, şi asta a fost întreaga şi discreta ceremonie a căsătoriei.

Şi care muritor, după pildele pe care le avem zilnic, se mai poate îndoi de probabilitatea căsătoriei unui *gentleman* cu o femeie oarecare ? Cîţi oameni înţelepţi şi învăţaţi nu s-au însurat cu bucătăresele lor ? Oare lordul Eldon[1] însuşi, cel mai prevăzător dintre oameni, nu s-a însurat abia după ce şi-a răpit nevasta ? Oare Ahile şi Ajax[2] nu erau, şi unul şi altul, îndrăgostiţi de

[1] *Lord Eldon* (1751—1838), om de stat englez, reacţionar care a ocupat funcţia de lord-cancelar în primul pătrar al secolului al XIX-lea.

[2] Eroi ai războiului troian ; s-au îndrăgostit de prizonierele lor, Brizeida şi Tecmesse, devenite sclave.

sclavele lor ? Să ne aşteptăm atunci ca un dragon greoi, cu pofte violente şi minte scurtă, care nu şi-a putut stăpîni niciodată în viaţă vreo pasiune, să se transforme dintr-o dată într-un ins chibzuit şi să refuze să plătească orice preţ pentru o plăcere pe care-o dorea din toată inima ? Dacă oamenii nu s-ar însura decît din chibzuinţă, ce stavilă s-ar mai pune creşterii populaţiei ?

Dinspre partea mea, eu am impresia că însurătoarea domnului Rawdon era una din cele mai leale fapte pe care ni le putem aminti, indiferent de capitol, din biografia acestui *gentleman* cu care are de-a face istorisirea de faţă. Nimeni nu poate susţine că-i nedemn din partea unui bărbat să fie cucerit de o femeie sau, o dată cucerit, că-i nedemn să se însoare cu ea ; iar admiraţia, bucuria, pasiunea, uimirea, încrederea nemărginită şi frenetica adoraţie, sentimente pe care treptat-treptat acest voinic luptător le încercase pentru micuţa Rebecca, erau sentimente pe care cel puţin doamnele nu le vor găsi complet ruşinoase pentru unul ca el. Cînd cînta ea, fiecare notă vibra în sufletul lui amorţit, strecurîndu-se în întreaga-i fiinţă uriaşă. Cînd vorbea ea, el îşi concentra toată puterea minţii ca s-o poată înţelege şi admira. Dacă făcea ea spirite, el obişnuia să rumege în minte glumele ei şi izbucnea în rîs jumătate de oră mai tîrziu, în stradă, spre uimirea valetului, care stătea alături de el în cabrioletă, sau a camaradului care călărea cu el pe Rotten Row. Cuvintele ei erau oracole pentru el, iar cele mai mici acţiuni ale ei apăreau de-o gingăşie şi înţelepciune fără seamăn. „Ce minunat cîntă, ce minunat pictează ! îşi spunea el. Ce minunat arăta ea călare pe iapa aceea nervoasă la Queen's Crawley !" Şi, în momentele lor de intimitate : „Să mă ia dracu, Beck, tu ai putea fi comandant-şef sau arhiepiscop de Canterbury, ţi-o jur !" Şi oare acesta e un caz ieşit din comun ? Nu-l vedem oare zilnic, în societate, pe Hercule, în persoana atîtor oameni cumsecade, agăţat de fustele unei Omphale,[1] şi atîţia Samsoni cu mustăţi uriaşe prosternaţi la picioarele Dalilei ? [1]

Cînd Becky îi spuse aşadar că marea criză se apropia şi că sosise timpul să intre în acţiune, Rawdon declară că e gata să pornească la atac sub ordinele ei, ca şi cum s-ar fi pregătit de luptă împreună cu trupa, la comanda colonelului său. N-a mai fost nevoie să pună scrisoarea într-al treilea volum din Porteus, căci Rebecca găsi uşor mijlocul de a se descotorosi de Briggs, însoţitoarea ei, şi în ziua următoare îl întîlni pe devotatul ei prieten „la locul obişnuit". Ea meditase toată noaptea asupra acestei chestiuni şi îi aduse la cunoştinţă lui Rawdon rezultatul hotărîrilor sale. El fu pe deplin de acord, bineînţeles ; era convins că totul e în regulă, că tot ceea ce propunea Rebecca era perfect, că domnişoara Crawley avea să cedeze negreşit, sau „să se îmblînzească", cum zicea el, după cîtva timp. Dacă hotărîrile Rebeccăi ar fi fost complet diferite, el le-ar fi urmat cu aceeaşi supunere. „Ai minte destulă pentru noi amîndoi, Beck ! zise el. E sigur că ne vei scoate din încurcătură. Niciodată n-am văzut pe cineva care să se măsoare cu tine, şi doar am întîlnit şi eu cîţiva oameni isteţi în viaţa mea !" Şi cu această

[1] Hercule, îndrăgostit de Omphala, regina Lydiei, a uitat de faptele lui de arme şi torcea lînă la picioarele reginei, satisfăcîndu-i toate capriciile.

[2] Samson, personaj biblic, învingătorul filistenilor, dotat cu o extraordinară forţă fizică, care rezida în pletele sale ; Dalila, iubita lui, aflîndu-i secretul, îi taie pletele şi-l predă duşmanilor.

simplă profesiune de credinţă, dragonul cu inima rănită de iubire o lăsă pe ea să-i hotărască rolul din planul pe care Rebecca îl alcătuise în interesul amîndurora.

Acest rol consta pur şi simplu în închirierea unei locuinţe liniştite pentru căpitanul şi doamna Crawley la Brompton, sau în vecinătatea cazărmii. Căci Rebecca hotărîse, şi din mare prevedere, credem noi, să fugă. Rawdon era încîntat la culme de hotărîrea ei; el o implorase neîncetat, timp de cîteva săptămîni, să ia această măsură. Şi purcese la închirierea locuinţei respective cu toată impetuozitatea iubirii. El acceptă cu atîta uşurinţă să plătească două guinee pe săptămînă, încît proprietăresei îi păru rău că ceruse numai atîta. Porunci numaidecît un pian şi o jumătate de seră de flori şi o grămadă de lucruri bune. Cît despre şaluri, mănuşi de piele de căprioară, ciorapi de mătase, ceasuri franţuzeşti de aur, brăţări şi parfumuri, le cumpără cu toptanul, cu profuziunea iubirii oarbe şi a creditului nelimitat. Şi după ce-şi uşură sufletul prin această revărsare de generozitate, se duse să ia masa la club, nervos, aşteptînd să sosească clipa hotărîtoare a vieţii sale.

Evenimentele zilei precedente — purtarea admirabilă a Rebeccăi, prin refuzarea unei propuneri atît de avantajoase pentru ea, tainica nefericire care plana asupra ei, suavitatea şi resemnarea cu care-şi purta povara — o făcuseră pe domnişoara Crawley mult mai duioasă ca de obicei. Un caz de natura acestuia, o căsătorie, sau un refuz, sau o cerere în căsătorie, pune în mişcare un întreg regiment de femei şi dă de lucru tuturor fibrelor lor nervoase. Ca observator al naturii omeneşti ce mă aflu, frecventez regulat biserica Saint George din Hanover Square în sezonul căsătoriilor din lumea mare; şi cu toate că n-am văzut niciodată vreun prieten de-al mirelui respectiv izbucnind în lacrimi, sau ca paracliserii sau preoţii care oficiază să fie cîtuşi de puţin mişcaţi, nu e absolut de loc neobişnuit să vezi femei care nu sînt nici pe departe interesate în acţiunea ce se desfăşoară tocmai atunci — doamne bătrîne, de multă vreme trecute de vîrsta măritişului, sau femei trupeşe, la jumătatea vieţii lor şi cu o droaie de băieţi şi fete după ele, ca să nu mai vorbim de tinerele şi drăgălaşele făpturi cu bonete trandafirii pe cap, care ies pentru prima dată în lume şi pe care trebuie să le intereseze în mod firesc această ceremonie — zic, e cît se poate de obişnuit să vezi femeile astea suspinînd care mai de care, plîngînd cu sughiţuri, smiorcăindu-se, ascunzîndu-şi mutrişoarele în micile şi inutilele lor batiste, aproape leşinate, bătrîne sau tinere, în culmea emoţiei. Cînd prietenul meu, mondenul John Pimlico, s-a însurat cu drăgălaşa *lady* Belgravia Green Parker, s-a stîrnit o asemenea vîlvă, încît pînă şi fiinţa aceea mică şi uscăţivă, bătrîna îngrijitoare a stranelor, care m-a condus pînă la scaun, era cu obrazul scăldat în lacrimi. Şi pentru ce? Îmi iscodesc propriul meu suflet: doar nu ea urma să se mărite.

Într-un cuvînt, după întîmplarea cu *sir* Pitt, domnişoara Crawley şi Briggs se dedară celui mai neobişnuit acces de sentimentalism, iar Rebecca deveni centrul interesului şi al înduioşării lor. În absenţa ei, domnişoara Crawley se mîngîia cu cele mai siropoase romane din biblioteca sa.

Micuţa Sharp, cu tăinuitele ei necazuri, era eroina zilei.

În seara aceea Rebecca cîntă mai suav şi glumi cu mai multă voioşie ca oricînd de la începutul şederii ei în Park Lane. O cucerise cu totul pe domnişoara Crawley. Discută foarte amuzată şi rîzînd despre propunerea lui *sir* Pitt, bătîndu-şi joc de ea ca de o fantasmagorie de om bătrîn ; şi ochii ei se umpleau de lacrimi, iar inima domnişoarei Briggs, de nespusa durere a propriei ei înfrîngeri, cînd o auzea spunînd că nu-şi dorea altă soartă decît aceea de a rămîne pentru vecie lîngă iubita ei binefăcătoare.

— Scumpa mea mititică, zicea bătrîna doamnă, nici prin gînd nu-mi trece să te las în voia soartei ; fii absolut sigură de asta. Cît priveşte întoarcerea dumitale la îngrozitorul acela de frate-meu, după cele ce s-au petrecut, nici nu mai poate fi vorba. Ai să rămîi aici, cu mine şi cu Briggs. Domnişoarei Briggs îi place să-şi vadă cît mai des cu putinţă rubedeniile. Briggs, poţi să te duci ori de cîte ori ai chef. Dar dumneata, draga mea, dumneata trebuie să rămîi cu mine şi să ai grijă de bătrîna doamnă !

Dacă Rawdon Crawley ar fi fost şi el de faţă atunci, în loc să fie la club şi să bea, în culmea agitaţiei, pahar după pahar, cei doi interesaţi ar fi putut să cadă în genunchi la picioarele bătrînei domnişoare şi să-i mărturisească totul, şi ar fi fost iertaţi cît ai bate din palme. Dar tinerei perechi nu-i era hărăzit norocul acesta, din pricină, fără îndoială, ca istorisirea de faţă să poată fi scrisă cu numeroasele şi extraordinarele aventuri prin care-au trecut cei doi, aventuri care n-ar fi avut loc niciodată dac-ar fi fost oploşiţi de liniştitoarea dar neinteresanta iertare a domnişoarei Crawley.

În casa din Park Lane se găsea, sub ordinele doamnei Firkin, o fată din Hampshire, a cărei îndatorire consta, printre multe altele, să bată la uşa domnişoarei Sharp şi să-i aducă o cană de apă caldă, pe care Firkin mai curînd ar fi îndurat să-i cadă cerul asupră-i decît să i-o fi prezentat ea singură intrusei. Această fată, crescută pe lîngă casa baronetului, avea un frate chiar în compania căpitanului Crawley, şi dacă ar fi să spunem adevărul, îndrăznesc să susţin că era la curent cu anumite fapte care au într-o foarte mare măsură de-a face cu povestirea noastră. În orice caz, ea şi-a cumpărat un şal galben, o pereche de ghete verzi şi o pălărie albastră cu pană roşie din cele trei guinee pe care i le-a dat Rebecca, şi cum micuţa Sharp nu era nicidecum risipitoare cu banii ei, nu mai există nici un fel de îndoială că Betty Martin fusese mituită pentru serviciile pe care i le adusese.

A doua zi după propunerea făcută de *sir* Pitt Crawley domnişoarei Sharp, soarele răsări ca de obicei, şi tot ca de obicei, la ora ştiută, Betty Martin, fata de la etajul de sus, bătu la uşa camerei de dormit a guvernantei.

Neprimind nici un răspuns, ea bătu încă o dată. Dar nici cel mai mic zgomot nu tulbură tăcerea ; şi Betty, cu cana de apă caldă în mînă, deschise uşa şi intră în cameră.

Pătucul, acoperit cu cuvertura-i albă, era la fel de neatins şi de dichisit ca şi cu o zi înainte, cînd însăşi Betty, cu mîinile ei, o ajutase pe domnişoara Sharp să-l facă. Două geamantanaşe legate

cu frînghii erau puse într-un colț al camerei; iar pe masa din fața ferestrei, pe pernița de ace — o perniță de ace mare și umflată, căptușită cu mătase trandafirie și cu fața de dantelă, ca o bonetă femeiască de noapte — zăcea o scrisoare. Se odihnise, pesemne, toată noaptea acolo.

Betty veni spre ea în vîrful picioarelor — ca și cum i-ar fi fost frică să n-o trezească — se uită la ea, apoi de jur împrejurul camerei, cu un aer de mare uimire și de mulțumire, luă scrisoarea și începu să rîdă din toată inima în timp ce-o întorcea și pe-o parte și pe alta, iar în cele din urmă o duse jos, în camera domnișoarei Briggs.

Tare-aș vrea să știu cum de-a bănuit Betty că scrisoarea era pentru domnișoara Briggs. Căci toată învățătura ei se reducea la școala de duminică a doamnei Bute Crawley și nu putea citi literele de mînă, după cum nu putea citi nici ebraica.

— Hei, domnișoară Briggs! strigă fata. Oh, domnișoară, pesemne că s-a întîmplat vreo nenorocire... nu-i nimeni în camera domnișoarei Sharp; nici n-a desfăcut patul măcar și a plecat, și a lăsat scrisoarea asta pentru dumneavoastră, domnișoară!

— Ce?! exclamă Briggs, scăpînd pieptenele din mînă, iar părul ei rar și veștejit îi căzu pe umeri. O răpire! A fugit domnișoara Sharp! Ce, ce-i asta? Rupse plicul cu lăcomie și, după cum se spune, „devoră conținutul" scrisorii respective.

„Dragă domnișoară Briggs (scria fugara), inima cea mai simțitoare din lume, așa cum este inima dumitale, își va arăta toată mila și bunăvoința ei față de mine și mă va ierta. Cu lacrimi, cu



rugăciuni și cu binecuvîntări părăsesc căminul acesta, în care biata orfană a fost primită cu atîta bunăvoință și cu atîta dragoste. Căci mă cheamă îndatoriri mult mai grave decît acelea pe care le am față de binefăcătoarea mea. Mă duc acolo unde este datoria mea, unde este *soțul meu.* Da, căci sînt măritată. Iar soțul meu îmi *poruncește* să-l urmez în *umilul cămin* căruia îi spunem al nostru. Multiubita mea domnișoară Briggs, dă-i vestea aceasta, așa cum va găsi de cuviință delicata dumitale sensibilitate, scumpei și nepretuitei mele binefăcătoare. Și spune-i că, înainte de-a pleca, am vărsat lacrimi amare pe scumpa ei pernă... acea pernă pe care de-atîtea și de-atîtea ori i-am alinat suferințele, acea pernă pe care doresc din toată inima s-o mai veghez încă... oh, cu ce bucurie mă voi reîntoarce la iubitul meu Park Lane! Ce zbucium pînă ce voi primi răspunsul care-mi va *pecetlui soarta!* Atunci cînd *sir* Pitt mi-a făcut cinstea să-mi ceară mîna, cinste de care adorata mea domnișoară Crawley spune că eram întru totul *demnă* (binecuvîntările mele s-o însoțească pretutindeni pentru că a socotit-o pe biata orfană demnă de a-i fi *soră*), i-am spus lui *sir* Pitt că eram *soția altcuiva,* și el m-a iertat. Dar curajul m-a părăsit, căci atunci ar fi trebuit să-i spun totul... că nu puteam fi soția lui pentru că eram *fiica lui!* Sînt măritată cu cel mai bun și mai generos dintre oameni, căci Rawdon al domnișoarei Crawley este acum Rawdon *al meu.* Mă supun plecată poruncii lui și-l urmez în umilul nostru cămin, așa după cum l-aș urma pînă la *capătul pămîntului.* Oh, neîntrecuta și buna mea prietenă, pune o vorbă bună pe

lîngă scumpa mătușă a lui Rawdon al meu, pentru el, cît și pentru biata fată căreia toată nobila ei familie i-a arătat o *incomparabilă dragoste*. Roag-o pe domnișoara Crawley să-și primească *copiii*. Nu pot adăuga nimic altceva în afară de binecuvîntări, binecuvîntări tuturor celor din scumpa casă pe care o părăsesc.

A dumitale devotată și recunoscătoare,
REBECCA CRAWLEY

„Miezul nopții."

Exact în clipa în care Briggs terminase de citit acest mișcător și interesant document, care o reintegra în funcția ei de primă confidentă a domnișoarei Crawley, intră și doamna Firkin în cameră.

— A sosit chiar acuma doamna Bute Crawley cu poștalionul de la Hampshire și vrea un ceai ; ești bună să cobori și să pregătești o gustare, domnișoară ?

Dar spre uimirea doamnei Firkin, domnișoara Briggs, strîngîndu-și pe ea capotul, în timp ce sărăcăcioasa-i șuviță de păr despletit îi flutura pe spate, cu moațele strînse ciorchine deasupra frunții, coborî în goană la doamna Bute, ținînd în mînă scrisoarea care cuprindea extraordinarele noutăți.

— Oh, doamnă Firkin ! suspină Betty. Ce mai treabă ! Domnișoara Sharp a spălat putina cu căpitanul și sînt în drum spre Gretney Green !

Am fi consacrat un capitol întreg pentru a reda emoțiile doamnei Firkin dacă grațioasa noastră muză n-ar fi pînă peste cap de ocupată cu sentimentele stăpînelor acesteia.

Cînd doamna Bute Crawley, care, înghețată de călătoria nocturnă, se încălzea în salon la focul de curînd ațițat, află de la domnișoara Briggs vestea despre căsătoria secretă, spuse că era pesemne mîna providenței la mijloc că sosise tocmai la timp ca să-i poată fi de-un ajutor bietei și scumpei domnișoare Crawley pînă ce va trece șocul, și că Rebecca era o mică și isteață nemernică, în privința căreia ea își avusese întotdeauna bănuielile ei ; în ceea ce-l privește pe Rawdon Crawley, ea n-a putut niciodată pricepe marea dragoste pe care i-o arăta mătușă-sa, căci l-a socotit toată vremea un risipitor și un desfrînat, o ființă pierdută, și purtarea lui incalificabilă, zicea doamna Bute, are să aibă cel puțin urmarea că va deschide ochii bietei și iubitei domnișoare Crawley asupra adevăratului caracter al acestui om fără inimă. Apoi doamna Bute fu servită cu o ispititoare felie de pîine prăjită și cu un ceai ; și întrucît tocmai se eliberase în casă o cameră, nu mai era nevoită să tragă la „Gloster Coffee-House", unde-o lăsase poștalionul de Portsmouth, așa că porunci lacheului de sub ordinele domnului Bowls să-i aducă numaidecît cuferele.

Domnișoara Crawley, să se știe, nu-și părăsea camera pînă către amiază, căci dimineața își lua ciocolata în pat, în timp ce Becky Sharp îi citea *Morning Post* sau își pierdea vremea cu tot felul de nimicuri. Conspiratoarele de la parter căzură de acord să cruțe sensibilitatea scumpei doamne pînă cînd își va face apariția în salon ; i se trimise deocamdată vorbă că doamna Bute Crawley

venise de la Hampshire cu poștalionul, că trăsese la hotelul „Gloster", că-i transmitea domnișoarei Crawley toată dragostea ei și că luase micul dejun în tovărășia domnișoarei Briggs. Sosirea doamnei Bute, care oricînd altă dată n-ar fi fost primită cu prea mare bucurie, fu salutată de data asta din toată inima, căci domnișoara Crawley era foarte doritoare de-a trăncăni cu cumnata ei despre răposata *lady* Crawley, despre felul în care a avut loc înmormîntarea, cît și despre nemaipomenitele propuneri făcute de *sir* Pitt Rebeccăi.

Conspiratoarele găsiră de cuviință s-o supună operației respective numai după ce bătrîna doamnă se așeză în fotoliul ei obișnuit din salon și după ce îmbrățișările preliminare și întrebările de rigoare se schimbară, după toate regulile, între cele două doamne. Cine nu s-a minunat de vicleșugurile și de gingașele aluzii cu care-și „pregătesc" femeile prietenele pentru veștile aducătoare de nenorocire? Cele două prietene ale domnișoarei Crawley făuriră o asemenea țesătură plină de mister mai înainte de a-i servi noutatea, încît îi ațîțară în măsura cuvenită și îndoiala, și neliniștea.

— Si ea l-a refuzat pe *sir* Pitt, scumpa mea, scumpă domnișoară Crawley, pregătește-te și dumneata pentru vestea asta, zise doamna Bute, pentru că ea nu putea face altfel.

— Bineînțeles că e ceva la mijloc, răspunse domnișoara Crawley. E îndrăgostită de altcineva. Așa i-a spus ieri domnișoarei Briggs.

— *E îndrăgostită de altcineva...* gîfîi Briggs. Oh, scumpele mele prietene, ea s-a și măritat!



— Da, s-a și măritat, confirmă doamna Bute; și rămaseră amîndouă cu mîinile încrucișate, uitîndu-se cînd una la alta, cînd la victima lor.

— Trimiteți-o la mine de îndată ce sosește! Mica mizerabilă... cum de-a îndrăznit să nu-mi spună nimic? urlă domnișoara Crawley.

— N-are să sosească așa curînd. Pregătește-te, scumpă prietenă... ea a plecat pentru timp mai îndelungat... ea a... ea a plecat definitiv!

— Pentru numele lui Dumnezeu, și cine-are să-mi mai pregătească ciocolata? Trimiteți după ea și s-o aducă numaidecît înapoi; vreau să vină înapoi! porunci bătrîna domnișoară.

— A șters-o azi-noapte! strigă doamna Bute.

— Și a lăsat o scrisoare pentru mine! exclamă Briggs. Ea s-a măritat cu...

— Pregătește-o mai întîi, pentru Dumnezeu! N-o chinui atîta, dragă domnișoară Briggs.

— Cu cine s-a măritat? strigă bătrîna domnișoară, în culmea nervozității.

— Cu... cu o rudă a...

— Doar l-a refuzat pe *sir* Pitt! strigă victima. Vorbește odată! Nu mă scoate din fire!

— Oh, doamnă... pregătește-o, domnișoară Briggs... s-a măritat cu Rawdon Crawley.

— Rawdon... însurat... Rebecca... o guvernantă... niciodată! Afară din casa mea, Briggs nebuno, idioato, babă tîmpită, cum de îndrăznești? Faci și tu parte din complot, tu l-ai silit să se însoare, crezînd că-n felul ăsta n-am să-i mai las nici un ban, tu ai făcut asta, Martha! țipă sărmana bătrînă în scurte fraze isterice.

— Eu, doamnă, tocmai eu să cer unui membru al familiei acesteia să se însoare cu fata unui profesor de desen?

— Mama ei era o Montmorency ! zbieră bătrîna doamnă, trăgînd de cordonul clopoţelului cu toată forţa.

— Mama ei era dansatoare la Operă şi a jucat pe scenă, dacă nu cumva şi mai rău, rosti doamna Bute.

Domnişoara Crawley scoase un ţipăt final şi leşină. Cele două prietene fură silite s-o ducă înapoi în camera pe care abia o părăsise. Atacurile de nervi urmară unul după altul. Doctorul fu chemat, spiţerul sosi de asemenea. Doamna Bute luă în primire postul de infirmieră, rămas acum liber.

— Toate rudele ar trebui să fie roată în jurul ei, fu de părere această caritabilă femeie.

Abia fusese dusă în camera ei, cînd o nouă persoană sosi, căreia, de asemenea, trebui să i se povestească toate noutăţile. Noul-venit era *sir* Pitt.

— Unde e Becky ? întrebă el intrînd. Unde-i sînt bagajele ? O iau cu mine la Queen's Crawley !

— N-aţi auzit încă vestea nemaipomenită despre căsătoria ei secretă ? se miră Briggs.

— Ce-mi pasă mie de asta ? îi răspunse *sir* Pitt. Ştiu că e măritată. Dar asta n-are nici o importanţă, spune-i să coboare numaidecît şi să nu mă lase s-o aştept.

— N-ai aflat, *sir*, zise domnişoara Briggs, de faptul că ea a părăsit acoperişul casei noastre, spre groaza domnişoarei Crawley, care era cît pe-aci să moară auzind despre căsătoria căpitanului Rawdon cu domnişoara Sharp ?

Cînd *sir* Pitt Crawley auzi că Rebecca s-a măritat cu fiul său, el dădu drumul unui torent de înjurături pe care n-ar fi cuviincios să le repetăm în asemenea loc, înjurături care-o goniră pur



şi simplu din cameră pe biata Briggs, care tremura toată ; şi o dată cu ea, vom închide şi noi uşa peste chipul acestui bătrîn turbat de mînie şi de ură sălbatică şi ieşit cu totul din minţi din cauza zădărnicitelor lui pofte.

A doua zi, de îndată ce ajunse la Queen's Crawley, se năpusti ca un nebun în camera pe care-o ocupase Rebecca, îi sparse cuferele cu piciorul şi-i împrăştie hîrtiile, rochiile şi toate celelalte fleacuri. Domnişoara Horrocks, fiica majordomului, luă o parte din ele. Fetiţele se îmbrăcară şi jucară piese de teatru cu cele rămase. Trecuseră cîteva zile de cînd sărmana lor mamă fusese dusă, neplînsă şi nebăgată în seamă de nimeni, la locul ei liniştit din cimitir şi aşezată într-un cavou plin de străini.

— Ia presupune că bătrîna *lady* nu se îmblînzeşte, îi spuse Rawdon soţiei lui, pe cînd stăteau împreună în mica şi tihnita lor locuinţă din Brompton.

Ea încercase pianul cel nou toată dimineaţa. Mănuşile proaspăt cumpărate îi veneau ca turnate ; şalurile cele noi i se potriveau de minune ; inelele cele noi străluceau pe micuţele-i mîini, iar ceasul cel nou făcea tic-tac la cingătoarea ei.

— Presupune că nu cedează nici în ruptul capului, ce facem atunci, Becky ?

— Atunci am să-ţi croiesc eu singură norocul ! zise ea, şi Dalila îl lovi uşurel peste obraz pe Samson.

— Tu poţi face orice, recunoscu el, sărutînd mîna ei mică. Pe cinstea mea că poţi ; şi avem să mergem la „Star and Garter“ să mîncăm, al naibii să fiu !

# CAPITOLUL XVII

## ÎN CARE CĂPITANUL DOBBIN CUMPĂRĂ UN PIAN

Dacă există în tot Bîlciul deşertăciunilor vreun spectacol la care satira şi sensibilitatea pot merge braţ la braţ; unde poţi întîlni cele mai ciudate contraste între comic şi tragic; unde poţi deveni cu aceeaşi uşurinţă duios şi patetic sau crud şi cinic, acesta e una din adunările acelea publice care sînt anunţate zilnic cu grămada în ultima pagină a ziarului *Times* şi pe care răposatul domn George Robins obişnuia să le prezideze cu atîta demnitate. Există foarte puţini oameni din Londra, socot eu, care să nu fi luat parte la asemenea adunări, iar cei cu înclinări moralizatoare trebuie să fi cugetat cu un simţămînt şi un interes straniu şi destul de înfricoşător la ziua cînd are să le vină şi lor rîndul, iar domnul Hammerdown are să vîndă la mezat, din ordinul adepţilor lui Diogene sau conform instrucţiunilor unor executori testamentari, biblioteca, mobilierul, vesela, garderoba şi vinurile alese ale vreunui Epicur [1], răposat întru Domnul.

Şi tot cu cea mai egoistă bună dispoziţie, orice obişnuit al Bîlciului deşertăciunilor, în timp ce e şi el martor la acest josnic episod al funeraliilor unui prieten de curînd decedat, nu poate să aibă

[1] Adepţii lui *Diogene* (filozof grec din secolul al IV-lea î.e.n.) tindeau spre o viaţă sobră, refuzînd să se supună convenienţelor sociale; adepţii lui *Epicur* (filozof materialist grec din secolul al IV-lea î.e.n.) socoteau că scopul strădaniilor omeneşti este fericirea.



decît simpatie şi păreri de rău. Rămăşiţele pămînteşti ale lordului Dives se odihnesc în cavoul familiei; cioplitorii sapă inscripţia care-i comemorează virtuţile lui reale, cît şi durerea moştenitorului, care-i vinde în momentul de faţă toată averea. Care dintre oaspeţii ce stăteau la masa lui Dives poate trece fără un suspin prin faţa acestei case pe care-o cunoştea atît de bine? Casa aceasta cunoscută, ale cărei lumini străluceau atît de îmbietor la ora 7 seara, ale cărei uşi principale erau atît de larg deschise, ai cărei preaplecaţi servitori, în timp ce urcai scara cea largă, îţi anunţau numele din palier în palier, pînă ce se făcea auzit în încăperile în care-şi întîmpina oaspeţii bătrînul şi radiosul Dives... şi cît de mulţi prieteni avea, şi cît de bine ştia el să-i primească! Şi cît de spirituali erau aici oamenii, chiar dacă dincolo de uşile lordului erau veşnic încruntaţi, şi cît de curtenitori şi de prietenoşi erau ei aici, deşi, oriunde în altă parte, se calomniau şi se urau. Era om trufaş lordul, dar avea un bucătar aşa de straşnic, că merita să înghiţi orice din partea stăpînului; era mai degrabă prostănac, cred, dar avea un vin care însufleţea orice conversaţie! „Trebuie să punem numaidecît mîna pe cîteva sticle de Bourgogne, oricît de scumpe ar fi!" proclamă îndoliaţii la clubul din care făcea parte. „Am cumpărat cutiuţa asta de la licitaţia bătrînului Dives, spune Pincher, trecînd-o din mînă-n mînă; e una din favoritele lui Ludovic al XV-lea [1]... drăguţ lucru, nu-i aşa?... Delicioasă miniatură!" şi trăncănesc despre felul în care-şi toacă moştenirea tînărul Dives.

[1] *Ludovic al XV-lea* (1710—1774), rege al Franţei începînd din 1715.

Şi cît e de schimbată casa ! Faţada e acoperită toată cu anunţuri, caracteristicile mobilierului sînt enumerate în majuscule bătătoare la ochi. La o fereastră de la etaj atîrnă o bucată de covor, o jumătate de duzină de hamali stau înşiraţi pe treptele pline de noroi, iar holul mişună de indivizi slinoşi cu aer de orientali, care-ţi pun în mînă cartonaşe tipărite şi se oferă să liciteze pentru tine. Un cîrd de babe şi de amatori au invadat apartamentele de sus, pipăind cuverturile, scormonind pernele de puf, întorcînd saltelele pe toate feţele, închizînd şi deschizînd mereu sertarele şifonierelor. Gospodine tinere şi isteţe măsoară oglinzile şi perdelele, să vadă dacă au să se potrivească proaspătului *ménage* (Snob are să se laude ani de-a rîndul c-a cumpărat cutare lucru de la licitaţia lui Dives), iar domnul Hammerdown şade pe masa cea mare de mahon din sufrageria de jos, lovind mereu cu ciocanele lui de fildeş şi întrebuinţînd toate şiretlicurile elocvenţei, entuziasm, rugăminţi, raţionamente, deznădejde, muştruluindu-şi oamenii, ironizîndu-l pe domnul Davids pentru trîndăvia lui, îndemnînd-o pe doamna Moss să intre în acţiune, implorînd, poruncind, urlînd, pînă ce lovitura de ciocan cade asemenea destinului, şi apoi se trece la obiectul următor. O, Dives ! Cine s-ar fi gîndit vreodată, pe cînd stăteam în jurul mesei tale largi, cu vesela ei scînteietoare şi pînzeturile-i imaculate, că are să vadă într-o bună zi şi-o astfel de mîncare, pe licitatorul ăsta zgomotos ?

Licitaţia se apropia de sfîrşit. Minunata mobilă din salon, lucrată de meşteri vestiţi ; vinurile rare şi arhicunoscute, alese odinioară de gustul fără greş al fostului lor stăpîn, care nu se uitase la preţ ; bogata şi nepreţuita argintărie de familie fuseseră vîndute cu cîteva zile mai înainte. Iar vinurile cele mai bune (deşi absolut toate aveau mare faimă printre cunoscătorii din partea locului) fuseseră cumpărate pentru stăpînul său, care le preţuia aşa cum se cuvine, de către intendentul prietenului nostru, domnul John Osborne, din Russell Square. O parte din lucrurile de uz casnic ale licitaţiei respective fuseseră cumpărate de nişte tineri agenţi de bursă din City, iar acum, publicul fiind invitat să cumpere şi obiectele mai mici, întîmplarea făcu aşa ca domnul Hammerdown, crainicul, suit pe masă, să înceapă să înşire meritele unui tablou pe care căuta să-l recomande celor de faţă ; nu mai era lumea aceea atît de aleasă şi care venise în număr aşa de mare în primele zile ale licitaţiei.

— Numărul 369 ! urlă domnul Hammerdown. Portretul unui domn pe spinarea unui elefant. Cine oferă pentru domnul pe elefant ? Ridică tabloul, Blowman, şi lasă societatea să cerceteze obiectul în voie !

Un domn înalt şi palid, în uniformă militară, care stătea liniştit la masa de mahon, nu-şi putu reţine zîmbetul cînd domnul Blowman prezentă publicului preţiosul obiect.

— Întoarce elefantul înspre domnul căpitan, Blowman. Cît oferiţi pentru elefant, domnule ? dar căpitanul, încurcat, se roşi deodată şi îşi întoarse capul într-o parte. Nu merită douăzeci de guinee opera asta de artă ? Cincisprezece, cinci, spuneţi şi dumneavoastră ! Numai domnul singur, fără elefant, merită cinci lire !

— Mă mir cum de nu s-a deşălat încă ! glumi un mucalit de profesie. Straşnică povară, n-am ce zice ! La care sala (căci domnul de pe spinarea

elefantului arăta ca o persoană cît se poate de corpolentă) izbucni într-un chicot general.

— Nu încerca să deprecIezi valoarea obiectului, domnule Moss ! se supără domnul Hammerdown. Lasă lumea să-l privească în voie, ca pe-o adevărată operă de artă... atitudinea elegantului animal e în perfectă concordanță cu natura ; domnul poartă o jachetă de nanchin, ține pușca în mînă, merge la vînătoare ; în depărtare, un cocotier și o pagodă ; pare să fie o desăvîrșită redare a unui interesant peisaj din faimoasele noastre posesiuni din răsărit. Cît oferiți pe obiectul acesta ? Haideți, domnilor, nu mă țineți aici toată ziua !

Cineva oferi cinci șilingi, iar militarul nostru se uită spre partea de unde venise această splendidă ofertă și văzu acolo un alt ofițer — la braț cu o tînără doamnă, amîndoi părînd cît se poate de amuzați de scenă — și căruia, în cele din urmă, i se adjudecă acest obiect pentru o jumătate de guinee. Cel de la masă păru foarte mirat și peste măsură de mîhnit cînd zări această pereche, iar capul i se înfundă cu totul în gulerul uniformei și se întoarse cu spatele la ei, ca și cum ar fi vrut să-i evite.

Dintre celelalte articole, pe care domnul Hammerdown avu onoarea să le liciteze în ziua aceea, nu stă în intenția noastră să menționăm decît unul singur, un mic pian pătrat, care fusese coborît de la etajul de sus (pianul cel mare, cu coadă, vînzîndu-se cu cîteva zile mai înainte) ; tînăra doamnă îl încercă cu o mînă sigură și dibace (făcîndu-l pe ofițer să se roșească și să tresară din nou), și cînd veni și rîndul pianului, agentul ei începu să liciteze.

Dar aici întîmpină o împotrivire : evreul care era în serviciul ofițerului de la masă licita împotriva onorabilului evreu din solda cumpărătorilor elefantului și se încinse o aprigă luptă în jurul acestui mic pian, combatanții fiind viu încurajați de domnul Hammerdown.

În cele din urmă, căci competiția ținu o bună bucată de vreme, căpitanul cu elefantul și doamna lui renunțară ; iar ciocanul căzînd, licitatorul rosti :

— Domnul Lewis, douăzeci și cinci de lire ! și patronul domnului Lewis ajunse în felul acesta proprietarul micuțului pian pătrat.

După ce se încheiară formele, el se ridică de la masă, ca și cum ar fi scăpat de-o mare greutate ; în acest timp, ceilalți doi nenorocoși concurenți uitîndu-se tocmai atunci spre el, doamna spuse prietenului ei :

— Dar bine, Rawdon, e căpitanul Dobbin în persoană !

Presupun că Becky era nemulțumită de pianul cel nou pe care i-l închiriase soțul ei, sau poate că proprietarii instrumentului respectiv îl luaseră înapoi, refuzînd un credit atît de îndelungat, sau poate că avea o înclinație specială pentru micul pian pe care tocmai voise să-l cumpere, care-i aducea aminte de zilele de odinioară, cînd ea obișnuia să cînte la el în odăița scumpei noastre Amelia Sedley.

Licitația avea loc în vechea casă din Russell Square, în care am petrecut împreună cîteva seri la începutul acestei povestiri. Bătrînul John Sedley era un om sfîrșit. Numele lui fusese declarat la Bursă ca falit, după care au urmat bancruta și executarea lui comercială. Intendentul domnului Osborne venise să cumpere o parte din faimosul lui vin de Porto și să-l mute în pivnițele de peste drum. Cît despre duzina de linguri și furculițe de argint frumos cizelate, care urmau să se vîndă

la kilogram, ca și duzina de *idem-idem* pentru desert, trei tineri agenți de schimb (domnii „Dale, Spiggot & Dale" din Threadneedle Street, într-adevăr), care avuseseră legături de afaceri cu bătrînul și se înfruptaseră din bunăvoința lui în zilele cînd era binevoitor față de orice tovarăș de afaceri, trimiseră această mică epavă salvată de la naufragiu, împreună cu omagiile lor, doamnei Sedley ; în ceea ce privește pianul, cum acesta aparținuse Ameliei, iar acum fata poate că-i ducea dorul și avea nevoie de altul, și cum, pe de altă parte, căpitanul William Dobbin nu știa să cînte la pian, după cum nu știa să danseze pe frînghie, e mai mult ca sigur că el nu cumpărase instrumentul acesta pentru folosul lui personal.

Într-un cuvînt, pianul ajunse chiar în seara aceea într-o mică și fermecătoare vilă de pe-o stradă care dădea în Fulham Road, una din străzile acelea care poartă cele mai grațioase nume romantice (numele era vila „Sfînta Adelaida", Anna-Maria Road, West), unde locuințele arătau ca niște căsuțe de păpuși ; unde atunci cînd oamenii privesc de la fereastra primului etaj, ai neapărat impresia că trebuie să stea cu picioarele la parter ; unde copăceii din grădinițele din față sînt înfloriți de-o veșnică podoabă de șorțuri de copii, de ciorăpei roșii, de scufițe etc. (polyandria polygynia) ; unde se aud sunînd clopoței și spinete și unde femeile cîntă ; unde de parmaclîcurile însorite spînzură ghivece de flori, unde vezi îndreptîndu-se alene, în faptul serii, funcționari obosiți din City, și unde avea și domnul Clapp, impiegatul domnului Sedley, domiciliul lui personal, în azilul acesta se retrăsese bunul și bătrînul domn, împreună cu soția și cu fiica sa, cînd veni catastrofa.



Jos Sedley se purtase exact așa cum trebuia să te aștepți de la un om cu firea lui. Cînd îi ajunsese vestea nenorocirii familiei sale, nu veni la Londra, dar îi scrise maică-si să ia de la agenții lui orice sume de bani avea nevoie, așa că bunii, demoralizații și bătrînii lui părinți nu aveau a se teme de sărăcie pentru moment. După ce dădu aceste dispoziții, Jos se întoarse la pensiunea lui din Cheltenham, tot așa de bine dispus ca și mai înainte. Făcu o plimbare cu trăsura ; își bău Bordeaux-ul lui obișnuit ; jucă partida lui de cărți ; își povesti istoriile lui despre India, iar văduva irlandeză îl mîngîie și-l linguși ca de obicei. Ajutorul lui bănesc, deși se simțea mare nevoie de el, făcu prea puțină impresie asupra părinților săi ; dar am auzit-o pe Amelia spunînd că prima oară cînd și-a văzut tatăl ridicîndu-și capul după prăbușire a fost la primirea pachetului de furculițe și linguri, însoțit de omagiile tinerilor agenți de bursă ; atunci a izbucnit în plîns ca un copil, fiind mult mai mișcat chiar și decît nevastă-sa, căreia îi erau dăruite toate acestea. Edward Dale, cel mai tînăr dintre asociați, cel care cumpărase argintăria în numele celorlalți, era de fapt foarte drăguț față de Amelia și gata s-o ia în căsătorie, în ciuda tuturor împrejurărilor. El s-a însurat mai tîrziu cu domnișoara Louisa Cutts (fiica lui „Higham &Cutts", cunoscutul agent de grîne), care, prin 1820, poseda o avere frumușică, iar acum trăiește în îmbelșugare împreună cu numeroasa lui familie în eleganta-i vilă „Muswell Hill". Dar nu trebuie ca aducerile-aminte în legătură cu acest băiat să ne îndepărteze de la istorisirea principală.

Nădăjduiesc că cititorul are o mult prea bună părere despre căpitanul și despre doamna Crawley

ca să presupună o singură clipă măcar că le-ar fi trecut vreodată prin gînd să facă o vizită într-un cartier atît de îndepărtat ca Bloomsbury, mai ales că familia pe care și-ar fi propus s-o onoreze cu vizita lor era nu numai complet ignorată în lumea mondenă, ci și ruinată, așa că nu le putea fi în nici un chip de vreun folos oarecare. Rebecca fu cu totul uimită văzînd cum îmbelșugata casă bătrînească, în care fusese atît de bine primită odinioară, era despuiată de samsari și de afaceriști, iar tihnitele ei comori de familie expuse profanării și jafului public. La o lună după fugă, ea își aduse aminte și de Amelia, iar Rawdon, rîzînd cu hohote, își arătă întreaga lui bunăvoință la gîndul de a-l vedea din nou pe tînărul George Osborne.

— E o cunoștință cît se poate de plăcută, Beck, adăugă șugubățul nostru. Tare-aș vrea să-i mai vînd un cal, Beck ; și tare-aș vrea să mai joc cu el cîteva partide de biliard. Este exact ceea ce înțeleg eu printr-o prietenie *utilă*, doamnă Crawley, ha, ha, ha !...

Din care fel de-a vorbi nu trebuie să tragem concluzia că la Rawdon Crawley exista dorința expresă de a-l trișa pe domnul Osborne la joc, ci numai aceea de-a trage un cît mai frumos profit de pe urma lui, lucru pe care aproape orice jucător din Bîlciul deșertăciunilor socoate că vecinul său i-l datorează în chip firesc.

Bătrîna mătușă nu se lăsă „îmblînzită“ cu una, cu două. Trecuse o lună. Lui Rawdon i se închidea pur și simplu ușa în nas de către domnul Bowls ; servitorii săi n-aveau nici un fel de acces în casa din Park Lane ; scrisorile i se înapoiau nedesfăcute. Domnișoara Crawley nu ieșea niciodată, nu se simțea bine, iar doamna Bute stătea neclintită la postul ei și n-o părăsea nici o clipă. Crawley și soția lui nu se așteptau la nimic bun de la continua prezență a doamnei Bute.



— La naiba, abia acum încep să pricep de ce ne poftea totdeauna împreună la Queen's Crawley, zise Rawdon.

— Ce femeiușcă vicleană ! oftă Rebecca.

— Ei bine, mie nu-mi pare rău de loc, dacă nici tu nu regreți ! exclamă căpitanul, într-un veșnic extaz amoros față de nevastă-sa, care, drept răspuns, îl răsplăti cu un sărut și care se simțea destul de măgulită de generoasa mărturisire a soțului său.

„Dacă ar fi numai o idee mai deștept, își spunea ea, aș putea scoate ceva din el.“ Dar nu-i dădea niciodată a înțelege cam ce părere avea ea despre el ; asculta cu o neobosită bunăvoință povestirile lui în legătură cu grajdul și popota ; rîdea de glumele lui ; arăta cel mai mare interes pentru Jack Spatterdash, al cărui cal de la cabrioletă căzuse, și pentru Bob Martingale, care fusese surprins într-o casă de joc, și pentru Tom Cinqbars, care se pregătea să participe la o cursă cu obstacole. Cînd îl vedea intrînd pe ușă, Rebecca îl întîmpina zglobie și voioasă ; cînd pleca, nu încerca să-l împiedice, iar cînd rămînea acasă, îi cînta la pian și din gură, îi pregătea băuturi bune, îi supraveghea masa, îi încălzea papucii și-l copleșea cu tot soiul de drăgălășenii. Cele mai bune soții (am auzit asta de la bunica mea) sînt femeile ipocrite. Nu știm niciodată ce se ascunde în sufletele lor. Sînt mai prefăcute tocmai atunci cînd ne par mai sincere și mai încrezătoare ; și de multe ori zîmbetele lor cele mai spontane și pe care ni le oferă cu atîta ușurință sînt doar momeli cu care sîntem lingușiți, îndepărtați sau dezarmați ; nu mă refer

nicidecum la demimondenele voastre, ci la icoanele voastre casnice şi la pildele de virtute feminină. Cine n-a văzut nici o femeie ascunzînd neghiobia unui soţ stupid sau domolind mînia unuia furios? Acceptăm această plăcută sclavie şi ridicăm în slava cerului femeile de felul acesta; şi-i spunem perfidiei acesteia: devotament. O gospodină desăvîrşită comite falsuri din necesitate; iar soţul Corneliei [1] a fost şi el legat la ochi, după cum a fost şi Putifar [2], numai că într-alt fel.

Prin aceste felurite atenţii, acest veteran desfrînat, pe nume Rawdon Crawley, s-a trezit dintr-o dată un foarte fericit şi preasupus soţ. Nu mai era văzut în locurile pe care le frecventa atît de des mai înainte. Prietenii au întrebat o dată sau de două ori de el prin cluburile respective, dar nu i-au simţit prea mult lipsa — în barăcile din Bîlciul deşertăciunilor oamenii simt rareori lipsa cuiva. Nevastă-sa, care stătea mereu în casă, întotdeauna zîmbitoare şi veselă, căsuţa lor plină cu de toate, bucatele lor gustoase şi serile lor tihnite aveau, pentru el, farmecul neştirbit al noutăţii şi al singurătăţii. Căsătoria lor nu fusese anunţată şi nici publicată în *Morning Post*, căci toţi creditorii s-ar fi năpustit asupra lui în cazul cînd ar fi aflat că s-a însurat cu o femeie fără zestre.

„Neamurilor mele n-are cum să le fie ruşine de mine!“ zicea Becky cu un surîs mai degrabă amar, dar era cît se poate de mulţumită să aştepte

[1] *Cornelia* (secolul al II-lea), femeie romană, mama tribunilor Caius şi Tiberius Gracchus; după moartea soţului ei, a refuzat să se remărite, închinîndu-şi viaţa educaţiei fiilor ei.

[2] În *Biblie:* ofiţer la curtea faraonului; a dat dovadă de o mare credulitate faţă de soţia sa.



pînă ce se va îmbuna bătrîna mătuşă şi-abia atunci să-şi revendice locul ce i se cuvenea în societate. Acesta era felul ei de viaţă la Brompton, şi deocamdată nu vedea mai pe nimeni, sau mai bine zis numai pe cei cîţiva camarazi ai soţului ei, pe care-i primea în mica lor sufragerie. Iar aceştia erau încîntaţi de ea. Gustările, rîsul şi palavrele, apoi muzica îi fermecau pe toţi cei care luau parte la asemenea petreceri. Maiorului Martingale nu-i trăsnise niciodată prin cap să le ceară certificatul de cununie. Căpitanul Cinqbars devenise un fervent admirator al talentului ei de-a pregăti *punch*-ul. Iar tînărul locotenent Spatterdash (care era nebun după pichet şi pe care Crawley îl invita foarte des) fu repede şi fără urmă de îndoială vrăjit de doamna Crawley; dar prevederea şi cumpătarea n-o părăseau nici un moment, şi faima de straşnic duelgiu a lui Crawley, cît şi gelozia lui constituiau şi pentru viitor o pavăză desăvîrşită pentru reputaţia micuţei lui neveste.

În oraşul acesta există destui *gentlemen* de neam ales şi cît se poate de mondeni care n-au călcat niciodată în salonul unei doamne din lumea mare; astfel încît, deşi datorită doamnei Bute în ţinutul său natal, unde bineînţeles vestea se răspîndise repede, lumea putea trăncăni în voie despre căsătoria lui Rawdon Crawley, la Londra lucrul acesta nu se bucură de nici un fel de crezare, sau nu fu băgat în seamă, sau nu stîrni nici cel mai mic interes. Rawdon trăia pe picior mare din împrumuturi, avea un credit nelimitat, care, folosit cu judecată, putea să-l mai ţină încă mulţi ani, credit cu care anumiţi oameni din oraş izbutesc s-o scoată la capăt de-o sută de ori mai bine decît

poate face oricare om cu venituri sigure. Căci există oare cineva care să fi umblat vreodată pe străzile Londrei fără să vadă măcar o jumătate de duzină de oameni trecînd pe lîngă el, care merge pe jos, oameni în echipaje strălucitoare, salutaţi pînă la pămînt de toţi negustorii, oameni care nu-şi refuză nimic, şi trăind din te miri ce? Uite-l pe Jack Thriftless mergînd ţanţoş prin parc sau zburînd în cupeul lui la Pall Mall [1]; am prînzit la masa lui, împodobită cu minunata sa argintărie. „Cum a început asta, ne întrebăm, sau unde are să sfîrşească?" „Băiete dragă, l-am auzit spunînd o dată, sînt dator vîndut în toate capitalele din Europa." Sfîrşitul trebuie să vină şi el într-o bună zi, dar deocamdată Jack o duce mai bine ca oricînd; oamenii îi strîng cu plăcere mîna, se fac că nu iau în seamă istoriile tenebroase care se şoptesc pe socoteala lui şi susţin sus şi tare că-i un băiat de viaţă, atent cu toată lumea şi cam nepăsător.

Adevărul ne obligă să mărturisim că Rebecca se măritase cu un *gentleman* de soiul acesta. Se găseau de toate în casa lui şi din belşug, în afară de bani gheaţă, articol de care se simţi repede nevoia în menajul lor; şi într-o zi, pe cînd citea gazeta, găsind anunţul: „Locotenentul G. Osborne a cumpărat brevetul de căpitan de la Smith, demisionat", Rawdon îşi dădu cu părerea, în chipul în care am văzut, despre iubitul Ameliei, şi toate astea avură drept urmare vizita lor în Russell Square.

Dar cînd Rawdon şi soţia lui doriră să stea de vorbă cu căpitanul Dobbin în timpul licitaţiei şi

[1] Stradă londoneză, unde-şi au sediul numeroase cluburi.



să afle toate amănuntele în legătură cu nenorocirea care se abătuse asupra vechilor cunoştinţe ale Rebeccăi, căpitanul dispăruse; aşa că trebuiră să se mulţumească cu informaţiile pe care le putură culege de la un hamal rătăcit sau de la un samsar aflat la licitaţie.

— Ia priveşte-le chipurile, zise Becky, urcîndu-se în trăsurica lor, cu tabloul la subsuoară şi cît se poate de voioasă. Parc-ar fi nişte hultani după bătălie!

— Habar n-am cum vine asta. N-am văzut cîmp de bătălie în viaţa mea, scumpo! întreabă-l pe Martingale; el a fost aghiotantul generalului Blazes în Spania!

— A fost un bătrîn foarte cumsecade acest domn Sedley, îşi dădu Rebecca cu părerea. Şi-mi pare cît se poate de rău de ceea ce i s-a întîmplat.

— Oh, nişte agenţi de bursă... faliţi... obişnuiţi cu de-alde astea, ştii şi tu, răspunse Rawdon, izgonind muştele de pe urechea calului.

— Tare-aş fi vrut să pot cumpăra cîte ceva din argintărie, Rawdon, continuă soţia pe un ton sentimental. Douăzeci şi cinci de guinee era cam exagerat pentru pianul acela mic. L-am ales chiar eu de la „Broadwood" pentru Amelia, cînd s-a întors de la şcoală. Şi atunci a costat numai treizeci şi cinci.

— Cum îi zice... aha, Osborne... cred c-are să-şi ia cuvîntul înapoi acuma, am impresia, de cînd s-a ruinat familia. Şi cît de necăjită are să fie drăgălaşa şi mica ta prietenă, nu-i aşa, Beck?

— N-are să se piardă cu firea, fii pe pace! zise Becky surîzînd; şi-şi continuară drumul vorbind despre altele.

## CAPITOLUL XVIII

### CINE A CÎNTAT LA PIANUL PE CARE L-A CUMPĂRAT CĂPITANUL DOBBIN

Oricine îşi dă seama că povestirea noastră se găseşte în momentul de faţă prinsă şi ea, nu pentru multă vreme, între atît de cunoscutele evenimente şi personaje ale timpului, şi agăţată de pulpanele istoriei. Cînd vulturii lui Napoleon Bonaparte, parvenitul corsican, şi-au luat zborul din Provence, unde se abătuseră după o scurtă şedere pe Elba, şi, poposind din clopotniţă în clopotniţă, au ajuns în cele din urmă pe turnurile de la Notre-Dame, tare-aş fi curios să ştiu dacă păsările imperiale aveau un cît de mic interes pentru un colţişor al parohiei Bloomsbury din Londra, despre care puteai crede că-i atît de calmă, încît zborul şi fîlfîitul puternicelor aripi ar fi putut trece pe-acolo nebăgate în seamă ?

„Napoleon a debarcat la Cannes !" Asemenea veste putea produce panică la Viena, putea răsturna planurile Rusiei, putea strînge în chingi Prusia, îl putea sili pe Talleyrand [1], cît şi pe Metternich [1], să dea din cap, în timp ce prinţul Hardenberg [2], ba chiar şi actualul marchiz de Londonderry [3], să fie în mare nedumerire ; dar cum avea să o atingă vestea asta pe-o anumită domnişoară din Russell Square, care dormea în timp ce paznicul de noapte striga orele în faţa porţii ei ; care, dacă se învîrtea de două-trei ori prin parc, era păzită într-o parte de zăbrele şi în alta de intendent ; care, dacă umbla vreodată pe jos, chiar pe-o distanţă scurtă, să-şi cumpere vreo panglică din Southampton Row, era însoţită de negrul Sambo, înarmat cu un baston enorm ; care era veşnic îngrijită, îmbrăcată, culcată şi supravegheată de tot atîţia îngeri păzitori, cu sau fără leafă ? *Bon Dieu* [4], zic eu, nu-i oare trist că ciocnirea fatală a uriaşei încleştări imperiale nu poate avea loc fără să rănească o biată fetiţă nevinovată de 18 ani, care stă toată ziua să guruie sau să brodeze gulereşe de muselină în Russell Square ? Şi tu, gingaşă floare domestică, oare puternica furtună a războiului care stă gata să se dezlănţuie are să te doboare şi pe tine, cu toate că stai pitită sub acoperişul de la Holborn ? Da ; Napoleon îşi joacă cea din urmă carte, iar fericirea bietei şi micuţei Emmy Sedley e legată, într-un fel sau altul, de această ultimă încercare. În primul rînd, fu măturată de groaznica veste averea tatălui ei. Toate speculaţiile lui din ultima

---

[1] Prinţul *Talleyrand-Périgord-Charles-Maurice* (1754—1838), politician lipsit de principii şi maestru al diplomaţiei burgheze de la începutul secolului al XIX-lea ; în 1814, în epoca căderii lui Napoleon, a avut un rol activ în restaurarea dinastiei Bourbonilor ; la Congresul de la Viena, întrunit după căderea lui Napoleon, a apărat principiile legitimismului, folosind în mod abil contradicţiile dintre aliaţi, pentru a obţine rezultate cît mai bune pentru Franţa.

[1] *Clement-Winceslas, prinţ de Metternich-Winneburg* (1773—1859), diplomat, om de stat şi notoriu reacţionar austriac ; unul dintre organizatorii Sfintei Alianţe, organizaţie internaţională creată de ţarul Rusiei, împăratul Austriei şi regele Prusiei după căderea lui Napoleon, pentru a înăbuşi mişcarea revoluţionară şi de eliberare naţională din Europa.

[2,3] Oameni politici adversari ai lui Napoleon.

[4] Dumnezeule (fr.).

vreme fură adevărată pacoste pentru nenorocitul bătrîn. Toate operațiile dădură greș; negustorii ajunseră faliți; acțiunile urcaseră tocmai cînd el socotise că aveau să scadă. Dar ce nevoie mai e să intrăm în amănunte? Dacă norocul vine rar și cu încetineală, toată lumea știe cît de ușor și cu cîtă repeziciune vine nenorocirea. La început, bătrînul Sedley n-a spus nimănui nimic. Părea că totul merge ca de obicei în liniștita și îmbelșugata casă; buna doamnă își vedea mai departe de sîrguincioasa-i lenevie și de neînsemnatele ei ocupații zilnice, fără să bănuiască cîtuși de puțin ceva; fiica era veșnic absorbită în meditațiile ei personale, blîndă și cu totul nepăsătoare la ceea ce se întîmpla în lume, cînd veni catastrofa finală, sub care se prăbuși onorabila familie.

Într-o seară doamna Sedley scria niște invitații pentru o serată; familia Osborne dăduse una, și ea nu se putea lăsa mai prejos. John Sedley, care venise acasă foarte tîrziu din City, se așeză tăcut la gura căminului, în timp ce soția lui flecărea într-una. Emmy se suise în camera ei, tristă și abătută.

— Nu-i fericită de loc, spuse mama. George Osborne o cam neglijează. Mă scot din fire ifosele indivizilor ăstora. Fetele n-au mai dat pe la noi de trei săptămîni; iar George a venit de două ori în oraș fără să treacă pe aici. L-a văzut la Operă Edward Dale. Edward ar vrea să se însoare cu Emmy, sînt sigură; și mai e și căpitanul Dobbin, care, bănui eu, ar dori și el așa ceva, numai că mie nu-mi plac nici de frică militarii. Ce filfizon s-a mai făcut și George ăsta! Și cînd îl văd cu ifosele lui de militar! Ar trebui să le arătăm o dată oamenilor ăstora că nu sîntem cu nimic mai prejos ca ei. Încurajează-l un pic pe Edward Dale, și-ai să vezi numai. Avem să dăm o serată, domnule Sedley! De ce nu scoți nici o vorbă, John? Să zicem de marți în două săptămîni? De ce nu răspunzi? Pentru Dumnezeu, John, ce s-a întîmplat?

John Sedley sări de pe scaun să-și întîmpine soția, care alerga spre el. O luă în brațe și-i spuse pe nerăsuflate:

— Sîntem ruinați, Mary. Trebuie s-o luăm iarăși de la capăt, draga mea. E mai bine să știi totul și dintr-o dată.

În timp ce vorbea, el tremura din toată mădularele și era cît pe-aici să se prăbușească. Credea că vestea avea s-o doboare pe nevastă-sa, nevasta lui, căreia nu-i spusese niciodată vreo vorbă rea. Dar el fu cu mult mai emoționat, deși pentru ea lovitura venea pe neașteptate. Cînd căzu din nou pe scaun, doamna Sedley fu aceea care încercă să-l mîngîie. Ea îi luă mîna tremurătoare și i-o sărută, și și-o trecu pe după gît, și-i spunea John al ei, scumpul ei John, bătrînul ei bărbățel, bunul și bătrînul ei bărbățel; îl copleși cu nenumărate cuvinte duioase de iubire, spuse fără nici o noimă; glasul ei credincios și mîngîierile ei sincere țineau inima asta întristată deopotrivă într-o stare de nespusă bucurie și de amărăciune, dîndu-i curaj și alinînd acest suflet peste măsură de împovărat.

Doar o singură dată în decursul nesfîrșitei seri, pe cînd stăteau împreună, iar bietul Sedley își descărca inima înșirînd toate pierderile și încurcăturile sale — trădarea unora din cei mai vechi prieteni, bunăvoința plină de curaj a altora, de la care nu s-ar fi putut aștepta niciodată la așa ceva — mărturisindu-i totul, o singură dată își dădu frîu liber emoției devotata lui soție:

— Doamne-Dumnezeule, asta are să-i zdrobească inima Ameliei ! zise ea.

Tatăl uitase de biata fată. Iar ea stătea sus, în camera ei, trează și nefericită. Înconjurată de prieteni acasă la ea și lîngă niște părinți atît de buni, se simțea totuși singură. Cîți sînt acei oameni cărora să li te poți destăinui ? Și cine-și deschide sufletul în fața celor la care nu găsește nici urmă de compătimire, sau cine poate sta de vorbă cu cei care nu înțeleg niciodată nimic ?

Așa că blînda noastră Amelia era o ființă stingheră. Ea n-avea cui să se spovedească, cum se spune, și asta tocmai acuma, cînd avea de încredințat atîtea taine. Nu-și putea împărtăși îndoielile și neliniștile bătrînei sale mame ; viitoarele ei cumnate i se păreau din zi în zi tot mai străine. Și avea presimțiri și temeri pe care nu și le mărturisea nici măcar ei înseși, deși le clocea tot timpul în adîncul sufletului.

Inima Ameliei căuta să stăruie în încredințarea că George Osborne era un om devotat și credincios, deși știa foarte bine că nu-i adevărat. Cîte lucruri nu-i împărtășise ea, dar nu găsiseră nici un răsunet în sufletul lui ! Cîte dovezi de egoism și de nepăsare nu-i dăduse el, dar ea le înlăturase cu încăpățînare ! Cui avea să-i spună această biată și mică martiră luptele și chinurile prin care trecea în fiecare zi ? Însuși eroul ei o înțelegea numai pe jumătate. Și nu îndrăznea să-și spună că bărbatul pe care-l iubea îi era inferior, și nici să înțeleagă că-și dăruise inima mult prea devreme. O dată dragostea ei dăruită, neprihănită și sfioasa fată era prea delicată, prea gingașă, prea devotată, prea slabă, prea mult femeie ca să și-o poată lua înapoi. Noi ne purtăm asemenea turcilor cu sentimentele femeilor noastre și le-am silit să



adopte și ele doctrina noastră. Nu acordăm decît trupurilor libertatea de-a ieși în lume, deghizate cu zîmbetele, cu buclele și bonetele lor trandafirii în loc de văluri și feregele. Pe cînd sufletele lor trebuie să fie cunoscute numai de un singur bărbat, iar ele se supun nu fără oarecare plăcere și consimt să stea acasă ca niște sclave, slujindu-ne și muncind din greu pentru noi.

În felul acesta, zăvorîtă și chinuită, era blînda inimioară a Ameliei cînd, în luna lui martie, anul Domnului 1815, Napoleon debarcă la Cannes, iar Ludovic al XVIII-lea[1] dădu bir cu fugiții ; întreaga Europă intră în panică, acțiunile scăzură, și bătrînul John Sedley fu ruinat.

Nu-l vom însoți pe vrednicul și bătrînul agent de bursă de-a lungul acestor ultime suferințe și chinuri morale ale dezastrului, prin care el trecuse cu mult înainte de moartea lui comercială. L-au afișat la Bursă ; pe la biroul lui de schimb nici nu mai dădea ; polițele i-au fost protestate, iar bancruta anunțată cu toate formele. Casa și mobilierul din Russel Square au fost sechestrate și scoase la mezat, iar el și familia lui, siliți, precum am văzut, să-și caute adăpost unde-or pofti.

John Sedley nu avu tăria să dea ochii cu servitorimea care a apărut din cînd în cînd în paginile cărții de față și de care era acum silit să se despartă din cauza sărăciei. Lefurile acestor onorabili oameni fură plătite cu punctualitatea

---

[1] *Ludovic al XVIII-lea* (1755—1824), rege al Franței din 1814, după căderea lui Napoleon ; în cele 100 de zile care au urmat după întoarcerea lui Napoleon din insula Elba s-a refugiat la Gand ; reîntors pe tron după bătălia de la Waterloo (1815) ; domnia sa se caracterizează, în special după 1820, printr-o politică ultrareacționară.

aceea pe care-o au, în general, numai oamenii care datorează sume mari — servitorilor le părea rău că pierd un loc atît de bun, dar nu li se rupse inima cînd îi părăsiră pe preaiubiţii lor stăpîni. Camerista Ameliei făcu mare risipă de regrete, dar plecă foarte hotărîtă să-şi găsească o situaţie şi mai bună într-un cartier mai de elită al oraşului. Negrul Sambo, cu îngîmfarea specifică profesiunii lui, luă hotărîrea să-şi deschidă o cîrciumă. Doar cinstita şi bătrîna doamnă Blenkinsop, care-i văzuse şi pe Jos şi pe Amelia născîndu-se, care-i cunoştea pe stăpînii ei de pe vremea cînd John Sedley îi făcea curte soţiei sale, rămase pe lîngă ei fără plată, căci adunase o sumă respectabilă de cînd era în serviciul lor ; şi-i însoţi pe oamenii aceştia, acum prăbuşiţi, în noul şi umilul lor adăpost, unde continuă să-i îngrijească şi să bombăne încă o bucată de vreme.

În toate dezbaterile astea cu creditorii săi, care urmară numaidecît după dezastru şi care răniră atît de adînc sensibilitatea umilitului şi bătrînului *gentleman* încît în şase săptămîni de zile îmbătrîni mai mult decît în ultimii cincisprezece ani, cel mai înverşunat şi mai încăpăţînat dintre toţi adversarii săi părea a fi John Osborne, vechiul său prieten şi vecinul său, John Osborne, pe care-l ajutase să-şi facă un rost în viaţă, care avea mari şi numeroase îndatoriri faţă de el şi al cărui fiu urma să se însoare cu fiica lui Sedley. Oricare din împrejurările acelea explica cu vîrf şi îndesat de ce Osborne se împotrivea cu atîta înverşunare.

Cînd un om are obligaţii deosebite faţă de altul, cu care în cele din urmă se ceartă, cel mai simplu simţ de decenţă face ca primul să-l duşmănească pe al doilea mult mai aprig decît dac-ar fi vorba de un străin oarecare. Ca să justifici atîta cruzime şi atîta nerecunoştinţă în asemenea caz, trebuie neapărat să dovedeşti nelegiuirea celuilalt. Nu pentru că tu ai fi un om egoist, brutal şi mîniat de nereuşita unei speculaţii, nu, nu, ci pentru că asociatul tău te-a adus în situaţia asta prin cea mai josnică înşelătorie şi mînat de cele mai sinistre motive. Şi numai din pură consecvenţă este silit prigonitorul să demonstreze că cel prăbuşit nu-i decît un nemernic, altminteri, prigonitorul dă dovadă că el însuşi nu e decît un ticălos.

Şi ca regulă generală, pe care-o proclamă toţi creditorii înclinaţi spre severitate, dar destul de îngăduitori cu ei înşişi, nici unul din oamenii care-au dat greş în afaceri nu-i, fără îndoială, om cinstit. Ei ascund întotdeauna cîte ceva ; exagerează posibilităţile de cîştig ; nu suflă un cuvînt despre situaţia reală a afacerilor ; declară că totul e în regulă, pe cînd ei nu mai au în realitate nici o speranţă ; au zîmbetul pe buze (ce zîmbet dureros) chiar cînd se găsesc la doi paşi de faliment şi sînt gata să se agaţe de orice pretext ca să obţină o amînare, sau de orice sumă de bani ca să întîrzie, măcar cu cîteva zile, inevitabila catastrofă. „Jos cu necinstea asta !“ strigă victoriosul creditor, acoperindu-l de ocări pe duşmanul căzut la pămînt. „Nebunule, de ce te agăţi de-un pai ?“ îi şopteşte raţiunea calmă omului care se îneacă. „Nemernicule, de ce cauţi să mai scapi, să nu apari în inevitabila *Gazette ?*“ spune prosperitatea nenorocitului care se zbate în neagra deznădejde. Cine n-a băgat de seamă zelul cu care cei mai apropiaţi prieteni şi oamenii cei mai cinstiţi se suspectează unii pe alţii şi se acuză reciproc de înşelătorie cînd e vorba de bani ? Fiecare face aşa. Fiecare are dreptate, bănuiesc, şi lumea e plină de tîlhari.

Iar pe deasupra, Osborne încerca şi simţămîntul de neîndurat al binefacerilor primite, sentiment care-l rîcîia şi-l irita ; ceea ce duce întotdeauna la o duşmănie şi mai aprigă. Şi, pentru că, în sfîrşit, era obligat să rupă şi logodna dintre fiica lui Sedley şi fiul său ; şi pentru că lucrurile astea merseseră într-adevăr mult prea departe ; şi cum fericirea, ba poate chiar şi reputaţia bietei fete erau compromise, avea nevoie de motive foarte serioase care să justifice această ruptură, şi John Osborne trebuia să dovedească că John Sedley avea un renume din cale-afară de deocheat.

La adunările creditorilor, prin urmare, se purtă cu atîta brutalitate şi-i arătă lui Sedley atîta dispreţ, încît era gata-gata să-i zdrobească inima acestui om ruinat şi falit. În privinţa relaţiilor de prietenie dintre George şi Amelia, el opuse un grabnic veto, ameninţîndu-l pe tînăr cu blestemul său în cazul în care are să se abată de la ordinele lui şi purtîndu-se faţă de biata şi nevinovata copilă ca faţă de cea mai josnică şi mai vicleană femeiuşcă. Una din cele mai grele condiţii ale mîniei şi duşmăniei este obligaţia de-a scorni fel de fel de minciuni împotriva obiectului urii tale şi a le crede, bineînţeles, ca să fii, cum am spus, consecvent.

Cînd marea catastrofă sosi, vestea dezastrului şi părăsirea casei din Russell Square, cît şi declaraţia că se sfîrşise totul între ea şi George, că se sfîrşise totul între ea şi iubire, între ea şi fericire, între ea şi încrederea pe care o avea în univers, o grosolană scrisoare de la John Osborne o înştiinţa în cîteva scurte rînduri că purtarea tatălui ei fusese de asemenea natură încît orice angajament dintre cele două familii luase sfîrşit. Cînd sentinţa finală sosi, Amelia nu fu aşa de lovită cum se aşteptau părinţii ei, şi mai ales maică-sa (căci John Sedley era cu totul doborît de ruina propriilor lui afaceri şi a cinstei lui ştirbite). Amelia primi vestea cu foarte mult calm, doar că se îngălbeni la faţă peste măsură, căci toate astea nu erau decît adeverirea negrelor presimţiri care-o chinuiau de atîta vreme. Era doar sentinţa pentru crima de care se făcuse vinovată mai demult, crima de a fi iubit cu înflăcărare, din toată puterea inimii ei, împotriva raţiunii. Dar nu-şi împărtăşi nimănui gîndurile acestea, după cum nu vorbişe cu nimeni şi absolut nimic nici mai înainte. Arăta numai cu puţin mai nefericită acum, cînd îşi vedea spulberată şi cea din urmă speranţă, decît înainte, cînd presimţea totul, dar nu îndrăznea să privească realitatea în faţă. Astfel că se mută din casa cea bogată în cea sărăcăcioasă aproape fără să bage de seamă deosebirea ; stătea în cămăruţa ei mai tot timpul ; tînjea în tăcere şi se topea văzînd cu ochii. N-am de gînd să susţin că toate femeile sînt croite la fel. Scumpa mea domnişoară Bullock, n-am impresia că inima *dumitale* s-ar frînge tot în felul acesta. Dumneata eşti o domnişoară plină de bun-simţ şi te conduci după alte principii. Şi nici nu mă încumet să spun că şi inima mea s-ar frînge ; ea a suferit şi, trebuie să mărturisesc, a supravieţuit. Dar există şi suflete alcătuite din blîndeţe şi slăbiciune, din delicateţe şi gingăşie.

Ori de cîte ori bătrînul John Sedley se gîndea la relaţiile dintre George şi Amelia, sau îi scăpa vreo aluzie, el făcea asta cu o înverşunare aproape tot atît de mare ca şi aceea pe care-o arătase şi domnul Osborne. Îl blestema pe Osborne şi întreaga lui familie, socotindu-i lipsiţi de omenie, plini de răutate şi nerecunoştinţă. Nici o putere

de pe pămînt, se jură el, nu-l va putea sili să-şi mărite fata după fiul unui asemenea ticălos şi-i porunci Ameliei să-l izgonească din inima ei pe George şi să-i dea înapoi toate darurile şi toate scrisorile pe care le-a primit vreodată de la el.

Ea făgădui că are să facă întocmai şi încercă să-i dea toată ascultarea. Puse deoparte cele două sau trei nimicuri ; cît despre scrisori, ea le scoase din locul unde le păstra şi le mai reciti o dată, ca şi cum nu le-ar fi ştiut, de multă vreme, pe de rost ; dar îi fu cu neputinţă să se despartă de ele. Era o sforţare prea mare pentru ea ; aşa că şi le puse din nou în sîn, ca o femeie care-şi alăptează copilul mort. Tînăra Amelia simţea c-ar muri sau că şi-ar pierde minţile dacă i s-ar lua şi mîngîierea asta din urmă. Cum mai roşea ea şi cum se mai lumina ea la faţă cînd îi veneau scrisorile astea ! Şi cum se mai ascundea ea de repede şi peste măsură de tulburată, să le poată citi fără nici un martor. Iar dacă erau reci, cum îi mai plăcea acestui încăpăţînat suflet îndrăgostit să le răstălmăcească, găsindu-le pline de căldură ! Iar dacă erau scurte şi vădeau egoismul, cîte pricini de dezvinovăţire nu născocea ea întru apărarea celui care le scrisese !

Aplecată peste hîrtiile acestea nevrednice de dragostea ei, ea visa şi visa mereu. Trăia numai în trecut, fiecare scrisoare părea că-i reaminteşte o împrejurare din viaţa ei de mai înainte. Cît de bine îşi amintea ea de toate ! De privirile lui şi de glasul lui, de îmbrăcămintea lui, de ceea ce spunea şi cum spunea, aceste relicve şi aduceri-aminte ale iubirii ei moarte erau tot ceea ce-i mai rămăsese pe lume. Şi rostul vieţii ei era să vegheze cadavrul iubirii.



Se gîndea cu un dor nespus la moarte. „Abia atunci, îşi spunea ea, am să fiu în stare să-l urmez pentru totdeauna". Eu nu ridic în slavă purtarea Ameliei şi nu i-o dau drept model domnişoarei Bullock. Domnişoara Bullock ştie să-şi pună ordine în viaţa ei sentimentală mai bine decît această biată şi mică făptură. Domnişoara Bullock n-ar fi putut să se lege niciodată aşa cum a făcut această nesocotită Amelia ; să-şi zălogească dragostea o dată pentru totdeauna ; să-şi încredinţeze inima fără a i se da nimic în schimb, în afară de-o fragilă făgăduială scăpată la un moment dat, dar cu totul uitată în clipa următoare. Un angajament de lungă durată e o asociaţie în care una din părţi e liberă să rămînă sau să iasă, dar în care se investeşte tot capitalul celeilalte.

Aşadar, fiţi prevăzătoare, domnişoarelor ; fiţi cu luare-aminte cînd faceţi vreo făgăduială. Păstraţi-vă cumpătul atunci cînd iubiţi cu adevărat ; nu daţi niciodată pe faţă toată simţirea voastră, sau (ceea ce e şi mai bine) simţiţi cît se poate mai puţin. Priviţi urmările faptului de-a fi încă de la început cinstite şi sincere şi nu vă încredeţi nici în voi şi nici în alţii. Măritaţi-vă aşa cum fac semenele voastre din Franţa, unde avocaţii ţin loc de domnişoare de onoare şi de prietene. Dar să nu vă împovăraţi niciodată şi cu nici un preţ cu sentimente care să vă tulbure liniştea şi nici să faceţi făgăduieli pe care să nu le puteţi stăpîni sau retrage la timpul potrivit. Aceasta e calea pe care o aveţi de urmat pentru a fi respectate şi luate drept femei virtuoase în Bîlciul deşertăciunilor.

Dacă Amelia ar fi putut auzi ce se vorbea pe seama ei în lumea din care abia o smulsese pră-

bușirea tatălui său, și-ar fi dat imediat seama de crimele de care era învinovățită, cît și de faptul că reputația ei era întru totul primejduită. Doamna Smith nu văzuse în viața ei o nesocotință atît de criminală la cineva ; iar doamna Brown condamnase întotdeauna asemenea familiarități scandaloase, a căror urmare putea servi drept învățătură fetelor sale.

Bineînțeles că bietul căpitan Osborne nu se poate însura cu fata unui falit, spuneau domnișoarele Dobbin. Îi era destul cît fusese escrocat de tată. În ce-o privește pe mititica de Amelia, nebunia ei depășea toate...

— Toate ce ? strigă căpitanul Dobbin. Oare nu erau ei sortiți unul altuia încă de pe vremea cînd erau copii ? Și nu valora asta cît o căsătorie ? Și există cineva pe toată suprafața pămîntului care să îndrăznească să sufle o singură vorbă împotriva celei mai suave, mai neprihănite, mai gingașe și mai divine dintre fete ?

— Mai las-o și tu, William, și nu te repezi cu gura pe noi. Noi nu sîntem bărbați. Și nu ne putem bate cu tine, îi răspunse domnișoara Jane. N-am spus nimic rău împotriva domnișoarei Sedley, doar că purtarea ei a fost, de la început pînă la sfîrșit, cît se poate de nesocotită, ca să nu-i spun mai rău ; și că părinții ei sînt oameni care-și merită soarta, fără doar și poate.

— Nu crezi c-ar fi bine, acum, că domnișoara Sedley e liberă, să-i ceri tu însuți mîna, William ? întrebă batjocoritor domnișoara Ann. Ar fi o partidă excelentă ! Ha ! Ha ! Ha !

— Să mă însor eu cu ea ! exclamă Dobbin, înroșindu-se pînă-n vîrful urechilor și vorbind cu repeziciune. Dacă voi, domnișoarelor, sînteți numai



decît gata să treceți mai departe și să vă schimbați iubitul, credeți că și *ea* e ca voi ? Rîdeți și bateți-vă joc de îngerul acesta. Ea nu aude nimic ; e în mizerie și e nefericită, și aveți tot dreptul să rîdeți de asta. Continuă cu glumele, Ann. Tu ești inteligenta familiei, și tuturor le place s-audă asemenea lucruri.

— Trebuie să-ți mai atrag încă o dată atenția că aici nu sîntem la regiment, William ! observă Ann.

— La regiment, Doamne-Dumnezeule ! Tare-aș mai vrea s-aud vorbind pe careva la regiment așa cum vorbiți voi ! strigă acest înfuriat leu britanic. Mi-ar plăcea s-aud un singur bărbat spunînd ceva împotriva ei, și i-aș arăta eu ! Dar bărbații nu vorbesc în felul acesta, Ann, ci numai femeile care n-au altă treabă decît să șuiere toată vremea, să țipe și să trăncănească. Ei bine, gata, nu începe să te miorlăi acuma. Spuneam numai că sînteți o pereche de gîște ! încheie Will Dobbin, văzînd că ochii albaștri ai domnișoarei Ann încep să se umezească, ca de obicei. Nu, nu sînteți gîște, sînteți lebede... sau orice vreți, numai lăsați-o, lăsați-o în pace pe domnișoara Sedley !

Patima asta ridicolă a lui William față de mica, prostuța, cocheta și perfida creatură era ceva nemaivăzut, își spuneau mama și surorile sale, temîndu-se ca nu cumva acum, cînd rupsese orice legătură cu Osborne, Amelia să pună numaidecît mîna pe celălalt admirator al ei, căpitanul. Temerile acestor onorabile domnișoare se potriveau, fără îndoială, experienței lor ; sau mai degrabă (pentru că ele nu avuseseră pînă acum prilejul nici să se mărite și nici să cocheteze) aceste temeri izvorau din felul lor de-a înțelege binele și răul.

— Mare noroc, mamă, că regimentul a primit ordinul de plecare, ziceau fetele. În orice caz, fratele nostru e scutit de primejdia *asta*.

Căci, într-adevăr, lucrurile stăteau întocmai ; și în felul acesta vine să-și joace și împăratul francezilor rolul în această comedie domestică din Bîlciul deșertăciunilor pe care o jucăm noi acum și care n-ar fi fost niciodată scrisă fără intervenția acestui august personaj mut. El a fost acela care i-a ruinat pe Bourboni și pe domnul John Sedley. El a fost acela care, de îndată ce a pus piciorul în capitala sa, a chemat întreaga Franță la arme spre a-l apăra și întreaga Europă spre a-l alunga. În timp ce națiunea franceză și armata ei jurau credință acvilelor lui în Champ-de-Mars [1], patru puternice armate europene se puseră în mișcare pentru marea *chasse à l'aigle* [2] ; și una din acestea era însăși armata britanică, din care doi dintre eroii noștri, căpitanul Dobbin și căpitanul Osborne, formau și ei o părticică.

Vestea despre evadarea și debarcarea lui Napoleon fu primită de viteazul regiment al ...-lea cu o bucurie și un entuziasm de nedescris, pe care-l înțelege oricine cunoaște acest faimos corp de armată. De la colonel pînă la cel din urmă toboșar din regiment erau năpădiți cu toții de speranță, de ambiție și înflăcărare patriotică și-i mulțumeau împăratului francez ca pentru cine știe ce favoare personală pentru faptul de-a fi venit să tulbure pacea Europei. Sosise în sfîrșit și timpul, de-atîta vreme dorit, ca să poată dovedi camarazilor lor de arme că ei se puteau bate tot atît de bine ca și veteranii din peninsulă și că vitejia și

[1] Teren din Paris, destinat manevrelor și parăzilor militare.

[2] Vînătoarea vulturului (fr.).



curajul regimentului lor nu fuseseră nimicite de Indiile Occidentale și nici de frigurile galbene. Stubble și Spooney trăgeau nădejde să capete comanda unei companii fără să mai fie nevoiți să cumpere brevetul de căpitan. Iar înainte de terminarea campaniei (la care luase hotărîrea să ia și ea parte), doamna maior O'Dowd nădăjduia să semneze : „Doamna colonel O'Dowd, cavaler al ordinului «Bath [1]»". Cei doi prieteni ai noștri (Dobbin și Osborne) erau la fel de înfierbîntați ca și ceilalți, fiecare în felul lui, domnul Dobbin păstrîndu-și tot cumpătul, domnul Osborne plin de exuberanță și energie, și erau hotărîți să-și facă datoria și să-și cîștige partea lor de glorie și decorațiile respective.

Tulburarea care zguduia țara și armata, ca urmare a acestei vești, era atît de mare, încît chestiunile personale erau cît mai puțin băgate în seamă, și, pesemne că din cauza asta George Osborne, proaspătul comandant de companie, ocupat cum era cu pregătirile pentru campania care urma să înceapă în mod inevitabil și tremurînd pentru avansarea următoare, nu era chiar așa de mișcat de restul întîmplărilor care l-ar fi interesat cu mult mai mult într-o perioadă mai liniștită. El nu era, trebuie să mărturisim, prea doborît de nenorocirea bunului și bătrînului domn Sedley. Își încercă uniforma cea nouă, care-i venea ca turnată, chiar în ziua în care avu loc prima adunare a creditorilor nefericitului *gentleman*. Tatăl său îi povesti totul despre neobrăzata, ticăloasa și rușinoasa purtare a falitului, reamintindu-i ceea ce-i spusese și altă dată în legătură cu Amelia,

[1] Ordin militar și civil în Anglia, înființat în secolul al XIV-lea.

precum şi faptul că proiectele lor de căsătorie nu mai aveau nici un rost nici acum, nici în viitor, apoi îi dărui o frumoasă sumă de bani, din care să-şi plătească hainele cele noi şi epoleţii, care-i stăteau atît de bine. Banii erau întotdeauna bineveniţi pentru acest tînăr mînă-spartă, care-i lua fără prea multă vorbă. Anunţurile de vînzare năpădiseră casa lui Sedley, unde el petrecuse atîtea şi atîtea ceasuri fericite. Putu să le vadă bine în timp ce plecă de-acasă în seara aceea (la bătrînul Slaughters, unde trăgea ori de cîte ori venea în oraş), atît erau ele de albe în bătaia lunii. Aşadar, casa asta îmbelşugată era de acum încolo zăvorîtă pentru Amelia şi pentru părinţii ei ; îşi găsiseră oare vreun adăpost ? Gîndul catastrofei lor îl mişcă destul de mult. Fu foarte melancolic în seara respectivă, la cafeneaua lui Slaughters, şi bău mai mult ca de obicei, după cum băgară de seamă camarazii lui.

Dobbin intră şi el acolo şi-i atrase atenţia că prea se întrece cu băutura, la care îi răspunse că o face numai pentru că se simţea al dracului de abătut ; dar cînd prietenul lui începu să-i pună unele întrebări stîngace şi să-l iscodească în mod destul de semnificativ dacă avea ceva noutăţi, Osborne se feri să vorbească despre asta ; îi mărturisi, în schimb, că era al dracului de tulburat şi de nefericit.

Trei zile după aceea, Dobbin îl găsi pe Osborne în camera lui de la regiment, cu capul pe masă, cu nişte hîrtii în faţă, tînărul căpitan fiind, precum se vedea, într-o stare de mare deznădejde.

— Ea... mi-a înapoiat nişte fleacuri pe care i le-am dăruit... nişte blestemate de flecuşteţe. Uită-te şi tu !



Era un pacheţel adresat, cu binecunoscuta ei slovă, căpitanului George Osborne, cuprinzînd cîteva lucruşoare, împrăştiate acum pe masă ; un inel, un briceag de argint pe care i-l cumpărase George la un bîlci pe cînd era copil, un lanţ de aur şi un medalion cu o şuviţă de păr în el.

— Totul s-a sfîrşit, spuse el, cu un oftat de întristată remuşcare. Uită-te, Will, poţi s-o citeşti şi tu, dacă vrei !

Şi îi întinse o scrisorică, cu cîteva rînduri numai, care spunea :

„Tata mi-a poruncit să-ţi înapoiez aceste daruri, pe care mi le-ai făcut în zile mai fericite ; şi îţi scriu pentru ultima dată. Cred şi ştiu că tu resimţi tot aşa de dureros ca şi mine lovitura care s-a abătut asupra noastră. Şi eu sînt aceea care te dezleg de-un angajament cu neputinţă de ţinut în starea noastră actuală de mizerie. Sînt sigură că tu n-ai luat parte la asta şi nici la crudele învinuiri ale domnului Osborne, fapt care înseamnă pentru noi cea mai cruntă dintre toate durerile pe care le avem de îndurat. Adio ! Adio ! Mă rog lui Dumnezeu să-mi dea tăria să pot îndura această nenorocire, cît şi celelalte viitoare, şi să te binecuvînteze întotdeauna.

A.

Am să cînt adesea la pian... la pianul tău. În gestul acesta te-am recunoscut în întregime."

Dobbin era o fire foarte sensibilă. Vederea femeilor şi a copiilor care suferă îl mişca întotdeauna. Cînd se gîndea la inima frîntă şi la singurătatea Ameliei, i se rupea inima de durere.

Și era într-o stare de mare frămîntare, stare pe care oricine vrea poate s-o considere nedemnă de un bărbat. Și se jură că Amelia era un înger, la care Osborne răspunse din toată inima că da. Evocase, la rîndul său, povestea vieții lor, și o văzuse din copilărie și pînă în clipa aceea, atît de suavă, de candidă, de încîntător de sinceră și atît de naiv de îndrăgostită și de gingașă.

Ce nenorocire era să piardă toate acestea, să o fi avut și să n-o fi prețuit! O mie de scene de familie și de aduceri-aminte se îmbulzeau în mintea lui, în care el o vedea întotdeauna bună și frumoasă. Iar în ceea ce-l privea, roșea de remușcare și de rușine amintindu-și cît de mult contrastau egoismul și indiferența lui cu această desăvîrșită nevinovăție. Pentru un răstimp, gloria, războiul, totul era dat uitării, și cei doi prieteni vorbiră numai despre ea.

— Unde stau ei acum? întrebă Osborne, după ce tăifăsuiră o vreme și după ce tăcură un timp, și, într-adevăr, nu-i fu puțină rușine la gîndul că el nu făcuse un pas ca s-o urmeze. Unde stau ei acum? Pe bilet nu-i nici o adresă?

Dobbin știa unde. Nu numai că trimisese pianul, dar îi scrisese și un bilețel doamnei Sedley și-i ceruse îngăduința de-a veni s-o vadă, și o văzuse, ca și pe Amelia de altfel, chiar ieri, înainte de-a se întoarce la Chatham; ba mai mult, chiar el adusese scrisoarea asta de adio și pachetul care-i emoționase atît de mult pe cei doi prieteni.

Inimosul băiat o găsise pe doamna Sedley prea bucuroasă să-l primească și cît se poate de mișcată de sosirea pianului, care, după cum presupunea și ea, *trebuie* să fi fost trimis de George, ceea ce însemna semn de mare prietenie din partea lui. Căpitanul Dobbin nu îndreptă nicidecum



greșeala onorabilei doamne, ci ascultă toată povestea nenorocirilor și toate tînguielile ei cu cea mai profundă simpatie, deplîngînd toate pierderile și lipsurile pe care le suferise și fiind întru totul de acord în a condamna purtarea crudă a domnului Osborne față de primul lui binefăcător. Numai după ce doamna Sedley își mai ușură puțin inima-i mult prea încărcată și-și deșertă tot sacul amărăciunilor, avu Dobbin curajul să-i ceară s-o vadă pe Amelia, care era sus, în camera ei, ca de obicei, și pe care mamă-sa o aduse jos mai mult moartă decît vie.

Înfățișarea tinerei fete era atît de fantomatică și privirea ei atît de deznădăjduită și de patetică, încît bunul William Dobbin se cutremură văzînd-o și citi cele mai fatale prevestiri pe această față palidă și împietrită. După ce stătu cu el un minut sau două, îi puse pachetul în mînă și-i zise:

— Du-l, te rog, căpitanului Osborne... Nădăjduiesc că-i sănătos și... a fost foarte drăguț din partea dumitale c-ai venit să ne vezi... ne place foarte mult noua noastră locuință. Și eu... eu cred c-am să mă urc iarăși sus, mamă, căci nu mă simt prea bine.

Și cu asta, c-o reverență și c-un zîmbet, biata copilă îi părăsi. Mama, în timp ce-o conducea sus, se uită plină de neliniște spre Dobbin. Dar bunul băiat n-avea nevoie de asemenea semne. El o iubea, și încă din toată puterea sufletului lui. Se simțea copleșit de-o nespusă durere, de milă și groază, și plecă, după ce-o văzu, ca și cum ar fi fost un criminal.

Cînd Osborne auzi că prietenul său le dăduse de urmă, îi puse stăruitoare întrebări privind starea bietei copile.

Ce făcea ea? Cum arăta? Ce mai spunea? Prietenul său îl luă de mînă și-l privi drept în față:

— George, se stinge! rosti William Dobbin, și nu mai putu scoate nici un cuvînt.

Aveau o mică și durdulie servitoare irlandeză care făcea toate treburile modestei gospodării în care-și găsise familia Sedley adăpost, și fata asta încercase zadarnic, timp de cîteva zile, să-i dea Ameliei vreo mînă de ajutor sau s-o mîngîie într-un fel sau altul. Emmy era mult prea tristă ca să poată răspunde sau chiar să ia în seamă încercările acestea ale fetei.

Patru ore după convorbirea dintre Dobbin și Osborne, servitoarea intră în camera Ameliei, unde stătea ea de obicei, meditînd în tăcere asupra scrisorilor — micile ei comori. Fata, zîmbind și uitîndu-se la ea cu șiretenie și voioșie, făcu fel de fel de încercări de-a atrage atenția Ameliei, care însă n-o băga în seamă.

— Domnișoara Emmy! zise fata.

— Da! răspunse Emmy, fără să se uite la ea.

— Aveți o scrisoare! continuă mica irlandeză. E ceva... ceva... desigur, o nouă scrisoare pentru dumneavoastră... nu le mai citiți atîta pe cele vechi! și ea îi dădu scrisoarea, pe care Emmy o luă și citi.

„Trebuie să te văd, spunea în scrisoare, Emmy scumpă, iubire scumpă, soție scumpă, vino la mine!"

George și mama ei erau dincolo, așteptînd să-și termine de citit scrisoarea.



## CAPITOLUL XIX

### DOMNIȘOARA CRAWLEY ȘI INFIRMIERA

Am văzut că Firkin, camerista onoratei doamne, de îndată ce afla vreun eveniment important privitor la familia Crawley, se grăbea să-l aducă la cunoștința doamnei Bute Crawley de la parohie; și am pomenit și cît de deosebit de drăguță și de atentă era această bună doamnă față de femeia de încredere a domnișoarei Crawley. Ea fusese și-o generoasă prietenă a domnișoarei Briggs, domnișoara de companie, a cărei bunăvoință și-o cîștigase printr-o sumedenie de mici servicii și făgăduieli care-l costă atît de puțin pe cel care le face, dar, cu toate astea, sînt atît de prețuite și fac atîta plăcere celui care le primește. Căci orice persoană bine chibzuită și oricine are în grijă o gospodărie trebuie să știe cît de ieftine și totuși cît de îndatoritoare sînt aceste dovezi și ce gust dau ele în viață chiar și celor mai simple bucate. Care-a fost imbecilul care-a spus, înșelîndu-se ca un prostănac, că „vorbele frumoase nu pot adăuga unt la spanac?" Jumătate din spanacul societății este servit, și i se dă un gust cît se poate de plăcut cu un sos de felul acesta. După cum nemuritorul Alexis Soyer[1] știa să pregătească, cu o jumătate de *penny* o supă mult mai gustoasă decît știe să fiarbă un bucătar nepriceput cu kilograme întregi de zarzavat și de carne, tot așa, doar cu cîteva fraze simple și bine simțite, un artist di-

---

[1] Vestit bucătar din acea vreme, autorul unor cărți despre arta culinară.

baci are să obţină rezultate mai mari decît cine ştie ce nătărău cu cele mai substanţiale idei. Ei bine, noi ştim că sînt idei substanţiale care îmbolnăvesc adesea anumite stomacuri, în vreme ce mare parte din oameni digeră vorbe de spirit cu multă plăcere, dorind să mănînce din ce în ce mai des din felul acesta. Doamna Bute le asigurase de atîtea ori, atît pe domnişoara Briggs, cît şi pe doamna Firkin, de trăinicia afecţiunii ei faţă de ele şi de ce-ar face *ea*, dacă ar avea averea domnişoarei Crawley, pentru nişte prietene atît de minunate şi de credincioase, încît doamnele în chestiune aveau cele mai trainice sentimente faţă de ea şi-i arătau toată recunoştinţa şi încrederea lor, ca şi cum doamna Bute le-ar fi copleşit cu cele mai costisitoare atenţii.

Rawdon Crawley, pe de altă parte, ca un dragon leneş şi egoist ce era, nu-şi dăduse niciodată nici cea mai mică osteneală să le îmbuneze pe aghiotantele mătuşii sale, ci le arăta, şi cît se poate mai făţiş, tot dispreţul lui — o dată o pusese pe Firkin să-i tragă cizmele şi-o trimitea chiar şi pe ploaie cu treburi mai prejos de demnitatea ei, iar dacă îi dăruia vreo guinee, i-o azvîrlea în nas, ca şi cum i-ar fi dat o palmă. Şi cum mătuşă-sa îşi bătea şi ea joc de Briggs, căpitanul îi urma pilda şi-i arunca tot felul de glume, glume tot atît de delicate ca şi o lovitură de copită a calului său. În timp ce doamna Bute îi cerea părerea în chestiuni de gust sau în probleme şi mai complicate, îi admira poeziile şi-i arăta cît de mult o preţuieşte şi prin alte o mie de acte de bunăvoinţă şi de politeţe ; iar cînd îi dăruia doamnei Firkin vreun flecuşteţ de cîţiva gologani, îl însoţea de atîtea complimente, încît cei cîţiva gologani se transformau în aur în inima recunoscătoarei cameriste, care, în afară de asta, avea în vedere, într-un viitor spre care căta cu deplină mulţumire, şi cine ştie ce prodigioasă răsplată care trebuia să-i revină în ziua în care doamna Bute avea să intre în stăpînirea moştenirii.

Purtarea atît de deosebită a acestor două fiinţe este respectuos semnalată atenţiei persoanelor care abia intră în viaţă. Ridicaţi în slava cerului pe toată lumea, le spun eu acestora ; nu fiţi timizi, ci rostiţi-vă complimentul cît mai tare şi în orice împrejurare atît în faţa cetăţeanului, cît şi în spatele lui, cînd credeţi că există oarecum posibilitatea să fiţi auziţi din nou. Nu pierdeţi niciodată prilejul de-a spune un cuvînt plăcut. După cum Collingwood nu putea vedea niciodată o palmă de pămînt necultivată pe moşiile lui fără să scoată din buzunar o ghindă şi s-o semene, tot aşa să faceţi şi voi în viaţă cu complimentele voastre. O ghindă nu costă nimic, dar s-ar putea preface într-un morman de lemnărie.

Într-un cuvînt, pe vremea prosperităţii lui Rawdon Crawley, el era ascultat cu un fel de supunere plină de îmbufnare, iar atunci cînd căzu în dizgraţie, nu se găsi nimeni care să-l scoată din încurcătură sau să-l compătimească. Pe cînd, de îndată ce doamna Bute preluă comanda în casa domnişoarei Crawley, garnizoana locală fu încîntată să opereze sub asemenea comandant, aşteptînd tot felul de avansări de la promisiunile, generozitatea şi vorbele ei îndatoritoare.

Că el s-ar fi dat bătut după înfrîngerea suferită şi că n-ar mai avea de gînd să facă nici o încercare pentru a-şi recîştiga poziţia pierdută, una ca asta doamna Bute Crawley nu-şi putea imagina nici în ruptul capului. Ea ştia că Rebecca e o femeie prea iscusită, prea înfocată şi prea hotărîtă

ca să depună armele fără luptă, şi o simţea pregătindu-se să dea piept cu inamicul, şi mai ştia că ea trebuia să fie neîncetat cu ochii în patru, căci se putea aştepta în orice clipă la asalt, la cine ştie ce lucrătură, sau la vreo întîmplare neaşteptată.

În primul rînd, deşi ea era aceea care cucerise pentru moment fortăreaţa, putea fi oare sigură de principalul ei ocupant ? Cît timp avea să reziste domnişoara Crawley ; şi nu era oare dorinţa ei secretă de a primi înapoi adversarul învins ? Bătrîna doamnă îi iubea pe Rawdon şi pe Rebecca, care o înveseleau. Doamna Bute nu-şi putea niciodată ascunde faptul că nimeni din partida ei n-o putea desfăta pe mondena domnişoară în aceeaşi măsură. „Ştiu că fetele mele cîntă insuportabil în comparaţie cu mica şi îngrozitoarea guvernantă ! îşi mărturisea candida preoteasă. Domnişoara Crawley se duce regulat la culcare cînd îşi execută Martha şi cu Louisa duetele. Iar apucăturile grosolane ale lui Jim, deprinse la colegiu, şi conversaţia bietului şi dragului meu Bute despre cîini şi despre cai o plictisesc de moarte. Dacă am duce-o la parohie, s-ar mînia numaidecît împotriva noastră şi ar lua-o imediat din loc, ştiu bine c-aşa ar fi, şi ar putea să pice din nou în ghearele acestui Rawdon şi să cadă victimă acelei mici vipere de Sharp. Deocamdată, pentru mine e limpede că se simte nemaipomenit de prost şi că nu se poate mişca din pat, în orice caz, încă vreo cîteva săptămîni, în care răstimp trebuie să ne gîndim la un plan care s-o pună la adăpost de tertipurile oamenilor ăstora lipsiţi de scrupule !“

În momentele ei cele mai bune, dacă cineva îi spunea domnişoarei Crawley că se simte prost sau că arată prost, bătrîna domnişoară trimitea îngrijorată după doctor ; şi pot afirma că ea se



simţea cît se poate de rău după năprasnicul eveniment familial care ar fi fost în măsură să dea gata o constituţie şi mai robustă decît a ei. În orice caz, doamna Bute crezu că e de datoria ei să aducă la cunoştinţa medicului, a spiţerului, a doamnei de companie, cît şi a servitorilor că domnişoara Crawley se află într-o stare foarte critică şi că ei trebuie să se poarte în consecinţă. Puse să se aştearnă pe stradă un strat de paie pînă la genunchi, iar ciocanul de la poartă fu înlăturat şi înlocuit cu tava domnului Bowls. Stărui ca doctorul să fie chemat de două ori pe zi şi-şi îndopa pacienta tot la două ore cu droguri. Cînd intra cineva în cameră, ea rostea un „ssst !“ aşa de şuierător şi de sinistru, că nefericita şi bătrîna domnişoară se cutremura toată în patul ei şi nu putea arunca nici o privire fără să nu vadă ochii holbaţi ai doamnei Bute fixaţi stăruitor asupra ei, căci aceasta stătea neclintită în fotoliul de la căpătîiul patului. Şi arătau foarte strălucitori în întuneric (căci ţinea perdelele lăsate), în timp ce se mişca prin cameră cu paşi catifelaţi de pisică. Aici zăcu domnişoara Crawley zile de-a rîndul — multe şi nenumărate zile de-a rîndul — pe cînd doamna Bute îi citea cărţi religioase ; nopţi de-a rîndul, nopţi fără sfîrşit, în care n-auzea decît fluierul paznicului şi sfîrîitul lămpii de noapte ; vizitată la miezul nopţii de cea din urmă fiinţă pe care-o vedea, de spiţerul care intra pe furiş ; şi-apoi lăsată să se uite la ochii scînteietori ai doamnei Bute sau la răsfrîngerile gălbui pe care le arunca lămpiţa de noapte pe tavanul negru şi mohorît. Însăşi Hygeia[1] ar fi căzut la pat cu asemenea regim, darămite această săr-

[1] În mitologia greacă, zeiţa sănătăţii.

mană, bătrînă și nervoasă victimă ? S-a aminti că atunci cînd era sănătoasă și voioasă, această venerabilă cetățeană a Bîlciului deșertăciunilor avea idei tot atît de liberale despre religie și morală cum și le-ar fi putut dori însuși *monsieur* de Voltaire, dar cînd o ajungea boala, o copleșeau cele mai îngrozitoare spaime ale morții și o frică nemaipomenită punea stăpînire pe doborîta și bătrîna păcătoasă.

Predicile și cugetările pioase în legătură cu boala sînt, cu siguranță, foarte nelalocul lor în romane și nu vom merge pînă acolo (după moda anumitor romancieri din zilele noastre) încît să înșelăm publicul cu o predică, cînd cititorul își dă banii ca să citească lucruri vesele. Dar și fără să predicăm, adevărul va ieși la suprafață, căci toată zarva, și gloria, și rîsul, și veselia cu care se produce în public în Bîlciul deșertăciunilor nu-l urmează întotdeauna pe actor în viața lui particulară și uneori îl copleșesc cele mai adînci depresiuni sufletești și cele mai sfîșietoare căințe. Amintirea celor mai strălucite ospețe cu greu are să mai încurajeze cît de cît vreun epicurean bolnav. Amintirile celor mai elegante rochii și-ale celor mai străluitoare succese la baluri au s-aducă prea puține mîngîieri frumuseților veștejite. Poate că nici oamenii de stat, într-o anumită perioadă a existenței lor, nu sînt din cale-afară de mulțumiți gîndindu-se la răsunătoarele lor victorii electorale ; atît succesul, cît și plăcerea de ieri capătă foarte mică însemnătate cînd un singur (cu toate că nesigur) mîine ne stă în față, un mîine la care, mai devreme sau mai tîrziu, trebuie să medităm cu toții. O, frate măscărici ! Oare nu sînt momente cînd cade cineva la pat din cauza prea multor țopăieli și zeflemeli și din cauză că-și scutură cu



prea multă tărie tichia lui cu clopoței ? Aceasta, dragi prieteni și tovarăși, este binevoitoarea mea țintă, să mă plimb cu voi prin bîlci, să cercetez prăvăliile și barăcile de-acolo ; și-apoi să ne întoarcem acasă după iluminația și zgomotul și veselia de-acolo și să ne simțim cu totul nenorociți în viața noastră particulară.

„Dacă bietul meu bărbat ar avea capul bine pus pe umeri, își spunea doamna Bute Crawley, de cît folos ar putea fi el în împrejurările de față acestei bătrîne și nefericite femei ! Ar putea-o convinge să se căiască de îngrozitoarele ei rătăciri ; ar putea-o îndemna să-și facă datoria și să-l dezmoștenească pe nemernicul acela odios, care s-a dezonorat și pe el, și familia ei, și ar putea-o îndupleca să facă dreptate scumpelor mele fete și celor doi băieți ai mei, care cer și care merită, sînt sigură, tot sprijinul pe care-l·li-l pot da rudele lor !"

Și cum a urî viciul înseamnă întotdeauna un pas către virtute, doamna Bute Crawley se silea să-i insufle cumnatei sale o firească și neîmpăcată ură împotriva feluritelor păcate ale lui Rawdon Crawley ; păcate despre care soția unchiului său prezentă un asemenea pomelnic, c-ar fi fost cu totul îndestulător pentru osîndirea la chinurile veșnice a unui întreg regiment de tineri ofițeri. Dacă un om săvîrșește cine știe ce greșeală în viață, nu cunosc nici un moralist mai nerăbdător s-arunce în el cu piatra decît propriile lui rubedenii ; astfel că doamna Bute dovedea o desăvîrșită grijă pentru familie, cît și cunoașterea vieții lui Rawdon. Cunoștea toate amănuntele buclucului aceluia în legătură cu căpitanul Marker, în care Rawdon, fără să aibă nici un pic de dreptate,

sfîrşi prin a-l împuşca pe căpitan. Ştia şi cum nefericitul lord Dovedale, a cărui mamă închiriase o casă la Oxford ca el să-şi poată face educaţia acolo şi care înainte de a veni la Londra nu pusese niciodată mîna pe-o carte de joc, a fost corupt de Rawdon la „Cocotierul", îmbătat criţă de către acest groaznic seducător şi corupător al tineretului şi-apoi jupuit de patru mii de lire. Descria cu cea mai vie exactitate suferinţele familiilor din provincie pe care le adusese la sapă de lemn, tinerii pe care-i împinsese în necinste şi sărăcie, fetele pe care le ademenise spre pierzanie. Ea cunoştea şi pe sărmanii negustori care dăduseră faliment din cauza extravaganţei lui, josnicele expediente şi pungăşiile la care s-a dedat, uluitoarele minciuni cu care a înşelat-o pe cea mai generoasă dintre mătuşi şi nerecunoştinţa şi bătaia de joc cu care i-a răsplătit sacrificiile. Încetul cu încetul ea îi servea domnişoarei Crawley toate aceste noutăţi, căutînd s-o facă să tragă de pe urma lor tot folosul pe care-l putea trage; simţea că e de datoria ei de creştină şi de mamă de familie să procedeze în felul acesta; nu avea nici cea mai mică remuşcare sau căinţă pentru victima pe care-o sacrifica limba ei; nu, şi e foarte probabil ca ea să fi găsit că purtarea asta a ei e cît se poate de lăudabilă şi să se fălească cu felul ei hotărît de-a proceda. Da, dacă vrei să cleveteşti pe socoteala cuiva, orice ai spune, nimeni nu poate s-o facă mai bine ca o rubedenie. Şi trebuie să mărturisim, în ce-l priveşte pe nefericitul şi ticălosul ăsta de Rawdon Crawley, că pentru osîndirea lui erau de ajuns numai faptele cele adevărate, şi că toate născocirile şi bîrfelile erau osteneală de prisos din partea prietenilor săi.



Rebecca, de asemenea, făcînd acum parte din familie, îşi avu şi ea, şi încă din plin, porţia ei de binevoitoare cercetări din partea doamnei Bute. Această neobişnuită cercetătoare a adevărului (după ce dădu ordine stricte ca uşa să fie închisă tuturor emisarilor sau scrisorilor lui Rawdon) luă trăsura domnişoarei Crawley şi se duse la vechea ei prietenă, domnişoara Pinkerton, la Minerva House, din Chiswick Mall, căreia îi anunţă îngrozitoarea veste a seducerii căpitanului Rawdon de către domnişoara Sharp şi de la care căpătă o mulţime de amănunte ciudate în legătură cu naşterea şi copilăria fostei guvernante. Prietena lexicografului era în stare să dea mare belşug de informaţii în privinţa asta. Domnişoara Jemima fu pusă să aducă chitanţele şi scrisorile fostului profesor de desen. Una era scrisă dintr-o închisoare pentru datornici, în alta cerea stăruitor un avans, cealaltă mustea de recunoştinţă pentru primirea Rebeccăi de către doamnele de la Chiswick, iar ultimul document datorit penei nefericitului artist era acela prin care, pe patul de moarte fiind, îşi recomanda copila orfană protecţiei domnişoarei Pinkerton. Se mai găseau acolo şi scrisori copilăreşti şi cereri de ale Rebeccăi, o colecţie întreagă, implorînd ajutor pentru tatăl ei sau arătîndu-şi propria-i recunoştinţă. Poate că nu există, în tot Bîlciul deşertăciunilor, satire mai izbutite ca scrisorile. Luaţi un teanc de la iubitul vostru prieten de-acum zece ani, iubitul vostru prieten pe care, în momentul de faţă, nu-l puteţi suferi. Aruncaţi-vă ochii peste cele de la sora voastră... cît de legaţi eraţi pînă cînd v-aţi luat de păr pentru o moştenire de douăzeci de lire! Silabiseşte mîzgăliturile copilăreşti ale fiului tău, care de-atunci încoace ţi-a frînt aproape inima cu

neascultarea și egoismul lui ; sau răsfoiește cîteva din propriile tale scrisori, ce respirau nețărmurită pasiune și iubire veșnică, care ți-au fost înapoiate de iubita ta cînd s-a măritat cu Nababul, iubita ta, de care-ți pasă în momentul de față tot atît cît de regina Elizabeth. Jurăminte, dragoste, făgăduieli, mărturisiri, recunoștință, cît de ciudate vi se par după un răsimp ! Ar trebui să existe o lege în Bîlciul deșertăciunilor care să ordone distrugerea oricărui document scris (cu excepția recipiselor de plată) după un anumit interval de timp, și scurt, și bine chibzuit. Iar șarlatanii și mizantropii aceia care fac reclamă cu cerneala japoneză care nu se șterge niciodată ar trebui nimiciți pînă la unul, cu păcătoasele lor născociri cu tot. Cea mai bună cerneală pentru nevoile celor din Bîlciul deșertăciunilor ar fi una care-ar dispărea complet după două zile și ar lăsa hîrtia curată și albă, să mai poți scrie pe ea și altcuiva.

De la domnișoara Pinkerton, neobosita doamnă Bute a pornit pe urmele lui Sharp și ale fiicei lui la locuința din Greek Street pe care o ocupase răposatul pictor, și unde portretele proprietăresei în rochie de satin alb și al bărbatului ei în haină cu nasturi de alamă, făcute de Sharp în loc de chirie, împodobeau încă pereții salonului. Doamna Stokes era o persoană limbută și-i povesti într-o clipită tot ce știa despre domnul Sharp ; cît de desfrînat și de calic era, cît era de binevoitor și de hazliu ; cum era toată vremea vînat de portărei și de creditori ; cum, spre groaza proprietăresei, deși n-o putea suferi pe femeie, el nu se însură cu nevastă-sa decît cu puțin înainte de moartea acesteia ; și ce ciudată și mică vulpoaică sălbatică era fata lui ; și cum îi făcea pe toți să rîdă cu glumele și caraghioslîcurile ei ; cum obișnuia ea să se ducă după gin prin cîrciumi și cum era cunoscută în toate atelierele din cartier... pe scurt, doamna Bute căpătă o dare de seamă atît de completă în legătură cu nașterea, educația și obiceiurile noii sale nepoate, încît Rebecca nu s-ar fi simțit de loc bine dacă ar fi știut că se făcuseră atîtea cercetări cu privire la persoana ei.



Din toate aceste stăruitoare investigații, doamna Crawley trase profitul cel mai mare cu putință. Doamna Rawdon Crawley era fiica unei balerine, și dansase și ea. Servise ca model pictorilor. Fusese crescută ca o demnă fiică a mamei sale. Bea rachiu de-a valma cu taică-său etc., etc. Era o femeie pierdută, care se măritase cu un bărbat pierdut ; iar morala care se trăgea din povestea doamnei Bute era aceea că ticăloșia celor doi era fără leac și că nici o persoană care se respectă nu trebuie să-i mai bage vreodată în seamă.

Acesta era materialul pe care-l adunase prevăzătoarea doamnă Bute în Park Lane, proviziile și munițiile cu care-și întărea fortăreața în așteptarea asediului pe care ea știa că Rawdon și cu nevastă-sa îl vor da împotriva domnișoarei Crawley.

Dar dacă i se putea imputa vreo greșeală în planurile ei, era aceea de a se arăta prea nerăbdătoare ; ea ticluise lucrurile mult prea bine ; nu era nici urmă de îndoială c-o socotea pe domnișoara Crawley mai bolnavă decît era nevoie ; și, cu toate că bătrîna pacientă se pleca sub autoritatea ei, doamna Bute era atît de obositoare și de neîndurătoare, că victima ar fi fost înclinată să se descotorosească de ea la cel dintîi prilej ce i s-ar fi ivit în cale. Femeile autoritare, podoabe ale sexului lor — femei care orînduiesc totul și pentru toată lumea, și care știu chiar mai bine decît cei

interesaţi ce le prieşte vecinilor lor — nu se gîndesc niciodată la posibilitatea unei revolte domestice sau la alte consecinţe extreme care-ar rezulta din nepotolita lor sete de autoritate.

Aşa, de pildă, doamna Bute, deşi avea, fără îndoială, cele mai bune intenţii din lume, obosindu-se pînă la extenuare, sacrificîndu-şi somnul, masa şi plimbările din iubire pentru cumnata ei bolnavă, mergea atît de departe cu convingerea ei despre starea disperată a bătrînei doamne, încît era cît pe-aci să-i comande şi cosciugul. Ea atrase într-o bună zi atenţia statornicului spiţer, domnul Clump, asupra acestor sacrificii şi a urmărilor lor.

— Sînt sigură, dragul meu domn Clump, zicea ea, că n-am cruţat nici o osteneală pentru însănătoşirea iubitei noastre bolnave, pe care nerecunoştinţa nepotului său a aruncat-o pe patul de suferinţă. Pe mine nu mă sperie niciodată necazurile mele proprii ; şi nu mă dau în lături să-mi jertfesc propria mea persoană.

— Devotamentul dumneavoastră este, trebuie să mărturisim, minunat, zise domnul Clump cu o plecăciune adîncă, dar...

— Abia dac-am închis ochii de cînd am venit aici ; dar eu las deoparte somnul, şi sănătatea, şi orice altă plăcere în faţa sentimentului meu de datorie. Cînd bietul meu James a suferit de vărsat, crezi c-am îngăduit eu vreunui străin să se atingă de el ? Nici gînd !

— Aţi făcut ceea ce se cuvenea să facă orice mamă excelentă, scumpa mea doamnă, cea mai bună dintre mame ; dar...

— Ca mamă de familie şi ca soţie de cleric englez, eu am umila credinţă că merg pe calea cea mai bună, rosti doamna Bute, cu o fericită şi



gravă convingere, şi atîta timp cît are să-mi îngăduie sănătatea, n-am să dezertez niciodată de la datorie, domnule Clump, niciodată. Alţii pot să-i provoace fel de fel de supărări bietei bătrîne şi s-o trîntească la pat (aici doamna Bute, făcînd un semn larg cu mîna, arătă spre un bust de culoare cafenie al bătrînei domnişoare Crawley care stătea în cabinetul de toaleta), dar *eu* n-am s-o părăsesc niciodată. Ah, domnule Clump ! Mă tem, şi ştiu bine că bolnava noastră are nevoie de asistenţa spirituală tot atît de mult ca şi de cea medicală.

— Ceea ce am băgat eu de seamă, scumpa mea doamnă, aici hotărîtul Clump interveni cu un aer plin de blîndeţe, ceea ce-am băgat eu de seamă de cînd aţi început a da glas sentimentelor care vă fac atît de multă cinste este, am impresia, că vă alarmaţi fără motiv pentru buna noastră prietenă şi că, din pricina aceasta, vă sacrificaţi cu prea multă risipă propria dumneavoastră sănătate.

— Eu mi-aş da şi viaţa pentru împlinirea datoriei mele sau pentru salvarea vreunui membru al familiei soţului meu, interveni doamna Bute.

— Da, doamnă, dac-ar fi necesar ; dar noi nu vrem ca doamna Bute Crawley să se transforme în martiră, rosti Clump galant. Doctorul Squills şi cu mine am examinat împreună cazul domnişoarei Crawley cu toată grija şi atenţia noastră, după cum vă puteţi lesne închipui. Am găsit-o deprimată şi nervoasă ; evenimentele petrecute în familie au tulburat-o.

— Nepotul ei a apucat pe calea pierzării ! strigă doamna Crawley.

— Au tulburat-o peste măsură ; şi dumneavoastră aţi venit ca un înger păzitor, scumpa mea

doamnă; întocmai ca un înger păzitor, vă dau cuvîntul meu, pentru a-i ușura chinul ei cumplit... Dar doctorul Squills și cu mine sîntem de părere că buna noastră prietenă nu-i într-o stare așa de gravă încît să stea la pat. E abătută, dar poate că statul acesta în pat o deprimă și mai mult. I-ar trebui o schimbare, aer proaspăt, veselie — acestea sînt cele mai plăcute leacuri din toată farmacopeea — zise domnul Clump zîmbind și arătîndu-și frumoasa lui dantură. Sfătuiți-o să se scoale, scumpă doamnă, smulgeți-o din patul și din toropeala ei ; stăruiți pe lîngă ea să facă mici plimbări cu trăsura. Plimbări care vor învia și trandafirii din obrajii *dumneavoastră*, dacă mă pot exprima astfel față de doamna Bute Crawley !

— O întîlnire neașteptată cu îngrozitorul ei nepot în parc, unde mi s-a spus că infamul se plimbă cu trăsura alături de nerușinata părtașă a crimelor sale, rosti doamna Bute (dezvăluindu-și, fără să vrea, egoismul pe care-l ținea cît mai ascuns), i-ar pricinui un asemenea șoc, încît ar trebui s-o urcăm iarăși în pat. Ea nu trebuie să iasă din casă, domnule Clump, și nici n-are să iasă atîta timp cît voi sta să veghez eu asupra ei. Iar în ce privește sănătatea *mea*, ce însemnătate are asta ? Mi-o jertfesc bucuros, domnule. O sacrific pe altarul datoriei mele !

— Pe cuvîntul meu, doamnă, spuse categoric domnul Clump, eu nu pot răspunde de viața ei atîta timp cît are să rămînă închisă în camera asta întunecoasă. E atît de nervoasă, încît o putem pierde de la o zi la alta ; și dacă doriți ca Rawdon Crawley s-o moștenească mai repede, vă previn în mod deschis, doamnă, că faceți tot posibilul să-l serviți !



— Dumnezeule, e în primejdie de moarte ? strigă doamna Bute. De ce, de ce nu m-ați înștiințat mai curînd, domnule Clump ?

Cu o seară înainte, domnul Clump și doctorul Squills avuseseră o consultație (în fața unei sticle de vin în casa lui *sir* Lapin Warren, a cărui doamnă era pe cale de a-l dărui cu a treisprezecea binecuvîntare) cu privire la domnișoara Crawley și la cazul ei.

— Ce mai scorpie e și femeiușca asta din Hampshire, Clump, observă Squills ; a izbutit să pună mîna pe bătrîna Tilly Crawley. E dată dracului Madeira asta !

— Ce nebun a fost și Rawdon Crawley, răspunse Clump, să se însoare c-o guvernantă ! Deși nu era de loc de azvîrlit !

— Ochi verzi, ten frumos, față drăguță, frunte splendidă, observă Squills. E ceva de capul ei ; dar și Crawley a fost nebun de legat, Clump !

— Nebun cu-adevărat, nu alta... întotdeauna a fost așa, răspunse spițerul.

— Bineînțeles că bătrîna domnișoară are să-i dezmoștenească, zise medicul, și după o pauză adăugă : Sper c-are să lase avere mare după moarte.

— Care moarte ? făcu Clump rînjind. Vrei să pierd două sute de lire pe an ?

— Femeia aceea din Hampshire are s-o dea gata în două luni, Clump băiete, dacă mai rămîne lîngă ea, îi spuse doctorul Squills. Vîrstă înaintată, indigestie, nervi, palpitații, congestie cerebrală, apoplexie, și gata ! Pune-o pe picioare, Clump, și scoate-o la aer, sau de nu, se duc naibii peste cîteva săptămîni cele două sute de lire pe an ale tale.

Şi în urma acestui îndemn îi vorbi vrednicul spiţer cu atîta candoare doamnei Bute Crawley.

Avînd-o pe bătrîna doamnă pe mîna ei, bolnavă, şi pe nimeni altul prin preajmă, doamna Bute dăduse nu o singură dată asaltul pentru a o convinge să-şi schimbe testamentul. Dar domnişoara Crawley, cu obişnuita ei spaimă de moarte, se înfricoşa şi mai mult cînd i se făceau asemenea funeste propuneri, şi doamna Bute îşi dădu seama că trebuie să-şi aducă pacienta într-o stare de bună dispoziţie şi de sănătate înainte de-a putea nădăjdui să-şi îndeplinească piosul scop pe care-l avea în vedere. Dar unde s-o scoată la aer, era întrebarea ! Singurul loc unde-ar fi avut norocul să nu-l întîlnească pe odiosul acela de Rawdon era biserica, şi locul acela n-avea s-o distreze de loc, doamna Bute ştia asta prea bine. „Trebuie să ne ducem să vizităm frumoasele împrejurimi ale Londrei ! se gîndi ea atunci. Aud că sînt cele mai pitoreşti din lume" ; şi arătă un interes subit pentru Hampstead şi pentru Hornsey şi descoperi că Dulwich îi place la nebunie, astfel că, urcîndu-şi victima în trăsură, o însoţi în locurile acelea rustice, trecîndu-şi timpul acestor mici călătorii în convorbiri în jurul lui Rawdon şi a nevestei lui şi povestind bătrînei domnişoare orice istorioară care mai putea spori cu ceva indignarea ei împotriva acestei perechi de nemernici.

Poate că doamna Bute întinsese coarda mai mult decît era nevoie. Căci deşi ea o îndemna pe domnişoara Crawley la o bine întemeiată aversiune faţă de neobrăzatul ei nepot, bolnava nutrea o ură neîmpăcată şi-o adevărată groază ascunsă şi faţă de călăul ei, şi abia aştepta să scape de ea. Şi nu după multă vreme domnişoara Crawley se



răzvrăti definitiv împotriva suburbiilor Highgate şi Hornsey. Ea voia să se plimbe în parc. Doamna Bute ştia că are să-l întîlnească acolo pe îngrozitorul Rawdon, şi avea dreptate. Într-una din zile îşi făcu apariţia şi cabrioleta lui Rawdon ; Rebecca şedea alături de el. În echipajul inamicului, domnişoara Crawley ocupa locul ei obişnuit, cu doamna Bute în stînga ei, iar cîinele şi domnişoara Briggs stăteau pe banchetă. Fu un moment de mare încordare, şi inima Rebeccăi bătu neliniştită cînd recunoscu trăsura ; iar cînd cele două vehicule se încrucişară, ea îşi încleştă mîinile şi se uită la bătrîna domnişoară cu o figură plină de dragoste îndurerată şi de devotament. Rawdon tremura şi el, iar faţa i se împurpură în întregime sub mustăţile lui cănite. Dar numai bătrîna Briggs îşi pierdu cumpătul în cealaltă trăsură şi se uită cu ochi mari spre bătrînele ei prietene. Pălăria domnişoarei Crawley era cu hotărîre întoarsă spre serpentine, doamna Bute era, din întîmplare, ocupată cu cîinele, căruia-i spunea mititelul ei drag şi mititelul ei dulce şi drăguţul ei răsfăţat. Trăsurile mergeau, fiecare în direcţia ei.

— S-a zis cu ea, sînt sigur ! spuse Rawdon nevestei.

— Mai încearcă o dată, Rawdon ! răspunse Rebecca. Nu poţi să te agăţi cu roţile cabrioletei tale de roţile trăsurii lor, dragul meu ?

Rawdon nu avea curaj să facă asemenea manevră. Cînd trăsurile se întîlniră din nou, el se ridică în picioare în cabrioleta lui ; îşi duse mîna la pălărie, gata să şi-o scoată ; privea cu încordare. Dar de astă dată faţa domnişoarei Crawley nu mai căta în altă parte ; atît ea, cît şi doamna Bute îl priviră drept în faţă şi-şi străpunseră fără milă

nepotul cu privirile. El căzu pe locul lui înjurînd și, părăsind arena, goni înfuriat spre casă.

Era o strălucitoare și neîndoielnică victorie pentru doamna Bute. Dar dîndu-și seama de vădita nervozitate a domnișoarei Crawley, începu să se teamă de primejdia prea multor întîlniri de felul acesta ; și hotărî că, pentru sănătatea scumpei sale prietene, era neapărată nevoie să părăsească pentru o vreme orașul, astfel că-i recomandă în mod cît se poate de stăruitor Brightonul.

## *CAPITOLUL XX*

### ÎN CARE CĂPITANUL DOBBIN ACȚIONEAZĂ CA INTERMEDIAR DE CĂSĂTORII

Fără să știe cum, căpitanul William Dobbin se pomeni mare protector, inițiator și organizator al căsătoriei dintre George Osborne și Amelia. Fără el, căsătoria n-ar fi avut loc niciodată ; trebuia să și-o mărturisească, și zîmbea mai degrabă cu amărăciune cînd se gîndea că, dintre toți bărbații din lume, tocmai el trebuia să fie persoana asupra căreia să cadă grija acestei căsătorii. Dar cu toate că ducerea la bun sfîrșit a acestor negocieri era aproape cea mai anevoioasă însărcinare ce i se putea cere, totuși, cînd avea vreo îndatorire de îndeplinit, căpitanul Dobbin avea obiceiul să meargă pînă la capăt, fără multă vorbărie sau șovăială ; și fiind cît se poate de convins că dacă



domnișoarei Sedley i s-ar spulbera și ultima speranță în legătură cu viitorul ei soț, ar muri de durere, luase hotărîrea să depună toate strădaniile cu putință spre a o menține în viață.

Mă feresc de-a intra în micile amănunte ale întîlnirii dintre George și Amelia cînd cel dintîi fu readus la picioarele (să ne încumetăm oare și să spunem în brațele ?) tinerei sale logodnice prin mijlocirea prietenului său, cinstitul William. O inimă mult mai tare ca a lui George, și tot s-ar fi muiat în fața acestui chip suav atît de pustiit de durere și deznădejde, cît și la glasul ei nevinovat și gingaș cu care-și destăinui tot zbuciumul ei sufletesc ; dar cum Amelia nu leșină cînd mamă-sa, tremurînd, i-l adusese pe Osborne, și cum nu își ogoi sufletul ei prea încărcat decît punîndu-și capul pe umărul iubitului și vărsînd o bună bucată de timp cele mai duioase, mai îmbelșugate și mai liniștitoare lacrimi, bătrîna doamnă Sedley, cît se poate de mulțumită și ea, se gîndi că e mult mai bine să-i lase pe tineri singuri, astfel că plecă de acolo, în timp ce Emmy hohotea peste mîna lui George și i-o săruta, plină de umilință, ca și cum acesta ar fi fost supremul ei domn și stăpîn și ca și cum ea ar fi purtat cine știe ce vină îngrozitoare și, socotindu-se nevrednică, cerea cine știe ce protecție sau favoare din partea lui.

Îngenuncherea asta și supunerea asta plină de duioșie și fără murmur îl mișcară și-l măguliră la culme pe George Osborne. În această făptură simplă, supusă și credincioasă, nu vedea decît o sclavă, și se înfioră în adîncul sufletului dîndu-și seama de marea lui putere. Avea să se poarte generos în situația lui de sultan, și era gata s-o ri-

dice pe această prosternată Estheră [1] şi să facă din ea o regină ; pe de altă parte, suferinţa şi frumuseţea ei îl emoţionară în aceeaşi măsură ca şi ascultarea ei, aşa că el o mîngîie şi o ridică de jos şi o iertă, ca să spunem aşa. Toate nădejdile şi sentimentele ei, care se veştejeau şi trăgeau să moară, pentru că soarele acesta al ei îşi întorsese de la ea faţa, înfloriră iarăşi şi dintr-o dată, căci lumina se revărsa din nou asupra lor. Cu greu aţi fi recunoscut în chipul strălucitor şi micuţ ce se odihnea în noaptea aceea pe perna Ameliei faţa culcată în acelaşi loc cu o noapte înainte, atît de palidă, vlăguită şi nepăsătoare la tot ce se petrecea în jurul ei. Buna servitoare irlandeză, bucuroasă de schimbare, îi ceru voie să-i sărute obrajii, care se făcuseră fără veste atît de trandafirii. Amelia îşi trecu braţele pe după gîtul fetei şi o sărută din toată inima, ca un copil. Era ceva mai mult decît un copil. În noaptea aceea se bucură de-un somn dulce, întremător, profund, şi ce izvor de nespusă fericire cînd se deşteptă în lumina soarelui de dimineaţă !

„Are să vină şi astăzi la noi, îşi spuse Amelia. E cel mai nobil dintre oameni !" Şi de fapt şi George se gîndea că el e una dintre cele mai generoase fiinţe din lume şi că făcea un nemaipomenit sacrificiu însurîndu-se cu această plăpîndă făptură.

În timp ce Amelia şi Osborne se bucurau de plăcutul lor *tête-à-tête* la etajul de sus, la parter, bătrîna doamnă Sedley şi căpitanul Dobbin discutau despre situaţia celor doi tineri şi despre

[1] După legenda biblică, Esthera, soţia regelui persan Artaxerses l-a implorat în genunchi pe soţul ei să nu-i extermine compatrioţii. Artaxerses, mişcat, i-a ascultat ruga.



posibilitatea de a-şi croi un viitor. Doamna Sedley, care îi pusese pe cei doi îndrăgostiţi faţă în faţă şi-i lăsase să se îmbrăţişeze cu tot focul inimii lor, ca o adevărată femeie ce se găsea, era de părere că nici o putere de pe pămînt n-are să-l poată îndupleca pe domnul Sedley să consimtă la căsătoria dintre fiica lui şi băiatul unui om care se purtase faţă de el cu atîta neruşinare, răutate şi lipsă de omenie. Şi-i înşiră o poveste nesfîrşită din zilele lor mai fericite şi despre măreţia lor de odinioară, cînd Osborne o ducea destul de greu în New Road, iar nevasta lui era mulţumită să capete o parte din jucăriile lui Jos, pe care i le dăruia doamna Sedley la naşterea vreunuia dintre copiii lui Osborne. Era sigură că diabolica nerecunoştinţă a acestui om îl rănise de moarte pe domnul Sedley ; iar în ceea ce priveşte căsătoria, el n-are să consimtă niciodată, niciodată, *niciodată*.

— Trebuie să fugă atunci împreună, doamnă ! zise Dobbin, rîzînd. Şi să urmeze exemplul căpitanului Rawdon Crawley şi a prietenei domnişoarei Emmy, mica guvernantă.

Era cu putinţă una ca asta ? Ei bine, ea n-ar fi crezut niciodată aşa ceva ! Doamna Sedley îşi pierdu cumpătul la auzul acestei noutăţi. Cît ar fi vrut să fie şi Blenkinsop de faţă ca să audă asta ; Blenkinsop n-a avut niciodată încredere în această domnişoară Sharp. Ce noroc pe Jos c-a scăpat de ea ! şi doamna Sedley descrise binecunoscutele scene de dragoste dintre Rebecca şi perceptorul din Boggley Wollah.

Însă nu de mînia domnului Sedley se temea atît de mult Dobbin, cît de aceea a celuilalt părinte interesat ; şi el mărturisi că avea mare îndoială şi era foarte îngrijorat în ceea ce priveşte compor-

tarea sprîncenatului și bătrînului negustor, tiran de modă veche, din Russel Square. El se împotrivea în mod categoric căsătoriei, își aminti Dobbin. Și știa ce om brutal și hotărît era Osborne, și cum se încăpățîna cînd arunca vreo vorbă.

— Singurul prilej de împăcare pe care-l are George, pleda prietenul său, este acela de-a se distinge în viitoarea campanie. Dacă moare, se prăpădesc amîndoi. Dacă nu reușește să se distingă în război, ce-are să se întîmple atunci? El are ceva bani de la maică-sa, după cum am auzit... destui ca să-și cumpere gradul de maior; sau poate să-și vîndă ce are și apoi să plece și să devină căutător de aur în Canada sau să se lupte cu greul vieții într-o căsuță de țară.

Dobbin se gîndea că lui, cu asemenea tovarășă de viață, nu i-ar păsa de nimic, și, lucru ciudat, băiatul acesta absurd și așa de nechibzuit nu se gîndea nici o singură clipă că lipsa mijloacelor pentru a ține o trăsură frumoasă și cai, și lipsa unui venit care să dea posesorilor lui putința de a-și ospăta cum se cuvine prietenii ar trebui să fie adevărate piedici în calea unirii dintre George și Amelia Sedley.

Aceste grave considerații îl siliră să se gîndească de asemenea că această căsătorie trebuie să aibă loc cît mai repede cu putință. Era oare atît de nerăbdător s-o vadă încheiată, asemenea oamenilor care, după ce le-a murit cineva, vor să grăbească înmormîntarea, sau cînd pun la cale vreo despărțire, o fac numaidecît? Este cert că domnul Dobbin, după ce luase totul asupra lui, era cît mai nerăbdător să-l ducă la bun sfîrșit. El stărui pe lîngă George să treacă numaidecît la acțiune; îi arătă sorții împăcării cu tatăl său, pe care o mențiune onorabilă a numelui lui în



*Gazette* o putea oricînd înfăptui. Dacă era nevoie, el ar fi gata să-i înfrunte pe cei doi tați în problema respectivă. În tot cazul, el îl rugă din tot sufletul pe George să meargă pînă la capăt, și asta înainte ca regimentul să primească ordinul de-a părăsi Anglia pentru a pleca pe cîmpuri de luptă străine, ordin pe care-l așteptau cu toții.

Hotărît asupra acestor proiecte matrimoniale, și cu îndemnul și consimțămîntul doamnei Sedley, care nu avea nici un chef să trateze chestiunea personal cu soțul său, domnul Dobbin se duse să-l caute pe John Sedley la localul lui din City, cafeneaua „Tapioca", unde, de cînd i se închiseseră birourile și-l lovise atît de crunt soarta, acest bătrîn, sărman și ruinat, obișnuia să se refugieze zilnic, să scrie și să primească scrisori și să le lege în teancuri misterioase, purtînd în pulpanele hainei sale multe dintre acestea. Nu știu lucru mai trist decît ocupația asta și alergătura și tainele acestea ale unui om ruinat; scrisorile acelea de la cine știe ce bogătaș pe care ți le arată mereu; hîrțoagele acelea învechite și unsuroase care-i făgăduiesc ajutor și care-i prezintă condoleanțe, pe care ți le pune cu grijă sub ochi și pe care își clădește toate speranțele lui de refacere, cît și viitoarea lui bogăție. Fără îndoială că, în decursul vieții sale, iubitul meu cititor a fost oprit în drum de mulți asemenea nefericiți. Omul te ia binișor deoparte; își scoate teancul de hîrtii din buzunarul căscat al hainei, dezleagă șnurul, pune panglica în gură, își alege scrisorile lui favorite și ți le pune dinainte; și cine nu cunoaște privirea aceea deznădăjduită, încordată, pe jumătate înnebunită, pe care o aținteste asupra ta cu ochii lui văduviți de orice speranță?

Transformat în asemenea om îl găsi Dobbin pe rumenul, altădată, voiosul și fericitul John Sedley. Haina lui, odinioară elegantă și frumoasă, era acum albită la cusături, iar nasturii începuseră să se cojească. Era tras la față și nebărbierit; jaboul și gulerul atîrnau mototol sub jiletca lui de pînză. Cînd îi ospăta altădată pe băieți în vreo cafenea vorbea și rîdea mai tare ca toată lumea, și chelnerii săreau care mai de care să-l servească; acum era cît se poate de jalnic să vezi cît de umil și de modest era față de John de la „Tapioca", un bătrîn servitor cu urdori la ochi, cu ciorapi murdari și pantofi scîlciați, a cărui ocupație era să servească pahare cu buline de lipit scrisorile, cerneală în borcănașe de cositor și coli de hîrtie celor care frecventau acest trist local, unde nu părea că se consumă nimic altceva; cît despre William Dobbin, căruia îi făcuse nenumărate daruri în tinerețea lui și care fusese ținta ironiilor bătrînului *gentleman* în mii de ocazii, bătrînul Sedley îi întinse mîna într-un fel cît se poate de șovăielnic și de umil și-i spuse „domnule". Un sentiment de rușine și de remușcare puse stăpînire pe William Dobbin văzînd în ce fel îl primea și cum i se adresa bătrînul acesta ruinat, ca și cum el, Dobbin, ar fi fost vinovat, într-un fel sau altul, de nenorocirile care-l împinseseră atît de jos pe Sedley.

— Îmi pare foarte bine că vă văd, domnule căpitan Dobbin! rosti el, după ce se uită de cîteva ori pe furiș la vizitatorul său (a cărui figură lunguiață și-a cărui uniformă stîrni oarecare tulburare în ochii urduroși ai chelnerului în pantofi de dans hăbuciți și-o trezi și pe bătrîna doamnă în negru care moțăia printre prăfuitele și străvechile cești de cafea de la bar). Ce mai face onorabilul consilier și stimata doamnă, admirabila dumitale mamă, domnule? El se uită spre chelner cînd rosti „stimata doamnă", ca și cînd ar fi spus: „Atenție, John, mai am încă prieteni, și încă persoane de rang și cu vază mare!" Ai nevoie de ceva, domnule? Tinerii mei prieteni Dale și Spiggot se ocupă ei acum de treburile mele, pînă or să fie gata noile mele birouri; căci sînt aici numai pentru puțină vreme, înțelegeți, căpitane? Ce putem face pentru dumneavoastră, domnule? Nu vreți să luați ceva?

Dobbin, peste măsură de șovăitor și bîlbîindu-se, spuse că nu-i era cîtuși de puțin foame sau sete; că nu avea nici un fel de afacere de discutat; că a venit doar ca să-l întrebe pe domnul Sedley de sănătate și să strîngă mîna unui vechi prieten; și adăugă, cu o îndrăzneață denaturare a adevărului:

— Mama mea se simte foarte bine... adică a fost foarte suferindă și abia așteaptă prima zi frumoasă ca să poată ieși din casă s-o vadă pe doamna Sedley. Ce mai face doamna Sedley, domnule? Sper că foarte bine!

Și aici el se opri, cugetînd asupra desăvîrșitei lui ipocrizii; căci ziua era nespus de frumoasă, și lumina soarelui strălucea ca niciodată peste Coffin Court, unde se găsea cafeneaua „Tapioca"; și domnul Dobbin își aminti că o văzuse pe doamna Sedley numai cu un ceas înainte, după ce-l dusese pe Osborne cu cabrioleta sa la Fulham și după ce-l lăsase în *tête-à-tête* cu domnișoara Amelia.

— Soția mea are să fie cît se poate de încîntată s-o vadă pe distinsa doamnă! răspunse Sedley, scoțîndu-și hîrtiile. Am aici o scrisoare foarte binevoitoare de la tatăl dumitale, domnule, și te rog să-i transmiți respectuoasele mele salutări. Doamna

Dobbin are să ne găsească într-o casă ceva mai mică decît aceea în care am fost noi obișnuiți să ne primim prietenii, dar e foarte tihnită, și schimbarea de aer îi prinde de minune fetiței mele, căreia nu-i pria de loc orașul... îți mai aduci aminte de mica Emmy, domnule ?... da, se simțea foarte prost ! Ochii bătrînului *gentleman* umblau de colo-colo în timp ce vorbea, căci se gîndea la cu totul altceva și frunzărea mereu hîrțoagele și pipăia neconteniit panglica roșie și roasă cu care erau legate. Dumneata ești ostaș, continuă el. Și atunci te întreb, Will Dobbin, s-ar fi putut aștepta cineva vreodată la înapoierea pungașului ăstuia de corsican de pe Elba ? Și după ce suveranii aliați au fost aici anul trecut, iar noi le-am dat ospățul acela în City, domnule, și după ce-am văzut Templul Concordiei, și focurile de artificii, și podul chinezesc din Saint James, ce om cu judecată își putea oare închipui că pacea nu era pe deplin încheiată, după ce-am înălțat și-un *Te Deum* pentru ea, domnule ? Te întreb, William, puteam eu oare bănui că împăratul Austriei nu-i decît un trădător afurisit, un trădător, și nimic mai mult ? Eu nu îndulcesc cuvintele... un taler cu două fețe, un trădător infernal și-un intrigant care nu urmărea decît să-și aducă ginerele înapoi. Și eu îți spun că evadarea lui Boney de pe Elba a fost o coțcărie afurisită, o adevărată conspirație, domnule, în care erau interesate jumătate din puterile Europei, ca să scadă acțiunile și să ne ruineze țara. De aceea am ajuns eu aici, William. De aceea a apărut numele meu în *Gazette*. Și de ce, domnule ? Pentru că am avut încredere în împăratul Rusiei și în prințul regent. Și-acum privește ! Uită-te la hîrtiile mele. Privește cum erau valorile la 1 martie, la cît era cotat francul francez cînd am făcut eu investițiile mele. Și la cît e cotat



acuma. A fost o înțelegere secretă, domnule, altminteri n-ar fi evadat niciodată ticălosul ăsta. Unde era comisarul englez de l-a lăsat să plece ? Ar trebui să fie împușcat, domnule, adus în fața unei curți marțiale și împușcat, pe legea mea !

— Avem să-l alungăm noi pe Boney, domnule, zise Dobbin, puțin cam neliniștit de furia bătrînului, ale cărui vine de la frunte începeau să se umfle și care-și izbea hîrtiile cu pumnul încleștat. Avem să-l alungăm, domnule. Ducele a și ajuns în Belgia, iar noi așteptăm în fiecare zi ordinul de plecare.

— Să nu-l crutați ! Să vă întoarceți cu capul ticălosului, domnule ! Împușcați-l pe mișel, domnule ! urla Sedley. M-aș înrola și eu, dar nu sînt decît un moșneag distrus, adus la sapă de lemn de pungașul ăsta blestemat și de-o șleahtă de hoțomani din țara asta, care m-au escrocat și pe care eu i-am procopsit, domnule, și care se lăfăiesc acuma în trăsurile lor... adăugă el cu glasul răgușit.

Dobbin era destul de mișcat la vederea acestui vechi prieten, binevoitor altădată, iar acuma aproape înnebunit sub loviturile soartei și turbînd de-o furie senilă. Fie-vă milă de *gentleman*-ul ruinat, voi, cei pentru care banii și-o reputație înseamnă avuția cea mai de seamă ; și, cu siguranță, așa sînt cei din Bîlciul deșertăciunilor.

— Da, continuă el, sînt vipere pe care le încălzești la sîn, și după aceea ele te mușcă. Sînt milogi pe care-i urci pe calul tău, și ei sînt cei dintîi care te îmbrîncesc jos. Știi la cine mă gîndesc, William Dobbin, băiatule ; mă gîndesc la nemernicul acela îngîmfat din Russell Square, pe care-l știu de cînd n-avea nici un șiling în buzunar și pe care mă rog și trag nădejde să-l văd iar calic, așa cum era cînd l-am scos din încurcătură.

— Am auzit cîte ceva despre asta, domnule, de la prietenul meu George, zise Dobbin, nerăbdător să-și atingă ținta. Cearta dintre dumneavoastră și tatăl lui l-a mîhnit peste măsură de tare, domnule. Și sînt aducătorul unui mesaj din partea lui.

— Oh, care va să zică *asta* a fost scopul vizitei dumitale, nu-i așa ? strigă bătrînul sărind ca ars. Ce ! Poate că-mi trimite condoleanțe, mai știi ? Foarte drăguț din partea lichelei, ăsteia scrobite și cu ifose de coconaș din West End ! Mai dă încă tîrcoale casei mele, nu-i așa ? Dacă băiatul meu ar avea curajul unui bărbat, l-ar împușca. E tot atît de nemernic ca și taică-său. Nu vreau să i se mai pomenească numele în casa mea. Blestem ziua cînd l-am lăsat să-mi calce pragul ; și mai bine-mi văd fata moartă la picioarele mele decît măritată cu el !

— George n-are nici un fel de vină pentru purtarea tatălui lui, domnule ! Iar iubirea fiicei dumneavoastră pentru el este în aceeași măsură opera dumneavoastră, ca și a lui. Și credeți c-aveți dreptul să vă jucați cu sentimentele de dragoste ale tinerilor acestora și-apoi să le frîngeți inimile după bunul dumneavoastră plac ?

— Adu-ți aminte că nu tatăl lui e cel care rupe logodna ! strigă bătrînul Sedley. Eu sînt acela care-o interzic ! Familia asta și familia mea nu mai au de-acum înainte absolut nimic comun. Am căzut jos de tot, dar nu atît de jos încît să admit una ca asta ; niciodată ! Și poți spune asta întregii lui seminții, și fiului, și tatălui, și surorilor, și tuturor celorlalți !

— Credința mea este, domnule, că dumneavoastră nu aveți nici puterea și nici dreptul de a-i despărți pe cei doi tineri, răspunse Dobbin cu glasul scăzut, și că dacă nu-i dați fiicei dumneavoastră consimțămîntul, va fi de datoria ei să se mărite și



fără el, căci nu-i nici un motiv să moară sau să trăiască ca o nenorocită numai pentru că v-a căşunat dumneavoastră așa. După părerea mea, ea se poate socoti într-adevăr măritată, ca și cum i s-ar fi făcut strigările în toate bisericile din Londra. Și ce răspuns ar dovedi mai bine cît sînt de neîntemeiate atacurile lui Osborne împotriva dumneavoastră decît faptul că propriul său fiu cere să intre în familia dumneavoastră și să se însoare cu fiica dumneavoastră !

Un fulger de mulțumire păru să ilumineze fața bătrînului Sedley cînd i se puse chestiunea în felul acesta ; dar el tot mai stărui în ideea că această căsătorie n-are să aibă niciodată loc cu consimțămîntul său.

— Atunci trebuie făcută fără el, spuse Dobbin zîmbind.

Și-i povesti domnului Sedley, așa cum îi povestise și doamnei Sedley, cu o zi înainte, istoria fugii Rebeccăi cu căpitanul Crawley. Aceasta îl distră foarte mult pe bătrînul *gentleman*.

— Strașnici oameni mai sînteți și voi, căpitanii ! zise el, legîndu-și la loc hîrțoagele. Și pe fața lui rătăcea ceva care-aducea a zîmbet, spre marea uimire a chelnerului cu ochii urduroși, care intra chiar atunci și care nu văzuse niciodată asemenea expresie pe figura lui Sedley de cînd acesta luase obiceiul de-a veni în cafeneaua aceea mohorîtă.

Ideea de a-și lovi în felul acesta dușmanul, pe Osborne, îl încînta, poate, pe bătrînul *gentleman* ; și convorbirea lor luînd acum sfîrșit, el și cu Dobbin se despărțiră buni prieteni.

— Surorile mele spun că are niște diamante mari cît ouăle de porumbel, îi povesti George, rîzînd. Și ce înfățișare minunată trebuie să-i dea ! Trebuie

să fie o adevărată iluminaţie cînd îşi pune la gît atîtea giuvaericale : părul ei ţipător de negru e tot aşa de cîrlionţat ca şi al lui Sambo. Aş paria c-avea şi-un belciug în nas cînd a fost prezentată la curte ; şi cu o găteală de pene în loc de conci, ar arăta întocmai ca *la belle sauvage* [1].

George, care stătea de vorbă cu Amelia, îşi bătea joc de înfăţişarea unei domnişoare cu care tatăl şi surorile sale îi făcuseră de curînd cunoştinţă şi care era un obiect de nemaipomenit respect în casa din Russell Square. Se povestea despre ea că are nu ştiu cîte plantaţii în Indiile Occidentale, o mare sumă de bani în valori şi trei steluţe în dreptul numelui ei de pe lista acţionarilor Companiei Indiilor Orientale. Avea o casă în Surrey şi-o casă în Portland Place. Numele bogatei moştenitoare din Indiile Occidentale fusese menţionat cu elogii în *Morning Post*. Doamna Haggistoun, văduva colonelului Haggistoun, ruda ei, o avea sub tutelă şi-i conducea casa. Fata părăsise atunci pensionul, unde-şi desăvîrşise educaţia, iar George şi surorile lui o întîlniseră la o serată în casa bătrînului Hulker, din Devonshire Place („Hulker, Bullock & Co." fiind de multă vreme corespondenţii casei sale în Indiile Occidentale), iar fetele îi arătaseră cele mai măgulitoare atenţii, pe care moştenitoarea le primise cu vădită bunăvoinţă. O orfană în situaţia ei, cu averea ei, ce interesant ! se minunau domnişoarele Osborne. Erau complet obsedate de noua lor prietenă cînd se înapoiară de la balul lui Hulker la domnişoara Wirt, guvernanta lor : făcuseră tot felul de planuri ca să se întîlnească mereu şi luară trăsura şi se duseră s-o vadă chiar a doua zi. Doamna Haggistoun, văduva colonelului Haggistoun şi ruda lordului Binkie, despre care vorbea necontenit, păru acestor fete drăguţe şi modeste cam mîndră şi prea dispusă să trăncănească toată vremea despre rubedeniile ei ; dar Rhoda era într-adevăr minunată — cea mai sinceră, mai drăguţă şi mai plăcută fiinţă — avînd nevoie de încă puţină spoială, dar încolo, o fire cît se poate de bună. Şi fetele îşi spuseră numaidecît pe nume.

— Să-i fi văzut rochia cu care a mers la curte, Emmy ! exclamă Osborne, hohotind. A venit la surorile mele să le-o arate, înainte de a fi prezentată de către *lady* Binkie, rubedenia doamnei Haggistoun. E neam cu toată lumea Haggistoun ăsta. Diamantele ei scînteiau ca luminile de la Vauxhall în noaptea cînd am fost şi noi acolo. (Îţi aminteşti de Vauxhall, Emmy, şi cum îi mai cînta Jos puicuţei lui dragi ?) Diamante şi mahon, draga mea ! Gîndeşte-te ce contrast interesant... Cît şi penele albe din părul... voiam să spun, din lîna ei. Avea nişte cercei ca nişte candelabre ; puteai să te şi luminezi cu ei, ţi-o jur, şi o trenă de satin galben, care se tîra după ea de parcă era coada unei comete.

— Ce vîrstă are ? întrebă Emmy, căreia George îi înşirase verzi şi uscate despre frumuseţea asta de abanos chiar în dimineaţa întîlnirii lor, îi înşirase verzi şi uscate aşa cum n-o putea face, cu siguranţă, nici un alt om din lume.

— Prinţesa neagră, deşi a părăsit şcoala abia acuma, trebuie să aibă vreo douăzeci şi trei de ani. Şi să-i vezi şi ortografia ! De obicei îi scrie scrisorile doamna colonel Haggistoun, dar într-un moment de mare exuberanţă s-a încumetat să scrie ea singură surorilor mele ; şi ortografiază „sating" în loc de satin, şi „Saint Jams" în loc de Saint James's !

[1] Frumoasa sălbatică (fr.).

— Sînt sigură că asta trebuie să fie domnișoara Swartz, internă la domnișoara Pinkerton, zise Emmy, amintindu-și de vesela mulatră, care avusese un adevărat atac de nervi cînd Amelia părăsise pensionul.

— Exact așa o și cheamă, spuse George. Tatăl ei a fost un evreu din Germania... un negustor de sclavi, se zice, și avea legături, într-un fel sau altul, cu Insulele Canibalilor. A murit anul trecut, iar domnișoara Pinkerton i-a desăvîrșit educația. Știe să cînte la pian două bucăți ; și trei cîntece din gură. Știe să scrie cînd stă alături doamna Haggistoun, ca să-i îndrepte ortografia ; iar Jane și Maria au și început s-o iubească ca pe-o soră.

— Ce mult mi-ar fi plăcut să mă iubească așa și pe mine, rosti Emmy gînditoare. Dar au fost întotdeauna foarte reci față de mine.

— Dragul meu copil, te-ar fi iubit la sigur dacă ai fi avut două sute de mii de lire, răspunse George. Ăsta e felul în care-au fost crescute. Familia noastră nu apreciază decît banii gheață. Noi trăim printre bancherii și mărimile din City, și, naiba să-i ia, orice om, cînd stă de vorbă cu tine, își zornăie în buzunar guineele. În primul rînd e măgarul acela de Fred Bullock, care-i pe cale de a se însura cu Maria, apoi Goldmore, directorul Companiei Indiilor Orientale... apoi Dipley, din comerțul cu grăsimi, comerțul *nostru* adică, adăugă George, cu un surîs forțat și înroșindu-se. Dracu să ia toată șleahta asta ordinară și setoasă de bani ! Pic de somn la măreţele și plictisitoarele lor ospețe. Și mi-e rușine de seratele pompoase și stupide ale tatălui meu. Eu am fost obișnuit să trăiesc printre *gentlemen* și printre oameni de lume, Emmy, iar nu c-o droaie de negustori necioplíți. Scumpă nevestică, tu ești singura făptură din societatea noastră care-ai arătat, ai gîndit și-ai vorbit întotdeauna ca o doamnă ; și asta pentru că tu ești un înger și nu poți face altfel. Nu mă dojeni. Tu *ești* singura doamnă dintre ei toți. Oare n-a băgat asta de seamă și domnișoara Crawley, care s-a învîrtit prin cele mai înalte cercuri din Europa ? Cît despre Crawley din garda majestății-sale, naiba să-l ia, e-un băiat strașnic și-mi place pentru că s-a însurat cu fata pe care și-a ales-o el singur !

Amelia îl admira și ea pe căpitanul Crawley, și încă foarte mult pentru lucrul acesta, și era încredințată că Rebecca are să fie fericită cu el și nădăjduia, surîzînd, că Jos are să se consoleze. Și cam în chipul ăsta flecăreau cei doi, ca în vremurile bune. Amelia își recăpătase toată încrederea în George, deși se arăta foarte geloasă pe Rhoda Swartz și-i mărturisi că e îngrozitor de înfricoșată. ca o ipocrită ce era, că el are s-o uite de dragul moștenitoarei și a banilor ei și a domeniilor ei din Saint Kitts. Dar adevărul este că ea se simțea prea fericită ca să mai aibă temeri și îndoieli sau presimțiri rele ; căci știindu-l din nou pe George lîngă ea, nu-i era frică de nici o moștenitoare, de nici o frumusețe și de nici un fel de altă primejdie.

Cînd căpitanul Dobbin se întoarse după masă la Emmy — lucru pe care-l făcu din mare dragoste pentru ei — îi crescu inima de bucurie văzînd cît de mult reîntinerise Amelia, cum mai rîdea și mai ciripea și cum cînta la pian cîteva cîntece vechi și atît de bine cunoscute, ocupație care nu încetă decît în clipa în care se auzi clopoțelul de la poartă, ce vestea întoarcerea domnului Sedley din City, dinaintea căruia George primi semnalul de-a se retrage.

După primul zîmbet de salut — şi care era, pînă şi el, o prefăcătorie, pentru că ea socotea sosirea lui Dobbin mai degrabă supărătoare — Amelia nu se mai sinchisi de loc de Dobbin în timpul vizitei. Dar el era mulţumit văzînd-o atît de fericită şi recunoscător soartei fiindcă el fusese acela care făcuse totul.

## *CAPITOLUL XXI*

## CEARTĂ ÎN JURUL UNEI MOŞTENITOARE

Oricare domnişoară înzestrată cu calităţile pe care le avea domnişoara Swartz putea inspira sentimente de dragoste; şi un vis măreţ şi plin de ambiţie puse stăpînire pe sufletul bătrînului domn Osborne, vis care urma să se înfiripe cu ajutorul ei. El încuraja cu cel mai mare entuziasm şi bunăvoinţă îndatoritoarea prietenie a fiicelor sale pentru tînăra moştenitoare şi susţinea sus şi tare că-i face cea mai mare plăcere, în calitatea lui de părinte, să vadă cît de bine ştiau fetele lui să-şi dăruiască dragostea.

„N-ai să găseşti, în umila noastră locuinţă din Russell Square, îi spunea el domnişoarei Rhoda, strălucirea aceea şi nici luxul cu care eşti dumneata obişnuită în West End, scumpa mea domnişoară. Fiicele mele sînt nişte fete simple şi curate, dar inimile lor ştiu cui trebuie să se dăruiască şi au prins mare dragoste pentru dumneata, dragoste care le face cinste, repet, care le face cinste. Iar eu nu sînt decît un simplu, un sincer şi-un umil negustor britanic, un negustor cinstit, după cum pot mărturisi şi respectaţii mei prieteni Hulker şi Bullock, care-au fost reprezentanţii răposatului şi regretatului dumitale tată. Ai să găseşti aici o familie unită, simplă, fericită şi, nădăjduiesc că pot afirma, respectată, o masă simplă, oameni simpli, dar o primire călduroasă, iubita mea domnişoară Rhoda... Rhoda, îngăduie-mi să-ţi spun pe nume, căci inima mea e plină de dragoste pentru dumneata, ăsta-i adevărul. Eu sînt un om deschis şi-mi eşti dragă. Un pahar de şampanie! Hicks, şampanie pentru domnişoara Swartz!"

Există însă o mică îndoială în privinţa faptului că bătrînul Osborne credea tot ce spunea şi că fetele erau cu totul sincere în dovezile lor de dragoste faţă de domnişoara Swartz. În Bîlciul deşertăciunilor, oamenii se lipesc în chipul cel mai firesc de cei bogaţi. Dacă cei mai săraci dintre oameni privesc cu ochi prea buni îndestularea (pentru că desfid pe orice membru al publicului britanic care ar susţine că noţiunea de avere nu i-ar trezi în minte ideea de măreţie şi de fericire; şi că dumneata, deşi ţi s-a spus că vecinul dumitale de masă are o jumătate de milion, nu te vei uita la el cu oarecare interes), iar dacă omul obişnuit se uită cu bunăvoinţă la bani, cu atît mai mult îi vor lua în seamă bătrînii tăi oameni de lume! Sentimentele lor se reped să întîmpine şi să ureze bun-venit banilor. Bunăvoinţa şi îngăduinţa lor se trezesc în mod spontan faţă de interesanţii posesori ai banului. Şi cunosc oameni foarte cumsecade care cred că nu li-e îngăduit să se împrietenească cu cineva dacă respectivul nu are o anumită stare materială sau oarecare poziţie

în societate. Ei fac caz de sentimentele lor în anumite prilejuri bine alese. Şi dovada este că cea mai mare parte din membrii familiei Osborne, care în decurs de cincisprezece ani n-au fost în stare să-i arate Ameliei Sedley nici un fel de preţuire, se pomeniră atît de îndrăgostiţi de domnişoara Swartz în decursul unei singure seri, exact aşa cum şi-ar putea dori cel mai romantic partizan al prieteniei de la prima vedere.

Ce partidă ar fi ea pentru George (căzuseră de acord surorile şi domnişoara Wirt) şi cu cît ar fi mai bună decît acea micuţă şi neînsemnată Amelia ! Un băiat atît de strălucitor ca el, cu înfăţişarea, rangul şi talentele lui, ar fi un soţ cît se poate de potrivit pentru ea. Închipuindu-şi balurile din Portland Place, prezentările la curte, cît şi intrarea lor în cel puţin jumătate din marea aristocraţie, domnişoarele îşi pierdeau capul şi nu vorbeau iubitei şi noii lor prietene decît despre George şi despre legăturile lui din lumea mare.

Bătrînul Osborne se gîndea şi el că fata ar fi o minunată partidă pentru fiu-său. Ar părăsi atunci armata ; ar intra în Parlament ; ar deveni o personalitate, atît în societate, cît şi în viaţa politică. Şi sîngele lui clocotea de neprihănită bucurie britanică cînd vedea numele de Osborne înnobilat în persoana fiului său şi cînd se gîndea c-ar putea fi trunchiul din care ar creşte o glorioasă linie de baroneţi. El puse în mişcare toate cunoştinţele lui din City şi de la Bursă, pînă află totul în legătură cu averea moştenitoarei, unde-i erau plasaţi banii şi unde-şi avea proprietăţile. Tînărul Fred Bullock, unul din principalii lui informatori, ar fi vrut s-o ceară pentru el (aşa se exprima tînărul bancher), dar era angajat faţă de Maria Osborne. Şi nefiind în stare să şi-o facă



soţie, dezinteresatul Fred o acceptă cu entuziasm în calitate de cumnată.

— George ar trebui să intre numaidecît pe fir şi s-o cucerească, îşi dădea el cu părerea. Bate fierul pînă-i cald, ştiţi doar, şi cîtă vreme-i încă nou-venită în oraş : peste vreo cîteva săptămîni te pomeneşti că-şi face apariţia cine ştie ce crai din West End, cu titlu şi cu averea ferfeniţă, şi ne dă peste cap pe toţi ăştia din City, cum a făcut lordul Fitzrufus cu domnişoara Grogram anul trecut, care era ca şi logodită pînă atunci cu Podder, de la „Podder & Brown". Cu cît mai repede, cu atît mai bine, domnule Osborne ; asta e cel puţin părerea mea, rosti şugubăţul.

Totuşi, după ce domnul Osborne părăsi biroul băncii, domnul Bullock îşi aminti de Amelia şi ce fată drăguţă era ea şi cît de mult ţinea la George Osborne. Şi risipi cel puţin zece secunde din preţiosul lui timp în păreri de rău pentru nenorocirea care-o lovise pe această nefericită fată.

Astfel, în timp ce nobilele simţăminte ale lui George Osborne şi prietenul şi geniul său cel bun, Dobbin, îl aduceau pe hoinar înapoi la picioarele Ameliei, părintele şi surorile lui George îi puneau la cale această strălucită căsătorie, negîndindu-se nici un moment că tînărul s-ar putea împotrivi.

Cînd bătrînul Osborne făcea ceea ce numea el „o aluzie", era cu neputinţă, chiar şi pentru cel mai neghiob dintre oameni, să se înşele în privinţa intenţiei sale. Cînd izbea vreun valet cu piciorul şi-l dădea de-a berbeleacul pe scări, asta însemna pentru el o aluzie la faptul că omul trebuie să plece din serviciul său. Cu obişnuita lui sinceritate şi delicateţe, el îi spuse doamnei Haggistoun că are să-i înmîneze un cec de cinci mii de lire în ziua cînd fiul său se va însura cu pupila ei ; acestei

propuneri el îi spunea „aluzie“ și-o socotea drept un foarte abil act de diplomație. În cele din urmă el îi făcu și lui George o asemenea aluzie relativ la moștenitoare, îi porunci adică să se însoare numaidecît cu ea, ca și cum i-ar fi ordonat valetului său să desfunde o sticlă sau secretarului său să scrie o scrisoare.

Această imperativă aluzie îl tulbură foarte pe George, căci se găsea în plin entuziasm și desfătare, acuma, cînd îi făcea a doua oară curte Ameliei, care era nespus de duioasă cu el. Contrastul dintre purtarea și înfățișarea ei și purtarea și înfățișarea moștenitoarei făcea ca ideea unei căsătorii cu aceasta din urmă să-i apară îndoit de caraghioasă și de odioasă. „Echipaje și loji la Operă, își spunea el; închipuiți-vă să fiu văzut în ele alături de-o frumusețe de mahon ca asta!“ Adăugați la toate acestea că tînărul Osborne era tot atît de încăpățînat ca și bătrînul; cînd dorea un lucru, era la fel de hotărît să-l capete; și exact tot atît de violent cînd se mînia, ca și tatăl său, în momentele lui de mare furie.

Din prima clipă în care tatăl său îi făcu în mod formal aluzie că trebuie să-și depună sentimentele lui de dragoste la picioarele domnișoarei Swartz, George hotărî să-l ducă cît va putea mai mult cu vorba pe bătrînul *gentleman.*

— Trebuia să te fi gîndit mai demult la afacerea asta, îi spuse el. Nu pot face nimic acuma, cînd așteptăm în fiecare zi ordinul de plecare. Ai răbdare pînă mă întorc înapoi, dac-am să mă mai întorc...

După care îi demonstră că momentul acela, în care regimentul lui aștepta în fiecare zi să părăsească Anglia, era cît se poate de prost ales; că puținele zile sau săptămîni cît mai era încă acasă trebuia să le consacre afacerilor, și nu să facă curte domnișoarelor; că era timp destul pentru asta cînd avea să se întoarcă acasă cu grad de maior.

— Căci îți făgăduiesc, rosti el dîndu-și aere, că ai să vezi, într-un fel sau altul, și numele lui George Osborne în *Gazette!*

Răspunsul tatălui său avea drept temei informația proaspăt primită din City, și anume, că maimuțoii din West End vor pune la sigur mîna pe moștenitoare dacă lucrurile se tărăgănează; și că dacă nu se însoară imediat cu domnișoara Swartz, ar trebui cel puțin să aibă la mînă un angajament scris că nunta va avea loc după ce se va reîntoarce el în Anglia; bătrînul Osborne mai spunea că un om care poate dobîndi zece mii de lire venit anual stînd acasă era un nebun dacă-și primejduia viața în străinătate.

— Așadar, ai vrea să fiu arătat cu degetul ca cel din urmă laș, domnule, și să fac numele nostru de ocară de dragul banilor domnișoarei Swartz?! interveni George.

Această observație îl făcu pe bătrînul *gentleman* să bată puțintel în retragere, dar, cum trebuia să răspundă și la asta, și cum planul lui era gata pus la cale, zise:

— Mîine ai să iei masa aici, George; și ori de cîte ori are să vină domnișoara Swartz, ai să fii aici, ca să-i prezinți omagiile tale. Dacă ai nevoie de bani, treci pe la domnul Chopper!

Așadar, o nouă piedică se ivea în calea lui George, punîndu-se de-a curmezișul planurilor lui în legătură cu Amelia, piedică în privința căreia el și cu Dobbin avură mai multe convorbiri confidențiale. Părerea prietenului lui cu privire la linia de conduită ce-o avea de urmat o cunoaștem mai demult. Iar în ceea ce-l privea pe Osborne, o dată

ce-şi punea ceva în gînd, o nouă piedică sau chiar mai multe îl făceau şi mai hotărît.

Întunecatul obiect al acestei conspiraţii, în care intraseră capii familiei Osborne, era cu totul străin de planurile acestora în privinţa ei (pe care, lucru ciudat, nici chiar prietena şi tutoarea ei nu le dădu în vileag) şi, luînd toate linguşirile domnişoarelor drept un simţămînt pornit din inimă şi, fiind, după cum am avut prilejul să arătăm mai înainte, o fire foarte iubitoare şi impetuoasă, răspundea la declaraţiile lor de dragoste cu o înflăcărare de-a dreptul tropicală. Şi dacă e să dăm pe faţă tot adevărul, aş spune că şi ea simţea oarecare atracţie egoistă pentru casa din Russell Square şi că, într-un cuvînt, îl găsea pe tînărul George Osborne cît se poate de plăcut. Favoritele lui făcuseră impresie asupra ei chiar din prima seară cînd îl văzuse la balul familiei Hulker ; şi, precum ştim, ea nu era prima femeie care căzuse pradă farmecului lor. George avea totodată aerul unui fanfaron şi al unui om melancolic ; părea fioros şi în acelaşi timp galeş. Avea înfăţişarea unui om pasionat, cu tainele, durerile şi aventurile lui ascunse. Şi un glas adînc şi plin de intensitate. Vorbea despre vreme sau oferea îngheţată partenerei sale pe un ton atît de trist şi de confidenţial, de parcă i-ar fi anunţat moartea mamei sale sau s-ar fi pregătit să-i facă o declaraţie de dragoste. Se uita de sus la toţi filfizonii din cercul tatălui său şi-şi dădea aere de erou printre oamenii aceştia de mîna a treia. Unii îl luau peste picior şi-l duşmăneau. Alţii, ca Dobbin, îl admirau cu fanatism. Şi farmecele sale începuseră să-şi facă efectul şi să se joace cu sentimentele domnişoarei Swartz.



Ori de cîte ori credea că e cu putinţă să-l întîlnească în Russell Square, această simplă şi veselă domnişoară era cît se poate de grăbită să le vadă pe scumpele surori Osborne. Ea se arăta în rochii noi şi foarte costisitoare, cu brăţări, cu pălării şi cu găteli minunate de pene. Şi-şi împodobea făptura cu cea mai mare dibăcie, pentru a fi pe placul cuceritorului şi-şi expunea toate sărmanele ei talente pentru a-i cîştiga bunăvoinţa. Fetele îi cereau, cu cea mai mare seriozitate, să facă puţină muzică, iar ea îşi cînta cele trei romanţe şi-şi executa la pian cele două bucăţi ori de cîte ori era rugată, spre propria şi din ce în ce mai marea ei plăcere. În timpul acestor desfătătoare petreceri, domnişoara Wirt şi tutoarea ei stăteau la o parte şi se întreţineau despre nobilimea Angliei.

A doua zi după ce tatăl său îi făcuse aluzia respectivă şi puţin timp înainte de ora mesei, George stătea lungit pe-o sofa din salon, într-o foarte cuviincioasă şi desăvîrşită poză de melancolie. Fusese, la cererea tatălui său, pe la domnul Chopper, în City (bătrînul *gentleman,* deşi îi dăruia mari sume de bani fiului său, nu-i hotăra niciodată o sumă fixă lunar, ci o făcea numai după cum avea chef). După aceea petrecuse trei ore cu Amelia, cu scumpa şi mica lui Amelia, la Fulham ; apoi se întoarse acasă ca să-şi găsească surorile în salon, înfăşurate în muselină scrobită, pe văduve flecărind într-un colţ, iar pe nevinovata domnişoară Swartz în rochia ei favorită de satin chihlimbariu, cu brăţări de turcoaze şi nenumărate inele, flori, pene şi tot felul de broşe şi zorzoane, împodobită aproape cu tot atîta gust ca şi-un coşar la 1 Mai.

După zadarnice încercări de a-l atrage în conversaţie, fetele vorbiră despre modă şi despre ultimul ceai la care fuseseră, pînă ce George fu cu totul dezgustat de pălăvrăgeala lor. Şi făcea comparaţie între purtarea lor şi aceea a micuţei Emmy, între glasurile lor ascuţite şi argintiile şi gingaşele ei modulaţii ; punea faţă-n faţă ţinuta, gesturile grosolane şi băţoşenia lor cu delicatele, blîndele şi graţioasele ei mişcări. Şi sărmana domnişoară Swartz, care stătea pe locul pe care obişnuia să stea Emmy ! Mîinile ei încărcate cu giuvaericale se lăsaseră greu în poala rochiei de satin chihlimbariu. Broşele şi cerceii ei scînteiau, iar ochii ei mari se roteau de jur împrejur. Nu făcea nimic, simţindu-se perfect mulţumită, şi se credea fermecătoare. Nimic nu era mai frumos ca satinul acela, un material cum surorile nu mai văzuseră niciodată.

— Afurisit să fiu, îi povestea George prietenului său credincios, dacă nu arată ca o păpuşă chinezească, care n-are nimic altceva de făcut toată vremea decît să rînjească şi să dea din cap ! Să mă ia dracu, Will, dar abia m-am putut stăpîni să nu-i arunc în cap cu perna de pe sofa !

Totuşi, el se feri să-şi dea pe faţă sentimentele.

Surorile începură să cînte la pian *Bătălia de la Praga*.

— Încetaţi cu cîntecul ăsta îngrozitor ! urlă George de pe sofa, într-un acces de furie. Mă scoate din sărite. Cîntă dumneata ceva, domnişoară Swartz. Cîntă ceva, orice, în afară de *Bătălia de la Praga*.

— Să cînt *Mary cea cu ochii albaştri*, sau aria din *Cabinetul* ? întrebă domnişoara Swartz.

— Bucata aceea drăguţă din *Cabinetul* ! îi cerură surorile.



— O ştim şi pe aceea, le-o întoarse mizantropul de pe sofa.

— Aş putea cînta *Fluviul Tajo*, propuse domnişoara Swartz cu o voce blîndă, dacă aş avea cuvintele. Era ultima bucată din valorosul repertoriu al tinerei fete.

— Oh, *Fluviul Tajo !* exclamă domnişoara Maria. Avem noi cuvintele, şi ieşi să aducă partitura.

Dar se întîmplă că acest cîntec, foarte la modă pe atunci, fusese dăruit surorilor Osborne de-o tînără prietenă de-a lor al cărei nume sta scris chiar pe copertă, iar domnişoara Swartz, terminînd cîntecul în aplauzele lui George (deoarece îşi amintea că-i plăcea foarte mult Ameliei) şi nădăjduind poate să fie bisată, începu să răsfoiască partitura, cînd privirea îi căzu pe copertă, şi ea văzu scris într-un colţ „Amelia Sedley".

— Doamne, strigă Rhoda Swartz, învîrtindu-se repede cu scăunelul de la pian, asta-i Amelia *mea ?* Amelia, care a fost la pensionul domnişoarei Pinkerton din Hammersmith ? Sigur că-i ea ! Ea e. Şi... şi vorbiţi-mi despre ea, unde stă ?

— Nu mai vorbi de ea ! zise în mare grabă domnişoara Maria Osborne. Familia ei e cu desăvîrşire compromisă. Tatăl ei l-a tras pe papa pe sfoară ; cît despre ea, nici nu trebuie măcar pomenită *aici !* Era rîndul domnişoarei Maria să se răzbune pentru ieşirea lui George în legătură cu *Bătălia de la Praga*.

— Dumneata eşti prietenă cu Amelia ? întrebă George, sărind în sus. Dumnezeu să te binecuvînteze pentru asta, domnişoară Swartz ! Nu crede ce spun fetele. Şi, în orice caz, nu-i *ea* de vină. Ea e cea mai bună...

— Tu ştii că nu trebuie să vorbeşti despre ea, George ! strigă Jane. Papa nu îngăduie !

— Cine mă împiedică ? strigă George la rîndul lui. Eu *vreau* să vorbesc despre ea ! Şi spun că e cea mai bună, cea mai dulce şi cea mai fermecătoare fată din Anglia ; şi că fiică de falit sau nu, surorile mele nu-s vrednice să-i dezlege cureaua încălţămintei ei ! Dacă o iubeşti, du-te de-o vezi, domnişoară Swartz ; căci are mare nevoie de prietene acuma, şi Dumnezeu să binecuvînteze pe oricine îi arată prietenie. Oricine-o vorbeşte de bine, mi-e prieten ; oricine vorbeşte împotriva ei, mi-e duşman. Îţi mulţumesc, domnişoară Swartz ! şi se duse spre ea şi îi strînse mîna.

— George ! George ! strigă una din surori, implorîndu-l.

— Spun, zise George plin de cruzime, că eu îi socot pe toţi cei care-o iubesc pe Amelia Sed... dar se opri.

Bătrînul Osborne era în cameră, cu faţa vînătă de furie şi cu ochii ca nişte cărbuni aprinşi.

Deşi se oprise în mijlocul frazei, totuşi, înfierbîntat cum era, George nu mai putea fi strunit nici de toate generaţiile Osbornilor laolaltă ; îşi reveni numaidecît, răspunse privirii provocatoare a tatălui său printr-alta care exprima atîta hotărîre şi dispreţ încît bătrînul îşi pierdu la rîndul lui cumpătul şi se uită într-altă parte. Şi simţi că cearta se apropie.

— Doamnă Haggistoun, îngăduiţi-mi să vă conduc la masă, zise el. Oferă braţul domnişoarei Swartz, George ! şi porniră.

— Domnişoară Swartz, o iubesc pe Amelia şi-am fost logodiţi aproape de pe cînd eram copii, mărturisi George Osborne partenerei sale ; şi trăncăni tot timpul mesei cu o volubilitate care-l minună chiar şi pe el şi care-l făcea pe taică-său de două ori pe-atîta de nervos, avînd în vedere scandalul care avea să izbucnească de îndată ce vor fi plecat doamnele.

Deosebirea dintre cei doi Osborne consta în faptul că, pe cînd tatăl era violent, dar mai mult foc de paie, fiul avea de trei ori tăria şi curajul părintelui şi era în stare nu numai să atace, ci să şi reziste ; şi dîndu-şi seama că se apropia clipa cînd avea să se hotărască lupta dintre el şi tatăl său, mîncă cu mare poftă şi cu mult sînge rece, înainte de a trece la acţiune. Bătrînul Osborne, dimpotrivă, era nervos şi bea mult. Se poticnea în timpul conversaţiei cu doamnele, vecinele sale, iar calmul lui George îl scotea şi mai rău din sărite. Mai că-i venea să plesnească de furie văzînd stăpînirea cu care George îşi împături şervetul şi felul ţanţoş în care se înclină cînd deschise uşa doamnelor la plecare ! şi umplîndu-şi un pahar cu vin, îl dădu peste cap, privindu-şi tatăl drept în faţă, ca şi cum ar fi spus : „Domnilor din gardă, foc !“ Bătrînul luă de asemenea o nouă provizie de muniţii, dar carafa se ciocni de pahar pe cînd încerca să-l umple.

După ce scoase un oftat adînc, începu, cu faţa congestionată a omului gata să se înăbuşe :

— Cum de-ai îndrăznit, domnule, să pomeneşti numele acelei persoane în faţa domnişoarei Swartz, astăzi, în salonul meu ? Răspunde, domnule, cum de îndrăzneşti să faci una ca asta ?

— Încetează, domnule, zise George, nu rosti vorba asta ! „Cum de îndrăzneşti“ nu-i o expresie pe care-o poţi întrebuinţa faţă de-un căpitan din armata britanică !

— Cu fiul meu am să vorbesc aşa cum îmi place. Căci îl pot lăsa fără un şiling, dacă-mi place. Şi-l pot aduce la sapă de lemn, dacă-mi

place. Şi-am să vorbesc cu el aşa cum îmi place ! strigă bătrînul.

— Eu sînt un *gentleman*, domnule, deşi *sînt* fiul dumitale ! răspunse George cu măreţie. Orice ai de gînd să-mi spui sau orice porunci doreşti să-mi dai, cer să fie exprimate în limbajul civilizat pe care m-am obişnuit să-l aud !

Ori de cîte ori tînărul îşi însuşea ţinuta aceasta trufaşă, trezea întotdeauna în sufletul părintelui său fie un mare respect amestecat cu frică, fie o straşnică mînie. Bătrînul Osborne resimţea o tainică teamă faţă de fiul său, ca faţă de un *gentleman* mai desăvîrşit decît dînsul ; şi poate că cititorii mei au băgat de seamă din experienţa lor din acest Bîlci al deşertăciunilor că nu există purtare care să stînjenească mai mult pe omul de rînd ca aceea a unui spirit ales.

— Tatăl meu nu mi-a dat educaţia de care ai avut dumneata parte, nici viaţa uşoară pe care ai avut-o dumneata, nici banii pe care i-ai avut dumneata. Dacă eu aş fi frecventat societatea pe care au frecventat-o *anumiţi oameni* mulţumită *mijloacelor mele*, poate că fiul meu n-ar avea nici un motiv să se fălească cu *superioritatea* lui şi cu *aerele lui din West End*. (Cuvintele acestea fură rostite cu cel mai batjocoritor ton al bătrînului Osborne.) Dar pe vremea *mea* nu se socotea a fi purtare de *gentleman* cînd un om îşi insulta tatăl. Dacă eu i-aş fi făcut tatălui meu una ca asta, m-ar fi dat afară în brînci, domnule !

— Eu nu te-am insultat niciodată, domnule. Am spus numai că-ţi cer să-ţi aduci aminte că fiul dumitale e un *gentleman*, ca şi dumneata. Şi ştiu foarte bine că-mi dai bani cîţi doresc, zise George (pipăind teancul de bancnote pe care-l primise de



dimineaţă de la domnul Chopper). Mi-o spui destul de des. Nici o teamă să uit asemenea lucru.

— Aş vrea să-ţi aminteşti tot aşa de bine şi de alte lucruri, răspunse tatăl. Aş vrea să-ţi aminteşti că în casa asta — şi atîta timp cît vei binevoi s-o *onorezi* cu *prezenţa* dumitale, căpitane — eu sînt stăpînul, şi că numele acela, şi că... că... că... dumneata... că... zic că...

— Ce anume, domnule ? întrebă George, abia reţinîndu-şi zîmbetul lui ironic şi umplîndu-şi din nou paharul cu Bordeaux.

— ... ! izbucni tatăl său într-o năprasnică înjurătură, că numele acelor Sedley nu trebuie pomenit aici niciodată, domnule, nici măcar unul singur din toată şleahta lor afurisită, domnule !

— Nu eu am fost acela care-a pomenit numele domnişoarei Sedley. Surorile mele au fost acelea care-au bîrfit-o faţă de domnişoara Swartz ; şi, pe cinstea mea, am să-i iau apărarea ori de cîte ori am să am prilejul. Nimeni n-are să ia numele acesta în derîdere de faţă cu mine. Familia noastră i-a făcut şi-aşa destul rău, cred, aşa că s-ar putea abţine s-o mai insulte şi acuma, cînd e cu totul doborîtă. Şi-am să provoc la duel pe orice bărbat, în afară de dumneata, care va îndrăzni să rostească o singură vorbă împotriva ei.

— Continuă, domnule, continuă ! zise bătrînul *gentleman* cu ochii ieşiţi din orbite.

— Să continuu despre ce, domnule ? Despre felul în care ne-am purtat noi cu îngerul acesta de fată ? Cine m-a îndemnat s-o iubesc ? Asta a fost opera dumitale. Eu puteam să-mi arunc privirile în altă parte şi să ţintesc mai sus, poate, decît în lumea dumitale ; dar te-am ascultat pe dumneata. Şi acum, că inima ei îmi aparţine, îmi porunceşti s-o părăsesc, s-o pedepsesc, s-o omor, poate,

pentru greșelile altora. E o rușine, și iau martor cerul, spuse George scăpărînd de patimă și entuziasm pe măsură ce vorbea, să te joci cu bună-știință cu sentimentele unei tinere fete, un înger ca ăsta, care-i cu mult mai presus decît oamenii printre care a trăit, așa că nu se putea să nu stîrnească invidie, numai că-i atît de bună și de blîndă, încît e de mirare că îndrăznește cineva s-o urască. Și dacă eu o părăsesc, domnule, crezi că are să mă uite ?

— N-am chef de asemenea baliverne afurisite și nici de gogoși sentimentale ! strigă tatăl. În familia mea n-au să existe căsătorii din milă. Dacă vrei să dai cu piciorul unui venit de opt mii de lire pe an, pe care-l poți avea oricînd dorești, n-ai decît ; dar dacă-i așa, îți faci bagajele și pleci din casa asta. O dată pentru totdeauna, domnule : vrei să faci așa cum îți spun, sau nu vrei ?

— Să mă însor cu mulatra aceea ? întrebă George, lărgindu-și gulerul cămășii. Nu-mi place culoarea, domnule. Cheamă-l pe negrul care mătură în față, în Fleet Market, domnule ! *Eu nu mă însor* c-o Venus hotentotă !

Domnul Osborne trase cu frenezie cordonul clopoțelului cu care-și chema în mod obișnuit majordomul cînd avea nevoie de vin și, cu fața aproape vînătă, îi porunci s-aducă o birjă pentru căpitanul Osborne.

— S-a făcut ! spuse George intrînd la „Slaughters" un ceas mai tîrziu și arătînd cît se poate de palid.

— Ce, băiete ? zise Dobbin.

George povesti ceea ce se petrecuse între el și taică-său.



— Am să mă însor cu ea chiar mîine, hotărî el trăgînd o înjurătură. O iubesc pe zi ce trece tot mai mult, Dobbin !

## CAPITOLUL XXII

### O CĂSĂTORIE ȘI O PARTE DIN LUNA DE MIERE

E sigur că nici cei mai înverșunați și mai viteji dușmani nu pot ține piept înfometării ; așa că bătrînul Osborne n-avea nici o grijă în privința adversarului său după ciocnirea pe care am descris-o ; și îndată ce proviziile lui George aveau să se isprăvească, el aștepta cu încredere capitularea lui necondiționată. Era un mare ghinion, bineînțeles, că tînărul pusese mîna pe-un stoc de provizii tocmai în ziua cînd avusese loc prima ciocnire ; dar ajutorul acesta n-avea să țină multă vreme, își spunea bătrînul Osborne, și nu făcea altceva decît să întîrzie predarea lui George. Tatăl nu mai avu nici un fel de vești de la fiul său timp de cîteva zile. Se îmbufnă din cauza acestei tăceri, fără să se simtă însă neliniștit ; căci, după cum singur spunea, știa el unde-l doare pe George, și nu făcea decît să aștepte rezultatul acestei operații. Povesti și surorilor sfîrșitul certei dintre ei doi, dar le porunci să nu ia în seamă lucrul acesta și să-l primească pe George, la înapoiere, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Tacîmul îi era pus ca de obicei în fiecare zi, și

poate că bătrînul *gentleman* îl aștepta cu oarecare nerăbdare ; dar George nu mai veni. Cineva întrebă despre el la „Slaughters", dar i se răspunse că atît el, cît și prietenul său, căpitanul Dobbin, părăsiseră orașul.

Într-o dimineață furtunoasă și rece de la sfîrșitul lui aprilie — ploaia biciuia caldarîmul străzii aceleia vechi unde era situată odinioară cafeneaua bătrînului Slaughters — George Osborne intră în cafenea, cu privirea rătăcită și fața palidă, deși, la drept vorbind, era îmbrăcat cu eleganță, într-o haină albastră cu nasturi de alamă și o frumoasă jiletcă elegantă galben-deschis, după moda vremii. Acolo îl găsi și pe prietenul său, căpitanul Dobbin, de asemenea în albastru și cu nasturi de alamă, părăsindu-și de data asta bluza militară și pantalonii verzui, care erau de obicei îmbrăcămintea în care se înfățișa uscățiva lui persoană.

Dobbin venise la cafenea de-o oră și mai bine. Frunzărise toate ziarele dar nu putea citi nimic. Se uitase la ceas de nenumărate ori ; privise strada acoperită de ropotul ploii și oamenii care bocăneau cu saboții lor, proiectînd umbre largi pe caldarîmul strălucitor ; bătu darabana pe masă ; își roase unghiile complet, aproape pînă-n carne vie (așa era el obișnuit să-și împodobească mîinile lui mari și lungi) ; punea, cu multă dexteritate, în echilibru lingurița pe marginea cănii de lapte ; o răsturna etc. ; dădea de fapt toate semnele acelea de nerăbdare și punea în practică toate încercările acelea deznădăjduite de-a face să treacă mai repede timpul pe care oamenii obișnuiesc să le folosească atunci cînd sînt foarte neliniștiți, întărîtați din pricina așteptării și în prada a tot soiul de frămîntări.



Unii din camarazii lui, obișnuiți ai localului, făceau glume pe socoteala eleganței costumului și a neliniștii lui. Unul îl întrebă dacă se duce să se cunune. Dobbin începu să rîdă și-i spuse că are să-i trimită cunoștinței sale (maiorul Wagstaff, din geniu) o felie din tortul de nuntă atunci cînd are să se întîmple evenimentul. În cele din urmă, căpitanul Osborne își făcu și el apariția, scos ca din cutie, dar cît se poate de palid și de tulburat, precum am mai spus. Își șterse fața-i palidă cu o uriașă batistă galbenă, care era și grozav de parfumată. Dădu mîna cu Dobbin, se uită la ceas și-i porunci lui John, chelnerul, să-i aducă puțin Curaçao. Din băutura asta întăritoare el dădu peste cap cu mare repeziciune și nervozitate două pahare. Prietenul său îl întrebă cu oarecare interes cum se simte.

— N-am putut închide ochii pînă-n zori, Dob, zise el. Am avut o durere de cap îngrozitoare și febră. M-am sculat la nouă și m-am dus la Hummums să fac o baie. Îți spun, Dob, mă simt exact cum m-am simțit și în dimineața aceea cînd am ieșit pe teren cu Rocket, la Quebec !

— Te cred, răspunse William. Numai că eu am fost cu mult mai nervos decît tine în dimineața aceea. Pe cînd tu ai înghițit o gustare nemaipomenită. Mănîncă ceva și acuma.

— Ce băiat minunat ești tu, Will. Vreau să beau în sănătatea ta, bătrîne, și pentru despărțirea noastră...

— Nu, nu ; două pahare sînt tocmai de-ajuns, îl întrerupse Dobbin. Ascultă, ia băuturile astea de aici, John. Pune puțin piper la pui. Și grăbește-te, totuși, căci e timpul să fim acolo.

Era aproape unsprezece și jumătate cînd avu loc această scurtă întrevedere și convorbirea dintre

cei doi căpitani. O birjă, în care servitorul căpitanului Osborne pusese geamantanul stăpînului său, cît și cutia de toaletă, aștepta de mai multă vreme, birjă la care cei doi domni alergară ocrotiți de o umbrelă ; iar valetul se urcă pe capră, înjurînd ploaia, cît și mantaua udă leoarcă a birjarului, care aburea chiar în nasul lui.

— Avem să găsim o birjă mai bună decît asta în fața bisericii, zise el, e și asta o mîngîiere !

Și trăsura porni, străbătînd toată strada Piccadilly, unde „Apsley House" și spitalul „Saint George" își mai purtau încă îmbrăcămintea lor de cărămidă roșie [1] ; unde se mai vedeau felinare cu ulei ; dar unde Ahile nu se născuse încă [2], și unde nu fusese încă înălțat nici Arcul de triumf al lui Pimlico și nici hidosul monstru ecvestru [3] care-l domină acuma, atît pe el, cît și împrejurimile, după care se opriră la Brompton, în fața unei anumite capele de lîngă Fulham Road.

Acolo aștepta un cupeu cu patru cai ; era un cupeu cu geamuri. Din cauza ploii aceleia îngrozitoare, se strînseseră numai foarte puțini gură-cască.

— Ei drăcie, exclamă George, eu am comandat numai o singură pereche de cai !

— Stăpînul meu a vrut patru, îi explică servitorul lui Joseph Sedley, care-i aștepta.

Și atît el, cît și valetul lui George Osborne căzură de acord, în timp ce-i urmau pe George și

---

[1] „Apsley House" (palatul ducelui de Wellington) și spitalul „Saint George" — clădire zidită din cărămidă, care nu fusese pe vremea aceea încă tencuite.

[2] E vorba de o statuie de bronz a ducelui de Wellington, înfățișat ca Ahile, și care pe vremea aceea nu fusese încă terminată.

[3] Referire la Arcul de triumf al lui Wellington, împodobit cu patru cai de bronz.



pe William în biserică, că „asta arată a nuntă de calici, așa, fără mese întinse și fără daruri".

— Iată-te ! rosti vechiul nostru prieten, Jos Sedley, venindu-le întru întîmpinare. Ai întîrziat cinci minute, George, băiatule ! Ce zi, Dumnezeule ! Parc-ar începe anotimpul ploilor în Bengal. Dar află că prin trăsura mea nu trece apa. Haideți, mama și cu Emmy sînt în sacristie.

Jos Sedley era în toată splendoarea lui. Era mai gras ca niciodată. Gulerul cămășii îi era și mai înalt ca de obicei ; fața îi era mai roșie ; jaboul cămășii fîlfîia cu măreție din jiletca bălțată. Ghetele lustruite nu se inventaseră încă ; dar cizmele de Hessa din frumoasele lui picioare luceau în așa fel, încît trebuie să fi fost întru totul asemănătoare cu perechea în care *gentleman*-ul din vechile tablouri obișnuia să se radă ; iar pe haina de culoare verde-deschis înflorea o frumoasă cocardă de nuntă, ca o magnolie mare, albă și învoaltă.

Într-un cuvînt, George dăduse marea lovitură. Se însura. De unde paloarea și nervozitatea lui, noaptea albă și tulburarea din dimineața aceea. Am auzit oameni care-au trecut prin aceeași încercare, mărturisind aceeași emoție. După trei sau patru ceremonii de felul acesta, te obișnuiești și cu asta, fără îndoială ; dar prima afundare, toată lumea recunoaște, e îngrozitoare.

Mireasa era îmbrăcată într-o haină de mătase cafenie, garnisită cu blană (după cum m-a informat după aceea căpitanul Dobbin), și purta o pălărie de pai cu o panglică trandafirie ; peste pălărie își pusese un voal de dantelă albă de Chantilly, darul domnului Joseph Sedley, fratele său. Căpitanul Dobbin ceruse îngăduința de a-i dărui un ceas de aur cu lanț, ceas cu care fata se fălea cu acel prilej ; iar maică-sa îi dădu broșa ei cu

diamante, aproape singurul flecuşteţ care-i mai rămăsese bătrînei doamne. Cum serviciul divin începu, doamna Sedley se aşeză într-o strană şi începu să se smiorcăie din belşug, consolată de servitoarea irlandeză şi de doamna Clapp, proprietăreasa ei. Bătrînul Sedley n-a vrut să fie de faţă, aşa că Jos îşi înlocui tatăl, conducînd-o el pe mireasă, în timp ce căpitanul Dobbin făcea pe cavalerul de onoare al prietenului său George.

Nu era nimeni în biserică în afară de persoanele care oficiau, de nuntaşii care puteau fi număraţi pe degete şi de servitorii lor. Cei doi valeţi stăteau mai la o parte, plini de aroganţă. Ploaia bătea cu zgomot în geamuri. Răpăitul ei se auzea în pauzele serviciului divin, o dată cu plînsul cu sughiţuri al bătrînei doamne Sedley din strană. Glasul preotului răsuna trist între zidurile goale. „Da"-ul lui Osborne sună foarte adînc şi pătrunzător. Răspunsul Ameliei ieşi drept din inima ei, tremurîndu-i pe buze, dar de-abia dacă-l auzi cineva, în afară de căpitanul Dobbin.

Cînd serviciul divin luă sfîrşit, Jos Sedley înaintă şi-şi sărută sora, pe mireasă adică ; pentru întîia oară după mai multe luni, aerul de tristeţe de pe faţa lui George dispăru şi arătă foarte mîndru şi strălucitor.

— E rîndul tău, William, zise el, punînd mîna pe umărul lui Dobbin cu dragoste ; şi Dobbin se duse şi o sărută uşor pe Amelia pe obraz.

Apoi intrară în sacristie şi semnară registrul.

— Dumnezeu să te binecuvînteze, bătrîne Dobbin ! zise George, strîngîndu-i mîna, cu ochii scînteindu-i parcă de roua lacrimilor.

William răspunse doar dînd din cap. Inima lui era prea plină ca să mai poată rosti ceva.



— Scrie imediat şi vino cît poţi mai repede, ştii doar, spuse Osborne.

După ce doamna Sedley îşi luă plîngînd în hohote adio de la fiica ei, perechea se îndreptă spre trăsură.

— Faceţi loc, drăcuşorilor ! strigă George unui mic cîrd de puşti rebegiţi, care se adunaseră în uşa capelei.

Ploaia se repezea în obrazul mirelui şi miresei în timp ce-ei alergau spre cupeu. Cocardele surugiilor se lipeau de jiletcile lor mustind de apă. Cei cîţiva copii dădură un chiot slab cînd trăsura, împroşcînd cu noroi, o porni.

William Dobbin stătea la poarta bisericii, uitîndu-se în urma ei, cu o faţă ciudată. Mica ceată de spectatori rîdea de el. Dar el nu-i luă în seamă nici pe ei, nici rîsul lor.

— Haide acasă, Dobbin, să înghiţim ceva ! strigă o voce în spatele lui, în timp ce o mînă greoaie i se lăsă pe umăr şi puse capăt reveriei ]ealului tînăr.

Dar căpitanul n-avea inima să se ducă şi să se ospăteze cu Jos Sedley. O urcă în trăsură şi pe bătrîna doamnă înlăcrimată, cît şi pe însoţitorii săi, dimpreună cu Jos, şi-i părăsi fără prea multă vorbă. Trăsura aceasta porni şi ea, iar puştii scoaseră un strigăt batjocoritor.

— Na-vă, micilor cerşetori ! zise Dobbin, aruncînd în mijlocul lor cîţiva gologani, şi-apoi porni şi el prin ploaie.

Totul se terminase. Erau căsătoriţi şi fericiţi, Dobbin se ruga pentru asta. Niciodată, de pe cînd era copil, nu se simţise atît de nenorocit şi aşa de stingher, şi dorea cu tot elanul inimii lui îndurerate ca primele cîteva zile să treacă, şi apoi s-o poată vedea din nou.

La vreo zece zile după ceremonia de mai sus, trei dintre tinerele noastre cunoştinţe admirau acel minunat peisaj, mărginit într-o parte de un şir de uriaşe ferestre, iar într-alta de marea cea albastră care i se arată călătorului la Brighton. Uneori privirile fermecate ale londonezului se îndreaptă către ocean, care-i zîmbeşte cu nenumăratele lui valuri, punctat cu pînze albe, cu sute de cabine de baie, înşirate la poalele hainei lui albastre ; alteori, dimpotrivă, cel care iubeşte natura omenească mai mult decît orice altă privelişte, oricît de frumoasă ar fi ea, se întoarce către uriaşele ferestre în care roieşte viaţa pe care ele o lasă să se întrevadă uneori. Dintr-una se împrăştie sunetele unui pian, la care exersează şase ore pe zi o domnişoară cu zulufi, spre marea desfătare a celorlalţi locatari ; la alta, simpatica Polly, doica, poate fi văzută cum îl leagănă pe braţe pe domnul Omnium ; în timp ce Jacob, tatăl lui, e văzut la o fereastră mai jos cum mănîncă răcuşori-de-mare la micul dejun şi devorează *Times*-ul. Dincolo sînt domnişoarele Leery, care se uită după tinerii ofiţeri de pe Heavies, care de bună seamă se vor fi plimbînd pe faleză ; sau după vreun domn din City, cu aspect nautic şi-un telescop de mărimea unei ţevi de tun, care şi-a îndreptat instrumentul înspre mare, ca şi cum ar ţine sub focul său fiecare barcă de plăcere sau barcă de pescuit, sau cabină de baie care vine sau părăseşte ţărmul etc., etc. Dar avem noi oare destul răgaz pentru descrierea Brightonului, a Brightonului, un fel de Neapole curat, cu *lazzaroni*[1] aristocratici, a Brightonului, care arată întotdeauna plin de viaţă, vesel şi strălucitor ca o jiletcă de arlechin, a Brightonului, care era la o depărtare de şapte ore de Londra în timpul povestirii noastre, dar care acuma e numai la o sută de minute şi care cine ştie cît de mult s-ar putea apropia dacă nu vine Joinville[1] să-l bombardeze mai înainte de asta ?

[1] Vagabonzi (it.).



— Al dracului de frumoasă mai e şi fata aceea din locuinţa de deasupra modistei ! observă unul din aceşti trei tineri care se plimbau. La naiba, Crawley, n-ai văzut-o cum mi-a făcut cu ochiul cînd am trecut ?

— Nu-i frînge inima, Jos, ticălosule ! spuse celălalt. Nu te juca cu sentimentele ei, donjuanule !

— Vezi-ţi de treabă ! zise Jos Sedley, foarte mulţumit şi aruncînd servitoarei în chestiune cea mai asasină ocheadă.

Aici la Brighton, Jos era şi mai strălucitor decît fusese la nunta surorii lui. Avea o minunată colecţie de jiletci, şi oricare dintre ele ar fi satisfăcut pe orice domnişor fără pretenţii exagerate. Purta un vestoh militar împodobit cu găitane, cu ciucuri, cu nasturi negri şi cu broderii complicate. De la o vreme ţinuta şi uniformele militare făceau o teribilă impresie asupra lui ; şi se plimba cu cei doi prieteni ai lui, care aveau această profesiune, zornăindu-şi pintenii, grozăvindu-se şi aruncînd priviri ucigaşe tuturor servitoarelor demne de asemenea soartă.

— Ce ne facem, băieţi, pînă la întoarcerea doamnelor ? întrebă craiul nostru.

[1] *François-Ferdinand-Philippe d'Orléans, prinţ de Joinville* (1818—1900), fiul regelui Franţei Ludovic-Filip, era prin 1840 viceamiral al flotei franceze. Aici e vorba de un articol al lui Joinville despre flota franceză, scris în 1846, şi care a făcut mare vîlvă în Anglia, fiind plin de invective la adresa englezilor.

Doamnele se duseseră să se plimbe la Rottingdean, cu trăsura lui.

— Să facem o partidă de biliard, își dete cu părerea unul din prietenii săi, cel înalt, cu mustățile pomădate.

— Nu, nu, căpitane ! ripostă Jos, cam speriat. Azi nu joc biliard, Crawley, băiatule ; mi-a fost destul pe ziua de ieri.

— Joci foarte bine, zise Crawley, rîzînd. Nu-i așa, Osborne ? Ce bine-a nimerit lovitura aceea de cinci, nu-i așa ?

— Formidabil ! zise Osborne. Jos e-un strașnic jucător de biliard, ca și de toate celelalte, de altfel. Tare-aș vrea să fie pe aici vreo vînătoare de tigri ; am putea merge să omorîm cîțiva pînă la masă. (Uite o fată frumoasă ; ce mai gleznă ! Ce părere ai, Jos ?) Povestește-ne întîmplarea aceea cu tigrul și cum l-ai dat gata în junglă... e o întîmplare nemaipomenită, Crawley ! Aici, George Osborne slobozi un căscat. Mare plictiseală și pe-aici, zise el, ce ne facem ?

— Să mergem să vedem niște cai pe care Snaffler i-a adus nu demult de la tîrgul din Lewes ? propuse Crawley.

— Ce-ar fi să mergem să luăm niște peltele la „Dutton“ ? zise pungașul de Jos, voind să împuște doi iepuri dintr-o dată. Al dracului de frumușică fetișcana aia de la „Dutton“ !

— Ce-ar fi să mergem să așteptăm poștalionul, e tocmai timpul, zise George.

Părerea aceasta biruind și grajdurile și pelteaua, cei trei se îndreptară spre stația poștalionului, spre a fi de față la venirea „Fulgerului“.

Pe drum ei se întîlniră cu trăsura, cu trăsura descoperită a lui Jos, cu mărețele ei blazoane, cu acest splendid echipaj în care obișnuia el să se plimbe la Cheltenham, majestuos și solitar, cu brațele arcuite și cu pălăria sa înaltă, sau, în împrejurări mai fericite, cu vreo doamnă alături.

De astă dată erau două doamne în trăsură ; una, micuță de statură, cu părul deschis și îmbrăcată după ultima modă ; cealaltă, într-o haină de mătase cafenie, împodobită cu blană, și c-o pălărie de pai cu panglici trandafirii, rumenă, rotundă la față și fericită, încît îți făcea plăcere să te uiți la ea. Ea opri trăsura cînd se apropie de cei trei domni, dar după ce-și exercită autoritatea, păru puțin cam nervoasă și-apoi începu să roșească în modul cel mai absurd.

— A fost o plimbare minunată, George, zise ea, și ne pare foarte bine că ne-am întors ; și, Joseph, să nu-l faci să întîrzie !

— Să nu ne duci soții în ispită, domnule Sedley, răutăciosule, om rău ce ești ! zise Rebecca, amenințîndu-l pe Jos cu un deget mic și drăguț, acoperit cu cea mai elegantă mănușă franțuzească din piele de căprioară. Fără biliard, fără cafenea și fără răutăți !

— Draga mea doamnă Crawley... ah, acuma ! pe onoarea mea ! fu tot ce putu rosti Jos drept răspuns.

Dar avu grijă să-și ia o poză plină de îngăduință, cu capul lăsat pe umăr, rînjind către victima lui și sprijinindu-și o mînă pe baston, la spate, în timp ce cu cealaltă (cea cu inelul cu diamant) își mîngîia jaboul cămășii și jiletca. Cînd trăsura porni, el trimise cu mîna lui inelată bezele frumoaselor doamne dinăuntru. Ce n-ar fi dat el ca întregul Cheltenham, întregul Chowringhee și toată Calcutta să-l poată vedea în atitudinea asta, făcînd semn cu mîna unor asemenea frumuseți și

în tovărășia unui crai așa de vestit ca Rawdon Crawley din gardă.

Mireasa și mirele nostru își aleseseră Brighto-nul drept loc în care să-și petreacă primele zile după căsătoria lor ; și după ce închiriară o locuință la „Ship Inn“, gustară din plin liniștea și pacea de-acolo, pînă ce-i ajunse din urmă, după puțină vreme, Jos. Dar el nu fu singura cunoștință pe care-o găsiră acolo. Într-o după-amiază, pe cînd veneau spre hotel, după o plimbare pe malul mării, dădură din întîmplare peste Rebecca și peste soțul ei. Se recunoscură numaidecît. Rebecca se aruncă în brațele preaiubitei sale prietene, Crawley și Osborne își strînseră mîinile cu destulă prietenie ; iar Becky, în decurs de cîteva ceasuri numai, găsi mijloacele de a-l face pe acesta din urmă să uite acel mic și neplăcut schimb de cuvinte care avusese loc între ei.

— Îți amintești de ultima noastră întîlnire de la domnișoara Crawley, atunci cînd am fost așa de aspră cu dumneata, dragă domnule căpitan Osborne ? Păreai cam nepăsător față de scumpa mea Amelia. Și asta a fost ceea ce m-a înfuriat atît de rău, și m-a făcut atît de îndrăzneață, și atît de nepoliticoasă, și atît de nerecunoscătoare. Uită toate astea ! zise Rebecca și-i întinse mîna cu atîta spontană gingășie și cu atîta grație, încît Osborne nu putu decît să i-o ia.

Prin umila și sincera recunoaștere a greșelii tale, habar n-ai, fiule, cît bine poți face ! Cunoșteam odată un *gentleman* și foarte onorabil medic din Bîlciul deșertăciunilor care obișnuia să aducă mici jigniri vecinilor săi dinadins, pentru ca apoi să-și poată cere iertare pentru asta, pe față și cu mult curaj, și care era rezultatul ? Prietenul meu Crocky Doyle era primit pretutindeni și cu brațele





deschise, lumea socotindu-l cam impetuo să fie drept cel mai cinstit băiat. Umilirea Rebec... strîn-luată de George drept sinceritate. ...dată

Aceste două tinere perechi aveau o sumede... cu de lucruri să-și istorisească una alteia. Își p... vestiră amănuntele ceremoniilor respective și dez-bătură cu cea mai mare sinceritate și interes din partea ambelor părți perspectivele lor de viitor. Căsătoria lui George urma să fie anunțată tatălui de către prietenul său, căpitanul Dobbin ; și tînă-rul George cam tremura așteptînd rezultatul aces-tei vești. Domnișoara Crawley, de care erau legate toate speranțele lui Rawdon, rezista încă. Neizbu-tind să pătrundă în casa ei din Park Lane, iubito-rul ei nepot și nepoata se luaseră după ea la Brighton, postînd în permanență emisari la ușa ei.

— Tare mi-ar plăcea să-i poți vedea pe anumiți prieteni de-ai lui Rawdon dînd mereu tîrcoale porții *noastre*, zise Rebecca, rîzînd. Ai văzut vre-odată vreun creditor supărător, dragul meu, sau vreun portărel cu omul lui ? Doi din ticăloșii ăștia îngrozitori au pîndit toată săptămîna trecută în fața casei, pe partea băcanului, și n-am putut ieși din casă pînă duminică. Dacă mătușica nu se îm-blînzește, ce-o să ne facem ?

Rawdon povesti, rîzînd cu hohote, o duzină de anecdote hazlii despre creditorii săi, cît și despre felul dibaci al Rebeccăi de-a se purta cu ei. El mărturisea, jurîndu-se pe toți sfinții, că nu există în toată Europa o femeie care să se poată desco-torosi de un creditor așa cum știa ea. Aproape imediat după căsătoria lor își pusese în practică metoda, iar soțul ei prețui așa cum se cuvine imensa valoare a unei astfel de soții. Ei aveau cre-dit din belșug, dar aveau și polițe din abundență, și erau necăjiți căci duceau mare lipsă de bani

în to- Oare aceste greutăți pecuniare aveau vreo Cray-ță asupra bunei dispoziții a lui Rawdon?

N-ecum! Oricine trebuie să fi băgat de seamă n- de bine trăiesc în Bîlciul deșertăciunilor cei -are sînt înglodați pînă-n gît în datorii; că nu-și refuză nimic; și cît de veseli și de liniștiți sînt ei în sufletul lor. Rawdon și soția lui aveau cele mai bune camere la hotelul din Brighton; cînd le aducea bucatele patronul se înclina în fața lor ca în fața celor mai de seamă clienți; iar Rawdon se înfrupta din mesele și vinul lui cu o îndrăzneală pe care nici un nobil din țară n-o putea întrece. Practică îndelungată, o înfățișare bărbătească, încălțăminte și îmbrăcăminte fără cusur și un aer fericit și grozav de manierat vor fi de tot atîta ajutor ca și un cont uriaș la bancă.

Cele două perechi se întîlneau foarte des, cînd la unii, cînd la alții. După două sau trei nopți, domnii făcură într-o seară o mică partidă de pichet, în timp ce soțiile lor ședeau și flecăreau la o parte. Această plăcută îndeletnicire, cît și venirea lui Jos Sedley, care-și făcu apariția în încăpătoarea trăsură descoperită și care jucă cîteva partide de biliard cu căpitanul Crawley, umplură puțin punga lui Rawdon și-i dăruiră încrederea aceea pe care ți-o oferă banii gheață, a căror lipsă pune uneori în încurcătură pînă și spiritele cele mai înalte.

Așadar, cei trei domni se duseră să întîmpine sosirea diligenței „Fulgerul“. Punctual pînă la minut, poștalionul „Fulgerul“, ticsit și pe dinăuntru și deasupra, cu surugiul scoțînd din corn obișnuitu-i sunet, se apropie în goana mare și se opri la stația de poștă.

— Bravo! Iată-l și pe bătrînul Dobbin! strigă George, foarte încîntat că-și vedea cocoțat pe imperială vechiul prieten, a cărui vizită la Brighton



fusese pînă acum amînată. Ce mai faci, bătrîne? Drăguț din partea ta c-ai venit. Emmy are să fie încîntată să te vadă! îl întîmpină Osborne, strîngînd cu căldură mîna camaradului său de îndată ce acesta coborî din vehicul; și apoi adăugă, cu vocea scăzută și plină de neliniște: Ce mai e nou? Ai fost în Russell Square? Ce mai spune stăpînul? Povestește-mi, totul!

Dobbin arăta foarte palid și foarte grav.

— L-am văzut pe tatăl tău, îi răspunse el. Ce face Amelia... doamna George, adică? Am să-ți spun numaidecît toate noutățile; dar am adus și pe cea mai importantă din toate, și anume că...

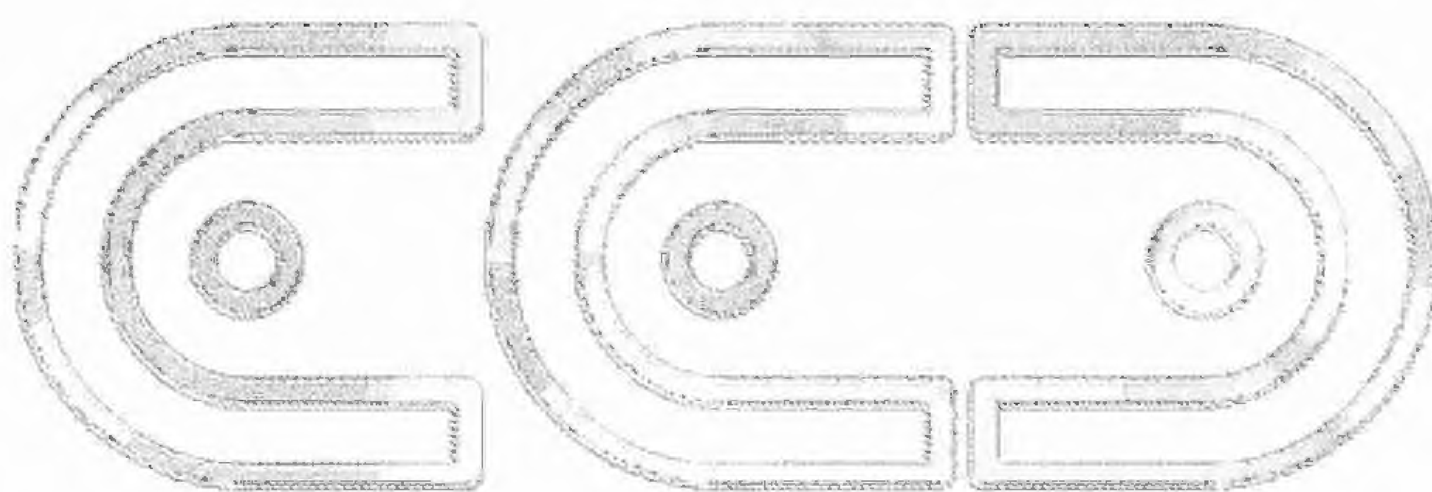
— Dă-i drumul, bătrîne! îl îndemnă George.

— Sîntem trimiși în Belgia. Pleacă toată armata... și garda, și totul. Heavytop are-o criză de gută și-i nebun de furie că nu se poate mișca. O' Dowd preia comanda, iar noi ne îmbarcăm din Chatham săptămîna viitoare!

Vestea despre începerea războiului căzu ca un trăsnet peste îndrăgostiții noștri și-i sili pe toți acești domni să devină foarte serioși.

CUPRINS






Scanare și prelucrare digitală





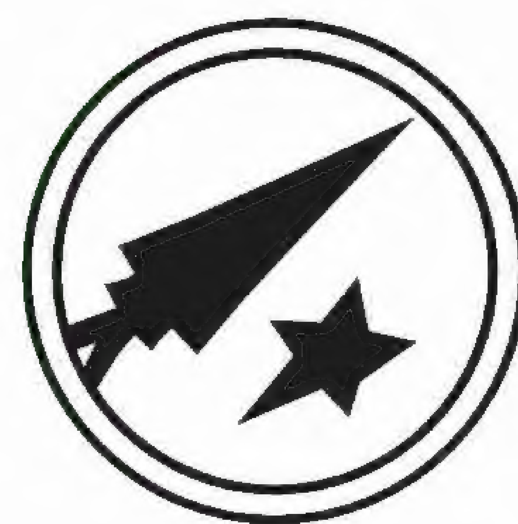



de

**Anonim**

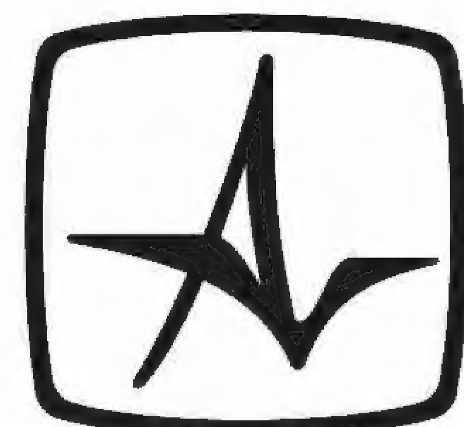



și



CAT Graur

Antwerpen







**2024**

